

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2008–2009)

FOR BUDSJETTÅRET 2009

Statsbudsjettet 2009

Innhold

1	Hovedtrekk i finanspolitikken .	7	3.9	Barne- og likestillings-	
1.1	Den økonomiske politikken	7		departementet	43
1.2	Budsjettpolitikken	8	3.10	Nærings- og handels-	
1.2.1	Hovedelementene i budsjett-			departementet	44
	politikken	8	3.11	Fiskeri- og kystdepartementet	46
1.2.2	Bruken av petroleumsinntekter i		3.12	Landbruks- og matdepartementet .	47
	budsjettpolitikken	8	3.13	Samferdselsdepartementet	48
1.2.3	Veksten i statsbudsjettets utgifter .	10	3.14	Miljøverndepartementet	49
1.2.4	Lånetransaksjoner og		3.15	Fornyings- og administrasjons-	
	finansieringsbehov	11		departementet	50
1.2.5	Skatter og avgifter	11	3.16	Finansdepartementet	52
1.2.6	Kommuneøkonomien	11	3.17	Forsvarsdepartementet	53
1.3	Forslag til vedtak	12	3.18	Olje- og energidepartementet	54
1.4	Sammendrag av statsbudsjettet	12	3.19	Ymse utgifter og inntekter	55
2	Hovedprioriteringer i budsjettet	18	4	Oversikt over budsjettets	
2.1	Innledning	18		utgifter og inntekter	56
2.2	Lavere pris og bedre kvalitet i		4.1	Innledning	56
	barnehagene	19	4.2	Oversikt over budsjettets utgifter .	56
2.3	Bedre kvalitet i grunnopplæringen	19	4.2.1	Oversikt over budsjettets	
2.4	Miljøprofilen i statsbudsjettet			samlede utgifter	56
	for 2009	20	4.2.2	Driftsutgifter (postene 1-29)	57
2.5	Forskning og høyere utdanning	21	4.2.3	Nybygg, anlegg mv.	
2.6	Internasjonal bistand	23		(postene 30-49)	59
2.7	Styrket kommuneøkonomi	23	4.2.4	Overføringer til andre	
2.8	Helseformål	24		(postene 50-89)	59
2.9	Innvandring og integrering	25	4.2.5	Utlån, statsgjeld mv.	
2.10	Samferdsel	25		(postene 90-99)	61
2.11	Kulturløftet gjennomføres	26	4.3	Oversikt over statsbudsjettets	
2.12	Tiltak mot fattigdom	27		inntekter	62
2.13	Tiltak i nordområdene	28	4.3.1	Oversikt over statsbudsjettets	
2.14	Langtidsplanen for Forsvaret	29		samlede inntekter	62
2.15	Økt bruk av foreldrepermisjon		4.3.2	Statsbudsjettets driftsinntekter	
	blant fedre	30		(postene 1-29)	62
			4.3.3	Inntekter i forbindelse med	
3	Oversikt over utgifter under de			nybygg, anlegg mv.	
	ulike departementene	31		(postene 30-49)	64
3.1	Innledning	31	4.3.4	Overføringer fra andre	
3.2	Utenriksdepartementet	31		(postene 50-89)	64
3.3	Kunnskapsdepartementet	33	4.3.5	Tilbakebetalinger mv.	
3.4	Kultur- og kirke departementet	35		(postene 90-99)	66
3.5	Justis- og politidepartementet	36	4.4	Petroleumsvirksomhetens	
3.6	Kommunal- og			utgifter og inntekter	67
	regionaldepartementet	37	4.4.1	Oversikt over petroleumsvirksom-	
3.7	Arbeids- og inkluderings-			hetens utgifter og inntekter	67
	departementet	39	4.4.2	Statens pensjonsfond	69
3.8	Helse- og omsorgsdepartementet .	42	4.5	Oppsummering. Saldering av	
				statsbudsjettet og	
				finansieringsbehov	70

5	Folketrygdens utgifter og inntekter	71	10.5	Større planer og satsinger mv. som ikke inngår i budsjettframskrivningene	107
5.1	Folketrygdens utgifter	71			
5.2	Folketrygdens finansieringsbehov	77			
6	Bestillingsfullmakt, tilsagnsfullmakt og garantifullmakt	78		Forslag til vedtak om statsbudsjettet for budsjettåret 2009	117
6.1	Bestillings- og tilsagnsfullmakter ..	78		Det kongelige hus	114
6.2	Statlige garantier	81		Regjering	114
7	Gjennomføringen av inneværende års budsjett	82		Stortinget og underliggende institusjoner	114
7.1	Anslag på regnskap 2008	82		Høyesterett	115
7.1.1	Statsbudsjettets utgifter	82		Utenriksdepartementet	115
7.1.2	Statsbudsjettets inntekter	83		Kunnskapsdepartementet	118
7.1.3	Folketrygdens utgifter og inntekter. Finansieringsbehov	84		Kultur- og kirkedepartementet	122
7.1.4	Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter	84		Justis- og politidepartementet	125
7.1.5	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	85		Kommunal- og regionaldepartementet	128
7.2	Statsregnskapet medregnet folketrygden for 1. halvår 2008	86		Arbeids- og inkluderingsdepartementet	130
7.2.1	Statsbudsjettets utgifter	86		Helse- og omsorgsdepartementet	133
7.2.2	Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter	87		Barne- og likestillingsdepartementet	136
7.2.3	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	88		Nærings- og handelsdepartementet	139
8	Utviklingstrekk på statsbudsjettets utgiftsside i perioden 2000–2008	89		Fiskeri- og kystdepartementet	141
8.1	Innledning	89		Landbruks- og matdepartementet	142
8.2	Utgiftsveksten i perioden 2000–2008 fordelt på formål	90		Samferdselsdepartementet	144
9	Økonomistyring i staten mv.	95		Miljøverndepartementet	146
9.1	Økonomistyring i staten	95		Fornyings- og administrasjonsdepartementet	148
9.1.1	Tiltak for å styrke økonomistyringen i staten	95		Finansdepartementet	151
9.1.2	Utprøving av virksomhetsregnskap ført etter periodiseringsprinsippet	96		Forsvarsdepartementet	152
10	Flerårige budsjettkonsekvenser 2010–2012	98		Olje- og energidepartementet	154
10.1	Bakgrunn	98		Ymse utgifter	155
10.2	Grunnlaget for beregning av flerårige budsjettkonsekvenser	98		Statsbankene	155
10.3	Gjennomgang av ulike bevilgningstyper	98		Statlig petroleumsvirksomhet	156
10.4	Tallmessig presentasjon	99		Statens forretningsdrift	156
				Folketrygden	157
				Statens pensjonsfond - Utland	159
				Inntekter under departementene	160
				Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	171
				Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.	172
				Skatter og avgifter	172
				Renter og utbytte mv.	174
				Folketrygden	175
				Statens pensjonsfond - Utland	176
				Statslånemidler	176
				Vedlegg	
				1 Statsbudsjettet	212
				2 Bevilgningsregnskapet	224

Tabelloversikt

Tabell 1.1	Statsbudsjettets inntekter og utgifter utenom lånetransaksjoner	10	Tabell 7.3	Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten	84
Tabell 1.2	Statsbudsjettets lånetransaksjoner og finansieringsbehov eksklusiv petroleumsvirksomheten	11	Tabell 7.4	Statens pensjonsfond. Inntekter og utgifter 2008	85
Tabell 1.3	Artsgruppering av statsbudsjettet	13	Tabell 7.5	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	86
Tabell 2.1	Nordområdesatsingen, foreslått økning fra saldert budsjett 2008..	29	Tabell 7.6	Statsbudsjettets utgifter	87
Tabell 4.1	Statsbudsjettets utgifter	57	Tabell 7.7	Statsbudsjettets inntekter	87
Tabell 4.2	Driftsutgifter (postene 1-29)	58	Tabell 7.8	Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten	88
Tabell 4.3	Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	59	Tabell 7.9	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	88
Tabell 4.4	Overføringer til andre (postene 50-89)	60	Tabell 8.1	Bevilgninger over statsbudsjettet fordelt på politikkområder i faste 2008-priser (2000 og 2008) og gjennomsnittlig årlig realvekst 2000–2008 i prosent	91
Tabell 4.5	Utlån, statsgjeld mv. (postene 90-99)	61	Tabell 10.1	Flerårige budsjettkonsekvenser, endringer fra Gul bok 2009, utgifter	99
Tabell 4.6	Statsbudsjettets inntekter	62	Tabell 10.2	Flerårige budsjettkonsekvenser etter utgiftsart 2010–2012, ekskl. petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2009	100
Tabell 4.7	Driftsinntekter (postene 1-29)	62	Tabell 10.3	Flerårige budsjettkonsekvenser, utgifter 2010–2012, ekskl. petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2009	101
Tabell 4.8	Renter, avskrivninger og avsetninger til investeringsformål i 2008 for statens forretningsdrift	63	Tabell 10.4	Flerårige budsjettkonsekvenser, inntekter 2010–2012, ekskl. petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2009	106
Tabell 4.9	Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	64			
Tabell 4.10	Overføringer fra andre (postene 50–89)	65			
Tabell 4.11	Utbytte fra statlig eide selskaper	66			
Tabell 4.12	Tilbakebetalinger mv., utenom petroleumsvirksomheten (postene 90-99)	67			
Tabell 4.13	Utgifter til petroleumsvirksomheten	67			
Tabell 4.14	Inntekter fra petroleumsvirksomheten	68			
Tabell 4.15	Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten	68			
Tabell 4.16	Statens pensjonsfond - Utland. Inntekter og utgifter 2008–2009 .	69			
Tabell 4.17	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	70			
Tabell 5.1	Folketrygdens utgifter	71			
Tabell 5.2	Utviklingen i sentrale ordninger i folketrygden 2002–2009	75			
Tabell 6.1	Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter	78			
Tabell 7.1	Utgifter - totaloversikt	82			
Tabell 7.2	Statsbudsjettets inntekter	83			

Vedleggstabeller

Tabell 1.1	Hovedtallene i statsbudsjettet for perioden 2003-2009	212
Tabell 1.2	Samlede utgifter etter departement 2003-2009	213
Tabell 1.3	Driftsutgifter (postene 1-29) etter departement 2003-2009	214
Tabell 1.4	Nybygg, anlegg m.v. (postene 30-49) etter departement 2003-2009	215

Tabell 1.5	Overføringer til andre (postene 50-89) etter departement 2003-2009	216	Tabell 1.10	Forslag for 2009, utgifter fordelt etter departement og de forskjellige grupper av postnummer	221
Tabell 1.6	Utlån, gjeldsavdrag m.v. (postene 90-99) etter departement 2003-2004	217	Tabell 1.11	Statsbankenes innvilgninger 2003-2007, saldert budsjett 2008 og forslag til rammer for 2009	222
Tabell 1.7	Skatter og avgifter i perioden 2003-2009	218	Tabell 2.1	Utgifter og inntekter i bevilgningsregnskapet pr. 1. halvår 2008.....	224
Tabell 1.8	Samlede inntekter i perioden 2003-2009	219	Tabell 2.2	Bevilgningsregnskapet for 1. halvår 2007 og 2008	226
Tabell 1.9	Saldert budsjett 2008, utgifter fordelt etter departement og grupper av postnummer	220			

Figuroversikt

Figur 8.1	Reell, underliggende utgiftsvekst på statsbudsjettet og BNP-vekst for Fastlands-Norge. Regnskap 2000–2007. Anslag på regnskap 2008	90	Figur 8.2	Årlig realvekst fordelt på politikk-områder i perioden 2000–2008	92
			Figur 8.3	Statsbudsjettets utgifter i 2008	93

Oversikt over bokser

Boks 4.1	Statsbudsjettets inndeling	56	Boks 8.1	Datagrunnlaget for beregningene .	89
----------	----------------------------------	----	----------	-----------------------------------	----

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2008–2009)

Den kongelige proposisjon om statsbudsjettet for budsjettåret 2009

*Tilråding fra Finansdepartementet av 26. september 2008,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Hovedtrekk i finanspolitikken

1.1 Den økonomiske politikken

Regjeringen vil føre en politikk som bygger på rettferdighet og fellesskap. Med utgangspunkt i den nordiske modellen vil Regjeringen fornye og utvikle de offentlige velferdsordningene og bidra til et arbeidsliv der alle kan delta. Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet innenfor rammer som sikrer at kommende generasjoners muligheter for å dekke sine behov ikke undergraves. En slik bærekraftig utvikling krever en ansvarlig politikk med vekt på natur- og miljøhensyn, en langsiktig forvaltning av nasjonalformuen, et opprettholdbart pensjonssystem og en sterk offentlig sektor. Full sysselsetting og lav arbeidsledighet er et hovedmål i den økonomiske politikken.

Det er veksten i fastlandsøkonomien som betyr mest for velferdsutviklingen i Norge. Selv om petroleumsinntektene setter Norge i en gunstigere situasjon enn mange andre land, kan disse inntektene over tid kun gi et begrenset bidrag til vår samlede velferd. I den økonomiske politikken legges det derfor vekt på å fremme verdiskaping og produktivitet både i offentlig og privat sektor. En

hovedutfordring for den økonomiske politikken er å opprettholde og helst øke arbeidskraftpotensialet. For å legge til rette for en slik utvikling vil Regjeringen bygge videre på den nordiske modellen, med godt utbygde og universelle velferdsordninger, nært samarbeid med partene i arbeidslivet og en konkurransedyktig privat sektor.

Regjeringen følger retningslinjene for en forsvarlig, gradvis innfasing av petroleumsinntektene i økonomien som Stortinget har sluttet seg til. Den økonomiske politikken skal bidra til en stabil utvikling i produksjon og sysselsetting. Retningslinjene for pengepolitikken innebærer at Norges Banks rentesetting skal rettes inn mot lav og stabil inflasjon. På kort og mellomlang sikt skal hensynet til lav og stabil inflasjon veies opp mot hensynet til stabilitet i produksjon og sysselsetting. Budsjett- og pengepolitikken må virke sammen for å bidra til målet om en stabil utvikling i norsk økonomi.

Regjeringen legger stor vekt på å videreføre det inntektspolitiske samarbeidet. Et hovedformål med det inntektspolitiske samarbeidet er å bidra til at kostnadsveksten i Norge ikke kommer ut av kurs i forhold til utviklingen hos våre handelspart-

ner. Gjennomføringen av inntektsoppgjørene er partenes ansvar.

1.2 Budsjettpolitikken

1.2.1 Hovedelementene i budsjettpolitikken

Regjeringen legger handlingsregelen til grunn for budsjettpolitikken. Handlingsregelen er en plan for jevn og gradvis økning i bruken av oljeinntekter, om lag i takt med utviklingen i forventet realavkastning av Statens pensjonsfond – Utland, anslått til 4 pst. av fondskapitalen. Varierende innbetalinger fra oljevirksomheten overføres i sin helhet til utenlandsdelen av Pensjonsfondet, mens uttaket over tid bestemmes av handlingsregelen. På kort sikt skjermer handlingsregelen statsbudsjettet og fastlandsøkonomien fra svingninger i oljeprisen. På lang sikt innebærer den at statens utgifter holdes innenfor de rammene skatte- og formuesinntekter setter.

En stabil utvikling i økonomien er vesentlig for å sikre lav arbeidsledighet og en god utnyttelse av våre samlede ressurser. Ved å legge til rette for en jevn og gradvis økning i bruken av petroleumsinntekter over statsbudsjettet kan handlingsregelen bidra til en stabil utvikling i produksjon og sysselsetting. Hensynet til stabilitet ivaretas også ved at det i perioder med svak økonomisk utvikling kan brukes noe mer enn 4 pst. av fondskapitalen for å stimulere den økonomiske aktiviteten. Tilsvarende er det fornuftig å bruke mindre i tider med høy kapasitetsutnyttelse og presstendenser i økonomien.

Olje og gass er ikke-fornybare ressurser. En vesentlig del av de løpende innbetalingene fra petroleumsvirksomheten kan ikke betraktes som inntekter i vanlig forstand, men innebærer en omplassering av olje- og gassressursene til finansiell formue i utenlandsdelen av Statens pensjonsfond. Innbetalingene til staten motsvares dermed langt på vei av reduserte petroleumsressurser. Skal vi ha glede av petroleumsinntektene på varig basis, må bruken av inntektene frikoples fra de løpende innbetalingene til staten. Retningslinjene for budsjettpolitikken ivaretar dette hensynet.

Allerede i dag bruker vi betydelige oljeinntekter til å finansiere offentlige utgifter. Handlingsregelen innebærer at bruken av oljeinntekter vil kunne øke framover. Budsjettpolitikken må likevel ikke bare balansere ønskene om å løse nye oppgaver i dag mot konjunktursituasjonen, men også mot behovet for at vi i framtiden skal kunne håndtere de forpliktelsene vi allerede har påtatt oss, uten å måtte redusere utgiftene til andre velferdsoppgaver. Noen år fram i tid vil aldringen av befolk-

ningen gi en rask økning i utgiftene til pensjoner og etter hvert også til helse, pleie og omsorg. De oljeinntektene vi sparer i dag, gjør det lettere å møte disse utgiftene. En rask opptrapping av bruken av oljeinntekter for å styrke velferden nå vil derimot redusere reservene og gjøre det enda mer krevende å videreføre kvalitet og omfang på velferdstjenestene når antall yrkesaktive etter hvert avtar i forhold til antall eldre.

Når oljeprisen er høy, vil innbetalingene til fondet være store og kapitalen øke raskt. Dette gir grunnlag for påfølgende varig høyere overføringer til statsbudsjettet. Dersom oljeprisen holder seg på et høyt nivå, slik det er lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2009, vil forventet fondsavkastning øke betydelig også i de nærmeste årene framover. Langsiktige budsjettframskrivninger viser likevel et stort udekket finansieringsbehov for offentlig forvaltning utover i dette århundret.

1.2.2 Bruken av petroleumsinntekter i budsjettpolitikken

Det strukturelle, oljekorrigerede budsjettunderskuddet

Retningslinjene for budsjettpolitikken innebærer at bruken av petroleumsinntekter, målt ved det strukturelle, oljekorrigerede budsjettunderskuddet, over tid skal være lik forventet realavkastning av Statens pensjonsfond - Utland.

Gjennom konjunkturedgangen i 2002 og 2003 økte bruken av petroleumsinntekter raskt, og det strukturelle, oljekorrigerede budsjettunderskuddet var i 2003 om lag 16 mrd. 2009-kroner over forventet realavkastning av Statens pensjonsfond - Utland. Bruken av petroleumsinntekter over statsbudsjettet har økt langsommere gjennom de siste årene enn i perioden 2001–2004. Dette er i overensstemmelse med handlingsreglen for bruken av oljeinntekter, som legger opp til at tempoet i innfasingen av disse inntektene i økonomien bør være mer moderat i en høykonjunktur enn i en lavkonjunktur. I tillegg har høye oljepriser bidratt til rask vekst i fondskapitalen, og bruken av petroleumsinntekter har vært lavere enn forventet fondsavkastning de siste tre årene.

Regjeringen legger opp til å holde bruken av petroleumsinntekter på et nivå som understøtter en fortsatt balansert utvikling i norsk økonomi, i overensstemmelse med de rammene handlingsregelen setter. Etter fire år med uvanlig sterk økonomisk utvikling, ser det ut til at veksten blir mer normal inneværende år, for deretter å falle under sitt historiske gjennomsnitt neste år. I lys av denne utviklingen foreslår Regjeringen å øke det strukturelle, oljekorrigerede underskuddet til 92 mrd. kro-

ner neste år. Dette er på linje med anslaget for forventet fondsavkastning i Statens pensjonsfond - Utland. Med Regjeringens forslag bringes bruken av oljeinntekter dermed opp på 4-prosentbanen igjen, etter å ha ligget lavere enn dette gjennom de siste tre årene. Det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet øker med om lag 14 mrd. kroner fra 2008 til 2009. Målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge tilsvarer dette 0,7 prosentpoeng, som innebærer at budsjettet vil bidra til å øke samlet etterspørsel.

Hovedtrekkene i forslaget til statsbudsjett for 2009 er:

- Et strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd på 92,0 mrd. kroner, som er på linje med anslaget for forventet realavkastning av Statens pensjonsfond - Utland.
- Det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet anslås å øke reelt med om lag 14 mrd. kroner fra 2008 til 2009. Regnet som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge svarer dette til 0,7 prosentpoeng.
- En reell, underliggende vekst i statsbudsjettets utgifter regnet i forhold til anslag på regnskap for 2008 på om lag 3¼ pst.
- Et uendret skatte- og avgiftsnivå.

Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet. Statens pensjonsfond

Statsbudsjettets oljekorrigerte underskudd i 2009 anslås til 48,7 mrd. kroner. Det oljekorrigerte bud-

sjettunderskuddet tilsvarer den faktiske bruken av petroleumsinntekter og dekkes ved en tilsvarende overføring fra Statens pensjonsfond - Utland.

Det oljekorrigerte underskuddet er 43,3 mrd. kroner mindre enn det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet. Forskjellen forklares blant annet av aktivitetskorreksjoner knyttet til høye skatteinntekter og korreksjoner for særskilte regnskapsmessige forhold, jf. nærmere omtale i kap. 3 i St.meld. nr. 1 (2008–2009) Nasjonalbudsjettet 2009.

Basert på en forutsetning om en gjennomsnittlig oljepris i 2009 på 500 kroner per fat, anslås statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten til 407,1 mrd. kroner. Netto avsetning til utenlandsdelen av Statens pensjonsfond, der overføringen for å dekke det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet på 48,7 mrd. kroner er trukket fra, anslås til 358,5 mrd. kroner i 2009. I tillegg kommer renter og utbytte på kapitalen i Statens pensjonsfond på 87,2 mrd. kroner, hvorav 82,3 mrd. kroner fra utenlandsdelen av Statens pensjonsfond. Det samlede overskuddet på statsbudsjettet og i Statens pensjonsfond anslås dermed til 445,7 mrd. kroner i 2009.

Den samlede kapitalen i Statens pensjonsfond - Utland anslås å øke fra 2 300 mrd. kroner ved utgangen av 2008 til 2 794 mrd. kroner ved utgangen av 2009. Den samlede kapitalen i Statens pensjonsfond ved utgangen av 2008, der også Statens pensjonsfond - Norge er medregnet, anslås til 2 915 mrd. kroner.

Tabell 1.1 Statsbudsjettets inntekter og utgifter utenom lånetransaksjoner

		Mrd. kroner		
		Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
1.	<i>Statsbudsjettets stilling</i>			
A	Statsbudsjettets inntekter i alt	1 036,8	1 188,8	1 206,5
A.1	Inntekter fra petroleumsvirksomhet	328,1	448,5	433,8
A.2	Inntekter utenom petroleumsinntekter	708,7	740,3	772,6
B	Statsbudsjettets utgifter i alt	771,4	778,1	848,0
B.1	Utgifter til petroleumsvirksomhet	26,3	23,9	26,7
B.2	Utgifter utenom petroleumsvirksomhet	745,1	754,1	821,3
	Statsbudsjettets oljekorrigerte overskudd (A.2-B.2)	-36,4	-13,8	-48,7
+	Overført fra Statens pensjonsfond - Utland	36,4	13,8	48,7
=	Statsbudsjettets overskudd før lånetransaksjoner	0,0	0,0	0,0
2.	<i>Statens pensjonsfond</i>			
	Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet (A.1-B.1), overføres til Statens pensjonsfond - Utland	301,8	424,6	407,1
-	Overført til statsbudsjettet	36,4	13,8	48,7
+	Renteinntekter og utbytte i Statens pensjonsfond	78,6	84,2	87,2
=	Overskudd i Statens pensjonsfond	344,0	495,0	445,7
3.	<i>Statsbudsjettet og Statens pensjonsfond samlet</i>			
	Overskudd	344,0	495,0	445,7

Kilde: Finansdepartementet

1.2.3 Veksten i statsbudsjettets utgifter

Utviklingen i statsbudsjettets utgifter fra et år til et annet kan beskrives ved den underliggende utgiftsveksten. Ved beregningen av den underliggende utgiftsveksten korrigeres de faktiske utgiftene for utgifter til statlig petroleumsvirksomhet, dagpenger og renter. I tillegg korrigeres det for enkelte regnskapsmessige forhold og ekstraordinære endringer. Utgiftene i 2008 er korrigert for nettvirkningen av endringer i inntektssystemet for kommunene som følge av avvikling av kommunal selskapsskatt og redusert skatteandel i kommunene. I 2009-budsjettet foreslås det bevilget 7,3 mrd. kroner til helseforetakene i 2009 for omgjøring av helseforetakenes driftskreditter i private banker til en statlig driftskredittordning. I anslagene for det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet og i beregningen av utgiftsveksten er de opparbeidede driftskredittene i helseforetakene henført til

det enkelte år de er opparbeidet i perioden 2002–2008. Det innebærer at utgiftene i 2008 økes med 0,8 mrd. kroner tilsvarende økningen i driftskreditttrammen fra 2007 til 2008, mens utgiften på 7,3 mrd. kroner i 2009 ikke regnes med ved beregningen av den underliggende utgiftsveksten. Det er også tatt hensyn til økte utgifter i 2008 under Statens Pensjonskasse som følge av forsikringstekniske oppgjør i forbindelse med at Mesta AS har meldt seg ut av Statens Pensjonskasse.

Ved beregning av den reelle, underliggende utgiftsveksten er den nominelle verdiutviklingen i utgiftene dekomponert i en pris- og volumendring. Den nominelle veksten i statsbudsjettets underliggende utgifter er anslått til 7,8 pst., mens prisveksten er beregnet til 4,4 pst. Den reelle, underliggende utgiftsveksten fra 2008 til 2009 anslås dermed til om lag 3¼ pst. regnet i forhold til anslag på regnskap for 2008. Det tilsvarer om lag 24,5 mrd. kroner målt i 2009-priser.

I forhold til saldert budsjett 2008 anslås den reelle, underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter fra 2008 til 2009 til om lag 4¼ pst. Dette må blant annet ses i lys av utgiftsøkningene som ble vedtatt i Stortinget i første halvår. I løpende priser anslås den underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter til om lag 9 pst. målt i forhold til saldert budsjett 2008.

1.2.4 Lånetransaksjoner og finansieringsbehov

Det føres et beløp på 48,7 mrd. kroner tilbake fra utenlandsdelen av Statens pensjonsfond til stats-

budsjettet slik at statsbudsjettet gjøres opp i balanse. Det innebærer at staten ikke lånefinansierer utgifter til drift, investeringer og overføringer. Statsbudsjettets finansieringsbehov tilsvarer derfor netto utlån mv. over statsbudsjettet. Utenom gjeldsavdrag på tidligere låneopptak, utgjør finansieringsbehovet 25,2 mrd. kroner. Avdragene på statsgjelden i 2009 anslås til 45,0 mrd. kroner. Statsbudsjettets brutto finansieringsbehov, hvor gjeldsavdrag inkluderes, anslås dermed til 70,1 mrd. kroner.

Tabell 1.2 Statsbudsjettets lånetransaksjoner og finansieringsbehov eksklusiv petroleumsvirksomheten

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
<i>Lånetransaksjoner utenom petroleumsvirksomhet</i>			
Utlån, aksjetegning mv.	75,6	75,6	82,3
- Tilbakebetalinger	60,7	60,9	57,1
- Statsbudsjettets overskudd	0,0	0,0	0,0
= Netto finansieringsbehov	14,9	14,7	25,2
+ Gjeldsavdrag	0,0	0,0	45,0
= Statsbudsjettets brutto finansieringsbehov	14,9	14,7	70,1

Kilde: Finansdepartementet

1.2.5 Skatter og avgifter

Skatte- og avgiftsanslagene for 2009 tar utgangspunkt i reviderte anslag for 2008, der blant annet ny informasjon om utviklingen i innbetalte skatter og avgifter er innarbeidet. I tillegg er skatte- og avgiftsanslagene basert på de vekstforutsetninger for blant annet sysselsetting, etterspørsel, lønninger og priser som er lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2009. Det er også tatt hensyn til virkningene av forslaget til skatte- og avgiftsopplegg og forslaget om kommunale og fylkeskommunale skattører.

Samlede skatter og avgifter til statskassen fra Fastlands-Norge anslås å utgjøre 702,8 mrd. kroner i 2009, tilsvarende en økning på 23,1 mrd. kroner eller 3,4 pst. fra anslag på regnskap for 2008.

Skatter på inntekt og formue er anslått til 189,3 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2009, tilsvarende en reduksjon på 0,2 pst. fra anslag på regnskap for 2008. Reduksjonen må blant annet ses på bakgrunn av en økning av de kommunale og fylkes-

kommunale skattørene mot en tilsvarende reduksjon av satsen for fellesskatt. Trygdeavgift og arbeidsgiveravgift til folketrygden i 2009 er samlet anslått til 214,9 mrd. kroner, som tilsvarer en økning på 5,6 pst. fra 2008. Inntektene fra merverdiavgiften er anslått til 205,0 mrd. kroner i 2009, som tilsvarer en økning på 4,6 pst. fra året før. Øvrige særavgifter medregnet tollinntekter er samlet anslått til 93,6 mrd. kroner i 2009. Det er en økning på 3,4 pst. fra året før.

Skatte- og avgiftsopplegget for 2009 er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2008–2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak og i Ot.prp. nr. 1 (2008–2009) Skatte- og avgiftsopplegget 2008 - lovendringer.

1.2.6 Kommuneøkonomien

Kommunesektoren har det overordnede ansvaret for sentrale velferdstjenester og skal levere tjenester av høy kvalitet, tilpasset innbyggernes og lokal-

miljøets behov. Kommunesektorens inntekter anslås å utgjøre 17,2 pst. av BNP for Fastlands-Norge i 2009. Kommunesektorens aktiviteter finansieres i hovedsak med skatteinntekter og rammeoverføringer fra staten. Sektoren mottar også øremerkede tilskudd over statsbudsjettet. Regjeringen mener finansiering gjennom øremerkede tilskudd som en hovedregel bør forbeholdes viktige nasjonale prioriteringsområder i en oppstartsfase, eller finansiering av oppgaver som bare enkelte kommuner har ansvar for. Kommunesektoren har i tillegg inntekter fra blant annet gebyrer og fra statlig tilskudd under momskompensasjonsordningen.

Den reelle veksten i kommunenes samlede inntekter anslås nå til om lag 3,2 mrd. kroner fra 2007 til 2008, tilsvarende 1,2 pst. De frie inntektene anslås å avta reelt med knapt 0,2 mrd. kroner.

I Kommuneproposisjonen 2009 ble det lagt opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter fra 2008 til 2009 på mellom 7 og 7½ mrd. kroner og en reell vekst i kommunesektorens frie inntekter på mellom 3½ og 4 mrd. kroner, regnet i forhold til det nivået på kommunesektorens inntekter i 2008 som ble lagt til grunn i Revidert nasjonalbudsjett 2008.

Regjeringens budsjettforslag for 2009 innebærer en reell vekst i kommunenes samlede inntekter på 8,4 mrd. kroner, tilsvarende 3,0 pst. Kommunesektorens frie inntekter anslås å øke med 4,66 mrd. kroner, tilsvarende 2,3 pst. Veksten er regnet i forhold til det nivået på kommunesektorens inntekter i 2008 som ble lagt til grunn i Revidert nasjonalbudsjett 2008. Regnet i forhold til anslag på regnskap for 2008, der det tas hensyn til at skatteanslaget for 2008 er justert opp, innebærer Regjeringens forslag en reell økning i de samlede inntektene på om lag 7,3 mrd. kroner og en reell økning i de frie inntektene på 3,5 mrd. kroner.

1.3 Forslag til vedtak

Forslag til vedtak som presenteres i denne proposisjonen, er i de fleste tilfeller nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 for de enkelte departementene. Bevilgninger som det ikke er naturlig å omtale i departementenes proposisjoner, er omtalt i denne proposisjonen. Det gjelder blant annet bevilgningene til kapittel 2309 Tilfeldige utgifter og kapittel 5309 Tilfeldige inntekter, som omtales i avsnitt 3.19. Renter og avskrivninger fra statens forretningsdrift under kapitlene 5491 og 5603 omtales i avsnitt 4.3.

Overføringer til og fra Statens pensjonsfond - Utland fastsettes slik at netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i sin helhet overføres til fondet, og at statsbudsjettet gjøres opp i balanse

(utenom lånetransaksjoner) etter tilbakeføringen fra fondet. Overføringer fra og til Statens pensjonsfond - Utland som er bevilget på kapitlene 2800 og 5800 i statsbudsjettet, er omtalt i avsnitt 4.4.

Statsbudsjettets finansieringsbehov dekkes gjennom lån som er bevilget på kapittel 5999, jf. avsnitt 4.5.

Folketrygdens finansieringsbehov er nærmere omtalt i avsnitt 5.2.

1.4 Sammendrag av statsbudsjettet

Tabell 1.3 gir et sammendrag av saldert budsjett 2008, anslag på regnskap 2008 og Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2009. Tabellen omfatter statsbudsjettets inntekter, utgifter og lånetransaksjoner. Hver del av budsjettet er inndelt i ulike kategorier med utgangspunkt i bevilgningsreglementets postinndeling. Statsbudsjettets inntekter er gruppert i 5 hovedkategorier, der skatter og avgifter fra Fastlands-Norge og petroleumsinntekter er de største. Utgiftene er inndelt i 7 ulike kategorier. De største utgiftskategoriene er overføringer til private, overføringer til kommunesektoren og driftsutgifter.

Tallene vil ikke alltid være direkte sammenlignbare mellom år. For 2008 er avsetningen på kapittel 2309 Tilfeldige utgifter redusert i anslag på regnskap som følge av tilleggsbevilgninger knyttet til bl.a. reguleringen av grunnbeløpet i folketrygden fra 1. mai 2008 og lønnsoppgjøret i staten. Bevilgningene på andre områder er dermed økt, mot at bevilgningen på kapittel 2309 er redusert tilsvarende.

Videre vil det ikke alltid være samsvar mellom bevilgninger på de enkelte områdene i de forskjellige budsjettårene. Dette kan bl.a. skyldes at øremerkede bevilgninger til kommuneforvaltningen er lagt inn i rammetilskuddet.

I anslag på regnskap 2008 er anslagene for petroleumsvirksomheten, skatter og avgifter fra Fastlands-Norge, netto renteinntekter og dagpenger oppdatert etter Revidert nasjonalbudsjett 2008. For øvrige utgifter er anslaget samlet satt opp med 2 mrd. kroner fra nivået etter Stortingets behandling av bevilgningsendringer i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2008. Dette må ses i lys av økte utgifter til blant annet momskompensasjonsordningen for kommunesektoren og frivillige organisasjoner.

Bevilgningstallene i tabell 1.3 er gruppert etter utgiftsart. Bevilgningene til de enkelte formålene kan derfor være fordelt på driftsutgifter, investeringer og/eller overføringer. For eksempel er ikke administrasjonsutgifter knyttet til bistand inkludert i posten bistand under utgiftsarten overførin-

ger til private, men plassert under driftsutgiftene. På samme måte er utgifter til formål som veg eller jernbane fordelt mellom flere utgiftsarter. De ulike bevilgningene som er fordelt på forskjellige utgiftsarter, må derfor sees i sammenheng med bevilg-

ninger til samme formål under andre utgiftsarter. Motsatt er det slik at tilskudd til statlige virksomheter på 50-poster og 70-poster budsjetteres som overføringer, selv om de benyttes til å finansiere statlige drifts- og investeringsutgifter.

Tabell 1.3 Artsgruppering av statsbudsjettet

				Mill. kroner
Inntekter				
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009	
Skatter og avgifter fra Fastlands-Norge				
Skatt på formue og inntekt	173 200	189 750	189 300	
Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift	194 300	203 500	214 900	
Merverdiavgift	190 700	196 000	205 000	
Tobakksavgift	7 317	7 183	7 618	
Avgift på bil, bensin mv.	46 073	45 548	45 903	
Avgift på alkohol	11 040	10 868	11 474	
Elektrisitetsavgift	6 187	6 226	6 574	
Avgift på mineralolje og mineralske produkter	6 195	5 747	6 100	
Tollinntekter	2 027	2 285	2 313	
Dokumentavgift	5 817	6 053	6 390	
Andre avgifter	7 516	6 565	7 221	
Sum skatter og avgifter fra Fastlands-Norge	650 372	679 725	702 793	
Inntekter av statens forretningsdrift				
Renter av statens kapital	55	47	56	
Avskrivninger	450	428	653	
Tilbakeføring av midler fra GIEK	504	504	592	
Salg av eiendom	0	89	24	
Avsetning til investeringsformål mv.	919	965	918	
Sum statens forretningsdrift	1 928	2 032	2 241	
Renter og aksjeutbytte				
Renter fra statsbankene	11 460	11 325	12 491	
Renter av kontantbeholdningen og andre fordringer	8 932	8 182	9 291	
Andre renteinntekter	1 067	1 247	1 520	
Aksjeutbytte, ekskl. utbytte fra StatoilHydro ASA	13 495	17 296	18 161	
Sum renter og aksjeutbytte	34 954	38 051	41 464	

Tabell 1.3 fortsetter

Mill. kroner

Inntekter			
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Andre inntekter			
Spilleoverskudd Norsk Tipping AS	833	833	833
Rettsgebyr	129	139	179
Brønnøysundregistrene	427	457	469
Inntekter under folketrygden	1 871	1 861	1 940
Tilfeldige inntekter	51	51	50
Andre inntekter under departementene	18 121	17 146	22 658
Sum andre inntekter	21 432	20 487	26 129
Petroleumsinntekter			
SDØE, driftsresultat	104 800	162 600	138 400
SDØE, andre inntekter	23 400	21 900	23 500
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	184 100	247 100	255 000
Aksjeutbytte fra StatoilHydro ASA	15 773	16 940	16 940
Sum petroleumsinntekter	328 073	448 540	433 840
Statsbudsjettets inntekter (utenom overføring fra Statens pensjonsfond - Utland og lånetransaksjoner)	1 036 759	1 188 835	1 206 467

Mill. kroner

Utgifter			
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Driftsutgifter (postene 01–29)			
Forsvaret	21 098	21 470	22 925
Drift av statens veger	7 347	7 347	8 130
Jernbane	3 499	3 599	3 911
Politi og påtalemyndigheten	9 444	9 517	10 235
Rettsvesen	1 977	2 012	1 906
Kriminalomsorg	2 489	2 485	3 179
Arbeids- og velferdsetaten	5 169	5 240	5 530
Skatte-, avgifts- og tolladministrasjon	7 900	7 986	8 198
Statens Pensjonskasse mv.	10 375	10 684	9 418
Departementene og Statsministerens kontor	5 795	5 857	6 229
Statlig lønnsoppgjør, grunnbeløpsregulering mv.	10 781	2 232	12 943

Tabell 1.3 fortsetter

Mill. kroner			
Utgifter			
Statens forretningsdrift	-466	-483	-560
Andre driftsutgifter	31 677	35 038	39 052
Sum driftsutgifter	117 083	112 985	131 096
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Investeringer (postene 30-49)			
Forsvaret	9 481	9 481	9 473
Riksveganlegg	6 514	6 514	7 112
Statsbygg	1 542	1 342	1 767
Bygg utenfor husleieordningen	1 562	1 767	1 065
Jernbaneverket	2 349	2 373	3 199
Andre investeringsbevilgninger	3 250	3 292	4 584
Sum investeringer	24 698	24 769	27 201
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Overføringer til andre statsregnskap (postene 50-59)			
Høyere utdanning	20 163	20 307	21 490
Fond innen kultur, media, billedkunst	757	757	851
Jordbruksavtalen og Reindrifftsavtalen, fond	950	1 056	952
Andre overføringer	12 500	12 314	12 743
Sum overføringer til andre statsregnskap	34 372	34 436	36 036
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Overføringer til kommunesektoren (postene 60-69)			
Rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner	62 099	62 196	69 205
Tilskudd til barnehager	21 488	21 488	24 207
Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	4 358	4 437	5 342
Tilskudd til nye omsorgsboliger og sykehjemsplasser	1 858	1 858	2 076
Kompensasjon for merverdiavgift	10 300	12 800	13 650
Andre tilskudd	12 746	12 805	11 475
Sum overføringer til kommunesektoren	112 849	115 584	125 955
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Overføringer til private (postene 70-89)			
Folketrygden, sykepengeutbetalinger	30 384	30 539	32 615
Folketrygden, alderspensjoner	101 101	105 221	109 753
Folketrygdens øvrige sosiale formål (uførhet mv.)	89 809	92 089	94 350

Tabell 1.3 fortsetter

	Mill. kroner		
	Utgifter		
Folketrygdens helsedel	19 624	19 869	21 383
Folketrygden, arbeidsliv	5 251	4 515	5 453
Fødsels- og adopsjonspenger	11 610	11 850	12 857
Andre pensjoner	1 782	1 746	1 706
Regionale helseforetak	83 966	87 574	102 647
Barnetrygd	14 400	14 480	14 590
Kontantstøtte	1 615	1 670	1 472
Jordbruksavtalen	11 046	11 076	11 500
Bistand	20 150	20 076	22 358
Betaling for transport- og posttjenester	3 997	4 052	4 323
Film- og pressestøtte	435	435	445
Kulturformål	3 649	3 649	4 146
Sysselsettingstiltak	5 225	5 140	6 162
Bolig, bomiljø og bygg	3 212	3 247	3 680
Private skoler, folkehøgskoler og høyskoler	3 123	3 114	3 200
Andre overføringer	28 393	27 892	27 882
Sum overføringer til private	438 773	448 236	480 521
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Renteutgifter			
Renter innenlandsk statsgjeld	17 330	18 129	20 468
Sum renter	17 330	18 129	20 468
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Petroleumsutgifter			
SDØE, investeringer	25 100	22 100	25 200
SDØE, overføringer	1 200	1 841	1 500
Sum petroleumsutgifter	26 300	23 941	26 700
Statsbudsjettets utgifter (utenom overføring til Statens pensjonsfond - Utland og lånetransaksjoner)	771 404	778 080	847 977

Tabell 1.3 fortsetter

Mill. kroner			
Lånetransaksjoner			
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Tilbakebetalinger			
Avdrag fra statsbankene	55 019	54 104	46 242
Salg av aksjer	10	1 347	10
Andre tilbakebetalinger	5 718	5 454	10 888
Sum tilbakebetalinger	60 746	60 904	57 139
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Utlån og avdrag			
Avdrag innenlandsk statsgjeld	0	0	44 951
Lån til statsbankene	65 444	64 765	56 194
Boliglån til statsansatte	1 300	1 700	3 400
Fondet for forskning og nyskaping	6 000	6 000	6 000
Regionale forskningsfond	0	0	6 000
Omlegging av energibruk og energiproduksjon	0	0	10 000
Lån til regionale helseforetak	0	0	200
Forvaltning av statlig eierskap	0	250	0
Andre lånetransaksjoner	2 892	2 892	532
Sum utlån og avdrag	75 635	75 607	127 277
Statsbudsjettets brutto finansieringsbehov	14 889	14 702	70 137

Kilde: Finansdepartementet

2 Hovedprioriteringer i budsjettet

2.1 Innledning

Regjeringens politikk bygger på rettferdighet og fellesskap. De offentlige velferdsordningene skal fornyes og utvikles, og Regjeringen vil bidra til et arbeidsliv der alle kan delta. Det offentliges ansvar og rolle innen de sentrale velferdsoppgavene som helse, omsorg og utdanning skal styrkes. Disse målsettingene følges aktivt opp i budsjettforslaget for 2009.

Regjeringen prioriterer å styrke fellesskapet framfor skattelette. Budsjettforslaget for 2009 preges av kvalitetsheving og økt omfang av de brede fellesskapsløsningene innen helse, omsorg, skole og barnehage. Forskjellene i levekår utjevnes. Innsatsen for miljø, utvikling og forskning får et betydelig løft.

Det fremmes en rekke forslag om økte bevilgninger for å styrke innsatsen innenfor ulike deler av helsesektoren. Bevilgningene til helseforetakene økes for å øke aktiviteten og bedre sykehuses driftsøkonomi. Tiltakene mot rusmiddelmissbruk styrkes og Omsorgsplan 2015 følges opp med bl.a. forslag om investeringstilskudd til flere nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger.

Regjeringens barnehagesatsing har gitt resultater. I løpet av perioden 2006–2008 er lagt til rette for etablering av nye barnehageplasser til 40 000 barn, og det ligger an til at de aller fleste kommunene vil nå full barnehagedekning ved utgangen av 2008. Foreldrebetalingen for barnehageplass reduseres reelt ved at maksimalprisen videreføres nominelt uendret fra 2008 til 2009, og det legges opp til at foreldrebetalingen skal holdes på det samme nominelle nivået fram til maksimalprisen tilsvarer 1 750 2005-kroner. Lovfestet rett til barnehageplass innføres fra 2009. Satsingen på fellesskolen fortsetter med et høyt nivå på bevilgningene til oppfølging av Kunnskapsløftet, nye tiltak for å rekruttere lærere til videregående opplæring og nye tilbud til videreutdanning av lærere og skoleledere. Det etableres en ny rentekompensasjonsordning for investeringer i og rehabilitering av skole- og svømmeanlegg. Det tas sikte på en samlet investeringsramme på 15 mrd. kroner i løpet av 8 år.

Kommunesektoren har ansvaret for sentrale velferdstjenester. En sterk og sunn kommuneøko-

nomi er en forutsetning for et godt velferdstilbud i hele landet. Regjeringen har prioritert kommuneøkonomien i sine tidligere budsjettforslag, og dette følges opp i 2009-budsjettet. Kommunesektorens frie inntekter øker reelt med 4,7 mrd. kroner, og sektorens samlede inntekter øker reelt med 8,4 mrd. kroner.

Forskjellene i samfunnet skal reduseres. Regjeringen foreslår flere nye, målrettede tiltak for å redusere fattigdom med økte bevilgninger på til sammen 1 249 mill. kroner i 2009. Helårseffekten av tiltakene vil utgjøre 1 949 mill. kroner. Dette er den største bevilgningsøkningen til fattigdomstiltak siden Bondevik II-regjeringens tiltaksplan mot fattigdom ble lagt fram i 2002. Forskjellene i levekår utjevnes blant annet gjennom økt støtte til minstepensjonister, bostøttemottakere og langtidsledige. Samlede skatter og avgifter opprettholdes på 2004-nivå, og fordelingsprofilen i skattesystemet styrkes ytterligere. Formuesskatten forbedres ved å utvide grunnlagene og øke bunnfradraget, og arveavgiften gjøres mer rettferdig ved å begrense rabatten på ikke-børsnoterte aksjer, og ved å øke innslagspunktene og halvere de høyeste avgiftssatsene.

Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet. Den økonomiske veksten må forenes med en bærekraftig utvikling. For å nå disse målene foreslås bevilgningene til forskning og utvikling økt. I tillegg foreslås det en ytterligere økning av kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 6 mrd. kroner og 6 mrd. kroner i fondskapital til regionale forskningsfond. Det foreslås en sterk vekst i bevilgningene til veg og jernbane fra det høye nivået i 2008. Regjeringens satsing på nordområdene intensiveres.

Regjeringen legger til rette for en framtidrettet næringsutvikling. Innsatsen innen forskning og innovasjon styrkes blant annet gjennom økte bevilgninger til utvikling av ny miljøteknologi og oppretting av et nytt designprogram. Regjeringens maritime strategi og reiselivsstrategien følges opp. Det foreslås økte bevilgninger til marin bioprospektering og til utbedring av fiskerihavner. Innsatsen mot ulovlig, uregulert og urapportert fiske trappes opp. Jordbruksavtalen for 2009 gir grunnlag for en videre positiv utvikling i næringen og for-

sterker distriktsprofilen i næringspolitikken. Energisektoren prioriteres gjennom satsing på fornybare energikilder, forskning og utvikling av teknologi for karbonfangst- og lagring, og en markert styrking av kapasiteten på konsesjonsbehandlingen i Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Næringsutvikling i nord prioriteres gjennom blant annet en forsterket ressurskartlegging i 2009.

Budsjettforslaget har en klar og framtidsrettet miljøprofil. Det foreslås økte bevilgninger til CO₂-håndtering på Kårstø og Mongstad og til kjøp av klimakvoter for å oppfylle Kyoto-avtalen. Klimaforliket i Stortinget og Regjeringens varslede satsing på tiltak mot avskoging og skogforringelse i utviklingsland følges opp. Kapitalen i Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering foreslås økt med 10 mrd. kroner for å legge til rette for klimavennlig omlegging av energibruk og energi-produksjon. I tillegg foreslås bevilgningene på Miljøverndepartementets budsjett økt til en rekke miljøtiltak i Norge, herunder til kulturminner, bevaring av naturens mangfold og friluftsliv. Arbeidet med omleggingen av bilavgiftene i mer miljøvennlig retning fortsetter ved at det foreslås justeringer i CO₂-komponenten som gir sterkere incentiv til å kjøpe biler med lave CO₂-utslipp.

Regjeringens forslag innebærer at bevilgningene til internasjonal bistand økes med 3,9 mrd. kroner fra saldert budsjett 2008. Bistandsbevilgningene utgjør med dette 1 pst. av anslått brutto nasjonalinntekt (BNI) i 2009. Innsatsen for fredsbygging, humanitær bistand og menneskerettigheter skal intensiveres.

I 2009-budsjettet har Regjeringen lagt vekt på å følge opp flere sentrale politikkområder i tråd med regjeringspartiens politiske plattform fra Soria Moria. Regjeringens hovedprioriteringer i 2009-budsjettet er å styrke helse, omsorg, skole og barnehage, bekjempe fattigdom hjemme og ute og ruste opp forskning, veg, jernbane og innsatsen for miljøet.

Nedenfor omtales følgende hovedsaker for Regjeringen:

- Lavere pris og bedre kvalitet i barnehagene.
- Bedre kvalitet i grunnopplæringen.
- Framtidsrettet miljøprofil.
- Forskning og høyere utdanning.
- Internasjonal bistand.
- Styrket kommuneøkonomi.
- Helse- og omsorgsformål, herunder økte bevilgninger til helseforetakene, Omsorgsplan 2015 og tiltak mot rusmiddelmisbruk.
- Innvandring og integrering.
- Samferdselstiltak.
- Gjennomføring av kulturløftet.

- Tiltak mot fattigdom.
- Tiltak i Nordområdet.
- Oppfølging av langtidsplanen for Forsvaret.
- Økt bruk av foreldrepermisjon blant fedre.

2.2 Lavere pris og bedre kvalitet i barnehagene

Målene til Regjeringen er full barnehagedekning med høy kvalitet og lav pris. Samlet sett foreslår Regjeringen å øke bevilgningene til barnehager i 2009 med om lag 2,7 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Dette tilsvarer en reell vekst på om lag 1,8 mrd. kroner.

I løpet av perioden 2006-2008 er det lagt til rette for etablering av nye barnehageplasser til om lag 40 000 barn, og det ligger an til at de aller fleste kommunene vil nå full barnehagedekning ved utgangen av 2008. Budsjettforslaget for 2009 innebærer en nominell bevilgningsøkning på om lag 12,4 mrd. kroner, fra 11,9 mrd. kroner i regnskap for 2005 til 24,3 mrd. kroner i 2009. Dette tilsvarer en realvekst på om lag 70 pst. fra 2005 til 2009.

Regjeringen mener at prisen for en barnehageplass skal være så lav at alle foreldre som ønsker det, skal ha råd til det. Regjeringen vil videreføre maksimalprisen for foreldrebetalingen nominelt inntil prisen er redusert til 1 750 kroner (2005-kroner). Maksimalprisen foreslås derfor i 2009 til 2 330 kroner per måned for en heltidsplass, tilsvarende 25 630 kroner på årsbasis. Dette tilsvarer en realnedgang i maksimalprisen på om lag 100 kroner per måned per barn. En nominell videreføring av maksimalprisen anslås å øke behovet for barnehageplasser med 2 000 nye heltidsplasser.

Regjeringen mener at kompetansen til de ansatte i barnehagen er avgjørende for kvaliteten på barnehagetilbudet. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen til rekruttering av førskolelærere med 15 mill. kroner i 2009. Dette gir rom for å øke studiekapasiteten i førskolelærerutdanningen med 150 studieplasser. I tillegg foreslås det å opprette 150 studieplasser i ettårig videreutdanning i barnehagepedagogikk på deltid for personer med annen pedagogisk utdanning. Videre gir det rom for å øke tilbudet med arbeidsplassrelatert førskolelærerutdanning rettet mot blant annet assistenter.

Lovfestet rett til barnehageplass vil bli innført fra 2009, jf. Innst. O. nr. 69 (2007–2008) og Ot.prp. nr. 52 (2007–2008). Lovfestet rett til barnehage anerkjenner barnehagens rolle i utdanningsløpet, gir barnet rett til et pedagogisk tilbud og bidrar slik til å gi alle barn gode og likeverdige utviklingsmuligheter. Ved utgangen av 2007 gikk nesten 250 000 barn i ordinær barnehage eller familiebar-

nehage. Det gir en barnehagedekning på 84 pst. for barn i alderen ett til fem år. Dette tilsvarer en økning på om lag 4 prosentpoeng fra utgangen av 2006. Regjeringen vil legge økonomisk til rette for videre utbygging og vil derfor videreføre de øremerkede tilskuddene til etablering og drift av barnehager i 2009.

2.3 Bedre kvalitet i grunnsopplæringen

Regjeringen mener at kvaliteten i grunnsopplæringen må bli bedre. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen til grunnsopplæringen med om lag 600 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Læreren er en av de viktigste ressursene for å bedre læringsutbyttet i skolen. Regjeringen mener derfor at det er nødvendig med flere og bedre lærere i grunnsopplæringen. Fra og med 2009 vil om lag 400 mill. kroner, som tidligere er brukt til tiltak for kompetanseutvikling i forbindelse med Kunnskapsløftet, bli frigjort. Regjeringen legger opp til at disse midlene skal finansiere innføring av et varig system for etter- og videreutdanning av lærere og rektorer. I tillegg foreslås det andre kompetanseutviklingstiltak innenfor grunnsopplæringen.

Regjeringen vil øke rekrutteringen til læreryrket gjennom en rekrutteringskampanje og andre rekrutteringstiltak. Regjeringen satser blant annet særskilt på rekruttering til videregående opplæring, der behovet er størst. For å få til dette, foreslår Regjeringen å innføre en ordning for å rekruttere yrkesaktive med relevant kompetanse og en ordning for å rekruttere lærere i språk og realfag. Det foreslås bevilget om lag 50 mill. kroner til disse rekrutteringstiltakene i 2009.

Nyutdannede lærere skal bli bedre rustet til å møte faglige og pedagogiske utfordringer i skolen. Samtidig må vi møte fremtidens behov for lærere. Regjeringen foreslår å bruke om lag 100 mill. kroner på tiltak innen lærerutdanningen i 2009. Midlene skal nyttes til å gjøre lærerutdanningen mer forskningsbasert, bedre overgangen mellom utdanning og yrke, samt gi flere nyutdannede lærere veiledning i den første tiden som lærer. For å møte behovet for lærere, skal det opprettes 180 nye studieplasser innen lærerutdanningen. Regjeringen vil også styrke kvaliteten i utdanningssystemet gjennom en langsiktig satsing på utdanningsforskning.

Det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet inneholder flere elementer som til sammen skal gi et godt informasjonsgrunnlag for kvalitetsarbeidet. Det foreslås derfor nye kartleggingsprøver på barnetrinnet og videregående opplæring. I tillegg fore-

slås det et system med rullerende utvalgsprøver i ulike fag og ferdigheter på ulike trinn i opplæringen.

Tidlig innsats er viktig for å sikre alle elever god opplæring i grunnleggende ferdigheter. Regjeringen vil derfor forsterke opplæringen i norsk/samisk og matematikk på 1.–4. trinn fra høsten 2009. I 2009 blir 430 mill. kroner av kommunenes frie inntekter frigjort ettersom utskiftingen av læremidler som følge av Kunnskapsløftet er gjennomført. Det legges opp til at de frigjorte midlene skal finansiere kommunenes plikt til å gi forsterket opplæring. Fysisk aktivitet er også viktig for å øke læringsutbyttet for elevene. Regjeringen foreslår mer tid til fysisk aktivitet på barnetrinnet, tilsvarende to uketimer fra høsten 2009. Det foreslås å bevilge 49 mill. kroner til dette i 2009.

Investerings- og rehabiliteringsbehovet ved skole- og svømmeanlegg er fremdeles stort. Regjeringen foreslår derfor å innføre en ny åtteårig rentekompensasjonsordning til investeringer i og rehabilitering av skole- og svømmeanlegg. Det tas sikte på at ordningen skal ha en total ramme på 15 mrd. kroner. I 2009 foreslås det å innføre 2 mrd. kroner i ordningen med en budsjetteffekt på 62 mill. kroner.

2.4 Miljøprofilen i statsbudsjettet for 2009

I statsbudsjettet for 2009 foreslår Regjeringen en bred og styrket satsing på natur og miljø. Regjeringens miljøsatsing kommer til uttrykk på mange departementers budsjetter. Regjeringens viktigste prioriteringer i 2009 er:

- CO₂-håndtering.
- Energieffektivisering og fornybar energi.
- Forskning og utvikling innen fornybare energikilder og karbonfangst og -lagring.
- Oljevern- og kystberedskap.
- Tiltak mot avskoging i utviklingsland.
- Jernbaneinvesteringer og kollektivtransport i de større byene.
- Kulturminne- og kulturmiljøtiltak.
- Bevaring av naturens mangfold og friluftsliv.

Foreslått budsjett for Miljøverndepartementet i 2009 er på om lag 4,1 mrd. kroner. Dette innebærer en økning på vel 600 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008, tilsvarende en økning på 18,6 pst. I tillegg foreslås det at kapitalen i Kulturminnefondet økes med 200 mill. kroner. Miljøverndepartementet har en koordinerende rolle i klimaarbeidet og det foreslås en økning på 117 mill. kroner til klimatiltak over Miljøverndepartementets budsjett. Bevilgningene til bevaring av naturens mangfold

og friluftsliv foreslås økt med nær 300 mill. kroner, herunder 55 mill. kroner til nytt skogvern og nasjonalparkvern og 65 mill. kroner til styrket forvaltning av verneområdene. Bevilgningene for å stanse forfallet i fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer foreslås økt med nær 50 mill. kroner. Bevilgninger til arbeidet mot miljøgifter under Miljøverndepartementet foreslås økt med 25 mill. kroner til bl.a. økt innsats for iverksettning av EUs kjemikaliedirektiv (REACH). Bevilgningen til forskning, kartlegging og overvåking av miljøet foreslås økt med om lag 70 mill. kroner.

Norge er ledende innenfor satsingen på fangst og lagring av CO₂. Denne teknologien vil være et av de viktigste virkemidlene i kampen mot global oppvarming. Det foreslås totalt bevilget 1 755 mill. kroner til videre arbeid med CO₂-håndtering på Kårstø og Mongstad og drift av Gassnova SF, som ivaretar statens interesser knyttet til CO₂-håndtering. I tillegg foreslås bevilgningen til CLIMIT-programmet økt med 20 mill. kroner til totalt om lag 150 mill. kroner. Videre foreslås det bevilget 20 mill. kroner til arbeid med CO₂-håndtering internasjonalt over Olje- og energidepartementets budsjett. Samlet innebærer dette at det foreslås om lag 1 925 mill. kroner til arbeid med CO₂-håndtering over Olje- og energidepartementets budsjett for 2009, som er en økning på om lag 800 mill. kroner i forhold saldert budsjett 2008. Som en oppfølging av klimaforliket foreslås bevilgningene til forskning og utvikling innen fornybare energikilder og karbonfangst og -lagring til sammen økt med 185 mill. kroner over Olje- og energidepartementets budsjett. Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering foreslås økt med nye 10 mrd. kroner i 2009. Avkastingen fra dette fondet er på 431 mill. kroner i 2008, og den vil mer enn dobles til et nivå på vel 900 mill. kroner fra 2010 som følge av forslaget om økt fondskapital.

På Fiskeri- og kystdepartementets budsjett foreslås det økte bevilgninger på 88 mill. kroner til styrket oljevernberedskap og 74 mill. kroner til innleie av et nytt slepefartøy som skal gå inn i den statlige slepebåtberedskapen i Nord-Norge.

Over Landbruks- og matdepartementets budsjett er det foreslått 15,5 mill. kroner til økt klimasatsing over jordbruksavtalen i 2009, herunder 6 mill. kroner til et eget utviklingsprogram for klimatilstand i jordbruket. Som oppfølging av Klimameldingen foreslås en satsing på 30 mill. kroner til forskning og utvikling innenfor fornybare energikilder og karbonfangst- og lagring. Landbruks- og matdepartementet skal i 2009 legge fram en egen stortingsmelding om landbruks- og matpolitikken og klimautfordringene.

Som oppfølging av klimaforliket i Stortinget på samferdselsområdet foreslås det økte bevilgninger til jernbane, belønningsordningen for kollektivtransport og prøveprosjektet Transnova. Bevilgningene til Jernbaneverket foreslås økt nominelt med om lag 1,3 mrd. kroner fra saldert budsjett 2008 til 7,1 mrd. kroner. Det foreslås en dobling av bevilgningen til belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i byområdene fra saldert budsjett 2008 til om lag 325 mill. kroner. Videre foreslås det å etablere Transnova-prosjektet med en bevilgning på 50 mill. kroner for å fremme utvikling og bruk av mer miljøvennlige transportmidler. Det foreslås en opptrapping av forskningsprogrammet RENERGI, som skal utvikle kunnskap og løsninger for mer miljøvennlig transport.

På Utenriksdepartementets budsjett øker den miljørettede bistanden. Fra handlingsplanen for miljørettet utviklingssamarbeid ble lagt fram i juni 2006 og fram til 2008, var den samlede nominelle økningen av bistanden til miljørettet utviklingssamarbeid 1,2 mrd. kroner. Av dette utgjorde 400 mill. kroner klimatiltak og skogrelaterte tiltak i 2008. For 2009 foreslår Regjeringen en bevilgning på 1,5 mrd. kroner til tiltak mot avskoging og skogforringelse i utviklingsland. Utover dette foreslår Regjeringen å gi tilsagn om ytterligere bevilgninger til skogtiltak på til sammen 1,5 mrd. kroner. Forslaget til samlet klima- og skogsatsing er dermed 3 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2009. Regjeringens forslag til klima- og skogsatsing skal bidra til raske, kostnadseffektive reduksjoner i utslipp av klimagasser fra avskoging og skogforringelse. Siktemålet er å få på plass mekanismer for å regulere disse utslippene i en ny internasjonal klimaavtale.

For 2009 foreslås det en bevilgning på 715 mill. kroner til kjøp av klimakvoter og en fullmakt til å inngå avtaler om kjøp av klimakvoter på 6,3 mrd. kroner. Til kjøp av klimakvoter for statsansattes internasjonale tjenestereiser med fly, foreslås 8,4 mill. kroner og en fullmakt på inntil 10,5 mill. kroner til å inngå avtaler utover dette.

Regjeringen har en målsetting om at gjennomsnittlig CO₂-utslipp i nybilparken i 2012 skal være 120 g/km. Regjeringen fremmer forslag om justeringer i CO₂-komponenten i engangsavgiften som bl.a. innebærer sterkere incentiver til å kjøpe biler med utslipp under 120 g/km. Miljø- og energirelaterte avgifter er nærmere omtalt i St. prp. nr.1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

2.5 Forskning og høyere utdanning

Regjeringen ønsker økt kvalitet i forskning og høyere utdanning. Høy kvalitet i forskningen er viktig

for å opprettholde et godt utdanningstilbud og god rekruttering til forskningen. Videre er innovasjon og verdiskaping i næringslivet og offentlig sektor avhenging av gode universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter. Disse institusjonene er også viktige for å kunne møte globale og nasjonale utfordringer innenfor miljø-, energi- og klimaspørsmål. For å møte de utfordringer som velferdsstaten Norge står overfor i årene som kommer foreslår Regjeringen å øke bevilgningene til forskning og høyere utdanning i 2009.

Regjeringen foreslår en samlet bevilgning til forskning og utvikling på om lag 19,7 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2009. Dette er en økning på nær 1,6 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Basert på NIFU STEPs statsbudsjettanalyse for 2008 innebærer forslaget en samlet økning i bevilgningene til forskning og utvikling på om lag 5,5 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Inkludert forslagene i 2009-budsjettet, her Regjeringen med dette økt FoU-bevilgningene over statsbudsjettet i denne perioden med reelt om lag 3,2 mrd. kroner i 2009-priser. Basert på tall fra NIFU STEP økte bevilgningene til forskning og utvikling i forrige regjeringsperiode reelt med om lag 2,2 mrd. kroner i 2009-priser. Bevilgningene til høyere utdanning foreslås økt med 1,6 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Tilstrekkelig tilgang på personale med doktorgrad er en forutsetning for å øke forskningsevnen, og for å utvikle mer kunnskapsbasert næringsliv og tjenesteyting. Regjeringen foreslår derfor å opprette 200 nye rekrutteringsstillinger fordelt på stipendiatstillinger, post.doc og nærings-ph.d over Kunnskapsdepartementets budsjett fra høsten 2009. I tillegg foreslår Regjeringen å øke satsen per stipendiatstilling til 800 000 kroner. Dette innebærer at satsen for stipendiatstillinger økes med om lag 160 000 kroner, tilsvarende 25 pst. Regjeringen foreslår videre å styrke ordningen med forskerrekruiteringsstipend knyttet til næringsorienterte doktorgrader med 10 mill. kroner i 2009.

Til sammen har Regjeringen etablert 900 nye rekrutteringsstillinger mv. i denne stortingsperioden. Dette er om lag 240 flere stillinger enn det som ble etablert i forrige stortingsperiode.

For å fremme forskning og innovasjon i regionene foreslår Regjeringen å opprette regionale forskningsfond. Det nye fondet skal være et supplement til de nasjonale FoU-virkemidlene og skal bidra til å styrke samspillet mellom næringsliv, høyskoler og regionene. Regjeringen foreslår å sette av samlet 6 mrd. kroner i kapital til de regionale forskningsfondene i 2009. Den årlige avkastningen vil bli om lag 285 mill. kroner fra 2010.

Kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping foreslås økt med 6 mrd. kroner til 72 mrd. kroner fra 1. januar 2009. Dette vil gi om lag 285 mill. kroner i økt avkastning fra fondet i 2010. Regjeringen foreslår at om lag 2/3 av avkastningen benyttes til forskningsinfrastruktur (vitenskapelige utstyr mv.). I tillegg foreslår Regjeringen at det bevilges om lag 80 mill. kroner til éngangsinvesteringer i forskningsinfrastruktur i 2009-budsjettet.

Formålstjenelige bygg er en forutsetning for å gjennomføre forskning og utdanning av høy kvalitet. Regjeringen foreslår at det bevilges 60 mill. kroner til byggestart av nytt Odontologisk fakultet ved Universitetet i Bergen og 20 mill. kroner i startbevilgning til nytt bygg for sykepleieutdanning ved Høgskolen i Oslo. Prosjektene vil sikre bedre studievilkår for viktige utdanninger. Regjeringen foreslår også å bevilge 8 mill. kroner for å sikre fremdrift i prosessen med lokalisering av Norges veterinærhøgskole (NVH) og Veterinærinstituttet på Ås, og samorganisering av NVH og Universitetet for miljø- og biovitenskap. Regjeringen vil videre foreslå at nytt bygg for samlokalisering av Høgskolen i Bergen blir satt i gang i 2010. Regjeringen foreslår også at det bevilges om lag 23 mill. kroner til universitetsmuseene i 2009 knyttet til blant annet sikring og bevaring av samlingene, strategisk forskningssatsing og faglig utvikling, jf. St.meld. nr. 25 (2007–2008) *Tingenes tale*.

Fra 1. januar 2009 blir det innført et nytt system for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter. I det nye finansieringssystemet vil deler av grunnbevilgningene bli fordelt etter resultater. Regjeringen foreslår å øke basisfinansieringene til instituttsektoren med 67 mill. kroner i forbindelse med overgangen til det nye finansieringssystemet.

For at universiteter og høyskoler skal kunne drive langsiktig kunnskapsoppbygging og kunnskapsforvaltning av høy kvalitet innenfor et bredt spekter av fagtilbud, foreslår Regjeringen å øke basisbevilgningen til universitetene og høyskolene med 298,4 mill. kroner i 2009. Dette tilsvarer bevilgningsreduksjonen i 2007, justert for lønns- og prisvekst i perioden.

Regjeringen følger opp Klimaforliket med 300 mill. kroner til forskning og utvikling innenfor fornybare energikilder og karbonfangst og -lagring i 2009. Satsingen vil gå til etablering av forskningscentre for miljøvennlig energi innenfor prioriterte områder og til en bredde-satsing med styrking av relevante forskningsprogrammer.

Videre foreslår Regjeringen bl.a. å øke bevilgningen til følgende forsknings og utviklingsprogrammer i 2009:

- 53 mill. kroner til Brukerstyrt innovasjonsarena, hvorav 10 mill. kroner er innenfor oppfølgingen av Klimaforliket
- 15 mill. kroner til forskings- og utviklingskontrakter i Innovasjon Norge.
- 8 mill. kroner til kommersialisering gjennom FORNY-programmet.
- 15 mill. kroner til Marin bioprospektering.
- 30 mill. kroner til Maroff programmet til bl.a. oppgradering av maritim forskningsinfrastruktur og krevende miljøvennlige maritime operasjoner i nordområdene.
- 19 mill. kroner til å styrke arbeidet med kartlegging av havbunnen gjennom MAREANO-programmet (Marin arealdatabase for norske hav- og kystområde).

Regjeringen tar sikte på å fremme en stortingsmelding om forskning i 2009. I meldingen vil Regjeringen presentere status for norsk forskning og drøfte mål for den samlede forskningspolitikken som blant annet kan bidra til økt forskningskvalitet og bedre ressursutnyttelse av den offentlige forskningsinnsatsen.

2.6 Internasjonal bistand

Regjeringen følger opp de høye ambisjonene for internasjonal bistand i regjeringsplattformen fra Soria Moria. De årlige bevilgningene til internasjonal bistand er trappet jevnlig opp fra 16,6 mrd. kroner i saldert budsjett 2005. Regjeringen foreslår nå å øke bevilgningene til internasjonal bistand med 3,9 mrd. kroner fra saldert budsjett 2008 til 26,2 mrd. kroner i 2009. Dette tilsvarer 1 pst. av anslått brutto nasjonalinntekt (BNI) for 2009. Siden beregningsmåten for BNI ble lagt om i 1995, har ingen regjering fremmet forslag om økte bevilgninger til bistand som tilsvarer 1 pst. av anslått BNI. Prosentmålet for norsk bistand har vært et viktig politisk mål for regjeringspartiene. Når Regjeringen når denne milepælen, er også et viktig mål for norsk bistandspolitikken nådd.

Norge skal bidra til at FNs tusenårsmål nås. Utviklingspolitikken skal bekjempe fattigdom og sikre sosial rettferdighet. Norge vil bidra til å bygge velfungerende stater og støtte opp om de krefter som ønsker å føre en vekst- og fordelingspolitikk som bidrar til bærekraftig utvikling og fattigdomsreduksjon. Politisk dialog og bistand er virkemidler for å løfte store folkegrupper ut av fattigdom. Regjeringen ønsker å bidra til vekst og stabilitet ved å bedre globale og regionale rammebetingelser for økonomisk utvikling, migrasjon, miljø og klima. Norsk støtte skal bygge opp om nasjonal innsats for å bygge velfungerende stater

og sikre god forvaltning av nasjonale ressurser. Et levende sivilt samfunn, med frie medier og aktive pressgrupper, står sentralt i dette arbeidet.

Regjeringen viderefører arbeidet innen hovedsatsingsområdene der Norge kan bidra mest, dvs. miljø og bærekraftig utvikling; fredsbygging, menneskerettigheter og humanitær bistand; olje og ren energi; kvinner og likestilling; godt styresett og kamp mot korrupsjon. I tillegg vil Regjeringen fortsette å være pådriver i oppfølgingen av tusenårsmålene om redusert barne- og mødredødelighet.

Bevilgningene til klima- og skogrelaterte tiltak utgjør til sammen 400 mill. kroner i 2008. For 2009 foreslår Regjeringen å bevilge 1,5 mrd. kroner til tiltak mot avskoging og skogforringelse i utviklingsland. Utover dette foreslår Regjeringen en fullmakt til å kunne gi tilsagn om ytterligere bevilgninger til skogtiltak på til sammen 1,5 mrd. kroner. Forslaget til samlet klima- og skogsatsing er dermed 3 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2009. Også innsatsen innen ren energi vil bli betydelig styrket. Dessuten vil satsingen på utdanning gjennom FN og Verdensbanken bli økt.

Utenom økte ODA-godkjente utgifter til flytninger i Norge og økt innsats mot avskoging og skogforringelse, innebærer forslaget til bistandsbudsjett om lag 1 mrd. kroner i økte bevilgninger til øvrige bistandsformål. Dette tilsvarer en nominal økning på 4,6 pst.

2.7 Styrket kommuneøkonomi

Kommunesektoren har et ansvar for en rekke grunnleggende velferdstjenester til landets innbyggere, bl.a. innen barnehage, skole, helse, pleie og omsorgstjenesten. Gode velferdstjenester, basert på et likeverdig tilbud til alle uavhengig av bosted, står sentralt for Regjeringen. Regjeringen anser en bærekraftig kommuneøkonomi som en forutsetning for et godt velferdstilbud i hele landet.

Regjeringen har sørget for å gi kommunesektoren et betydelig økonomisk løft. Fra 2005 til og med 2008 kan realveksten i de samlede inntektene anslås til 20,4 mrd. 2008-kroner. Dette har bidratt til bedre økonomisk balanse i kommunesektoren og til utbygging av det kommunale tjenestetilbudet. Om lag 26 000 flere barn fikk barnehageplass i 2006 og 2007. Det er lagt til rette for at ytterligere 14 000 barn vil få plass i 2008. Ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå har det fra 2004 til 2007 vært en økning på om lag 9 500 årsverk i den kommunale pleie- og omsorgstjenesten. Regjeringen vurderer at målsettingen om 10 000 nye årsverk i pleie- og omsorgstjenesten fra 2004 til utgangen av 2009 på det nærmeste ble realisert allerede ved utgangen av 2007.

Regjeringen mener det er behov for å styrke kommuneøkonomien også i 2009, slik at tjenestetilbudet kan bygges ytterligere ut. Regjeringen legger derfor opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 8,4 mrd. kroner i 2009, eller 3,0 pst. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå i 2008 i Revidert nasjonalbudsjett 2008. Av veksten i de samlede inntektene er 4 660 mill. kroner frie inntekter. Dette tilsvarer en reell vekst i de frie inntektene på 2,3 pst. Med Regjeringens forslag til økonomiske opplegg for 2009, kan realveksten i kommunesektorens samlede inntekter i perioden fra 2005 til 2009 anslås til 28,6 mrd. 2009-kroner.

Innenfor veksten i frie inntekter er 160 mill. kroner knyttet til en reell økning av de veiledende satsene for økonomisk sosialhjelp med 5 pst. De frie inntektene gir også rom for å dekke utgifter til gjennomføring av NAV-reformen, etablering av nye årsverk i pleie- og omsorgstjenesten i 2009, og til å starte utbygging av dagtilbud for demente. Videre foreslår Regjeringen en utvidelse av timetallet i grunnopplæringen med 2 timer til fysisk aktivitet på barnetrinnet og gratis læremidler på 1. trinn i videregående opplæring.

Regjeringen foreslår også en betydelig økning i øremerkede tilskuddsordninger som vil bedre det kommunale tjenestetilbudet. Det foreslås bl.a. økte bevilgninger til barnehagesektoren, toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester og kvalifiseringsprogram i regi av NAV-kontorene.

I tillegg foreslås det en rentekompensasjonsordning til investeringer og rehabilitering av skole- og svømmeanlegg. Det tas sikte på en investeringsramme på 15 mrd. kroner, hvorav 2 mrd. kroner fases inn i 2009. Det foreslås også en ny investeringsramme på 800 mill. kroner i rentekompensasjonsordningen for kirkebygg.

I 2008 ble det etablert et investeringstilskudd til sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Regjeringen foreslår at det kan gis tilsagn til ytterligere 1 000 nye enheter i 2009.

Det foreslås at foreldrebetalingen for en barnehageplass videreføres på samme nominelle nivå som i 2008. Videre er det lagt bevilgningsmessig til rette for etablering av totalt 2 000 nye barnehageplasser i faste og midlertidige barnehagelokaler. Det antas at disse plassene vil gi rom for 1 000 flere barn.

2.8 Helseformål

Helse- og omsorgstilbudet har stor betydning for den enkeltes levekår og livsutfoldelse, og er en hovedforutsetning for et godt samfunn. Regjeringens politikk bygger på fellesskapsløsninger.

Målet er et helhetlig og sammenhengende tjenestetilbud, tilpasset den enkelte bruker. Regjeringen vil derfor starte arbeidet med en samhandlingsreform som skal gi pasientene et bedre og mer helhetlig helsetilbud. Regjeringens budsjettforslag for 2009 innebærer en betydelig satsing på helse- og omsorgssektoren. Det foreslås blant annet kraftige økninger i bevilgningene til helseforetakene, rusfeltet og eldreomsorgen. Denne regjeringen er den første som budsjetterer med aktivitetsvekst i helseforetakene etter 2002.

Regjeringen foreslår å øke både basisbevilgningene og bevilgningene til aktivitet i helseforetakene:

- 3 920 mill. kroner til dekning av økte pensjonskostnader i helseforetakene og private institusjoner som helseforetakene har drifts- eller kjøpsavtale med.
- 300 mill. kroner til videreføring i 2009 av anslått aktivitetsvekst i 2008 utover forutsetningen i saldert budsjett 2008.
- 1 026 mill. kroner til økt aktivitet som legger til rette for en vekst i pasientbehandlingen på 1,5 pst. på nasjonalt nivå i 2009, i forhold til anslått nivå i 2008. Denne veksten vil gjelde all behandling som er omfattet av de aktivitetsbaserte tilskuddordningene (innsatsstyrt finansiering og tilskudd til poliklinisk behandling), så vel som behandling som i all hovedsak finansieres av basisbevilgningen (f.eks. rehabilitering, psykisk helsevern og rus).
- 500 mill. kroner til økt basisbevilgning som vil lette omstillingsutfordringen og bidra til å styrke helseforetakenes driftsøkonomi.
- 600 mill. kroner til å påbegynne innføring av ny inntektsfordeling i tråd med Magnussenutvalgets innstilling, slik at denne inntektsfordelingen kan innføres over to år. Dette innebærer at Helse Sør-Øst RHF, som ellers ville tapt på omleggingen, ikke får redusert sine inntekter som følge av oppfølgingen av utvalgets innstilling.

Opptappingsplanen for rusfeltet skal bidra til at rusmiddelavhengige tilbys den hjelp, behandling og rehabilitering de har behov for. Samtidig skal det rusforebyggende arbeidet styrkes. De sosiale og samfunnsøkonomiske konsekvensene av rusmiddelbruk er omfattende. Rusmiddelavhengige har både høyere sykkelighet og lavere forventet levealder enn andre grupper. Mange barn lider i tillegg under foreldrenes rusmiddelbruk. Det er store kostnader knyttet til helse- og sosialhjelp, tapt arbeidsinnsats og rusrelatert kriminalitet. Bevilgningen til å følge opp Opptappingsplan for rusfeltet foreslås økt med 300 mill. kroner i 2009.

Med dette budsjettforslaget vil de årlige bevilningene til rusfeltet være økt med til sammen 685 mill. kroner siden 2006. I denne perioden har det i tillegg vært en generell aktivitetsvekst i de regionale helseforetakene og en bedring av kommuneøkonomien. Dette har også lagt til rette for økt innsats innenfor rusfeltet.

Regjeringen foreslår å øke bevilningene med 159 mill. kroner for å møte dagens og framtidens omsorgsutfordringer. Utfordringene omsorgssektoren står overfor de neste tiårene vil primært være knyttet til nye brukergrupper, en aldrende befolkning, knapphet på fagpersonell og frivillige omsorgsytere, behovet for medisinsk og tverrfaglig oppfølging og mangel på sosial kontakt og aktivitet i dagliglivet. Omsorgsplan 2015 har fire hovedsatsingsområder:

- 10 000 nye årsverk i omsorgssektoren.
- 12 000 nye omsorgsplasser.
- Demensplan 2015.
- Kompetanseløftet 2015.

Det ble i 2008 innført et nytt investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger med heldøgns omsorgstjeneste. I 2009 foreslås det å gi tilsagn om investeringstilskudd til 1 000 nye sykehjems plasser og omsorgsboliger.

Det foreslås 57 mill. kroner til å innføre vaksine mot livmorhalskreft som del av Barnevaksinasjonsprogrammet. Årlig rammes om lag 300 norske kvinner av livmorhalskreft, og 80–100 dør av sykdommen hvert år. Innføring av vaksinen vil på lang sikt kunne halvere antall årlige sykdomstilfeller, og i tillegg vil færre kvinner måtte gjennomgå operative inngrep med økt risiko for senaborter og premature fødsler. Det legges til grunn at vaksinen skal tilbys jenter i 7. klassetrinn fra og med skoleåret 2009–2010.

2.9 Innvandring og integrering

Regjeringen foreslår en rekke tiltak for bedre integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen, en bedre utlendingsforvaltning, økt kvalitet på tilbudet i statlige mottak, samt et bedre tilbud til enslige mindreårige asylsøkere.

Regjeringen har som mål å modernisere og effektivisere utlendingsforvaltningen. Driftsbevilningen til Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE) foreslås økt med hhv. 177 mill. kroner og 110 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Herunder foreslås det bevilget 20 mill. kroner til dekning av merutgifter som følge av implementeringen av ny utlendingslov, som etter planen trer i kraft fra 1. januar 2010. Arbeidet med

utvikling og implementering av et elektronisk saksbehandlingssystem for utlendingsforvaltningen foreslås videreført med 20 mill. kroner i 2009.

I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2008 ble satsene for vertskommunetilskuddet til kommuner med asylmottak økt, slik at tilskuddet dekker kommunenes gjennomsnittlige utgifter til administrasjon, tolk, helse og barnevern. Satsøkningen foreslås videreført i 2009. I tillegg foreslås det å bevilge 10 mill. kroner til engangsinvesteringer ved opprettelse av statlige asylmottak, 6,7 mill. kroner til aktivitetstiltak for barn i asylmottak og 26,5 mill. kroner til forsterkede avdelinger.

Rask retur av personer med endelig avslag på søknad om asyl er viktig for at asylinstituttet skal fungere etter hensikten. Bevilgningen til retur- og tilbakevendings tiltak foreslås økt med til sammen 10 mill. kroner.

Det statlige barnevernet overtok omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år fra utlendingsmyndighetene høsten 2007. I den sammenheng ble et omsorgssenter med plass til 30 barn åpnet i Eidsvoll. På bakgrunn av den økte asyltilstrømningen i 2008 tas det sikte på å etablere flere omsorgssentre i 2008 og 2009. Regjeringen foreslår å bevilge 513,1 mill. kroner totalt til tiltak for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år i 2009. For å ivareta behovene til enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år i mottak, foreslår Regjeringen dessuten å øke bevilgningen knyttet til denne gruppen med 41,5 mill. kroner i 2009.

Regjeringen vil legge til rette for at nyankomne innvandrere raskt kommer ut i inntektsgivende arbeid og forhindre at det utvikler seg et klassedelt samfunn hvor personer med innvandrerbakgrunn har dårligere levekår og lavere samfunnsdeltakelse enn befolkningen for øvrig. I forbindelse med statsbudsjettet for 2007 la Regjeringen fram en egen handlingsplan for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen. I budsjettet for 2008 ble det samlet bevilget i underkant av 570 mill. kroner til videreføring av tiltakene i handlingsplanen, samt til flere nye tiltak.

Tiltakene i handlingsplanen videreføres i 2009. I tillegg foreslås det å øke satsene i integreringstilskuddet fra 496 000 kroner i saldert budsjett 2008 til 551 500 kroner for å bidra til kommunenes integreringsarbeid og fremme arbeidet med bosetting av personer med oppholdstillatelse. Dette tilsvarer en bevilgningsøkning på 125 mill. kroner. Videre foreslås det i 2009 å innføre et permanent grunntilskudd innen tilskuddsordningen for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Grunntilskuddet gis til kommuner med inn- til 150 personer i målgruppen.

2.10 Samferdsel

Regjeringens samferdselspolitikk er forankret i Soria Moria-erklæringen. Siden høsten 2005 har Regjeringen prioritert samferdsel høyt. Budsjettforslaget for 2009 innebærer en ny, kraftig satsing på samferdsel.

For 2009 foreslår Regjeringen å bevilge nærmere 2,4 mrd. kroner mer enn de årlige økonomiske rammene for Nasjonal transportplan 2006-2015 (NTP) skulle tilsi. Med dette forslaget vil bevilgningene til veg, jernbane og havner ha fått et betydelig løft. Bevilgningene i perioden 2006-2009 for veg og jernbane vil være i om lag 1,9 mrd. 2009-kroner høyere enn de økonomiske planrammene i NTP. Også bevilgningene til riksvegferjene og rassikring av vegene har økt betydelig mer enn forutsatt i NTP. Ingen regjering har tidligere oppfylt NTP-rammene.

Regjeringen foreslår en nominell økning i bevilgningene til vegformål på om lag 1,6 mrd. kroner, eller 10,4 pst. Med budsjettforslaget for 2009 vil alle prosjektene i NTP for 2006-2009 bli startet opp, med unntak av prosjekter som mangler planavklaring eller endelig finansieringsplan. Budsjettforslaget innebærer også en betydelig økt innsats for å vedlikeholde eksisterende veganlegg og for å sikre vegene mot ras. Regjeringen foreslår dessuten en satsing på trafikksikkerhetstiltak i form av en omfattende og målrettet trafikksikkerhetspakke, med en nær dobling av innsatsen sammenlignet med 2008.

I budsjettet for 2009 foreslås også et løft i bevilgningen til Jernbaneverket, med en nominell økning på i underkant av 1,3 mrd. kroner, eller nærmere 22 pst. Bevilgningen til jernbaneinvesteringer foreslås økt nominelt med 850 mill. kroner, eller om lag 36 pst. fra saldert budsjett 2008. Sammenlignet med Bondevik II-regjeringens budsjettforslag for 2006 innebærer Regjeringens forslag for 2009 en nominell økning på i underkant av 1,9 mrd. kroner, eller 140 pst. Den store økningen i bevilgningene til jernbane gir rom for en betydelig investerings- og fornyelsestakt i utbedringene av jernbanenettet, i tillegg til en vedlikeholdssatsing som vil bidra til å øke jernbanens kapasitet og punktlighet.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til utbygging av fiskerihavner og farleder med 13 mill. kroner under Fiskeri- og kystdepartementet for å sikre full oppfølging av planrammen i NTP. Det foreslås også en startbevilgning til utbygging av Stamsund havn i Vestvågøy kommune på 30 mill. kroner, som kommer som et tillegg til planrammen.

Stortingets behandling av St.meld. nr. 34 (2006–2007) Norsk klimapolitikk resulterte i et kli-

maforlik mellom regjeringspartiene og Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. I budsjettet for 2009 foreslår Regjeringen tiltak for å møte klimautfordringene på samferdselsområdet. Foruten den kraftige økningen i bevilgningen til jernbanens infrastruktur, følger Regjeringen opp klimaforliket med forslag til bevilgning på 50 mill. kroner for å etablere Transnovaprojektet. Transnovaprojektet skal bidra til å redusere CO₂-utslipp fra transportsektoren gjennom tilskudd til miljøvennlige transportløsninger. I tråd med klimaforliket foreslås også en dobling av bevilgningen til belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i byområdene til om lag 325 millioner kroner. Klimaforliket innebar også en økt satsing på totalt 300 mill. kroner i 2009 til forskning på fornybar energi og CO₂-håndtering. I tråd med dette foreslås en økning på 15 mill. kroner til et forskningsprogram RENERGI under Samferdselsdepartementet. Formålet er å utvikle kunnskap og løsninger for mer miljøvennlig transport.

2.11 Kulturløftet gjennomføres

Gjennom målrettede tiltak og en historisk styrking av kunst-, kultur- og frivillighetsformål på statsbudsjettet, gjennomfører Regjeringen Kulturløftet. Bevilgningene til kunst- og kulturformål gis et betydelig løft også i 2009. Målet er at 1 pst. av statsbudsjettets utgifter skal gå til kulturformål innen 2014. I forhold til saldert budsjett 2008 foreslår Regjeringen en samlet nominell økning i bevilgningene til oppfølging av Kulturløftet med 748,3 mill. kroner. Dette inkluderer en økning på 13,2 mill. kroner på Utenriksdepartementets budsjett. Med dette er Regjeringen i rute med opptrappingen av Kulturløftet.

De største forslagene til bevilgningsøkninger i 2009 er bl.a.:

- 131,5 mill. kroner til museer og kulturvern.
- 98,2 mill. kroner til musikk.
- 88,6 mill. kroner til teater og dans.
- 73,5 mill. kroner til språk, litteratur og bibliotek.
- 72,1 mill. kroner til nasjonale kulturbygg.
- 55,1 mill. kroner til frivillighetstiltak.
- 51,2 mill. kroner til opera.
- 47,7 mill. kroner til film.
- 27,6 mill. kroner til kunstnerformål.
- 25,7 mill. kroner til billedkunst, kunst i offentlige rom, arkitektur og design m.m.
- 25,0 mill. kroner til arkiv.

Kulturpolitikkenes viktigste oppgave er å legge til rette for at alle kan oppleve et mangfold av ulike kulturtilbud og kunstneriske uttrykk, og delta i et aktivt kulturliv. Den skapende kunsten bidrar til

fornyelse og utvikling for samfunnet og enkeltmennesker ved formidling av et mangfold av kunstopplevelser. Tilgang til kunst- og kulturopplevelser og muligheten til å uttrykke seg gjennom kunst og kultur skal ikke være avhengig av geografi eller sosiale skillelinjer. Regjeringen legger til rette for at barn og unge skal ha tilgang til et kunst- og kulturtilbud som er likeverdig med det de voksne får. Et godt kunst- og kulturtilbud kan ikke løses av markedet alene. Det er nødvendig med et offentlig engasjement for å sikre bredde og mangfold.

Regjeringen legger til rette for en bred satsing på norsk musikk. I budsjettforslaget følges dette opp med økt støtte til en rekke tiltak innenfor ulike sjangere.

Det er viktig å sikre en god museumsstruktur som kan ivareta det brede spekteret av faglige oppgaver et museum må dekke. De nasjonale og regionale kulturinstitusjonene er viktige kulturformidlere. Regjeringen ønsker å legge til rette for at disse utvikles og fornyes for å tiltrekke seg publikum. Regjeringen foreslår bl.a. å øke bevilgningen til de frie gruppene på scenekunstheltet.

Norge er et lite språkområde, og det norske språket er under konstant press. Det er behov for en offensiv språkpolitikk, slik at norsk forblir det foretrukne språk i alle deler av norsk samfunns- og kulturliv. Skriftkulturen er bærebjelken i norsk samfunns- og kulturliv.

Regjeringen følger opp den norske filmsuksessen ved å foreslå økte bevilgninger til filmproduksjon. I tillegg ønsker Regjeringen å støtte opp om samisk kultur og identitet, og foreslår økt bevilgning til samiske aviser.

Regjeringen følger opp St.meld. nr. 39 (2006-2007) *Frivillighet for alle*. Regjeringen vil gi frivillig virksomhet formell status som egen sektor gjennom etablering av et frivillighetsregister innen 1. januar 2009.

2.12 Tiltak mot fattigdom

Bevilgningene til målrettede tiltak mot fattigdom har økt betydelig etter at denne Regjeringen tiltrådte. I 2006-budsjettet ble bevilgningene til slike formål økt med vel 860 mill. kroner, mens bevilgningene til fattigdomstiltak ble økt med ytterligere om lag 710 mill. kroner i 2007 og om lag 390 mill. kroner i 2008. Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2009 en ytterligere økning av bevilgningene til tiltak mot fattigdom på 1 249 mill. kroner (helårseffekt 1 949 mill. kroner). Med Regjeringens forslag til bevilgningsøkninger i 2009-budsjettet er bevilgningene til fattigdomstiltak dermed økt nominelt med 3,2 mrd. kroner over årene 2006-2009. I perioden 2002-2005 ble bevilgningene innenfor Bonde-

vik II-regjeringens tiltaksplan mot fattigdom økt nominelt med til sammen om lag 1,3 mrd. kroner. Det vises til eget trykt vedlegg til St.prp. nr. 1 (2008-2009) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet Handlingsplan mot fattigdom – Status 2008 og styrket innsats i 2009.

Tilbudet om kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad omfatter stadig flere kommuner i takt med etableringen av NAV-kontorer. Som følge av at tilbudet dermed blir tilgjengelig for flere, foreslås bevilgningen til dekning av kommunenes merkostnader knyttet til ordningen økt med om lag 330 mill. kroner i 2009 til et samlet bevilgningsforslag på om lag 560 mill. kroner. Målet med kvalifiseringsprogrammet er å styrke deltakernes mulighet til å komme i arbeid. Arbeidsmarkedstiltak inngår derfor som et sentralt virkemiddel i kvalifiseringsprogrammet. Tiltakene skal innrettes etter den enkeltes behov og situasjonen på arbeidsmarkedet. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak til deltakere på kvalifiseringsprogram med 186 mill. kroner i 2009.

Regjeringen foreslår videre å øke satsene i de statlige veiledende retningslinjene for utmåling av stønad til livsopphold med 5 pst. utover forventet prisstigning. 160 mill. kroner av økningen i kommunenes frie inntekter i 2009 er knyttet til dette. I statsbudsjettet for 2008 ble det bevilget 10 mill. kroner for å styrke og videreutvikle dialogen med frivillige organisasjoner og representanter for vanskeligstilte og marginaliserte grupper. Bevilgningen til dette formålet foreslås økt med 2 mill. kroner i 2009.

Bostøtte er et målrettet tiltak for personer med høye bostøttegifter i forhold til inntekten. Regjeringen vil foreslå en omlegging og betydelig styrking av bostøtteordningen. I budsjettet for 2009 foreslås det en bevilgningsøkning på 303 mill. kroner til iverksettelse av ny bostøtteordning fra 1. juli. Fullt innfasert vil det nye bostøtteregelverket medføre økt bostøtte på om lag 1 mrd. kroner årlig.

For å sikre flere tilgang på rettshjelp, foreslår Regjeringen at inntektsgrensene for fri rettshjelp oppjusteres fra 230 000 til 246 000 kroner for enslige og fra 345 000 til 369 000 kroner for ektefeller og samboere. Bevilgningen til fri rettshjelp foreslås på denne bakgrunn økt med 36,3 mill. kroner. I tillegg foreslås det en bevilgning på 4 mill. kroner for å bidra til økt kultur- og organisasjonsdeltakelse.

Regjeringen foreslår å styrke Opptappingsplan for rusfeltet med 300 mill. kroner. Av det samlede beløpet foreslås 228 mill. kroner benyttet til tiltak som direkte vil styrke helsetilbudet til rusmiddelavhengige, blant annet en styrking av tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengige i spesialisthelsetjenesten, herunder legemiddelas-

sistert rehabilitering, etablering av tre nye rusmestringsenheter, styrking av kommunale tjenester og Gatehospitalet i Oslo.

I trygdeoppgjøret for 2008 ble partene enige om å benytte etterslepet fra trygdeoppgjøret i 2007 til en ekstraordinær økning i folketrygdens minstepensjon og til økte minsteytelser i enkelte andre G-regulerte stønadsordninger i folketrygden (overgangsstønad for enslige forsørgere, rehabiliteringspenger, attføringspenger, tidsbegrenset ufø-

restønad og supplerende stønad). Merutgiftene i 2009 som følge av disse endringene utgjør om lag 1,9 mrd. kroner, herunder om lag 1,25 mrd. kroner til økt minstepensjon og om lag 0,6 mrd. kroner til øvrige g-regulerte ytelser. I tillegg ble også ordningen med garantert tilleggspensjon for unge uføre styrket i forbindelse med trygdeoppgjøret i 2008. Merutgiftene i 2009 til dette utgjør om lag 270 mill. kroner.

2.13 Tiltak i nordområdene

Norsk nordområdepolitikk har som mål å bidra til gode rammebetingelser for å trygge nasjonal suverenitet, sikre stabilitet i området, fremme ansvarlig forvaltning av ressursene, trygge miljøet og sikre norske økonomiske interesser.

I desember 2006 la Regjeringen fram sin nordområdestrategi. Stikkord for strategien er aktivitet, nærvær, internasjonalt samarbeid og kunnskap. Hovedsatsingen er innen kunnskapsutvikling, næringsfremme, miljø- og klimatiltak, urfolk, energi, forsvar, ressursforvaltning, kultur og folk-til-folk-samarbeid. Strategien spenner over de fleste departementers budsjetter og består av 22 tiltakspunkter. Nordområdeperspektivet reflekteres også i flere sektorsatsinger. Dette gjelder for eksempel Forsvarets langtidsplan og satsingene innenfor samferdselsområdet, regional utvikling, næringsutvikling og petroleumssektoren.

Regjeringen foreslår en nominell økning i bevilgningene til nordområdene med 514 mill. kro-

ner fra saldert budsjett 2008. Dette kommer i tillegg til økningen i 2008 på 196 mill. kroner og økningen i 2007 på 274 mill. kroner. Totalt gir dette en nominell økning i bevilgningene til nordområdene på om lag 1 mrd. kroner siden nordområdestrategien ble lagt fram.

Regjeringens forslag for 2009 innebærer en betydelig satsing på mange områder, ikke minst på oljevernberedskap, MAREANO-prosjektet og slepebåtberedskapen. Videre foreslås det økte bevilgninger på områder som miljø, reiseliv, kultur og kunnskapsinfrastruktur. En oversikt over de ulike departementenes satsingsområder finnes i tabell 2.1 under. For en nærmere omtale av tiltakene henvises det til omtalen i Utenriksdepartementets St.prp. nr. 1 (2008-2009) og til de enkelte departementers budsjettforslag.

Tabell 2.1 Nordområdesatsingen, foreslått økning fra saldert budsjett 2008¹

		Tall i 1 000 kr.
Dep.	Tiltak	Forslag
UD	Nordområdetiltak (Arktis, Barents 2020 og Russland)	15 000
OED	Seismikk Nordland VII, Troms II	60 000
MD	MAREANO	6 300
	Styrket miljøovervåkning på Svalbard	3 000
	Kompetansesenter for is og klima	22 000
FKD	MAREANO	6 300
	Tiltak for ulovlig, uregulert og urapportert fiske	10 000
	Prosjektering av nytt, isgående forskningsfartøy	3 000
	Marin bioprospektering	10 000
	Slepebåtberedskap	74 000
	Samfunnet Jan Mayen (nytt aggregat)	5 000
	Styrking av oljevernberedskap	88 000
KD	Rekrutteringsstillinger og koordinering av forskning på Svalbard	3 500
	EnergyCampus Nord i Hammerfest	5 000
	Husleiekompensasjon til Samisk høyskole	11 700
NHD	MAREANO	6 300
	Nytt kraftverk i Ny-Ålesund	25 000
	Marin bioprospektering	5 000
	Profilering av Nord-Norge som reiselivsmål	10 000
	Skipsovervåkning (AIS)	7 500
	MAROFF – Krevende maritime operasjoner i nordområdene	5 000
SD	Planmidler til vegløsning i Kirkenes	5 000
KRD	Nordområdesatsing - landbasert verdiskaping	100 000
KKD	Nordområdetiltak inklusive samiske tiltak	25 800
JD	Storskog grenseovergangssted	2 000
	Sum	514 400

¹ Enkelte satsinger har relevans også utover nordområdene i streng geografisk forstand.

2.14 Langtidsplanen for Forsvaret

Regjeringens forslag til forsvarsbudsjett for 2009 følger opp forutsetningene i den nylig vedtatte langtidsplanen for Forsvaret for perioden 2009-2012, jf. Innst. S. nr. 318 (2007-2008) og St.prp. nr. 48 (2007-2008). I langtidsplanen er det lagt til grunn at forsvarsbevilgningene i langtidsperioden reelt skal økes med 800 mill. kroner. Regjeringens budsjettforslag for 2009 innebærer at en allerede i det første året av langtidsplanperioden gjennomfØ-

rer halvparten, tilsvarende 400 mill. kroner, av denne bevilgningsopptappingen.

Utover denne bevilgningsøkningen skal det innenfor forsvarsbudsjettet frigjøres ytterligere 475 mill. kroner i 2009 gjennom vedtatte nedleggelse og sammenslåinger av baser, interne effektiviseringstiltak og nedgang i ressursbruken til avgangsstimulerende tiltak som ble iverksatt under omstillingen i perioden 2002-2005.

Bevilgningsøkningen og de frigjorte midlene prioriteres primært til operativ driftsaktivitet og styrkeproduksjon i overensstemmelse med lang-

tidsplanens forutsetninger. Regjeringen legger med dette til rette for at Forsvaret i 2009 kan levere operativ evne på høyt nivå, der betydelige bidrag til operasjoner i utlandet opprettholdes over tid, samtidig som behovene for forsvarskapasiteter i våre nærområder blir ivaretatt. Militær tilstedeværelse i nordområdene, først og fremst med sjøforsvar og kystvakt, men også med hærstyrker, gis høy prioritet.

Hæren vil i 2009 øke bemanningen innen utvalgte områder som er viktige for gjennomføring av operasjoner i inn- og utland. I Sjøforsvaret og Luftforsvaret prioriteres innfasingen av de nye fartøysklassene av fregatter og missiltorpedobåter, og nye transportfly. Heimevernet omorganiseres i tråd med den vedtatte langtidsplanen og innrettes mot et noe lavere aktivitetsnivå som følge av reduksjonen i strukturen. Felleskapasiteter innenfor sanitet, sambands, vannrensing og informasjons- og kommunikasjonsteknologi styrkes for å bedre evnen til relevant operativ og forsyningsmessig støtte til enheter i operasjoner nasjonalt og i utlandet.

For å sikre nødvendige driftsmidler til høyt prioriterte oppgaver, og nødvendige investeringsmidler til nybygg mv. i forbindelse med langtidsplanen, foreslås det i 2009 å redusere bevilgningene til materiellinvesteringer og å øke bevilgningene til bygge- og anleggsinvesteringer i forhold til saldert budsjett 2008. Investeringer i infrastruktur som skal gjøres tidlig i langtidsperioden og som er en forutsetning for vedtatte strukturtiltak og materiellinvesteringer, gjennomføres som planlagt i henhold til langtidsplanen. Regjeringen legger opp til å øke materiellinvesteringene igjen utover i langtidsplanperioden, når de planlagte ressursfrigjørings tiltakene gir tilstrekkelig effekt.

Arbeidet med å videreutvikle Forsvaret er krevende, og det tar tid før tiltakene i langtidsplanen vil gi full effekt. 2009 og 2010 vil derfor fortsatt kreve klare prioriteringer og en målrettet felles innsats for å realisere forsvarsoppbyggingen som ligger i langtidsplanen.

2.15 Økt bruk av foreldrepermisjon blant fedre

Regjeringen vil gi kvinner og menn like muligheter og legge til rette for reell likestilling. Arbeidet for dette må skje både i arbeidslivet og i hjemmet. I hjemmet er det et mål å bidra til en jevnere fordeling av omsorgsoppgavene. Å øke fedres bruk av

foreldrepermisjon er sentralt for å styrke fedrenes omsorgsrolle og bidra til et likestilt foreldreskap. Likestilling i hjemmet og familien bidrar til mer robuste samliv og reduserer risikoen for samlivsbrudd. Dette er ikke minst til fordel for barna. Mor og fars fordeling og bruk av foreldrepermisjon legger et viktig grunnlag for fordeling av omsorgsoppgaver også etter at permisjonen er over. Det er i dag fortsatt kvinner som tar lengst permisjon og som jobber mest deltid når barna er små. Regjeringen vil legge til rette for økt likestilling mellom mor og far i arbeidsliv og omsorg for små barn.

Innføringen av fedrekvoten i 1993 førte til en omfattende endring i fedrenes permisjonsbruk. Dette er en positiv utvikling. Likevel er det slik at omsorgsrelatert fravær blant fedre ikke alltid er akseptert på arbeidsplassen. I en ny rapport fra Arbeidsforskningsinstituttet påpekes at det på noen arbeidsplasser reises tvil om fedrenes holdninger til jobben hvis de tar foreldrepermisjon ut over fedrekvoten. Tilsvarende funn er gjort i andre undersøkelser knyttet til fedres bruk av foreldrepermisjon. Fedrekvoten er en lovfestet rettighet, og setter derved en norm for hva som er et minimum av akseptabelt fravær fra jobben for fedre i tilknytning til omsorgen for nyfødte. Foreldrepengestatistikken viser at selv om en jevnt økende andel fedre tar ut mer enn fedrekvoten, går denne utviklingen langsomt.

Utvidelse av fedrekvoten er det mest effektive tiltaket for å øke fedres bruk av foreldrepermisjon. Foreldrepengestatistikken viser at fedres foreldrepengeuttak langt på vei følger fedrekvoten, også etter utvidelsene til fem uker i 2005 og seks uker i 2006. I samsvar med Soria Moria-erklæringens målsetting foreslår Regjeringen på denne bakgrunn å utvide fedrekvoten fra seks til ti uker med virkning for fødsler og omsorgsovertakelser fra og med 1. juli 2009. Utvidelsen foreslås gjennomført slik at to av ukene legges til som en forlengelse av den samlede stønadsperioden. De to andre ukene tas av den delen av stønadsperioden som i dag er til fordeling mellom foreldrene. Den samlede stønadsperioden ved fødsel blir etter dette 46 uker med 100 prosent inntektskompensasjon eller 56 uker med 80 prosent. Ved adopsjon vil stønadsperioden utgjøre henholdsvis 43 uker eller 53 uker. Fedrekvoten vil i alle tilfeller utgjøre ti uker. Tiltaket er beregnet å gi årlige merutgifter for folketrygden med mellom 290 og 320 mill. kroner. I 2009 er merutgiftene anslått til 6,5 mill. kroner.

3 Oversikt over utgifter under de ulike departementene

3.1 Innledning

I dette kapitlet omtales hovedtrekkene i utgiftene per departement, samt ymse utgifter og inntekter. I omtalen av utgiftene under de enkelte departementene er det tatt inn en tabell som viser utgiftsrammer fordelt på programområde og programkategori i saldert budsjett 2008 og forslaget til statsbudsjett for 2009. Budsjettrammene for de to årene er ikke fullt ut sammenliknbare. I tabellene er det blant annet ikke tatt hensyn til overføring av oppgaver, med tilsvarende overføring av bevilgninger mellom departementer. Slike overføringer vil framstå som en endring i bevilgningsrammene, uten at

dette er uttrykk for en reell omprioritering mellom formål.

I tabellen oppgis saldert budsjett 2008. Tilleggsbevilgninger i 1. halvår er derfor ikke inkludert i 2008-tallene. I den grad tilleggsbevilgninger i 1. halvår er videreført i 2009-budsjettet, vil tabellen vise en økt bevilgning fra 2008 til 2009 som ikke uttrykker den faktiske bevilgningsendringen. Det vil for eksempel gjelde virkningen av trygdeoppgjøret og lønnsoppgjøret i staten våren 2008 som ikke var fordelt på departement i saldert budsjett. Helårsvirkningen av trygdeoppgjøret og lønnsoppgjøret i staten i 2008 er imidlertid innarbeidet i 2009-budsjettet.

3.2 Utenriksdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 02 Utenriksforvaltning</i>			
02.00 Administrasjon av utenriktjenesten	1 566,5	1 641,2	4,8
02.10 Utenriksformål	3 030,9	3 424,7	13,0
Sum før lånetransaksjoner	4 597,4	5 065,9	10,2
Lånetransaksjoner	0,4	0,4	0,0
Sum Utenriksforvaltning	4 597,8	5 066,3	10,2
<i>Programområde 03 Internasjonal bistand</i>			
03.00 Administrasjon av utviklingshjelpen	1 048,4	1 193,4	13,8
03.10 Bilateral bistand	4 058,6	4 628,6	14,0
03.20 Globale ordninger	10 471,9	13 495,8	28,9
03.30 Multilateral bistand	6 370,2	6 423,2	0,8
Sum før lånetransaksjoner	21 949,0	25 741,0	17,3
Lånetransaksjoner	341,3	441,3	29,3
Sum Internasjonal bistand	22 290,3	26 182,3	17,5
Sum Utenriksdepartementet	26 888,1	31 248,5	16,2

For 2009 foreslår Regjeringen en samlet bevilgning på 31,2 mrd. kroner under Utenriksdepartementet. Dette tilsvarer en nominell økning på 4,4

mrd. kroner fra saldert budsjett 2008. Hovedprioriteringene i budsjettforslaget for 2009 er:

- Økte bistandsbevilgninger til 1 pst. av anslått brutto nasjonalinntekt (BNI) i 2009. Hovedsatsingsområdene videreføres.
- Klima- og skogsatsing i utviklingsland.
- Tiltak i nordområdene.

Utenriksforvaltning

Forslaget til bevilgninger under utenriksforvaltningen innebærer en økning på om lag 470 mill. kroner fra saldert budsjett 2008. Økningen har i hovedsak sammenheng med økte forventede utbetalinger under EØS-finansieringsordningene på til sammen 370 mill. kroner. Regjeringen foreslår i tillegg økte bevilgninger til nordområdetiltak og presse-, kultur og informasjonsformål, med 10 mill. kroner på hvert av områdene. Det legges opp til at 5 mill. kroner av økningen til presse-, kultur- og informasjonsformål øremerkes tiltak i nord.

Gjennom EØS-finansieringsordningene bidrar Norge til sosial og økonomisk utjevning i det utvidede EØS og til at de nye medlemslandene blir i stand til å gjennomføre EUs regelverk. Regjeringen vil samarbeide med EU basert på eksisterende tilknytningsformer.

Nordområdene er Regjeringens viktigste strategiske satsingsområde i utenriksforvaltningen. Ivaretagelse av norske økonomiske, miljømessige og sikkerhetspolitiske interesser i nord har høy prioritet. Internasjonalt samarbeid er en viktig forutsetning for at Norge skal nå sine målsettinger i nord. Sammenlignet med saldert budsjett 2008 foreslår Regjeringen en nominell økning i bevilgningene med 514 mill. kroner fordelt på flere departementer.

Internasjonal bistand

Bevilgningsforslaget til offisiell utviklingshjelp (ODA) er på 26 182,3 mill. kroner. Dette innebærer en nominell økning på 3 892,0 mill. kroner (17,5 pst.) fra saldert budsjett for 2008. Bistandens andel av anslått BNI trappes med dette opp fra 0,98 pst. i 2008 til 1 pst. i 2009, beregnet ut i fra BNI-anslaget i Nasjonalbudsjettet for de to respektive årene.

Regjeringens hovedsatsingsområder for internasjonal bistand videreføres. Regjeringen ønsker å

bidra til en bedre arbeidsdeling mellom givere og i økende grad fokusere på områder der Norge har særlige fortrinn og kompetanse. Områder som peker seg særlig ut er fredsbygging, menneskerettigheter og humanitær bistand, kvinner og likestilling, miljø og klima, ren energi, og dessuten godt styresett, institusjonsbygging og kamp mot korrupsjon. Regjeringen vil fortsatt ta et spesielt ansvar i oppfølgingen av tusenårsmålene om redusert barne- og mødredødelighet. Samtidig vil bidragene til vaksinasjonsforskning fortsette.

En av Regjeringens utenrikspolitiske hovedprioriteringer er å arbeide aktivt for global rettferdighet og en sosial og bærekraftig globalisering. Regjeringen vil derfor gjøre en målrettet innsats for å styrke globale styringsinstrumenter som kan fremme mer rettferdig fordeling – ikke bare mellom land, men også mellom ulike sosiale grupper, uavhengig av landegrenser.

Norges arbeid for fred og forsoning har en sentral plass i regjeringsplattformen fra Soria Moria. FN er det viktigste forumet for spørsmål om internasjonal fred og forsoning. Statsministeren var et av medlemmene i høynivåpanelet for reform av FNs operasjonelle virksomhet. Det er et høyt aktivitetsnivå knyttet til oppfølgingen av panelets anbefalinger som skal bidra til et styrket og mer relevant FN. Regjeringen viderefører arbeidet med å bidra til å styrke FNs kapasitet i fredsprosesser, blant annet gjennom støtten til fredsbyggingskommisjonen og fredsbyggingsfondet.

Fra handlingsplanen for miljørettet utviklings-samarbeid ble lagt fram i juni 2006 og fram til 2008, var den samlede nominelle økningen av bistanden til miljørettet utviklingssamarbeid på 1,2 mrd. kroner. Av dette utgjorde 400 mill. kroner klimatiltak og skogrelaterte tiltak i 2008. For 2009 foreslår Regjeringen en bevilgning på 1,5 mrd. kroner til tiltak mot avskoging og skogforringelse i utviklingsland. Utover dette foreslår Regjeringen en fullmakt til å kunne gi tilsagn om ytterligere bevilgninger til skogtiltak på til sammen 1,5 mrd. kroner. Forslaget til samlet klima- og skogsatsing er dermed 3 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2009. Med dette er Norge godt på vei til å bli ledende innenfor miljø og klima i utviklingssamarbeidet.

3.3 Kunnskapsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 07 Kunnskapsdepartementet</i>			
07.10 Administrasjon	210,6	224,4	6,5
07.20 Grunnopplæringen	5 624,9	5 881,3	4,6
07.30 Barnehager	21 584,3	24 314,9	12,7
07.50 Tiltak for å fremme kompetanseutvikling	1 142,8	1 187,4	3,9
07.60 Høyere utdanning og fagskoleutdanning	22 282,2	23 897,6	7,2
07.70 Forskning	3 836,5	4 167,7	8,6
07.80 Utdanningsfinansiering	10 323,2	10 325,3	0,0
Sum før lånetransaksjoner	65 004,6	69 998,6	7,7
Lånetransaksjoner	25 431,7	31 851,1	25,2
Sum Kunnskapsdepartementet	90 436,3	101 849,7	12,6

Kunnskapsdepartementets samlede budsjettforslag for 2009 er på om lag 102 mrd. kroner. I forslaget til 2009-budsjett har Regjeringen særlig prioritert følgende formål:

- Økt kvalitet i grunnopplæringen.
- Bedre forskning gjennom opprettelse av nye rekrutteringsstillinger, økt sats per rekrutteringsstilling og økte bevilgninger til utstyr, infrastruktur og bygg.
- Full barnehagedekning med høy kvalitet til lav pris.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til tiltak for å bedre kvaliteten i grunnopplæringen med om lag 600 mill. kroner. Læreren er en av de viktigste faktorene for godt læringsutbytte for elevene. Fra og med 2009 vil om lag 400 mill. kroner, som tidligere er brukt til tiltak for kompetanseutvikling i forbindelse med Kunnskapsløftet, bli frigjort. Regjeringen legger blant annet opp til at disse midlene finansierer innføring av et varig system for etter- og videreutdanning av lærere og rektorer.

Regjeringen vil øke rekrutteringen til læreryrket gjennom en rekrutteringskampanje og andre rekrutteringstiltak. Regjeringen satser blant annet særskilt på rekruttering til videregående opplæring, der behovet er størst. For å få til dette, foreslår Regjeringen å innføre en ordning for å rekruttere yrkesaktive med relevant kompetanse og en ordning for å rekruttere lærere i språk og realfag. Det er foreslått å bruke om lag 50 mill. kroner til disse rekrutteringstiltakene i 2009.

Det foreslås videre å benytte om lag 100 mill. kroner til diverse tiltak for å styrke lærerutdanningen i 2009. Flere nyutdannede lærere skal blant annet få veiledning den første tiden som lærer og det foreslås opprettet 180 nye studieplasser innen lærerutdanningen.

Tidlig innsats er en viktig forutsetning for at elever ikke skal falle fra i starten på utdanningen og få problemer med læringsutbyttet resten av tiden i utdanningsløpet. I 2009 frigjøres det om lag 430 mill. kroner av kommunenes frie inntekter som følge av at utskifting av læremidler i forbindelse med Kunnskapsløftet vil være gjennomført. Regjeringen legger opp til at de frigjorte midlene skal brukes til forsterket opplæring i norsk/samisk og matematikk på 1.- 4. trinn i skolen. Kvalitetsvurderingssystemet skal videreutvikles slik at hver enkelt lærer, skole, skoleeier og lokale og nasjonale myndigheter kan følge opp kvalitetsarbeidet i grunnopplæringen. Regjeringen vil også styrke kvalitetsarbeidet i sektoren gjennom økt satsing på utdanningsforskning.

Gode skolebygg er nødvendige for å gi elevene et godt læringsmiljø og lærerne et godt arbeidsmiljø. Svømmebasseng er viktige for å kunne gi elevene nødvendig og livreddende svømmeferdigheter. Regjeringen foreslår å innføre en ny åtteårig rentekompensasjonsordning for investering og rehabilitering av skoleanlegg og svømmebasseng. Ordningen omfatter offentlige svømmeanlegg som skolen bruker i sin undervisning. Det tas sikte på en investeringsramme på 15 mrd. kroner, hvorav

2 mrd. kroner foreslås faset inn i 2009. Det foreslås bevilget 62 mill. kroner knyttet til dette.

Regjeringen foreslår mer tid til fysisk aktivitet på barnetrinnet tilsvarende to uketimer fra høsten 2009 for å gi en mer variert skoledag med bedre læringsutbytte. Det foreslås bevilget 49 mill. kroner til dette.

Regjeringen ønsker økt kvalitet i forskning og høyere utdanning. For å oppnå dette må vi ha flere forskere, bedre utstyr og flere gode bygg. Det foreslås å opprette til sammen drøyt 200 nye rekrutteringsstillinger fordelt på stipendiatstillinger, post.doc og nærings-ph.d over Kunnskapsdepartementets budsjett. Det er også bevilget 10 mill. kroner til rekrutteringsstillinger over Nærings- og handelsdepartementets budsjett. I tillegg økes satsen per stilling til 800 000 kroner. Dette innebærer at satsen for stipendiatstillinger økes med om lag 160 000 kroner, tilsvarende 25 pst. Regjeringen foreslår videre å øke kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 6 mrd. kroner. Dette vil gi om lag 285 mill. kroner i økt avkastning fra fondet i 2010. For å sikre midler til vitenskapelig utstyr foreslår Regjeringen å øremerke 2/3 av den økte avkastningen til forskningsinfrastruktur. Dette vil gi om lag 190 mill. kroner til vitenskapelig utstyr mv. i 2010. I 2009 foreslås det i tillegg en engangsbevilgning på 80 mill. kroner til forskningsinfrastruktur.

Fra 1. januar 2009 blir det innført et nytt system for den statlige basisfinansieringen av forskningsinstituttene. Regjeringen foreslår å øke basisfinansieringen med 67 mill. kroner i forbindelse med overgangen til nytt finansieringssystem. Regjeringen foreslår videre å opprette regionale forskningsfond. Det foreslås å sette av 6 mrd. kroner i fondskapital i 2009 og den årlige avkastningen vil bli om lag 285 mill. kroner fra 2010. Fondene skal være et supplement til nasjonale FoU-virkemidler og skal bidra til å styrke regional forskning og samarbeidet mellom næringsliv, høyskoler og regionene. Som oppfølging av klimaforliket foreslår Regjeringen å bevilge 300 mill. kroner til forskning og utvikling innenfor fornybare energikilder og karbonfangst og -lagring.

Formålstjenelige bygg er en forutsetning for forskning og utdanning av høy kvalitet. Regjeringen foreslår derfor å sette i gang bygging av nybygg ved odontologisk fakultet ved universitetet i Bergen og bygg for sykepleierutdanningen ved Høgskolen i Oslo. Til sammen foreslås det 80 mill. kroner til dette i 2009. Videre foreslås det å bevilge 8 mill. kroner til planleggingsarbeid i forbindelse med lokalisering av Norges veterinærhøgskole

(NVH) og Veterinærinstituttet på Ås og samorganisering av NVH og Universitetet for miljø og biovitenskap. Regjeringen foreslår også å øke bevilgningen til universitetsmuseene med 23 mill. kroner for bl.a. å sikre samlingene ved museene.

For at universiteter og høyskoler skal kunne drive langsiktig kunnskapsoppbygging og kunnskapsforvaltning av høy kvalitet innenfor et bredt spekter av fagtilbud, foreslår Regjeringen å øke basisbevilgningen til universitetene og høyskolene med 298,4 mill. kroner i 2009. Dette tilsvarer bevilgningsreduksjonen i 2007, justert for lønns- og prisvekst i perioden.

Regjeringen tar sikte på å fremme en stortingsmelding på forskningsområdet i 2009. I meldingen vil Regjeringen presentere status for norsk forskning og drøfte mål for den samlede forskningspolitikken som blant annet kan bidra til økt forskningskvalitet og bedre ressursutnyttelse av den offentlige forskningsinnsatsen.

Regjeringen vil bedre vilkårene for studentene. Studentboliger er viktig for at alle studenter kan få et tilbud om et rimelig sted å bo under utdanningen. Regjeringen foreslår derfor å bevilge om lag 220 mill. kroner til byggestart av om lag 1 000 nye studentboliger i 2009, avhengig av hvor i landet de blir bygd. Det foreslås videre å øke perioden for fødselsstipend fra 42 til 44 uker for å samordne regelverket for utdanningsstøtte med reglene i folketrygden.

I tråd med forventet prisvekst foreslås studentenes utdanningsstøtte økt fra 85 000 kroner til 87 600 kroner. Regjeringen foreslår videre å endre regelverket for utdanningsstøtte slik at studenter med nedsatt funksjonsevne kan få utvidet rett til støtte gjennom Lånekassen ved forsinkelser i studiene.

Regjeringen vil at alle som ønsker barnehageplass skal få et barnehagetilbud av høy kvalitet til lav pris. De ansatte er den viktigste ressursen for å skape et barnehagetilbud med god kvalitet. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen med 15 mill. kroner i 2009. Dette gir rom for å opprette 150 nye studieplasser i ordinær førskolelærerutdanning, 150 studieplasser i ettårig etter- og videreutdanningstilbud, samt styrke satsingen på bl.a. førskolelærerutdanning for assistenter i barnehagene. I 2009 vil den lovfestede retten til barnehageplass tre i kraft. Regjeringen foreslår fra og med 2009 å videreføre maksimalprisen for foreldrebetaling nominelt inntil prisen er redusert til 1 750 kroner (2005-kroner). Maksimalprisen foreslås derfor i 2009 til 2 330 kroner per måned for en heltidsplass, tilsvarende 25 630 kroner på årsbasis.

3.4 Kultur- og kirkedepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 08 Kultur- og kirkeformål</i>			
08.10 Administrasjon m.m.	168,4	178,6	6,1
08.15 Samfunns- og frivillighetsformål ¹	455,1	529,5	16,3
08.20 Kulturformål	4 851,3	5 413,8	11,6
08.30 Film- og medieformål	894,7	943,0	5,4
08.40 Den norske kirke	1 317,5	1 408,6	6,9
Sum Kultur- og kirkeformål	7 687,0	8 473,5	10,2
Sum Kultur- og kirkedepartementet	7 687,0	8 473,5	10,2

¹ Av økningen fra 2008 til 2009 er 11,6 mill. kroner overført fra programkategori 08.20 Kulturformål.

Kultur- og kirkedepartementets budsjetttramme foreslås økt nominelt med 786,5 mill. kroner, eller 10,2 pst. i forhold til saldert budsjett 2008. Justert for lønns- og priskompensasjon og tekniske endringer gir dette en reell vekst i bevilgningene på 474,7 mill. kroner.

Regjeringens hovedprioriteringer i budsjettforslaget er:

- Jevn opptrapping av Kulturløftet.
- Videre gjennomføring av trosopplæringsreformen.

I forhold til saldert budsjett 2008 foreslår Regjeringen en samlet nominell økning i bevilgningene til oppfølging av Kulturløftet med 748,3 mill. kroner. Dette inkluderer en økning på 13,2 mill. kroner på Utenriksdepartementets budsjett, og innebærer en jevn opptrapping av Kulturløftet med sikte på innfrielse i 2014.

Regjeringen foreslår en økning i bevilgningene til samfunns- og frivillighetsformål på 74,4 mill. kroner, tilsvarende 16,3 pst. i forhold til saldert budsjett 2008. I St.meld. nr. 39 (2006–2007) *Frivillighet for alle* gjennomgikk Regjeringen forholdet mellom staten og frivillig sektor og utformet en ny frivillighetspolitikk. Som en oppfølging av stortingsmeldingen foreslår Regjeringen blant annet opprettelse av 25 nye frivillighetssentraler, økte bevilgninger til Frifond og til nye tiltak i arbeidet med inkludering og fattigdom. I tillegg foreslår Regjeringen økte bevilgninger til en norsk-russisk kulturstrategi, kultur- og næringsprosjekter og til kultur i et inkluderende arbeidsliv.

Bevilgningene til kulturformål foreslås økt med 562,5 mill. kroner, tilsvarende en nominell økning på 11,6 pst. i forhold til saldert budsjett 2008. I bud-

sjettforslaget er blant annet følgende områder prioritert:

- Scenekunstmrådet, herunder spesielt Den Norske Opera & Ballett, region- og distriktsopera, og de nasjonale og regionale teatrene.
- Musikkfeltet, både på det profesjonelle og frivillige området.
- Litteratur og norsk språk.
- Billedkunst, arkitektur og design.
- Nasjonale kulturbygg.

Regjeringens forslag til bevilgning til nasjonale kulturbygg inkluderer tilskudd til bygninger og lokaler, blant annet til opplevelsessenter for pop og rock i Trondheim, teater- og konserthus for Sørlandet, konserthus i Stavanger, Hamsunsenteret, Aulestad, Aja Samisk Senter og Østsamisk museum i Neiden.

Bevilgningene til film- og medieformål foreslås økt med 48,3 mill. kroner, eller 5,4 pst. sammenlignet med saldert budsjett 2008. Hoveddelen av økningen prioriteres til fortsatt satsing på norsk film. Økningen gir også rom for oppfølging av ytterligere tiltak omtalt i St.meld. nr. 22 (2006–2007) *Veiviseren. For det norske filmloftet*, samt økte bevilgninger til dataspill.

Samtidig foreslås det å øke bevilgningen til samiske aviser, for å sikre at målet om samiske dagsaviser kan realiseres.

Bevilgningene til Den norske kirke foreslås økt med 91,1 mill. kroner, eller 6,9 pst. sammenlignet med saldert budsjett 2008. Til videre gjennomføring av trosopplæringsreformen foreslås det en bevilgningsøkning på 25 mill. kroner, slik at samlet forslag til bevilgning utgjør 150 mill. kroner i 2009.

Investeringsrammen under rentekompensasjonsordningen for istandsetting av kirkebygg foreslås økt med 800 mill. kroner i 2009. Den samlede investeringsrammen er dermed 2,1 mrd. kroner. Tilskuddsordningen fra Opplysningsvesenets fond til istandsetting av middelalderkirker og andre automatisk fredete kirker foreslås videreført.

Til forberedelse av demokratireformen i kirken foreslår Regjeringen en økning i bevilgningene til

Kirkerådet og bispedømmerådene tilsvarende 7,5 årsverk.

Bevilgningene til presteskaper foreslås økt med 2,4 mill. kroner for å styrke grunnlaget for proste-reformen.

I forbindelse med ny kirkelov ble det fra 1997 gitt et særskilt driftstilskudd til de kirkelige fellesrådene. Driftstilskuddet har de senere årene blitt trappet ned og var på 20 mill. kroner i 2008. Driftstilskuddet foreslås ikke videreført i 2009.

3.5 Justis- og politidepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 06 Justissektoren</i>			
06.10 Administrasjon	251,1	266,5	6,1
06.20 Rettsvesen ¹	1 976,8	1 905,9	-3,6
06.30 Kriminalomsorg ²	2 694,4	3 255,7	20,8
06.40 Politi og påtalemyndighet	9 503,7	10 292,4	8,3
06.50 Redningstjenesten, samfunnssikkerhet og beredskap	1 826,6	1 919,9	5,1
06.60 Andre virksomheter	715,0	987,2	38,1
06.70 Fri rettshjelp, erstatninger, konfliktråd m.m.	1 038,2	1 105,4	6,5
06.80 Svalbardbudsjettet ³	143,5	129,9	-9,5
Sum Justissektoren	18 149,3	19 862,8	9,4
Sum Justis- og politidepartementet	18 149,3	19 862,8	9,4

¹ Endringen under kat. 06.20 Rettsvesen og kat. 06.60 Andre virksomheter skyldes bl.a. at bevilgningen knyttet til tinglysingen er flyttet fra kap. 412 Tinglysingsprosjektet under kat. 06.20 Rettsvesen til kap. 462 Tinglysing under kat. 06.60 Andre virksomheter.

² Endringen under kat. 06.30 Kriminalomsorg skyldes bl.a. at fengselseiendommene fra 2009 innlemmes i den statlige husleieordningen under Statsbygg.

³ Endringen under kat. 06.80 Svalbard skyldes i hovedsak økt skatteinngang på Svalbard.

Hovedtyngden av bevilgningene i justissektoren går til virksomhetene i straffesakskjeden, dvs. politi, påtalemyndighet, rettsvesen og kriminalomsorg. I 2009 foreslås det for øvrig økte bevilgninger til tiltak innenfor fri rettshjelp, redningstjenesten, samfunnssikkerhet og beredskap, samt til ytterligere tiltak overfor volds- og kriminalitetsofre.

Regjeringens hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Justis- og politidepartementet i 2009 er:

- Økt bevilgning til politiet for bl.a. å øke opptaket ved Politihøgskolen og styrke bemanningen i distriktene og i Oslo.
- Heve inntektsgrensen for fri rettshjelp.

- Økt maksimumsbeløp for utbetaling av voldsoffererstatning fra 20 G (grunnbeløpet i folketrygden) til 40 G.
- Videreføre det høye aktivitetsnivået innenfor kriminalomsorgen.

I budsjettforslaget for 2009 blir den samlede bevilgningen til politi og påtalemyndighet foreslått økt med om lag 216 mill. kroner utover kompensasjon for pris- og lønnsvekst. Politiet er avhengig av tilgjengelige personellressurser for å løse sine oppgaver og ha kort responstid. Regjeringen foreslår derfor at det midlertidig høye opptaket til Politihøgskolen (PHS) økes ytterligere til 552 studenter i 2009. Sammenlignet med saldert budsjett 2008 vil

den foreslåtte økningen i bevilgningen til politi og påtalemyndigheten i 2009 bl.a. omfatte 28 mill. kroner til ansettelse av nyutdannede politihøyskolestudenter, etablering av flere politiposter i Oslo, 60 mill. kroner til politiets arbeid på utlendingsfeltet, 25 mill. kroner til Politiets sikkerhetstjeneste, 12 mill. kroner til Oslo politidistrikts innsats innen økonomisk kriminalitet og 37,3 mill. kroner til finansiering av helårsvirkningen av DNA-reformen. I tillegg foreslås det en ytterligere økning av tilskuddet til Alternativ til vold.

Det fremgår av Soria Moria-erklæringen at Regjeringen vil heve inntektsgrensene for fri rettshjelp for å sikre enda flere tilgang på rettshjelp i slike saker. Bevilgningen under fri rettshjelp foreslås på denne bakgrunn økt med 36,3 mill. kroner i 2009.

Regjeringen tar sikte på å fremme en proposisjon i løpet av høsten 2008 med forslag om en økning av maksimumsbeløpet for utbetaling av voldsoffererstatning fra 20 G til 40 G med virkning fra 1.7.2009. Bevilgningen til formålet i 2009 foreslås derfor økt med 4 mill. kroner.

Regjeringen vil sette i gang arbeidet med nye lokaler til Gulating lagmannsrett i Bergen. Det foreslås derfor en startbevilgning på 20 mill. kroner til dette prosjektet i 2009 under Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Bevilgningen til jordskiftedomstolene foreslås økt med 20 mill. kroner for å dekke høyere lønn til jordskiftedommere og investeringer i nytt teknisk utstyr.

Den største utfordringen i straffesystemet de siste årene har vært å avvikle soningskøen og å videreutvikle kvaliteten i straffegjennomføringen. Arbeidet med å redusere soningskøen videreføres ved at bevilgningen til kriminalomsorgen foreslås økt med 81 mill. kroner til engangsutgifter og driftsutgifter i forbindelse med byggingen av Halden fengsel, samt at det foreslås en økt bevilgning på 78 mill. kroner til styrket vedlikehold av fengslene. Videre foreslår Regjeringen at bevilgningen økes med 2,5 mill. kroner til etablering av et stifinnerprosjekt for kvinner med rusproblemer ved Bredtveit fengsel, forvarings- og sikringsanstalt. Kriminalomsorgens bevilgning foreslås også økt for å etablere ytterligere tre rusmestringsenheter.

3.6 Kommunal- og regionaldepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 13 Kommunal- og regionaldepartementet</i>			
13.10 Administrasjon m.m.	158,6	204,9	29,2
13.50 Distrikts- og regionalpolitikk	2 374,2	2 556,7	7,7
13.70 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	64 847,4	72 498,1	11,8
13.80 Bolig, bomiljø og bygg	6 336,3	7 180,9	13,3
Sum før lånetransaksjoner	73 716,4	82 440,5	11,8
Lånetransaksjoner	11 012,0	10 298,0	-6,5
Sum Kommunal- og regionaldepartementet	84 728,4	92 738,5	9,5

Regjeringen foreslår å bevilge 92,7 mrd. kroner under Kommunal- og regionaldepartementets budsjett i 2009. Dette innebærer en økning på 9,5 pst. sammenlignet med Saldert budsjett 2008. Regjeringens hovedprioriteringer er:

- Styrking av kommuneøkonomien og det kommunale velferdstilbudet.
- Regional utvikling i fylkeskommunene.
- Oppfølging av nordområdesatsingen.
- En forbedret og modernisert bostøtteordning.

Regjeringen legger opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 8,4 mrd. kroner i 2009, tilsvarende 3,0 pst., sammenlignet med anslått inntektsnivå i 2008 i Revidert nasjonalbudsjett 2008. Av veksten i de samlede inntektene er 4 660 mill. kroner frie inntekter, tilsvarende 2,3 pst., hvorav 160 mill. kroner er knyttet til en reell økning på 5 pst. i de veiledende satsene for økonomisk sosialhjelp. I tillegg gir de frie inntektene bl.a. rom for å etablere nye årsverk i pleie- og omsorgstjenesten, dekke utgifter til gjennomføring av NAV-

reformen, samt starte utbyggingen av dagtilbud for demente i 2009.

Regjeringen foreslår også en betydelig økning i øremerkede ordninger som vil bedre det kommunale tjenestetilbudet. Det foreslås bl.a. økte bevilgninger til barnehagesektoren, toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester, kvalifiseringsprogram i regi av NAV-kontorene og til omsorgsboliger og sykehjemsplasser. Videre foreslås det en rentekompensasjonsordning til investeringer i og rehabilitering av skole- og svømmeanlegg med en investeringsramme på 2 mrd. kroner i 2009. Det foreslås også en ny investeringsramme på 800 mill. kroner i rentekompensasjonsordningen for kirkebygg.

Budsjettoplegget for 2009 legger også til rette for forsterket opplæring i norsk/samisk og matematikk for elever på 1. - 4. trinn i grunnskolen fra høsten 2009.

Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2009 er nærmere omtalt i St.meld. nr. 1 (2008–2009) Nasjonalbudsjettet 2009 og Kommunal- og regionaldepartementets budsjettproposisjon.

Regjeringen vil bidra til økt verdiskaping og styrket lokal og regional vekst, og foreslår å øke bevilgningen til distrikts- og regionalpolitiske formål med 214,5 mill. kroner, tilsvarende en vekst på 13 pst. i forhold til Saldert budsjett 2008. Kompensasjon for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift, samt andre departementers andel av Fritt fram-forsøket er da holdt utenfor. Det samme er regionale forskningsfond som ligger under Kunnskapsdepartementets budsjett.

Regjeringen foreslår å styrke satsingen på nordområdene. Det foreslås å opprette en ny tilskuddsordning på 100 mill. kroner over Kommu-

nal- og regionaldepartementets budsjett til felles fylkesovergripende satsinger i Nord-Norge. Tilskudd til fylkeskommunene for regional utvikling foreslås økt med 82 mill. kroner, mens bevilgningen til de nasjonale utviklingsmidlene foreslås økt med 23 mill. kroner. Hovedprioriteringene er kommunale næringsfond, NyVekst-ordningen, entreprenørskap med vekt på målgruppene unge og kvinner, og innovasjonsbasert verdiskaping. Det legges også opp til å etablere et nytt program for verdiskaping i vernede områder.

De boligsosiale virkemidlene foreslås styrket som en del av Regjeringens innsats mot fattigdom. Forebygging og tiltak mot bostedsløshet har førsteprioritet. Regjeringen foreslår å forbedre og modernisere bostøtten. Både bolig-, finansierings-, person- og inntektskrav foreslås endret. Omleggingen vil gi et bedre tilbud for vanskeligstilte på boligmarkedet, både for dagens mottakere av bostøtte og for nye grupper som nå vil kunne få bostøtte. Forslaget innebærer en økning i bostøtten på om lag 1 mrd. kroner pr. år når ordningen er fullt innfaset, sammenlignet med hva utbetalingen ville ha vært med dagens regelverk. I 2009 er det anslått et økt bevilgningsbehov til utbetaling av bostøtte på om lag 300 mill. kroner som følge av omleggingen. Den nye bostøtteordningen foreslås iverksatt fra 1. juli 2009.

Husbankens utlånsramme i 2009 settes til 12 mrd. kroner. Startlånet, som er rettet mot unge og vanskeligstilte, skal ha prioritet. Regjeringen foreslår at det innføres 20-års fastrente i Husbanken. Innenfor boligtilskuddet tas det sikte på å gi tilskudd til 1 500 nye kommunale utleieboliger, en betydelig økning fra tidligere år. Ordningen med Husleietvistutvalget i Oslo og Akershus utvides og gjøres permanent.

3.7 Arbeids- og inkluderings- departementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 09 Arbeid og sosiale formål</i>			
09.00 Administrasjon	10 534,0	11 098,8	5,4
09.20 Tiltak for bedre levekår m.v.	465,5	808,6	73,7
09.30 Arbeidsmarked	5 502,1	6 459,0	17,4
09.40 Arbeidsmiljø og sikkerhet	699,2	727,9	4,1
09.50 Integrering og mangfold	4 486,5	5 333,3	18,9
09.60 Kontantytelser	2 768,0	2 843,6	2,7
09.70 Nasjonale minoriteter	10,2	14,8	45,0
09.80 Samiske formål	210,1	225,0	7,1
09.90 Beskyttelse og innvandring	1 422,7	3 281,3	130,6
Sum Arbeid og sosiale formål	26 098,4	30 792,3	18,0
<i>Programområde 29 Sosiale formål, folketrygden</i>			
29.20 Enslige forsørgere	3 943,5	3 797,3	-3,7
29.50 Inntektssikring ved sykdom, rehabilitering, attføring og uførhet	105 070,8	111 486,9	6,1
29.60 Kompensasjon for merutgifter ved nedsatt funksjonsevne mv.	8 343,0	8 823,6	5,8
29.70 Alderdom	101 101,0	109 753,0	8,6
29.80 Forsørgertap mv.	2 565,0	2 597,4	1,3
29.90 Diverse utgifter	270,0	260,0	-3,7
Sum Sosiale formål, folketrygden	221 293,3	236 718,2	7,0
<i>Programområde 33 Arbeidsliv, folketrygden</i>			
33.30 Arbeidsliv	5 211,0	5 423,0	4,1
Sum Arbeidsliv, folketrygden	5 211,0	5 423,0	4,1
Sum Arbeids- og inkluderingsdepartementet	252 602,6	272 933,5	8,0

Arbeids- og inkluderingsdepartementets samlede budsjettforslag for 2009 er på om lag 272,9 mrd. kroner. Av dette utgjør folketrygdens utgifter om lag 242,1 mrd. kroner, tilsvarende nærmere 90 pst. av de samlede utgiftene under departementets budsjett. Budsjettforslaget innebærer en samlet vekst i utgiftene på vel 20,3 mrd. kroner, eller 8,0 pst., sammenlignet med saldert budsjett 2008. 2009-effekten av årets trygdeoppgjør utgjør om lag 11,6 mrd. kroner, og antatt lønns- og prisvekst om lag 2,9 mrd. kroner. Til sammen utgjør dette om lag 14,2 mrd. kroner. Dette innebærer en reell økning i bevilgningene på om lag 6,1 mrd. kroner, eller 2,4 pst.

Hovedprioriteringene i budsjettforslaget fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet for 2009 er:

- Gjennomføring av NAV-reformen og pensjonsreformen.
- Målrettet og aktiv arbeidsmarkeds- og inkluderingspolitikk.
- Tiltak for å bekjempe sosial dumping.
- Styrking av utlendingsforvaltningen.
- Tiltak mot fattigdom og for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen.
- Oppheving av inntektsprøvningsreglene for personer mellom 68 og 69 år.

- Økning av minstepensjoner, minsteytelser i folketrygden og den garanterte tilleggspensjonen for unge uføre.

NAV-reformen er en viktig organisatorisk reform for å utvikle en helhetlig arbeids- og velferdspolitik. Hovedmålet med reformen er at flere skal være i arbeid eller aktiv virksomhet, og at færre skal ha trygd eller stønad som hovedkilde til forsørgelse. Videre tas det sikte på en mer brukervennlig, samordnet og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning. I samarbeid med kommunene skal Arbeids- og velferdsetaten etablere NAV-kontorer. Kontorene skal være det samlede kontaktstedet i forvaltningen, slik at brukerne får ett sted å henvende seg. Ved inngangen til 2009 gjenstår det å etablere om lag 180 NAV-kontorer. De aller fleste av disse vil bli etablert i løpet av 2009.

Det foreslås bevilget 1 120 mill. kroner til dekning av statlige utgifter knyttet til NAV-reformen i 2009. I tillegg kompenseres kommunesektoren med om lag 320 mill. kroner, tilsvarende en økning på om lag 70 mill. kroner fra saldert budsjett 2008. Dette dekkes innenfor veksten i de frie inntektene. I tillegg styrkes Arbeids- og velferdsetatens driftsbevilgning midlertidig med 100 mill. kroner i 2009 knyttet til gjennomføringen av reformen.

Stortinget har gjennom vedtak i 2005 og 2007 fastlagt hovedprinsippene i det nye pensjonssystemet. Regjeringen tar sikte på å legge fram en lovproposisjon for Stortinget i 4. kvartal 2008, og legger opp til at hovedtrekkene i pensjonsreformen iverksettes fra 2011. Utgiftene i forbindelse med reformen i 2009 er i all hovedsak knyttet til etablering av nye IKT-systemer. IKT-pensjonsprosjektet startet opp høsten 2005 og gjennomføres i regi av Arbeids- og velferdsdirektoratet. I tillegg til å utforme nye IKT-løsninger, skal programmet også utforme nye arbeidsprosesser og ny organisering på pensjonsområdet, slik at Arbeids- og velferdsetaten kan håndtere den nye pensjonsreformen fra den trer i kraft. Det foreslås bevilget 836,5 mill. kroner til dette i 2009.

I 2008 ble bevilgningene til arbeidsmarkedstiltak for ordinære og yrkeshemmede arbeidssøkere samlet under én post. I 2009 vil det derfor ikke lenger oppgis separate måltall for ordinære og yrkeshemmede arbeidssøkere. Selv om situasjonen på arbeidsmarkedet de siste årene har vært karakterisert av stor etterspørsel etter arbeidskraft, er det mange som har hatt problemer med å komme i arbeid. For 2009 gir bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak rom for et gjennomsnittlig tiltaksnivå på i alt om lag 68 000 plasser. Av dette er om lag 27 800 plasser knyttet til at utdanning som atførings-tiltak, fadder og arbeidstrening foreslås flyttet fra

folketrygdloven til forskrift hjemlet i arbeidsmarkedsløven og rammefinansiert over kap. 634, post 76 fra 2009. Bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak er dessuten økt med 186 mill. kroner (inkl. administrative ressurser) for å øke antall tiltaksplasser for deltakere på kvalifiseringsprogrammet.

For å forebygge langvarig ledighet og passivitet blant unge, foreslår Regjeringen å innføre en tiltaks garanti for unge arbeidssøkere mellom 20 og 24 år som har vært sammenhengende ledige i seks måneder eller mer. Samtidig videreføres den gjeldende ungdomsgarantien for ungdom under 20 år og oppfølgingsgarantien rettet mot unge arbeidssøkere i alderen 20-24 år. I 2007 ble det igangsatt et forsøk med tidsbestemt lønnstilskudd i fem fylker. Forsøket ble gjort landsomfattende i 2008, og det legges opp til å øke antall plasser under forsøket i 2009.

Regjeringen la frem en handlingsplan mot sosial dumping i Revidert nasjonalbudsjett 2006. Utfordringene med å sikre et seriøst arbeidsliv er fortsatt betydelige, selv om det rapporteres om færre alvorlige tilfeller av sosial dumping. Videre skal overgangsordningene for individuelle arbeidstakere fra nye EU-land oppheves senest 1. mai 2009. Regjeringen vil derfor legge fram en ny handlingsplan mot sosial dumping. Arbeidstilsynets driftsbevilgning foreslås økt med 10 mill. kroner til gjennomføring av tiltakene i handlingsplanen.

Prognosene for antall nye asylsøkere i 2008 er oppjustert fra 5 500, som lå til grunn for saldert budsjett 2008, til 15 000. Det forventes om lag 15 000 nye asylsøkere også i 2009. I 2009 vil det være behov for at kommunene bosetter om lag 8 000 personer. Dette er dobbelt så mange personer som kommunene har bosatt i de senere årene. For å bidra til å møte utfordringene knyttet til økningen i antall asylkomster foreslås driftsbevilgningen til UDI i 2009 økt med om lag 177 mill. kroner og til UNE med om lag 110 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Herunder foreslås det å øke bevilgningen til UDI med 20 mill. kroner til dekning av merutgifter som følge av implementeringen av ny utlendingslov. Bevilgningen til retur- og tilbakevendingstiltak foreslås økt med til sammen 10 mill. kroner over budsjettene til Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Utenriksdepartementet og Justisdepartementet.

Regjeringen har som mål å modernisere og effektivisere utlendingsforvaltningen. Det er i 2007 og 2008 bevilget til sammen 49 mill. kroner til utvikling og implementering av et elektronisk saksbehandlingssystem for utlendingsforvaltningen. Regjeringen foreslår å bevilge 20 mill. kroner til en videreføring av arbeidet i 2009.

Enslige mindreårige asylsøkere under 15 år har et tilbud i barnevernets omsorgssentre. Regjeringen ønsker også å gi enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år et tilbud som ivaretar deres spesielle behov. Samlet foreslår Regjeringen å øke bevilgningen knyttet til enslige mindreårige asylsøkere i mottak med 41,5 mill. kroner i 2009.

Ifm. Revidert nasjonalbudsjett 2008 ble det bevilget 18,5 mill. kroner til en styrking av tilskuddet til vertskommuner for asylmottak, slik at kommunenes gjennomsnittlige utgifter til administrasjon, tolk, helse og barnevern kompenseres fullt ut. Helårsvirkningen av økt vertskommunetilskudd er på om lag 57 mill. kroner i 2009, når det tas hensyn til økt antall asylsøkere.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet koordinerer Regjeringens innsats mot fattigdom og tiltak rettet mot integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen. Det foreslås å øke bevilgningene til tiltak mot fattigdom med 1 249 mill. kroner. Videre foreslås det å øke bevilgningene til tiltak knyttet til handlingsplanen for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen med til sammen 125 mill. kroner. Det vises til nærmere omtale av disse saksområdene i kap. 2.

Regjeringen vil satse på tiltak som kan øke arbeidstilbudet blant eldre, og vil gjøre det mer lønnsomt å kombinere arbeid og pensjon innenfor dagens pensjonssystem. I 2008 ble det vedtatt at pensjon ikke skal avkortes mot arbeidsinntekt for personer mellom 67 og 68 år. For å stimulere eldre

til å stå lengre i arbeid, foreslår Regjeringen å utvide dette i 2009 til også å gjelde for personer mellom 68 og 69 år. Tar man hensyn til økte skatteinntekter, kan netto utgiftsøkning som følge av endringen i 2009 anslås til 125 mill. kroner.

Videre foreslår Regjeringen å etablere regler om unntak fra kravet om tre års medlemskap i folketrygden for rett til uføre- og etterlattepensjon. Unntaket skal begrenses til tilfeller med lang tidligere botid/poengopptjening i Norge. Formålet er å sikre at det kan ytes pensjon til uføre og etterlatte med lengre utenlandsopphold, som av den grunn ikke fyller vilkåret om tre års forutgående medlemskap i folketrygden.

Som en del av trygdeoppgjøret 2008 ble partene enige om å benytte etterslepet fra trygdeoppgjøret i 2007 til en ekstraordinær økning i folketrygdens minstepensjon og til økte minsteutbetalinger i enkelte andre G-regulerte stønadsordninger i folketrygden (overgangsstønad for enslige forsørgere, rehabiliteringspenger, attføringspenger, tidsbegrenset uførestønad og supplerende stønad). Merutgiftene i 2009 som følge av disse endringene utgjør nærmere 1,9 mrd. kroner, herunder om lag 1,25 mrd. kroner til økt minstepensjon og vel 0,6 mrd. kroner til øvrige G-regulerte utbetalinger. Som en del av årets trygdeoppgjør ble også ordningen med garantert tilleggspensjon for unge uføre styrket. Merutgiftene til dette i 2009 utgjør om lag 270 mill. kroner.

3.8 Helse- og omsorgsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 10 Helse og omsorg</i>			
10.00 Helse- og omsorgsdepartementet mv.	443,9	504,2	13,6
10.10 Folkehelse	1 371,6	1 516,6	10,6
10.20 Helsetjeneste	1 537,3	1 910,8	24,3
10.30 Regionale helseforetak	84 052,7	102 742,2	22,2
10.40 Psykisk helse	6 472,3	787,1	-87,8
10.50 Legemidler	215,1	252,4	17,3
10.60 Omsorgstjenester	1 333,3	1 985,8	48,9
Sum før lånetransaksjoner	95 426,1	109 698,9	15,0
Lånetransaksjoner	330,0	90,0	-72,7
Sum Helse og omsorg	95 756,1	109 788,9	14,7
<i>Programområde 30 Stønad ved helsetjenester</i>			
30.10 Spesialisthelsetjenester mv.	2 665,5	3 135,1	17,6
30.50 Legehjelp, legemidler mv.	16 848,7	18 182,6	7,9
30.90 Andre helsetiltak	320,0	285,0	-10,9
Sum Stønad til helsetjenester	19 834,2	21 602,7	8,9
Sum Helse- og omsorgsdepartementet	115 590,3	131 391,6	13,7

Helse- og omsorgsdepartementets samlede budsjettforslag for 2009 innebærer en økning på om lag 15,8 mrd. kroner, eller 13,7 pst., sammenliknet med saldert budsjett 2008. Forslaget er bl.a. påvirket av at de regionale helseforetakenes driftskreditter i private banker foreslås omgjort til driftskreditter i staten fra 2009. Det foreslås i den forbindelse bevilget 7,3 mrd. kroner i driftskreditter over statsbudsjettet. I statsbudsjettets strukturelle, oljekorrigerte underskudd er de opparbeidede driftskreditene i helseforetakene henført til det enkelte år driftskreditrammen ble økt i perioden 2002–2008. Forslaget er også påvirket av at Opptrappingsplanen for psykisk helse avsluttes i 2008, og tilskuddene under opptrappingsplanen foreslås derfor innlemmet i kommunerammen og i basisbevilgningen til de regionale helseforetakene mv. fra og med 2009.

Hovedprioriteringene i budsjettforslaget er:

- Økte bevilgninger til helseforetakene.
- Opptrappingsplan for rusfeltet.
- Omsorgsplan 2015.
- Tiltak for samhandling.

Regjeringen følger opp Soria Moria-erklæringen ved at bevilgningene til sykehusene økes slik at

flere pasienter får behandling og ventetidene holdes lave. Det foreslås en realvekst i bevilgningen til de regionale helseforetakene i 2009 på om lag 6,5 mrd. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2008. Bevilgningsøkningen kan deles inn i følgende elementer:

- Økte pensjonskostnader: 3 920 mill. kroner.
- Vekst i pasientbehandlingen med 1,5 pst. fra 2008 til 2009: 1 026 mill. kroner.
- Videreføring av antatt høyere aktivitetsvekst i 2008 enn forutsatt: 300 mill. kroner.
- Ny inntektsfordeling mellom helseforetakene: 600 mill. kroner.
- Økt basistilskudd for å lette omstillingsutfordringene: 500 mill. kroner.
- Økte bevilgninger til Opptrappingsplan for rusfeltet: 148 mill. kroner (av totalt 300 mill. kroner til opptrappingsplanen).

I tillegg kommer reduserte renteutgifter på om lag 70 mill. kroner knyttet til nedbetaling av driftskreditter. Regjeringen foreslår at pensjonskostnaden skal legges til grunn ved fastsettelse av rammetilskuddet til de regionale helseforetakene, slik at det kan stilles et entydig, ukorrigert resultatkrav. Ettersom anslag for pensjonskostnaden er høyere

enn anslag for pensjonspremien i 2009, vil dette medføre et likviditetsoverskudd i helseforetakene som foreslås benyttet til nedbetaling av driftskreditter. Regjeringen foreslår også som en del av opplegget at de regionale helseforetakenes driftskreditter i private banker omgjøres til driftskreditter i staten fra 2009.

Gjennom Opptappingsplan for rusfeltet skal rusmiddelavhengige tilbys den hjelp, behandling og rehabilitering de har behov for. Samtidig skal det rusforebyggende arbeidet styrkes. Regjeringen foreslår derfor en særskilt bevilgningsøkning til Opptappingsplan for rusfeltet på 300 mill. kroner i 2009, hvorav 148 mill. kroner til spesialisthelsetjenesten. I tillegg vil den foreslåtte generelle aktivitetsveksten på 1,5 pst i helseforetakene muliggjøre økt innsats for rusmiddelbrukere. Inkludert forslaget som Regjeringen nå fremmer, vil de årlige bevilgningene til rusfeltet gjennom opptappingsplanen være økt med til sammen 685 mill. kroner siden 2006.

Regjeringen foreslår en samlet bevilgningsøkning på 159 mill. kroner for å møte dagens og framtidens omsorgsutfordringer. Det foreslås å øke bevilgningene til følgende tiltak: fagskoleutdanning innenfor helse- og sosialfag, kvalifisering av omsorgspersonell uten relevant fagutdanning i

kommunene, etisk kompetanseheving, undervisningshjemmetjenester og tiltakspakken Den kulturelle spaserstokken. Det foreslås videre å gi tilsagn til 1 000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger i 2009 gjennom ordningen med investeringstilskudd til kommunene. Den foreslåtte veksten i kommunenes frie inntekter vil bl.a. gi rom for at kommunene kan starte utbyggingen av dagtilbud for demente fra 2009.

Mangel på samhandling er kanskje det største hinderet for å gjøre helsetjenesten bedre. Samlet foreslås det 95 mill. kroner til samhandlingstiltak i 2009. Av dette beløpet omdisponeres 40 mill. kroner innenfor gjeldende inntektsramme for de regionale helseforetakene til målrettede samhandlings- og forebyggingstiltak i 2009. Midlene skal bl.a. gå til pilotprosjekter og lokale samhandlingstiltak mellom kommuner og helseforetak. Gjennom Opptappingsplanen for psykisk helse 1998–2008 er kapasiteten innenfor kommunene og spesialisthelsetjenesten økt og modernisert. For å bidra til økt samhandling mellom kommunene og distriktpsikiatriske sentre, foreslås det prioritert 50 mill. kroner til dette i 2009. I tillegg foreslås det bevilget 5 mill. kroner til samhandlingsprosjekter under Opptappingsplan for rusfeltet.

3.9 Barne- og likestillingsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 11 Familie - og forbrukerpolitikk</i>			
11.00 Administrasjon	105,6	117,9	11,7
11.10 Tiltak for familie og likestilling	16 870,4	16 982,4	0,7
11.20 Tiltak for barn og ungdom	5 290,0	6 134,7	16,0
11.30 Forbrukerpolitikk	169,9	176,5	3,9
Sum Familie - og forbrukerpolitikk	22 435,9	23 411,4	4,3
<i>Programområde 28 Foreldrepenger</i>			
28.50 Stønad ved fødsel og adopsjon	11 610,0	12 856,5	10,7
Sum Foreldrepenger	11 610,0	12 856,5	10,7
Sum Barne- og likestillingsdepartementet	34 045,9	36 267,9	6,5

For 2009 foreslås det en bevilgning på om lag 36,3 mrd. kroner under Barne- og likestillingsdepartementet, tilsvarende en økning på 6,5 prosent i forhold til saldert budsjett 2008.

Hovedprioriteringene i Barne- og likestillingsdepartementets budsjettforslag for 2009 er:

- Økt kapasitet ved familievernkantorene.
- Utvidet fedrekvote i foreldrepengeordningen fra seks til ti uker.
- Styrket innsats mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, funksjonsevne, etnisitet og religion mv.

- Et tilstrekkelig omsorgstilbud til enslige, mindreårige asylsøkere under 15 år.

Familievernet gir årlig tilbud til over 30 000 par og familier. Hovedtyngden av klientmassen er par som søker hjelp i forbindelse med samlivskonflikter eller kriser. Familierådgiving og samlivstiltak er viktige virkemidler for å redusere samlivsvansker, forebygge samlivsbrudd og redusere uheldige konsekvenser av samlivsbrudd for både voksne og barn. For å styrke kapasiteten i familieverntjenesten foreslår Regjeringen å øke bevilgningen med 10 mill kroner i 2009.

Regjeringen foreslår å utvide fedrekvoten i foreldrepengeordningen fra seks til ti uker med virkning for fødsler og omsorgsovertakelser fra og med 1. juli 2009. Foreldrepengeperioden blir samtidig foreslått økt med to uker til inntil 56/46 uker ved fødsel og inntil 53/43 uker ved adopsjon. Målet med å utvide fedrekvoten er å få flere fedre til å ta mer permisjon enn i dag. Dette vil være et viktig bidrag for å styrke fedrenes rolle som omsorgspersoner og gjøre tilknytningen til arbeidslivet for fedrene og mødrene mer lik.

Barne- og likestillingsdepartementet har pådriveransvaret og koordineringsansvaret for arbeidet mot diskriminering på ulike grunnlag. Dette ansvaret innebærer blant annet lovforvaltning av ny diskriminerings- og tilgjengelighetslov som trer i kraft fra 1. januar 2009. Likestillings- og diskrimineringsombudet skal håndheve den nye diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. I tillegg skal ombudet håndheve den nye aktivitets- og rapporteringsplikten i loven mot etnisk diskriminering som også trer i kraft 1. januar 2009. På bakgrunn av dette foreslår Regjeringen å øke bevilgningen til ombudet med 9 mill. kroner i 2009.

Innsatsen mot diskriminering på ulike grunnlag vil bli styrket i 2009. Regjeringen tar sikte på å

legge frem en ny handlingsplan for økt tilgjengelighet og universell utforming for personer med nedsett funksjonsevne tidlig i 2009. Videre tar Regjeringen sikte på å fremme en ny handlingsplan mot etnisk diskriminering våren 2009. Det er over Barne- og likestillingsdepartementets budsjett foreslått en økning på 4 mill. kroner til tiltak i denne planen.

Barnevernet overtok høsten 2007 omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år for perioden fram til de skal bosettes i en kommune eller forlate landet etter avslått søknad om opphold. Fra 1. juli 2008 trådte et nytt kapittel 5A i barnevernloven i kraft. Kapitlet regulerer barnevernets omsorgsansvar for enslige, mindreårige asylsøkere inntil bosetting eller retur. Bufetat har ansvaret for å gi et godt bo- og omsorgstilbud som tar vare på de enslige mindreårige asylsøkernes særskilte behov.

Det har kommet langt flere enslige, mindreårige asylsøkere enn det som ble lagt til grunn da reformen ble iverksatt. Det har derfor vist seg nødvendig å opprette flere nye sentre i 2008. Barne- og likestillingsdepartementet planlegger etablering av ytterligere tre nye sentre i 2009. Det foreslås å bevilge 378,9 mill. kroner i 2009 over Barne- og likestillingsdepartementet budsjett til tiltak for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år. Dette er en økning på 325,8 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. I tillegg foreslås det å bevilge 192,2 mill. kroner i 2009 over Fornyings- og administrasjonsdepartementets budsjett til byggekostnader og tilsyn.

Grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjonene foreslås økt med 2 mill. kroner. Samlet har da departementet økt grunnstøtten med 10 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2006.

3.10 Nærings- og handelsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 17 Nærings- og handelsformål</i>			
17.00 Administrasjon	240,0	250,9	4,5
17.10 Infrastruktur og rammebetingelser	2 826,7	3 093,1	9,4
17.20 Forskning, nyskaping og internasjonalisering	3 029,2	3 269,4	7,9
17.30 Statlig eierskap	35,8	50,7	41,8
Sum før lånetransaksjoner	6 131,7	6 664,1	8,7
Lånetransaksjoner	37 200,0	26 045,0	-30,0
Sum Nærings- og handelsformål	43 331,7	32 709,1	-24,5
Sum Nærings- og handelsdepartementet	43 331,7	32 709,1	-24,5

Regjeringen foreslår en samlet bevilgning på 32 709,1 mill. kroner på Nærings- og handelsdepartementets budsjett for 2009. Utenom lånetransaksjoner foreslås en bevilgning på 6 664,1 mill. kroner, som innebærer en økning på vel 532 mill. kroner fra saldert budsjett for 2008. I Regjeringens forslag til budsjett for Nærings- og handelsdepartementet er følgende satsingsområder særlig prioritert:

- Økte bevilgninger til innovasjon, herunder design og reiseliv.
- Økte bevilgninger til næringsrelevant forskning.
- Forenkling for næringslivet gjennom videreutvikling av Altinn.
- Eksportrettet næringsliv prioriteres bl.a. gjennom økning av rammen for alminnelig garantiordning og tilskudd til norsk deltakelse på verdensutstillingen EXPO 2010.
- Videreføring av satsingen innenfor den maritime næringen.
- Oppfølging av Regjeringens Nordområdestrategi.

Regjeringen foreslår bevilgninger på om lag 1,2 mrd. kroner (eksklusiv lånetransaksjoner) til ordninger under *Innovasjon Norge* over Nærings- og handelsdepartementets budsjett for 2009. En fortsatt sterk satsing på innovasjon og næringsutvikling er viktig for å kunne realisere flere gode ideer, skape framtidrettede arbeidsplasser og styrke verdiskapingen i norsk næringsliv. Satsing på *design* er også et vesentlig bidrag til å skape et mer innovativt næringsliv. Regjeringen foreslår derfor å styrke innsatsen på dette området, gjennom å øke tilskuddet til Norsk Designråd med 11 mill. kroner.

Regjeringen øker satsingen på *næringsrelevant forskning* i 2009. Over Nærings- og handelsdeparte-

mentets budsjett foreslås det bevilget om lag 1,9 mrd. kroner til næringsrelevant forskning. Bevilgningen til Norges Forskningsråd foreslås økt til 1,2 mrd. kroner. Om lag 625 mill. kroner er prioritert til tiltak direkte rettet mot bedriftene for å stimulere til FoU-innsats, herunder 53 mill. kroner i økt innsats knyttet til miljøprosjekter. Det er også prioritert 341 mill. kroner til grunnbevilgninger til forskningsinstitutter og annen infrastruktur. Det foreslås en bevilgning på om lag 427 mill. kroner til romforskning gjennom Norsk Romsenter. Romvirksomheten er spesielt viktig for nordområdene. Bevilgningen til forsknings- og utviklingskontrakter i Innovasjon Norge foreslås økt til 265 mill. kroner. Av økningen på 15 mill. kroner vil 7 mill. kroner benyttes til prosjekter innenfor omsorgssektoren. Skattefunnordningen foreslås videreført.

Næringsrettet forenkling prioriteres høyt i arbeidet med å bedre næringslivets konkurransevne. For å utnytte potensialet til elektroniske tjenester foreslår Regjeringen en bevilgning på 247,2 mill. kroner til Altinn, hvorav 208,4 mill. kroner er knyttet til arbeidet med ny Altinn-løsning, Altinn II.

Regjeringen foreslår å bedre vilkårene for norsk *eksportindustri* ved å utvide rammen for Garanti-instituttet for eksportkreditt sin alminnelige garantiordning med 10 mrd. kroner, fra 50 til 60 mrd. kroner. Videre foreslås det 62,5 mill. kroner til å dekke statens andel ved norsk deltakelse på verdensutstillingen EXPO 2010 i Shanghai, Kina.

Reiseliv er et hovedsatsingsområde for Regjeringen. Reiselivsnæringene er blant dem som vokser raskest globalt. Regjeringen vil legge til rette for at Norge tar del i denne veksten og utnytter våre spesielle fortrinn. Over Nærings- og handelsdepartementets budsjett foreslås det bevilget totalt

245 mill. kroner til reiselivssatsingen i 2009. Av økningen på 30 mill. kroner foreslås 10 mill. kroner til å styrke profileringen av Nord-Norge som reise-mål.

Regjeringen vil sikre arbeidsplasser og vekst i de *maritime næringene*. Gjennom tilskuddsordningene for sysselsetting av sjøfolk, bidrar regjeringen til tryggere arbeidsplasser i skipsfarten. Det foreslås bevilget 1 750 mill. kroner til tiltak for sysselsetting av sjøfolk. Videre foreslås det en videreføring av 100 mill. kroner til oppfølging av den maritime strategien, som ble lagt fram høsten 2007. For å sikre tilstrekkelige ressurser og faglig kompetanse til å gjennomføre fastsatte målsettin-

ger på sentrale områder innen sjøsikkerhet og miljø, ble Sjøfartsdirektoratets driftsbevilgning styrket med 28 mill. kroner i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2008. Dette følges også opp i budsjettforslaget for 2009.

Som oppfølging av Regjeringens *nordområdestrategi* foreslås det bl.a. 25 mill. kroner til nytt kraftverk for å sikre stabil og miljøvennlig energi-produksjon i Ny-Ålesund, 12,5 mill. kroner til forskning av arbeidet med å utvikle en norsk satellitt for mottak av AIS-signaler (Automatisk Identifikasjons System) og 12 mill. kroner til marin bioprospektering.

3.11 Fiskeri- og kystdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 16 Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning</i>			
16.10 Administrasjon	119,9	128,6	7,3
16.20 Forskning og innovasjon	1 324,0	1 402,9	6,0
16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning ¹	493,0	393,2 ¹	-20,3
16.60 Kystforvaltning	1 494,4	1 744,5	16,7
Sum Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning	3 431,3	3 669,2	6,9
<i>Programområde 33 Arbeidsliv, Folketrygden</i>			
33.40 Arbeidsliv - Folketrygden	40,0	30,0	-25,0
Sum Arbeidsliv, Folketrygden	40,0	30,0	-25,0
Sum Fiskeri- og kystdepartementet	3 471,3	3 699,2	6,6

¹ Grunnet miljøavtalen fremmes det ikke tilskudd til NOx-reducerende tiltak i 2009. Kap. 1050 post 77 under programkategori 16.30 er dermed foreslått redusert med 100 mill. kroner i budsjettet for 2009.

Fiskeri- og kystdepartementets budsjettforslag for 2009 har en utgiftsramme på 3 699,2 mill. kroner. Budsjettforslaget innebærer en nominell vekst i utgiftene på 227,9 mill. kroner eller 6,6 pst. i forhold til saldert budsjett 2008.

I Fiskeri- og kystdepartementets budsjettforslag for 2009 prioriteres følgende områder:

- Fortsatt betydelig satsing på marin forskning.
- Oppfølging av Regjeringens nordområdestrategi.
- Ytterligere opptrapping av innsatsen mot ulovlig, uregulert og urapportert fiske.
- Økt satsing på oljevernberedskapen og slepebåtberedskapen i Nord-Norge.
- Sammen med bevilgningen til Stamsund havn overoppfylles planrammen i Nasjonal transportplan til havner og farleder.

Oppfølging av regjeringens nordområdestrategi er høyt prioritert innenfor hele Fiskeri- og kystdepartementets ansvarsområde. Det foreslås blant annet en styrket satsing på marin bioprospektering, MAREANO-kartleggingen, utredning av isgående fartøy og utskifting av strømaggregat på Jan Mayen.

Satsingen på marin forskning videreføres på et høyt nivå, og økes ytterligere. MAREANO-programmet (Marin arealdatabase for norske hav- og kystområder) foreslås styrket med 6,3 mill. kroner i forhold til saldert budsjett for 2008. Det foreslås en bevilgning på 3 mill. kroner til prosjektering av nytt isgående forskningsfartøy, og arbeidet med marin bioprospektering foreslås styrket med 10 mill. kroner.

Det foreslås å styrke blant annet Fiskeridirektoratets budsjett som ledd i en videre opptrapping

av innsatsen mot ulovlig, uregulert og urapportert fiske på 10 mill. kroner i 2009.

Kystverket har levert en statusrapport for oljevernmateriell i statlige depoter langs kysten, med en anbefalt utskiftingsplan fram til 2010. Som en oppfølging av denne rapporten fremmes det forslag om en økning på 88 mill. kroner til blant annet fornyelse av utstyr på de statlige oljeverndepotene.

Det fremmes videre forslag om 74 mill. kroner til innleie av et nytt slepefartøy som skal inngå i den statlige slepebåtberedskapen i Nord-Norge. Det tas sikte på at slepebåtberedskapen utvides til

3 båter i helårsdrift under Fiskeri- og kystdepartementet fra 2010.

For å sikre full oppfølging av planrammen i Nasjonal transportplan fremmes det forslag om å øke bevilgningen til utbygging av fiskerihavner og farleder med 13 mill. kroner. Det foreslås også en startbevilgning til utbygging av Stamsund havn i Vestvågøy kommune på 30 mill. kroner, som kommer som et tillegg til planrammen.

Det foreslås å bevilge 5 mill. kroner til økte kostnader for utskifting av strømaggregat på Jan Mayen.

3.12 Landbruks- og matdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 15 Landbruk og mat</i>			
15.00 Landbruks- og matforvaltning mm.	122,8	130,2	6,0
15.10 Matpolitikk	1 242,0	1 334,3	7,4
15.20 Forskning og innovasjon	361,1	382,2	5,8
15.30 Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak	12 761,1	13 265,6	4,0
Sum Landbruks- og matdepartementet	14 487,0	15 112,3	4,3

Landbruks- og matdepartementets budsjettområde foreslås økt med 625,3 mill. kroner, eller 4,3 pst. i forhold til saldert budsjett 2008. Hoveddelen av Landbruks- og matdepartementets budsjettforslag gjelder bevilgningene til næringsavtalene for jordbruk og reindrift. Til sammen 12,5 mrd. kroner foreslås bevilget til næringsavtalene. Dette tilsvarer om lag 83 pst. av Landbruks- og matdepartementets budsjett.

Hovedprioriteringene i budsjettforslaget for Landbruks- og matdepartementet i 2009 er:

- Økte bevilgninger og styrking av virkemidlene under jordbruksavtalen, som blant annet forsterker distriktsprofilen og gir næringen et betydelig inntektsløft.
- Satsing på matområdet med 27 mill. kroner, blant annet til styrket kontroll med mattrygghet i skjellproduksjonen, styrket tilsyn med fiskehelse, drikkevann, småskalaproduksjon og økologisk produksjon, samt utvidet åpningstid på grensekontrollstasjoner.
- Økt bevilgning til eSporingsprosjektet med 15 mill. kroner, som skal legge grunnlaget for elektronisk sporing av mat langs hele produksjonskjeden.
- Satsing på 30 mill. kroner på forskning og utvikling innenfor fornybare energikilder og karbonfangst- og lagring.

- En samlet økning i bevilgningene innenfor skog, klima og energitiltak på om lag 14 mill. kroner.

Regjeringen foreslår et budsjett under programkategori 15.10 Matpolitikk på 1 334 mill. kroner. I forhold til saldert budsjett 2008 er dette en økning på om lag 92 mill. kroner. Økningen ut over ordinær lønns- og prisvekst skyldes hovedsakelig satsinger på matområdet på til sammen 27 mill. kroner og en økning i bevilgningen til eSporingsprosjektet på 15 mill. kroner.

Regjeringen foreslår et budsjett på 382,2 mill. kroner under programkategori 15.20 Forskning og innovasjon i 2008. Endringene fra saldert budsjett 2008 skyldes hovedsakelig en satsing på 30 mill. kroner på forskning og utvikling innenfor fornybare energikilder og karbonfangst- og lagring. Videre er det overført 19,7 mill. kroner til Fiskeri- og kystdepartementets budsjett i forbindelse med etablering av Nofima.

Regjeringen foreslår et budsjett under programkategori 15.30 Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak på om lag 13,3 mrd. kroner. Dette er en økning på om lag 0,5 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Økningene skyldes i hovedsak satsinger innenfor jordbruksavtalen og økt satsing på skog, klima og energitiltak.

3.13 Samferdselsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 21 Innenlands transport</i>			
21.10 Administrasjon m.m.	321,3	397,2	23,6
21.20 Luftfartsformål	711,0	751,0	5,6
21.30 Vegformål	15 425,0	17 035,7	10,4
21.40 Særskilte transporttiltak	521,7	727,9	39,5
21.50 Jernbaneformål	7 524,1	8 835,2	17,4
Sum Innenlands transport	24 503,1	27 747,0	13,2
<i>Programområde 22 Post og telekommunikasjoner</i>			
22.10 Post og telekommunikasjoner	208,0	205,1	-1,4
Sum Post og telekommunikasjoner	208,0	205,1	-1,4
Sum Samferdselsdepartementet	24 711,1	27 952,1	13,1

Regjeringen foreslår å bevilge om lag 28 mrd. kroner under Samferdselsdepartementets budsjett. Dette er en nominell økning på 13,1 pst. eller 3,2 mrd. kroner fra saldert budsjett 2008. Regjeringen foreslår en nominell økning i bevilgningen til innenlands transport med 13,2 pst. Til post- og telekommunikasjoner foreslår Regjeringen en nominell reduksjon i bevilgningene med 1,4 pst. fra saldert budsjett 2008.

Regjeringens hovedprioriteringer er:

- Oppfølging av Nasjonal transportplan (NTP) for 2006–2015, med en betydelig økning av bevilgningene til veg- og jernbanenettet i 2009.
- Oppfølging av klimaforliket på samferdselsområdet.
- Økt satsing på trafikksikkerhetstiltak og rassikring.

Med Regjeringens forslag til bevilgning for 2009 vil Regjeringen mer enn oppfylle de økonomiske rammene for NTP i perioden 2006–2009. På grunn av et betydelig etterslep i vedlikehold av infrastrukturen har det vært nødvendig å prioritere vedlikehold, blant annet til asfaltdekke, med vesentlig høyere bevilgninger enn lagt til grunn i NTP. Også bevilgningene til riksvegferjene har økt betydelig mer enn planlagt. Dette skyldes økte sikkerhetskrav, tilbudsforbedringer og kostnadsøkninger. Med Regjeringens budsjettforslag for 2009 er NTPs økonomiske planrammer for rassikring også overopplytt. Ingen regjering har tidligere oppfylt NTP-rammene.

Regjeringens oppfølging av klimaforliket i Stortinget på samferdselsområdet innebærer for 2009:

- Økning av bevilgningene til jernbane med om lag 1,3 mrd. kroner fra saldert budsjett 2008. Dette er over 1 mrd. kroner mer enn forpliktet i klimaforliket.
- En dobling av bevilgningen til belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i byområdene fra saldert budsjett 2008 til om lag 325 mill. kroner.
- Etablering av Transnova-prosjektet med en bevilgning på 50 mill. kroner til miljøvennlig transport.
- Opptrapping av forskningsprogrammet RENERGI, som skal utvikle kunnskap og løsninger for mer miljøvennlig transport.

Budsjettforslaget til administrasjon m.m. omfatter Samferdselsdepartementets driftsbudsjett og bevilgning til forskning og utvikling mv. Den foreslåtte nominelle økningen på 23,6 pst. fra saldert budsjett 2008 skyldes etableringen av Transnova-prosjektet og opptrapping av miljøforskningen.

Til luftfartsformål går den største bevilgningen til kjøp av flyruter som ellers ikke ville blitt betjent.

Bevilgningene til Jernbaneverket i 2007 innebar et historisk løft for jernbaneinfrastrukturen i Norge. Dette ble videreført i 2008. I budsjettforslaget for 2009 foreslås et nytt stort løft i bevilgningene til Jernbaneverket, med en nominell økning på i underkant av 1,3 mrd. kroner fra saldert budsjett 2008. Dette gir rom for å gjennomføre betydelige fornyelser og investeringer i jernbanenettet, i

tillegg til en omfattende vedlikeholdssatsing. Bevilgningen til jernbaneinvesteringer foreslås økt nominelt med 850 mill. kroner, eller om lag 36 pst. Det vil bl.a. bli satt i gang bygging av dobbeltspor på strekningen Barkåker–Tønsberg på Vestfoldbanen og Gevingåsen tunnel mellom Trondheim og Stjørdal på Nordlandsbanen. I tillegg foreslår Regjeringen en betydelig økning i jernbanens kapasitet for godstransport.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til vegformål med i overkant av 1,6 mrd. kroner fra saldert budsjett 2008. Med unntak av prosjekter som mangler planavklaring eller endelig finansieringsopplegg, vil alle veganleggene som er prioritert i NTP for perioden 2006–2009 være ferdigstilt, eller under bygging. Samtidig intensiveres satsingen på vedlikehold av vegnettet med en nominell økning på over 20 pst. fra saldert budsjett 2008. Regjeringen foreslår også å styrke satsingen på rassikring med en økt bevilgning på 113,5 mill.

kroner i forhold til saldert budsjett 2008, tilsvarende i underkant av 35 pst.

Særskilte transporttiltak omfatter bevilgninger til belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i byene, kollektivtiltak i distriktene, tilskudd til tilgjengelighetstiltak på transportområdet og kjøp av sjøtransporttjenester på strekningen Bergen-Kirkenes (Hurtigruta). I tillegg foreslår Regjeringen å etablere en ny ordning for å prøve ut tilbud med fylkesdekkende bestillingstransport i ett eller flere fylker. Det er også satt av midler til arbeidet med å utvikle nasjonal reiseplanlegger og god forvaltning av elektronisk billettering.

Regjeringen foreslår en kraftig satsing på særskilte kollektivtiltak, med en nominell økning på om lag 40 pst. fra saldert budsjett 2008. Inkludert i denne satsingen er en dobling av belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i byene.

3.14 Miljøverndepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 12 Miljøvern og regional planlegging</i>			
12.10 Fellesoppgaver, regional planlegging, forskning, internasjonalt arbeid m.m.	827,7	1 031,4	24,6
12.20 Naturens mangfold og friluftsliv	863,1	1 161,0	34,5
12.30 Kulturminner og kulturmiljø	398,8	447,9	12,3
12.40 Forurensning	625,5	632,9	1,2
12.50 Kart og geodata	383,4	390,8	1,9
12.60 Nord- og polarområdene	177,9	222,3	24,9
Sum før lånetransaksjoner	3 276,3	3 886,3	18,6
Lånetransaksjoner	0,0	200,0	0
Sum Miljøvern og regional planlegging	3 276,3	4 086,3	24,7
Sum Miljøverndepartementet	3 276,3	4 086,3	24,7

Miljøverndepartementets budsjettforslag for 2009 har en utgiftsramme på 4 086,3 mill. kroner. Dette er en økning på vel 800 mill. kroner, eller 24,7 pst, i forhold til saldert budsjett 2008. Beløpet inkluderer en lånetransaksjon "under streken" på 200 mill. kroner til økt fondskapital i Kulturminnefondet.

I budsjettforslaget for Miljøverndepartementet for 2009 er følgende områder prioritert:

- Bevaring av naturmangfoldet i Norge.
- Oppfølging av klimameldingen og klimaforliket.

- Bevaring og bruk av kulturminner.
- Arbeidet mot miljøgifter.
- Bedre forvaltning av vannressursene.
- Forskning og overvåking.

Bevilgningene til bevaring av naturens mangfold og friluftsliv foreslås økt med nær 300 mill. kroner. Det foreslås 55 mill. kroner til nytt skogvern og nasjonalparkvern, og 65 mill. kroner til styrket forvaltning av verneområdene.

Bevilgningene til klimarelaterte tiltak foreslås økt med 117 mill. kroner til blant annet Fremtidens byer, klimaforvaltning og Klimaløftet. Det legges vekt på oppfølging av klimameldingen og klimaforliket, og at Norge skal være en pådriver i de internasjonale klimaforhandlingene opp mot partsmøtet i København i desember 2009. Dessuten styrkes innsatsen for klimarelatert forskning og nasjonale klimatiltak.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningene med nær 50 mill. kroner for å stanse forfallet i fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljø. I tillegg foreslås en økning på 200 mill. i Kulturminnefondets fondskapital.

Bevilgninger til arbeidet mot miljøgifter foreslås økt med 25 mill. kroner til blant annet økt innsats for iverksetting av EUs kjemikaliedirektiv (REACH). Det foreslås å opprette en nasjonal miljøprøvedatabank for miljøgifter. Arbeidet med opprydding i jord og sjøbunn videreføres.

Bevilgningene til kartlegging av vanntilstanden og samordning av innsatsen i vannforvaltningen foreslås økt med 15 mill. kroner. Innsatsen til forskning, kartlegging og overvåking av miljøet foreslås økt med om lag 70 mill. kroner.

I tillegg er det foretatt omprioriteringer innenfor Miljøverndepartementets ramme som har gitt rom for ytterligere økninger på de ovennevnte områdene.

3.15 Fornyings- og administrasjonsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner</i>			
00.10 Det kongelige hus	166,2	173,5	4,4
Sum Konstitusjonelle institusjoner	166,2	173,5	4,4
<i>Programområde 01 Fellesadministrasjon</i>			
01.00 Administrasjon mv.	391,4	346,6	-11,5
01.10 Fylkesmannsembetene	1 113,5	1 343,4	20,6
01.20 Forvaltning- og IKT-utvikling	569,2	722,8	27,0
01.30 Partistøtte	323,0	337,2	4,4
01.40 Pensjoner m.m.	10 519,3	9 835,6	-6,5
01.50 Konkurransopolitikk	84,2	85,3	1,3
01.60 IKT-politikk	88,8	47,0	-47,0
01.70 Personvern	28,0	29,6	5,6
01.80 Statsbygg	2 760,0	2 352,6	-14,8
Sum før lånetransaksjoner	15 877,4	15 100,1	-4,9
Lånetransaksjoner	1 300,0	3 400,0	161,5
Sum Fellesadministrasjon	17 177,4	18 500,1	7,7
Sum Fornyings- og administrasjonsdepartementet	17 343,7	18 673,6	7,7

Regjeringen foreslår at det bevilges 15 273,6 mill. kroner under Fornyings- og administrasjonsdepartementets budsjett når lånetransaksjoner er holdt utenom. Dette er en nominell reduksjon på 770,1 mill. kroner (4,8 pst.) i forhold til saldert budsjett 2008.

I Regjeringens forslag til budsjett for Fornyings- og administrasjonsdepartementet er følgende tiltak prioritert for å fornye offentlig sektor:

- Flere og bedre elektroniske tjenester i det offentlige. Dette understøttes blant annet av en satsing på utvikling av felles infrastruktur for elektronisk identifikasjon (eID).

- Bedre informasjonen om resultater fra statlig virksomhet gjennom at StatRes utvides til å omfatte flere områder.
- Følge opp arbeidet med obligatorisk elektronisk faktura i det offentlige.
- Understøtte pensjonsreformen ved å tilpasse IKT-systemene i Statens Pensjonskasse (PERFORM-prosjektet).
- Innlemming av fengselseiendommene i husleieordningen.
- Utvikle prinsipper og tiltak for korrekte og effektive offentlige innkjøp.

Fornyings og administrasjonsdepartementet har koordineringsansvar for den nasjonale IKT-politikken og arbeider for at informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) skal støtte opp om en helhetlig politikk for å bedre velferdssamfunnet. Direktoratet for forvaltning og IKT, som ble etablert 1. januar 2008, skal arbeide for en best mulig utnyttelse av IKT i utvikling av forvaltningen og en effektiv elektronisk samhandling med innbyggere og næringsliv. Innenfor IKT-politikken arbeider Regjeringen etter målene som ble presentert i St.meld. nr. 17 (2006–2007) *Eit informasjonssamfunn for alle*. En av de viktigste satsingene på IKT-området i 2009 er arbeidet med å etablere en felles offentlig infrastruktur for eID.

Under programkategori 01.00 Administrasjon mv. foreslås det en reduksjon av bevilgningen på 11,5 pst. sammenlignet med saldert budsjett 2008. Dette har i hovedsak bakgrunn i overføringer av personell og ressurser fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet til Direktoratet for forvaltning og IKT, samt at forsøket med redusert arbeidstid er under avslutning i 2009.

Det foreslås en økning av bevilgningen til fylkesmannsembetene på 25 mill. kroner under programkategori 01.10 Fylkesmannsembetene. Økningen er knyttet til en styrking av embetenes

ressursinnsats på barnevernsområdet, helse- og sosialområdet og utdanningsområdet, samt innenfor arealplanlegging, natur- og miljøvern og kontroll med tilskuddsordningene for landbruket.

Satsing på eID og arbeidet med å videreutvikle Direktoratet for forvaltning og IKT medfører at programkategori 01.20 Forvaltnings- og IKT-utvikling foreslås økt med 153,6 mill. kroner. Av den samlede økningen er 80 mill. kroner knyttet til utvikling av felles infrastruktur for eID.

Bevilgningene under programkategori 01.40 Pensjoner m.m. foreslås redusert med 6,5 pst. sammenlignet med saldert budsjett 2008, når låne-transaksjoner holdes utenom. Nedgangen skyldes i hovedsak at tilskuddet til Statens Pensjonskasse foreslås redusert med 1 086 mill. kroner (11,5 pst). Dette har blant annet bakgrunn i økte premieinntekter i 2009 og at det i 2008 er gitt bevilgning til sluttoppgjørutbetaling for Mesta AS. I motsatt retning trekker forslag om bevilgning av 300 mill. kroner til tilpasning av IKT-systemene i Statens Pensjonskasse til pensjonsreformen (PERFORM). Det foreslås at kostnadsrammen for PERFORM-prosjektet settes til 874 mill. kroner.

Under programkategori 01.60 IKT-politikk foreslås bevilgningene redusert med 47 pst. Reduksjonen er i hovedsak knyttet til overføring av ressurser til IKT-prosjekter som skal gjennomføres av Direktoratet for forvaltning og IKT. Videre er det tatt hensyn til at satsingen på bredbånd avsluttes i 2008.

Under programkategori 01.80 Statsbygg foreslås bevilgningene redusert med 14,8 pst., tilsvarende 407,4 mill. kroner. Hovedårsaken er at flere større bygge- og utviklingsprosjekter er ferdigstilt i 2008. Dette gjelder blant annet Prosjekt Nytt Operahus som ble åpnet i april 2008. Fra og med 2009 blir forvaltningsansvaret for fengselseiendommene overført fra Kriminalomsorgen til Statsbygg og innlemmet i husleieordningen.

3.16 Finansdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner</i>			
00.30 Regjering	259,8	283,9	9,3
00.40 Stortinget og underliggende institusjoner	1 330,4	1 378,1	3,6
Sum Konstitusjonelle institusjoner	1 590,2	1 662,1	4,5
<i>Programområde 23 Finansadministrasjon</i>			
23.10 Finansadministrasjon	830,0	891,2	7,4
23.20 Skatte- og avgiftsadministrasjon	5 318,6	5 674,0	6,7
23.30 Offisiell statistikk	621,0	655,7	5,6
23.40 Andre formål	12 353,5	16 125,7	30,5
Sum før lånetransaksjoner	19 123,1	23 346,6	22,1
Lånetransaksjoner	20,0	0,0	-100,0
Sum Finansadministrasjon	19 143,1	23 346,6	22,0
<i>Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.</i>			
24.10 Statsgjeld, renter og avdrag mv.	17 359,5	20 497,8	18,1
Sum før lånetransaksjoner	17 359,5	20 497,8	18,1
Lånetransaksjoner	0,1	44 951,0	-
Sum Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.	17 359,6	65 448,8	277,0
Sum Finansdepartementet	38 092,9	90 457,5	137,5

Under Finansdepartementet foreslås det bevilget totalt 90 457,5 mill. kroner. Dette er en økning på 52 364,6 mill. kroner, eller 137,5 pst., i forhold til saldert budsjett 2008. Økningen skyldes i hovedsak vesentlig høyere lånetransaksjoner ettersom et stort obligasjonslån forfaller i 2009.

I Regjeringens forslag til budsjett for Finansdepartementet er følgende områder særskilt prioritert:

- Arbeidet med Statens pensjonsfond.
- Innsats mot skatte- og avgiftsunndragelser og annen økonomisk kriminalitet.
- Handel med klimakvoter i samsvar med Kyoto-avtalen.

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner omfatter Regjeringen, Statsministerens kontor, Regjeringsadvokaten og Stortinget med underliggende institusjoner. Bevilgningene foreslås økt med 71,9 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008, herunder en økning på 58,6 mill. kroner på kap. 51 Riksrevisjonen.

Programområde 23 Finansadministrasjon er økt med 4 203,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Hovedårsakene til økningen er økte utgifter til merverdiavgiftskompensasjon til kommuner og fylkeskommuner og til kjøp av klimakvoter i samsvar med Kyoto-avtalen. Bevilgningene til merverdiavgiftskompensasjon til kommuner og fylkeskommuner foreslås økt med 3 545 mill. kroner, fra 11 595 mill. kroner i saldert budsjett 2008 til 15 140 mill. kroner i budsjettforslaget for 2009. Bevilgningen til kjøp av klimakvoter til oppfyllelse av Kyoto-avtalen foreslås økt med 215 mill. kroner, fra 500 mill. kroner til 715 mill. kroner. I tillegg til bevilgningen foreslås fullmakten til kjøp av klimakvoter til oppfyllelse av Kyoto-avtalen økt med 2 700 mill. kroner, fra 3 600 mill. kroner til 6 300 mill. kroner.

Skatteetatens innsats for å forebygge og avdekke svart økonomi og skatteunndragelser foreslås styrket. Bevilgningen til dette foreslås økt med vel 99 mill. kroner. Styrkingen av innsatsen vil omfatte bl.a. kontroll av enkeltbransjer, kontroll av norske skattebetalere som har tilknytning til utlan-

det, kontroll av utenlandske arbeidstakere som kommer til Norge og kontroll på merverdiavgiftsområdet.

Toll- og avgiftsetatens grensekontroll ved flyplasser og ferjeterminaler foreslås styrket med 16 mill. kroner. Etatens virksomhetskontroll og

arbeid for å bekjempe valutasmugling foreslås styrket med til sammen nærmere 10 mill. kroner.

Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv. Utgiftene til renter på innlandsk statsgjeld anslås å øke med vel 3,1 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

3.17 Forsvarsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 04 Militært forsvar</i>			
04.10 Militært forsvar m.v	31 540,2	33 458,3	6,1
Sum Militært forsvar	31 540,2	33 458,3	6,1
Sum Forsvarsdepartementet	31 540,2	33 458,3	6,1

Utenom lønns- og priskompensasjon og andre tekniske endringer foreslås utgiftene til Forsvaret økt med 620 mill. kroner, eller 2 pst., sammenlignet med saldert budsjett 2008.

Regjeringens forslag til forsvarsbudsjett for 2009 innebærer et markant økonomisk løft og følger opp Soria Moria-erklæringens sikkerhets- og forsvarspolitiske satsingsområder og den nylig vedtatte langtidsplanen for Forsvaret for perioden 2009–2012.

Hovedprioriteringene i budsjettforslaget er:

- En reell bevilgningsøkning på 400 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008 til oppfølging av den nylig vedtatte langtidsplanen for Forsvaret i perioden 2009–2012. Dermed nås halvparten av den økningen i årlig bevilgning på 800 mill. kroner som i langtidsplanen er forutsatt tilført forsvarssektoren fram mot 2012, i det første året av planen. Utover bevilgningsøkningen på 400 mill. kroner skal det ytterligere frigjøres 475 mill. kroner i 2009 gjennom vedtatte basetiltak, interne effektiviseringstiltak og reduksjoner i ressursbruken til avgangsstimulerende tiltak.
- En reell bevilgningsøkning på 268 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008 til norske styrker i utlandet. Norge vil dermed kunne videreutvikle bidragene til ISAF-operasjonen i Afghanistan, opprettholde forsterkningen av den medisinske helikopterberedskapen for styrkene i Afghanistan, og videreføre spesialstyrkebidraget samme sted.

De ovennevnte to hovedprioriteringene på forsvarsbudsjettet gir, sammen med andre endringer på utgifts- og inntektssiden, en samlet reell bud-

sjettvekst for Forsvaret på 620 mill. kroner som nevnt.

Når forslaget til forsvarsbudsjett for 2009 fordeles på driftsutgifter og investeringer, innebærer det en reell økning av driftsbevilgningene på 760 mill. kroner, en reell reduksjon av materiellinvesteringsbevilgningene på 435 mill. kroner, og en reell økning av bygge- og anleggsbevilgningene på 296 mill. kroner.

Økningen på driftsbudsjettet prioriteres til operativ driftsaktivitet og styrkeproduksjon. Regjeringen legger med dette til rette for at Forsvaret i 2009 kan levere operativ evne på høyt nivå, der betydelige bidrag til operasjoner i utlandet opprettholdes over tid, samtidig som behovene for forsvarskapasiteter i våre nærområder blir ivarettatt på en god måte. Militær tilstedeværelse i nordområdene, først og fremst med sjøforsvar og kystvakt, men også med hærstyrker, gis høy prioritet.

Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret får økninger i sine driftsbudsjetter. Hæren vil i 2009 øke bemanningen innen utvalgte områder som er viktige for gjennomføring av operasjoner i inn- og utland. I Sjøforsvaret og Luftforsvaret prioriteres innfasingen av de nye fartøyklassene av fregatter og missiltorpedobåter, og nye transportfly. Heimevernet omorganiseres i tråd med den vedtatte langtidsplanen og innrettes mot et noe lavere aktivitetsnivå som følge av reduksjonen i strukturen. Felleskapasiteter innenfor sanitet, samband, vannrensing og informasjons- og kommunikasjonsteknologi styrkes for å bedre evnen til relevant operativ og forsyningsmessig støtte til enheter i operasjoner nasjonalt og i utlandet. Regjeringen legger opp til

at en fellesalliert vinterøvelse *Cold Response 2009* gjennomføres i Nord-Norge.

For å sikre nødvendige driftsutgifter til høyt prioriterte oppgaver, har Regjeringen funnet det nødvendig å foreslå en reduksjon av materiellinvesteringsbevilgningen på 435 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Regjeringen legger opp til å øke bevilgningen til materiellinvesteringer utover i langtidsplanperioden, når de planlagte ressursfrigjøringsiltakene gir tilstrekkelig effekt. Bevilgningene til bygge- og anleggsinvesteringer er foreslått reelt økt med 296 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Infrastrukturinvesteringene som skal gjøres tidlig i langtidsperioden og

som er en forutsetning for nødvendige strukturiltak og materiellinvesteringer, gjennomføres som planlagt i henhold til langtidsplanen 2009–2012.

Regjeringen foreslår at det bevilges 24 mill. kroner til ekstraordinære utbedringsarbeider ved historiske festningsverk, for å sikre denne delen av vår nasjonale kulturarv.

Arbeidet med å videreutvikle Forsvaret er krevende, og det tar tid før tiltakene i langtidsplanen vil gi full effekt. 2009 og 2010 vil derfor fortsatt kreve klare prioriteringer og en målrettet felles innsats for å realisere forsvarsoppbyggingen som ligger i langtidsplanen.

3.18 Olje- og energidepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Endring i pst.
<i>Programområde 18 Olje- og energiformål</i>			
18.00 Administrasjon	162,7	182,2	11,9
18.10 Petroleum	445,4	468,8	5,3
18.20 Energi og vannressurser	468,2	620,1	32,4
18.25 Energiomlegging	690,5	692,5	0,3
18.30 Teknologi og internasjonalisering	1 567,5	2 481,0	58,3
18.70 Statlig petroleumsvirksomhet	26 542,0	26 952,0	1,5
Sum før lånetransaksjoner	29 876,3	31 396,5	5,1
Lånetransaksjoner	0,0	10 000,0	-
Sum Olje- og energiformål	29 876,3	41 396,5	38,6
Sum Olje- og energidepartementet	29 876,3	41 396,5	38,6

Under Olje- og energidepartementet foreslås det bevilget totalt 41 396,5 mill. kroner. Utenom petroleumsvirksomheten og lånetransaksjoner er forslaget på 4 696,5 mill. kroner, inkludert 252 mill. kroner til Petoro, som i tabellen er inkludert i programkategori 18.70 Statlig petroleumsvirksomhet. Dette er en økning på om lag 1 120,2 mill. kroner eller om lag 31 pst. i forhold til saldert budsjett 2008.

I Regjeringens forslag til budsjett for Olje- og energidepartementet er følgende områder gitt særlig prioritet:

- CO₂-håndtering på Mongstad og Kårstø.
- Energieffektivisering og fornybar energi.
- Forskning og utvikling innen fornybare energikilder og karbonfangst og -lagring.
- Styrking av Norges vassdrags- og energidirektorat innenfor områder som konsesjonsbehand-

ling, skredforebygging, tilsyn, fornybar energi, energiomlegging og klima.

- Oppfølging av forvaltningsplan for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten gjennom ressurskartlegging utenfor kysten av de nordlige delene av Nordland og Troms.
- Økt tilskudd til utjevning av overføringstariffer.

Norge er ledende innenfor satsingen på fangst og lagring av CO₂. Denne teknologien vil være et av de viktigste virkemidlene i kampen mot global oppvarming. Det foreslås totalt bevilget 1 755 mill. kroner til videre arbeid med CO₂-håndtering på Kårstø og Mongstad og drift av Gassnova SF, som ivaretar statens interesser knyttet til CO₂-håndtering. I tillegg blir CLIMIT-programmet foreslått styrket med 20 mill. kroner til totalt om lag 150 mill. kroner. Videre foreslås det bevilget 20 mill. kroner til arbeid med CO₂-håndtering internasjonalt over

Olje- og energidepartementets budsjett. Samlet innebærer dette at det foreslås bevilget om lag 1 925 mill kroner til arbeid med CO₂-håndtering over Olje- og energidepartementets budsjett for 2009, en økning på om lag 800 mill. kroner i forhold saldert budsjett 2008.

Enova SF er Regjeringens viktigste verktøy i satsingen på energisparing og produksjon av fornybar energi og skal jobbe langsiktig mot målbare resultater. Enova forvalter midlene fra Energifondet. Inntektene til Energifondet budsjetteres til 1 426 mill. kroner i 2009. Inntektene til Energifondet i 2009 kommer fra et påslag på nettleien på 1 øre per kWh som anslås til 735 mill. kroner, 391 mill. kroner av avkastningen fra Grunnfond for fornybar energi og energieffektivisering og forslag om en bevilgning på 200 mill. kroner. Renteinntektene på Energifondet budsjetteres til om lag 100 mill. kroner i 2009. Videre foreslår Regjeringen å styrke Grunnfond for fornybar energi og energieffektivisering med et kapitalinnskudd på 10 mrd. kroner i 2009. Det anslås at dette vil øke den årlige avkastningen av grunnfondet til i overkant av 900 mill. kroner fra og med 2010.

Som en oppfølging av klimaforliket er bevilgningene til forskning og utvikling innen fornybare energikilder og karbonfangst- og lagring til sammen økt med 185 mill. kroner over Olje- og energidepartementets budsjett. Det legges opp til å etablere forskningssentre for miljøvennlig energi med en ramme på 110 mill. kroner. I tillegg er programmene RENERGI og CLIMIT styrket med henholdsvis 55 mill. kroner og 20 mill. kroner. Dette innebærer en styrking av nevnte programmer med over 50 prosent.

Norges vassdrags- og energidirektorats driftsbudsjett foreslås reelt økt med over 50 mill. kroner knyttet til oppgaver og funksjoner innenfor konsjonsbehandling, tilsyn, planlegging, forvaltning

og analyser knyttet til energiomlegging, fornybar energi, sikrings- og klimatiltak. Videre foreslås driftsbudsjettet økt i forbindelse med oppbyggingen av Norges vassdrags- og energidirektorat som statlig forvaltningsorgan for skredforebygging.

Som en oppfølging av St.meld. nr. 8 (2005 2006) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, fortsetter arbeidet med geologisk kartlegging i 2009. Det foreslås en bevilgning på 200 mill. kroner til videre kartlegging av Nordland VII og Troms II.

Regjeringen foreslår å doble tilskuddet til utjevning av overføringstariffer, fra 30 mill. kroner til 60 mill. kroner i 2009, for å bidra til å utjevne nettleien for strøm i landet. Tiltaket medfører at rundt 50 000 flere sluttbrukere blir omfattet av ordningen enn i 2008.

Utgifter knyttet til Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten anslås til 26 700 mill. kroner i 2009.

3.19 Ymse utgifter og inntekter

Under programområde ymse utgifter foreslås det bevilget 12 943,1 mill. kroner, som i sin helhet er ført under kap. 2309 Tilfeldige utgifter. Bevilgningen står som motpost til tilleggsbevilgninger knyttet til blant annet forhandlinger hvor staten er part, herunder til lønnsoppgjøret for statsansatte, regulering av pensjoner mv. i folketrygden og takstforhandlinger for privatpraktiserende leger, fysioterapeuter og psykologer, og til uforutsette utgifter. Videre skal bevilgningen dekke utbetalingene til billighetserstatninger.

På kapittel 5309 Tilfeldige inntekter foreslås det bevilget 50,2 mill. kroner. Dette gjelder enkelte mindre, uforutsette inntekter som ikke inngår på andre inntektskapitler i statsbudsjettet.

4 Oversikt over budsjettets utgifter og inntekter

4.1 Innledning

I dette kapitlet gis det en oversikt over statsbudsjettets utgifter og inntekter, gruppert etter utgiftsart, jf. boks 4.1. Regjeringens politiske prioriterin-

ger i budsjettet er beskrevet i kapittel 2. Folketrygdens utgifter er omtalt i kapittel 5. St.prp. nr. 1 for de enkelte departementene gir mer utfyllende og detaljerte framstillinger av Regjeringens budsjettforslag.

Boks 4.1 Statsbudsjettets inndeling

Statsbudsjettet blir inndelt i kapitler som igjen er inndelt i poster, jf. § 4 i bevilgningsreglementet. Stortingets bevilgningsvedtak er knyttet til beløpet under den enkelte post. Kapitlene nummereres fortløpende i ulike nummerserier for de ulike departementene, mens nummereringen av postene følger et fastlagt mønster hvor postnummeret brukes som kode for hva slags type utgift eller inntekt det er tale om. Bevilgningsreglementet krever også at de ulike utgiftene og inntektene skal inndeles i fire avdelinger. Dette skjer ved å inndeles postnummerseriene i følgende avdelinger etter art:

Utgifter

1. Statens egne driftsutgifter: Postene 1-29
2. Nybygg, anlegg mv.: Postene 30-49
3. Overføringer til andre: Postene 50-89
4. Utlån, statsgjeld mv.: Postene 90-99

Inntekter

5. Salg av varer og tjenester: Postene 1-29
6. Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv.: Postene 30-49
7. Overføringer fra andre: Postene 50-89
8. Tilbakebetalinger mv.: Postene 90-99

4.2 Oversikt over budsjettets utgifter

4.2.1 Oversikt over budsjettets samlede utgifter

De samlede forslag til utgiftsbevilgninger på statsbudsjettet for 2009 utgjør 1 382,4 mrd. kroner medregnet lånetransaksjoner og overføringer til Statens pensjonsfond - Utland. I forhold til saldert budsjett 2008 øker de samlede utgiftene med om lag 233,6 mrd. kroner. Veksten kan i stor grad forklares med en økning i overføringene til Statens pensjonsfond - Utland og økte lånetransaksjoner

som følge av økte gjeldsavdrag i 2009. Utenom petroleumsvirksomheten, overføring til Statens pensjonsfond - Utland og lånetransaksjoner, foreslås det samlede utgifter på 821,3 mrd. kroner, som er en økning i forhold til saldert budsjett 2008 på 76,2 mrd. kroner. Bevilgninger i utgiftsavdelingen «overføringer til andre» utgjør 77,5 pst. av de totale bevilgningene på utgiftssiden. Utgifter til Statens pensjonsfond - Utland og folketrygden utgjør hovedvekten av disse bevilgningene. Endringer fra saldert budsjett 2008 til anslag på regnskap 2008 er nærmere omtalt i kapittel 7.

Tabell 4.1 Statsbudsjettets utgifter

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Driftsutgifter	117 083	112 985	131 096
Nybygg, anlegg mv.	49 798	46 869	52 401
Overføringer til andre	906 296	1 042 825	1 071 620
Utlån, gjeldsavdrag mv.	75 635	75 607	127 277
Sum utgifter	1 148 812	1 278 285	1 382 394

Kilde: Finansdepartementet

4.2.2 Driftsutgifter (postene 1-29)

Driftsutgiftene budsjetteres over postene 1-29. Driftsutgiftene omfatter lønn til statsansatte og kjøp av varer og tjenester til statlige virksomheter, i tillegg til statens forretningsdrift. I forslaget til statsbudsjett for 2009 utgjør driftsutgiftene 131,1 mrd. kroner. Det blir ikke bevilget driftsutgifter og driftsinntekter for statsaksjeselskap, statsforetak og statlige virksomheter som er omgjort til stiftelser, ettersom disse ikke er inkludert i statsbudsjettet. Det bevilges heller ikke driftsutgifter på driftspostene (1-29) for statlige nettobudsjetterte virksomheter eller helseforetak.

Tabell 4.2 gir en oversikt over de største utgiftsområdene innenfor statens driftsutgifter. De spesifiserte utgiftsgruppene summerer seg til 92,0 mrd. kroner, tilsvarende 70,2 pst. av driftsutgiftene.

Tabellen viser at store statsetater som arbeids- og velferdsetaten, Forsvaret, samferdselsetatene, politi og rettsvesen og forvaltningen av skattesystemet representerer de største driftsutgiftene.

Andre driftsutgifter på 39,1 mrd. kroner gjelder blant annet en rekke statlige direktorater, tilsyn og etater. Flere av disse virksomhetene er helt eller delvis selvfinansiert. Bruttoføring av statsbudsjettet innebærer derfor at disse virksomhetene har både inntekts- og utgiftsposter i statsbudsjettet.

Fra saldert budsjett 2008 til budsjettforslaget for 2009 øker driftsutgiftene med om lag 14 mrd. kroner. Veksten i driftsutgifter fra saldert budsjett 2008 til 2009 gjelder i stor grad økte utgifter for å ta høyde for pris- og lønnsvekst fra 2008 til 2009.

Tabell 4.2 Driftsutgifter (postene 1-29)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Forsvaret	21 098	21 470	22 925
Statens vegvesen	7 347	7 347	8 130
Jernbane	3 499	3 599	3 911
Politi og påtalemyndighet	9 444	9 517	10 235
Rettsvesen	1 977	2 012	1 906
Kriminalomsorg	2 489	2 485	3 179
Arbeids- og velferdsetaten	5 169	5 240	5 530
Skatte-, avgifts- og tolladministrasjon	7 900	7 986	8 198
Statens Pensjonskasse mv.	10 375	10 684	9 418
Departementene og Statsministerens kontor	5 795	5 857	6 229
Statlig lønnsoppgjør, grunnbeløpsregulering mv.	10 781	2 232	12 943
Statens forretningsdrift	-466	-483	-560
Andre driftsutgifter	31 677	35 038	39 052
Sum driftsutgifter	117 083	112 985	131 096

Kilde: Finansdepartementet

Reserveavsetningen under kapittel 2309 Tilfeldige utgifter, post 01 Driftsutgifter foreslås bevilget med 12,9 mrd. kroner for 2009. Denne bevilgningen benyttes til å dekke økte utgifter blant annet til lønnsoppgjør for statsansatte, regulering av pensjoner mv. i folketrygden, takstforhandlinger for privatpraktiserende leger, fysioterapeuter og psykologer, billighetserstatninger, samt uforutsette utgifter i løpet av det kommende budsjettåret. Ved regnskapsavslutningen vil således ikke hele det bevilgede beløpet på denne posten bli regnskapsført som driftsutgifter. I anslag på regnskap for 2008 er bevilgningsøkningen som følge av trygdeoppgjøret våren 2008 fordelt på ulike overføringsordninger, mens det er lagt til grunn at kapittel 2309 Tilfeldige utgifter reduseres tilsvarende. Reduksjonen i bevilgningen til tilfeldige utgifter som er lagt til grunn i anslag på regnskap for inneværende år, bidrar både til å forklare deler av reduksjonen i driftsutgiftene fra saldert budsjett 2008 til anslag på regnskap for 2008 og deler av veksten i driftsutgiftene fra anslag på regnskap 2008 til budsjettforslaget for 2009. Forslag om nedsettelse av bevilgningen under kapittel 2309 for inneværende år vil bli fremmet i nysalderingsproposisjonen senere i høst.

Den største andelen av beløpet under Statens Pensjonskasse er utgifter til pensjoner til statsansatte som dekkes etter lov om Statens Pensjonskasse. Den resterende delen av beløpet omfatter driftsbevilgninger til Statens Pensjonskasse, utgifter til tjenstepensjon gitt som gavepensjon av statskassen og arbeidsgiveravgift til folketrygden på pensjonsinnskuddet.

Driftsresultatet til statens forretningsdrift består av de ulike forvaltningsbedriftenes driftsinntekter fratrukket driftsutgifter, avskrivninger, renter og eventuelle avsetninger til investeringsformål og reguleringsfond. Driftsresultatet skal ifølge bevilgningsreglementet føres opp i statsbudsjettets utgiftsdel. Denne bestemmelsen omfatter forvaltningsbedriftene under budsjettkapitlene 2445–2490. Driftsresultatet føres på post 24. Statsaksjeselskap, statsforetak eller andre statsbedrifter som er organisert som egne rettssubjekter, tas ikke med på statsbudsjettet med brutto inntekter og utgifter.

Brutto driftsinntekter i statens forretningsdrift tas inn i budsjettet på underpost som et negativt beløp, siden de føres på budsjettets utgiftsside. Et negativt tall for 24-posten totalt betyr dermed at det er et netto driftsoverskudd. Unntaket fra brutto-prinsippet gjelder bare driftsbudsjettet. For inves-

teringsutgifter, tilskudd mv., følges bruttoprinsippet for føringer i statsbudsjettet også for forretningsdriften. Disse beløpene inngår i oversiktene over de ulike utgiftsartene nedenfor.

Selv om alle investeringer i forretningsdriften blir utgiftsført brutto, blir renter beregnet som om statens netto investeringsbidrag skulle være et lån

fra statskassen, og det foretas avskrivninger på grunnlag av bokført kapital. Avskrivninger og renter blir ført som underposter på post 24, og det samlede avskrivnings- og rentebeløp for den samlede forretningsdriften tas til inntekt på statsbudsjettets inntektsside, jf. nærmere omtale av forretningsdriften i avsnitt 4.3.2.

4.2.3 Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

Utgiftene til investeringer budsjetteres på postene 30-49 og omfatter nybygg og anlegg, vedlikehold, ombygginger og utstyrsanskaffelser som er så betydelige at de har karakter av investering. Inves-

teringer i forretningsdriften vil også framkomme i statens balansekonto som fast kapital, mens investeringer i konsumkapital ikke aktiveres.

Tabell 4.3 Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Statens petroleumsvirksomhet	25 100	22 100	25 200
Forsvaret	9 481	9 481	9 473
Riksveganlegg	6 514	6 514	7 112
Statsbygg	1 542	1 342	1 767
Jernbaneverket	1 562	1 767	1 065
Bygg utenfor husleieordningen	2 349	2 373	3 199
Andre investeringsbevilgninger	3 250	3 292	4 584
Sum investeringer	49 798	46 869	52 401

Kilde: Finansdepartementet

Størstedelen av statens investeringer foretas innenfor petroleumsvirksomheten, Forsvaret og samferdselssektoren. Utenom disse investeringsformålene, utgjør de statlige byggebevilgningene, som er samlet under Statsbygg, en stor del av investeringene. Det samlede investeringsnivået utgjør 52,4 mrd. kroner i budsjettforslaget for 2009. Utgifter til vedlikehold, utstyrsanskaffelser og ombygginger er fordelt på de ulike etatenes utgiftskapitler. Tabell 4.3 viser de største statlige investeringsformålene. De spesifiserte formålene utgjør vel 91,3 pst. av investeringsomfanget. Bevilgningene på postene 30-49 gir ikke et fullstendig uttrykk for statens samlede investeringsaktiviteter ettersom investeringer i sykehus finansieres med tilskudd over statsbudsjettet og deler av vegutbyg-

gingen finansieres med bompenger som ikke budsjetteres på statsbudsjettet.

Utenom investeringene i petroleumsvirksomheten, foreslås de samlede investeringene økt med drøyt 2,5 mrd. kroner, fra 24,7 mrd. kroner til 27,2 mrd. kroner.

4.2.4 Overføringer til andre (postene 50-89)

Overføringer til andre budsjetteres på postene 50-89 i statsbudsjettet. Overføringene deles inn i tre faste undergrupper:

- 50-59 Overføringer til andre statsregnskap.
- 60-69 Overføringer til kommuneforvaltningen.
- 70-89 Andre overføringer.

Tabell 4.4 Overføringer til andre (postene 50-89)

	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Mill. kroner Gul bok 2009
<i>Postene 50-59</i>			
Overføring til Statens pensjonsfond - Utland	301 773	424 599	407 140
Øvrige overføringer til andre statsregnskap	35 572	36 277	37 536
Sum overføringer til andre statsregnskap	337 345	460 876	444 676
<i>Postene 60-69</i>			
Rammetilskudd	62 099	62 196	69 205
Øvrige overføringer til kommuneforvaltningen	50 750	53 388	56 750
Sum overføringer til kommuneforvaltningen	112 849	115 584	125 955
<i>Postene 70-89</i>			
Folketrygden	257 778	264 082	276 410
Øvrige overføringer	198 325	202 283	224 578
Sum overføringer til private	456 103	466 365	500 989
Sum overføringer til andre (postene 50-89)	906 296	1 042 825	1 071 620

Kilde: Finansdepartementet

Overføringer til statlige fond eller avsetningskonti i Norges Bank budsjetteres på overføringspostene til andre statsregnskap (postene 50-59). Når Stortinget har vedtatt en bevilgning, overfører det respektive departement midlene til et slikt fond, og utbetaling fra fondene skjer dels i budsjettåret og dels i påfølgende år.

Postene 50-59 brukes også til overføringer til statlige institusjoner hvor drifts- og investeringsutgifter gis som en netto bevilgning. Slike institusjoner er underlagt departemental instruksjonsmyndighet og defineres ikke som selvstendige rettssubjekter. Blant annet Norges forskningsråd, universitetene og statlige høyskoler er nettobudsjetterte. Bevilgningene føres derfor på 50-post. Den dominerende bevilgningen på 50-post er overføring til Statens pensjonsfond - Utland. Den samlede økningen i overføringer til andre statsregnskap fra saldert budsjett 2008 til budsjettforslaget for 2009 er på 107,3 mrd. kroner og gjelder i hovedsak økte overføringer til utenlandsdelen av Statens pensjonsfond.

Postene 60-69 omfatter overføring til kommunenes og fylkeskommunenes forvaltningsbudsjetter. Overføringer til kommunesektoren gis dels som rammetilskudd over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett og dels som øremerkede tilskudd som bevilges over flere departementers

budsjetter. I budsjettforslaget for 2009 flyttes det øremerkede tilskuddet til psykisk helse til rammetilskuddet. Dette bidrar isolert sett til å redusere de øremerkede tilskuddene med 3,6 mrd. kroner, mens rammetilskuddet økes tilsvarende. Samlet sett øker de øremerkede tilskuddene med 6 mrd. kroner fra saldert budsjett 2008, og det er i hovedsak en økning i bevilgningen til barnehager på 2,7 mrd. kroner, en økning i momskompensasjonen på 3,4 mrd. kroner og økning i tilskuddet til bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere på 1 mrd. kroner som bidrar til veksten. Nivået på rammetilskuddene til kommunesektoren kan variere betydelig fra år til år som følge av tekniske endringer, herunder størrelsen på de kommunale skattørene.

Utgiftspostene 70-89 omfatter overføringer til private, f.eks. husholdninger, organisasjoner, private bedrifter mv., og utgjør til sammen 501,0 mrd. kroner i forslaget til statsbudsjett for 2009. Utgifter under folketrygden utgjør 276,4 mrd. kroner av dette, jf. nærmere omtale i kapittel 5. Postene omfatter også overføringer til statlige og kommunale foretak som er organisert som selvstendige rettsssubjekter. Dette omfatter blant annet tilskudd til de regionale helseforetakene. I 2009 foreslås det samlede tilskudd til helseforetakene på 102,6 mrd. kroner. Samlet sett øker bevilgningen til helseforetakene med 18,7 mrd. kroner fra saldert budsjett

2008. Denne økningen er bl.a. påvirket av at de regionale helseforetakenes driftskreditter i private banker foreslås omgjort til driftskreditter i staten fra 2009. Det foreslås i den forbindelse bevilget et engangsbeløp på 7,3 mrd. kroner i driftskreditter til helseforetakene over statsbudsjettet. I det strukturelle, oljekorrigerede budsjettunderskuddet er de opparbeidede driftskredittene i helseforetakene henført til det enkelte år driftskredittrammen er økt i perioden 2002–2008. Videre inkluderer bevilgningsforslaget til helseforetakene lånebevilgninger

til investeringsformål på 1,1 mrd. kroner og økte utgifter for å legge til rette for økt aktivitet, bedret driftsøkonomi og økte pensjonskostnader.

Overføringer til private utenom folketrygden og helseforetakene beløper seg i det foreslåtte budsjettet for 2009 til 129,4 mrd. kroner. Disse overføringene inkluderer et bredt spekter av ordninger som er forskjellige med hensyn til målgrupper, formål og bevilgningsstørrelse, herunder barne-trygd, kontantstøtte, tilskudd til internasjonale organisasjoner og bistandsmidler.

4.2.5 Utlån, statsgjeld mv. (postene 90-99)

Postene 90-99 på statsbudsjettets utgiftsside inneholder bevilgninger som endrer sammensetningen av statens formuesportefølje i kapitalregnskapet.

De største postene i 2009 er utlån til statsbankene som utgjør 44,2 pst. av de samlede utlånene.

Tabell 4.5 Utlån, statsgjeld mv. (postene 90-99)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Avdrag innenlandsk statsgjeld	0	0	44 951
Lån til statsbankene	65 444	64 765	56 194
Boliglån til statsansatte	1 300	1 700	3 400
Fondet for forskning og nyskaping	6 000	6 000	6 000
Regionale forskningsfond	0	0	6 000
Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering	0	0	10 000
Kulturminnefondet	0	0	200
Forvaltning av statlig eierskap	0	250	0
Andre lånetransaksjoner	2 892	2 892	532
Sum utlån, statsgjeld mv.	75 635	75 607	127 277

Kilde: Finansdepartementet

Økte utgifter til avdrag på innenlandsk statsgjeld fra 2008 til 2009 skyldes forfallstrukturen på statsgjelden som innebærer at avdragene kan variere sterkt fra år til år. I 2009 forfaller et stort obligasjonslån.

Lån til statsbankene omfatter utlån gjennom Statens lånekasse for utdanning på 19,9 mrd. kroner, utlån gjennom Husbanken på 10,3 mrd. kroner og lån til Innovasjon Norge og Siva på til sammen 26,0 mrd. kroner.

Til boliglånordningen for statsansatte foreslås det en bevilgning på 3,4 mrd. kroner i budsjettforslaget for 2009. De samlede utlånene til denne ord-

ningen var ved inngangen av 2008 på 16,1 mrd. kroner.

Det foreslås å øke avsetningen i Fondet for forskning og nyskaping med 6 mrd. kroner, og å opprette regionale forskningsfond med en kapital på 6 mrd. kroner. Videre foreslås avsetningen til Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering økt med 10 mrd. kroner, mens avsetningen til Kulturminnefondet økes med 0,2 mrd. kroner. Til sammen er det forslag om å øke kapitalen i formålsbestemte fond med til sammen 22,2 mrd. kroner.

4.3 Oversikt over statsbudsjettets inntekter

4.3.1 Oversikt over statsbudsjettets samlede inntekter

De samlede inntektsbevilgningene på statsbudsjettet for 2009 er anslått til 1 312,3 mrd. kroner, medregnet lånetransaksjoner og overføringene fra Sta-

tens pensjonsfond - Utland. Skatter og avgifter fra Fastlands-Norge utgjør 702,8 mrd. kroner, mens inntektene fra statlig petroleumsvirksomhet utgjør 433,8 mrd. kroner. Disse bevilgningene utgjør i alt 86,6 pst. av de samlede inntektene. Utenom petroleumsvirksomheten, overføring fra Statens pensjonsfond - Utland og lånetransaksjoner, foreslås det økte inntekter i forhold til saldert budsjett 2008 på 63,9 mrd. kroner.

Tabell 4.6 Statsbudsjettets inntekter

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Salg av varer og tjenester (driftsinntekter)	117 250	173 865	153 569
Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv.	18 650	17 386	19 063
Skatter, avgifter og andre overføringer	937 277	1 011 428	1 082 485
Tilbakebetalinger mv.	60 746	60 904	57 139
Sum inntekter	1 133 923	1 263 583	1 312 257

Kilde: Finansdepartementet

4.3.2 Statsbudsjettets driftsinntekter (postene 1-29)

Driftsinntektene foreslås bevilget med 153,6 mrd. kroner i 2009. Driftsinntektene fra petroleumsvirk-

somheten utgjør 138,4 mrd. kroner som er 90,1 pst. av driftsinntektene.

Tabell 4.7 Driftsinntekter (postene 1-29)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Statens petroleumsvirksomhet	104 800	162 600	138 400
Andre driftsinntekter	12 450	11 265	15 169
Sum driftsinntekter	117 250	173 865	153 569

Kilde: Finansdepartementet

Utover inntekter fra petroleumsvirksomheten nyttes postene 1-29 på statsbudsjettets inntektsside for inntekt fra salg av varer og tjenester, f.eks.:

- Salg av materiell, publikasjoner og andre varer.
- Utleie av materiell, bygninger og anlegg.
- Oppdrag.
- Gebyrer.

- Tilfeldige inntekter.

Blant annet inntekter fra spilloverskuddet fra Norsk tipping, inntekter til departementene for dekning av ODA-godkjente flyktningeutgifter i Norge, rettsgebyr og øvrige gebyrinntekter inngår i denne inntektskategorien.

Statens forretningsdrift

Inntektsbevilgningene under statens forretningsdrift omfatter flere inntektsarter, men omtales samlet nedenfor.

Statens forretningsdrift vil i 2009 bestå av virksomheten under forvaltningsbedriftene Statsbygg, Garanti-Instituttet for eksportkreditt (GIEK), Statens kartverk, Statens Pensjonskasse og NVE Anlegg.

I 2009 er det budsjettert med 2,2 mrd. kroner i inntekter under statens forretningsdrift.

Det samlede avskrivningsbeløpet for den statlige forretningsdriften føres under kapittel 5491 Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift. Avskrivningene beregnes på grunnlag av bokført kapital per 31. desember året før budsjettåret. Det benyttes et lineært avskrivningssystem der avskrivningstiden for ulike avskrivningsobjekter varierer med forventet levetid. Ved salg av eiendommer i Statsbygg avskrives også bokført verdi av eiendommene. Avskrivningene utgiftsføres under hver enkelt virksomhets driftsbudsjett. Sum avskrivninger i 2009 beløper seg til 652,6 mill. kroner.

Renter av statens kapital i forretningsdriften tas samlet til inntekt under kapittel 5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift. Grunnlaget

for renteberegningen er bedriftenes brutto investeringer fratrukket avskrivninger og bedriftenes egne avsetninger til investeringsformål. Rentesaften for netto investeringsbidrag det enkelte år tilsvarende gjennomsnittlig rente på 5-års statsobligasjoner i 12-månedersperioden fram til 30. september året før budsjettåret. Lånet forutsettes å ha en løpetid på 5 år, og må deretter eventuelt fornyes. Renter av statens kapital i forretningsdriften foreslås bevilget med 55,8 mill. kroner i 2009.

Avsetning til investeringsformål tas til inntekt under hver enkelt virksomhet som foretar slike avsetninger. Avsetningen utgjør en del av kontantoverskuddet fra driften som benyttes til å finansiere investeringer. Det aktuelle beløpet utgiftsføres på driftsbudsjettet under hver enkelt forvaltningsbedrift før driftsresultatet fastsettes, og avsetningene må derfor også føres opp på statsbudsjettets inntektsside. Samlede avsetninger til investeringsformål i 2009 er 917,1 mill. kroner.

I tabell 4.8 er inntektene på statsbudsjettet under statens forretningsdrift splittet opp. I tillegg til tallene nevnt i tabellen er det også andre inntekter under forretningsdriften fra tilbakeføring fra gamle ordninger under GIEK, salgsinntekter fra NVE Anlegg og inntekter fra salg av eiendom på til sammen 615,7 mill. kroner.

Tabell 4.8 Renter, avskrivninger og avsetninger til investeringsformål i 2008 for statens forretningsdrift

	1 000 kroner		
	Avskrivninger	Renter	Avsetninger til investeringsformål
Statsbygg	594 011	52 298	900 000
Statens kartverk	6 887	2 224	0
Statens Pensjonskasse	46 164	0	17 059
NVE Anlegg	5 500	1 300	0
Sum	652 562	55 822	917 059

Kilde: Finansdepartementet

Beregning av rente for mellomværende med statskassen

Forvaltningsbedriftenes mellomværende med statskassen kan betraktes som en bruks- og kassakredittkonto for håndtering av kortsiktige likviditetssvingninger. For samtlige virksomheter under statens forretningsdrift skal det beregnes renter av

mellomværende med statskassen. Renten er knyttet opp mot renten på statssertifikater etter en nærmere bestemt beregningsregel slik at den reflekterer rentenivået i Norge.

Kapittel 5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift, post 81 Renter av mellomregnskapet, budsjetteres ikke.

4.3.3 Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

Inntekter i forbindelse med nybygg og anlegg er på 19,1 mrd. kroner i budsjettforslaget for 2009. Det er inntektene i forbindelse med nybygg og

anlegg i statens petroleumsvirksomhet som utgjør størstedelen av disse inntektene.

Tabell 4.9 Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Statens petroleumsvirksomhet	16 800	15 400	17 000
Andre inntekter i forbindelse nybygg, anlegg mv.	1 850	1 986	2 063
Sum inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv.	18 650	17 386	19 063

Kilde: Finansdepartementet

Inntektspostene 30-49 deles i to grupper.

Postene fra 30 til 39 inneholder inntektsbevilgninger under statens forretningsdrift, herunder avskrivninger på statens kapital i statens forretningsdrift, avsetninger til investeringsformål, overføringer fra bedriftenes egne fond og andre fond, samt andre inntekter av statens forretningsdrift i forbindelse med bygg og anlegg, jf. omtalen ovenfor. Inntektene fra statens forretningsdrift i forbindelse med nybygg og anlegg mv. utgjør 1 569,6 mill. kroner. I tillegg til statens forretningsdrift er det inntekter fra Jernbaneverket og Bioforsk på til sammen 26 mill. kroner på postene 30-39.

Post 30 brukes for øvrig også for avskrivninger under kapittel 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten. Det foreslås budsjettert med inntekter på 17 mrd. kroner på denne posten i 2009, og den utgjør således 89 pst. av bevilgningene i denne kategorien.

Postene fra 40 til 49 gjelder salg av fast eiendom og tilskudd og refusjoner i forbindelse med statens bygge- og anleggsarbeider fra statlige særregnskap, kommuner og andre. Salg av eiendom

fra Forsvaret og inntekter i forbindelse med Forsvarets byggevirkosomhet utgjør de største inntektspostene. Samlet utgjør disse inntektene 459,4 mill. kroner.

4.3.4 Overføringer fra andre (postene 50-89)

Inntektspostene fra 50 til 89 på statsbudsjettets inntektsside deles inn i følgende undergrupper:

- Postene fra 50 til 59 nyttes til overføringer fra andre statlige regnskaper, for eksempel statlige fond.
- Postene fra 60 til 69 omfatter overføringer fra kommunenes forvaltningsbudsjetter.
- Postene fra 70 til 79 brukes til statsskatt på formue og inntekt, avgifter på omsetning, produksjon og driftsmidler, avgifter på arv, dokumenter, spill og andre fiskalavgifter.
- Under postene fra 80 til 84 føres renteinntekter, mens utbytte på aksjer, bøter, erstatninger, tilbakebetaling av gitte tilskudd mv. blir budsjettert på postene 85-89.

Tabell 4.10 Overføringer fra andre (postene 50–89)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
<i>Postene 50-59</i>			
Overføring fra Statens pensjonsfond - Utland	36 418	13 844	48 650
Øvrige overføringer fra andre statsregnskap	245	275	236
Sum overføringer fra andre statsregnskap	36 663	14 119	48 886
<i>Postene 60-69</i>			
Overføringer fra kommuner	792	802	884
<i>Postene 70-79</i>			
Inntekter under postene 70-79	836 723	929 109	960 033
<i>Postene 80-89</i>			
Renter, utbytte mv.	63 098	67 398	72 683
Sum overføringer fra andre (postene 50-89)	937 277	1 011 428	1 082 485

Kilde: Finansdepartementet

For postene 70-79 er det en økning på 123,3 mrd. kroner fra saldert budsjett 2008 til budsjettforslaget for 2009. Denne økningen skyldes økte skatter og avgifter fra Fastlands-Norge.

Inntektsøkningen for postene 80-89 på 9,6 mrd. kroner fra saldert budsjett 2008 til budsjettforslaget for 2009 kan i stor grad tilskrives høyere utbytteinntekter og renteinntekter.

Skatter og avgifter fra Fastlands-Norge

Skatte- og avgiftsanslagene for 2009 tar utgangspunkt i reviderte anslag for 2008, hvor bl.a. ny informasjon om utviklingen i innbetalte skatter og avgifter er innarbeidet. I tillegg er skatte- og avgiftsanslagene basert på de vekstforutsetninger for bl.a. sysselsetting, etterspørsel, lønninger og priser som er lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2009. Det er også tatt hensyn til virkningene av forslaget til skatte- og avgiftsopplegg og forslaget til kommunale og fylkeskommunale skattører.

Samlede skatter og avgifter til statskassen fra Fastlands-Norge anslås å utgjøre 702,8 mrd. kroner i 2009, en økning på 23,1 mrd. kroner eller 3,4 pst. fra anslag på regnskap for 2008. Skatter på inntekt og formue er anslått til 189,3 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2009, som er om lag uendret nivå fra anslag på regnskap for 2008. Trygdeavgift og arbeidsgiveravgift til folketrygden i 2009 er samlet anslått til 214,9 mrd. kroner, som tilsvarer

en økning på 5,6 pst. fra anslag på regnskap for 2008. Inntektene fra merverdiavgiften er anslått til 205,0 mrd. kroner i 2009, som tilsvarer en økning på 4,6 pst. fra året før. Øvrige særavgifter medregnet tollinntekter, er samlet anslått til 93,6 mrd. kroner i 2009. Det er en økning på 3,4 pst. fra året før.

Skatte- og avgiftsopplegget for 2009 er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2008–2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak og i Ot.prp. nr. 1 (2008–2009) Skatte- og avgiftsopplegget 2009 - lovendringer.

Utbytte

Det foreslås samlede inntekter fra utbytte på om lag 35,1 mrd. kroner for 2009. Dette er en økning i forhold til anslag på regnskap for 2008 på 868,5 mill. kroner. Det foreslås blant annet økte utbytter fra Statkraft SF, Kommunalbanken AS, Argentum Fondsinvesteringer AS og Statnett SF. 99 mill. kroner i utbytte fra Aker Holding AS, hvor staten gikk inn som eier i 2008, bidrar også til økningen. Reduserte utbytter fra NSB AS, Posten Norge AS, Avinor AS, Baneservice AS og Norsk Hydro ASA trekker i motsatt retning. I forbindelse med en ekstern verdivurdering av Avinor vurderes det å nedskrive selskapets driftsmidler. En nedskrivning vil kunne medføre et negativt driftsresultat i Avinor i 2008, og det foreslås dermed ikke utbytte fra selskapet i 2009. Posten Norge AS vil ikke være i utbytteposisjon i 2009 som følge av underskudd og manglende

fri egenkapital i selskapet. For Statkraft vises det til omtale i St.prp. nr. 1 (2008–2009) for Nærings- og handelsdepartementet.

I forhold til saldert budsjett 2008 foreslås utbytteinntektene økt med i overkant av 5,8 mrd. kroner. Det er særlig utbytte fra StatoilHydro ASA, Telenor ASA, DnB NOR ASA, Yara International ASA, Argentum Fondsinvesteringer AS, Statkraft SF og Statnett SF som foreslås økt.

For de børsnoterte selskapene har ikke Regjeringen laget egne anslag på utbytte i 2009, men teknisk videreført utbetalt utbytte per aksje i 2008. For Norsk Hydro ASA legger Regjeringen til grunn en teknisk videreføring av det ordinære utbyttet i 2008. Tabell 4.11 viser saldert budsjett og anslag på regnskap for utbytte fra de enkelte selskapene i 2008 og forslag i 2009.

Tabell 4.11 Utbytte fra statlig eide selskaper

			Mill. kroner		
Kap	Post	Selskap	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
5611	85	NSB AS	349,0	402,0	221,0
5616	85	Kommunalbanken AS	27,5	0	35,0
5618	85	Posten Norge AS	506,0	597,0	0
5622	85	Avinor AS	398,0	397,0	0
5623	85	BaneService AS	0	0	0
5625	85	Innovasjon Norge/Lavrisikordningen	15,0	29,2	15,0
5630	85	Norsk Eiendomsinformasjon	8,1	8,1	8,7
5631	85/86	A/S Vinmonopolet	46,8	46,8	56,8
5651	85	Selskaper under Landbruks og matdepartementet ¹	1,0	1,6	1,0
5652	85	Statsskog SF	5,0	12,6	5,0
5656	85	Selskaper under Nærings- og handelsdepartementet ²	11 781,9	15 404,2	17 184,0
5680	85	Statnett SF	283,0	318,0	595,0
5685	85	StatoilHydro ASA	15 773,0	16 940,0	16 940,0
5692	85	Den nordiske investeringsbank	73,3	73,3	36,8
Sum utbytte			29 267,6	34 229,8	35 098,3

¹ Veterinærmedisinsk oppdragssenter AS og Graminor AS.

² Statkraft SF, Norsk Hydro ASA, DnB NOR ASA, Telenor ASA, Kongsberg Gruppen ASA, Yara International ASA, Cermaq ASA, Argentum Fondsinvesteringer AS, Entra Eiendom AS, Eksporthfinans ASA, Nammo AS, Store Norske Spitsbergen Kullkompani AS, Flytoget AS, Aker Holding AS, GIEK Kredittforsikring AS og Electronic Chart Centre AS.

Kilde: Finansdepartementet

4.3.5 Tilbakebetalinger mv. (postene 90-99)

Postene fra 90 til 99 på statsbudsjettets inntekts- side inneholder avdrag på lån fra staten, salg av statens aksjer og obligasjoner, samt opptak av lån. Postene beskriver endringer i sammensetningen

av statens formue som framkommer i statens kapitalregnskap. Først og fremst dreier det seg om avdrag og tilbakebetalinger fra statsbanker og statsbedrifter.

Tabell 4.12 Tilbakebetalinger mv., utenom petroleumsvirksomheten (postene 90-99)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Avdrag fra statsbankene	55 019	54 104	46 242
Andre tilbakebetalinger	5 728	6 800	10 898
Sum tilbakebetalinger	60 746	60 904	57 139

Tilbakebetalingene anslås til 57,1 mrd. kroner i 2009, hvorav 46,2 mrd. kroner fra statsbankene.

hetens (SDØEs) andel av investeringene på norsk kontinentalsokkel og overføringer til Statens petroleumsforsikringsfond. Budsjetterte utgifter for 2009 framgår av tabell 4.13.

4.4 Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

4.4.1 Oversikt over petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

Utgiftene til petroleumsvirksomheten består av Statens direkte engasjement i petroleumsvirksom-

Tabell 4.13 Utgifter til petroleumsvirksomheten

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
SDØE - Investeringer	25 100	22 100	25 200
SDØE - Overføringer til Statens petroleumsforsikringsfond	1 200	1 841	1 500
Sum utgifter til petroleumsvirksomheten	26 300	23 941	26 700

Kilde: Finansdepartementet

SDØEs andel av investeringene på sokkelen forventes i 2009 å bli 25,2 mrd. kroner. Dette er en økning på 0,1 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Av anslaget for 2009 utgjør prosjekter som er besluttet utbygd om lag 24,5 mrd. kroner. De største prosjektene med hensyn til investeringer i 2009 er Troll Olje, Gjøa, Ormen Lange, Gassled, Heidrun, Snorre, Gullfaks, Oseberg, Norne og Åsgard.

Overføringene til Statens petroleumsforsikringsfond anslås til 1,5 mrd. kroner for 2009, en

økning på 300 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Overføringene gjenspeiler hva SDØE alternativt måtte ha betalt i forsikringspremier i det private forsikringsmarkedet.

Inntektene fra petroleumsvirksomheten omfatter skatt og avgift på utvinning (inkludert CO₂-avgift og NO_x-avgift), aksjeutbytte fra StatoilHydro ASA og inntekter fra Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE). Inntektene fra SDØE omfatter i hovedsak driftsresultat, kalkulatoriske avskrivninger og renter.

Tabell 4.14 Inntekter fra petroleumsvirksomheten

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Driftsresultat SDØE	104 800	162 600	138 400
Avskrivninger og renter under SDØE	23 400	21 900	23 500
Skatt og avgift på utvinning, inkl. CO ₂ -avgift og NO _x -avgift	184 100	247 100	255 000
Aksjeutbytte fra StatoilHydro ASA	15 773	16 940	16 940
Sum inntekter fra petroleumsvirksomheten	328 073	448 540	433 840

Kilde: Finansdepartementet

Driftsresultat fra SDØE er anslått til 138,4 mrd. kroner for 2009, en økning på 33,6 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Mens det i saldert budsjett 2008 var lagt til grunn en gjennomsnittlig oljepris på 360 kroner per fat, er det i budsjettet for 2009 lagt til grunn en forventet pris på 500 kroner per fat.

De kalkulatoriske størrelsene avskrivninger og renter inngår som utgifter ved beregningen av SDØEs driftsresultat, samtidig som de føres som inntekter på egne poster. På denne måten skiller man ut den delen av driftsinntektene som dekker avskrivning av investeringer og finansieringskostnadene ved investeringene.

Betalte skatter og avgifter fra petroleumsvirksomheten, inkludert CO₂-avgift og NO_x-avgift, er anslått til 255,0 mrd. kroner i 2009. Dette er 7,9 mrd. kroner høyere enn anslag på regnskap for 2008.

Påløpte skatter og avgifter anslås til 274,5 mrd. kroner i 2008 og 235,4 mrd. kroner i 2009. Forskjellen mellom betalte skatter og påløpte skatter har sammenheng med reglene om innbetaling av terminskatt. Disse gjør at det er et etterslep i betalte skatter i forhold til påløpte skatter.

Ettersom det ikke foreligger offentlig informasjon med prognose for StatoilHydro ASAs årsresultat for 2008, legges det i budsjettet for 2009 til grunn en teknisk videreføring av utbyttet fra StatoilHydro ASA i 2008. Dette utgjør 16 940 mill. kroner. Vedtak om utbytte fattes på StatoilHydro ASAs generalforsamling våren 2009.

Statens samlede netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten er summen av inntekter fra petroleumsvirksomheten fratrukket utgiftene. Tabell 4.15 viser hvordan netto kontantstrømmen framkommer.

Tabell 4.15 Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
Inntekter SDØE	128 200	184 500	161 900
Utgifter SDØE	-26 300	-23 941	-26 700
Skatt og avgift på utvinning inkl. CO ₂ -avgift og NO _x -avgift	184 100	247 100	255 000
Aksjeutbytte fra StatoilHydro ASA	15 773	16 940	16 940
Netto kontantstrøm	301 773	424 599	407 140

Kilde: Finansdepartementet

Fullmakten til Olje- og energidepartementet i 2008 om å kunne utgiftsføre kjøp av aksjer i StatoilHydro ASA uten bevilgning under kap. 1811 StatoilHydro ASA, post 96 Aksjekjøp, foreslås videreført i 2009, jf. forslag til romertallsvedtak. Det fremmes derfor ikke bevilgningsforslag om lånetransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten. Olje- og energidepartementet har i 2008 startet

prosessen med oppkjøp av aksjer i StatoilHydro ASA, slik at statens eierandel over tid øker til 67 prosent, jf. St.prp. nr. 60 (2006–2007) Sammenslåing av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med bevilgninger til kjøp av aksjer for inneværende års budsjett i forbindelse med ny saldering av statsbudsjettet for 2008 senere i høst.

4.4.2 Statens pensjonsfond

Statens pensjonsfond består av Statens pensjonsfond - Utland og Statens pensjonsfond - Norge. Fra statsbudsjettets utgiftsside på kapittel 2800 overføres i sin helhet statens samlede netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten til Statens pensjonsfond - Utland. Sammen med avkastningen på Statens pensjonsfonds kapital utgjør denne overføringen fondets samlede inntekter.

Den delen av fondets inntekter som forutsettes anvendt over statsbudsjettet til å dekke det oljekorrigerte underskuddet, overføres deretter fra Statens pensjonsfond - Utland til statsbudsjettets inntektsside. Det blir dermed avsatt midler i utlandsdelen av Statens pensjonsfond dersom overføringen fra fondet til statsbudsjettet er lavere enn netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten.

Grunnkapitalen i Statens pensjonsfond – Norge stammer i hovedsak fra overskudd på trygderegnskapene etter innføringen av folketrygden i 1967

og fram til slutten av 1970-tallet. Avkastningen av midlene i Statens pensjonsfond – Norge overføres ikke til statskassen, men legges løpende til denne delen av fondet.

Anslagene på overføringer til og fra Statens pensjonsfond - Utland vil bli endret i løpet av budsjettåret, basert på oppdaterte anslag på kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten og statsbudsjettets oljekorrigerte underskudd. Tilbakeføringen fra fondet for 2009 vil bli endelig fastsatt ut fra anslag på statsregnskapet i forbindelse med nysalderingen av budsjettet i desember 2009. Fondets forskrifter sier at statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i sin helhet skal overføres til fondet. Denne overføringen fastlegges dermed endelig ut fra regnskapsførte netto petroleumsinntekter som framkommer først etter terminavslutning. Det innebærer at det vil kunne være avvik mellom den budsjetterte overføringen i nysalderingen og regnskapet.

Tabell 4.16 Statens pensjonsfond - Utland. Inntekter og utgifter 2008–2009

	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Mill. kroner Gul bok 2009
Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet	301 773	424 599	407 140
- Overført til statskassen	36 418	13 844	48 650
+ Renter og utbytte	78 600	84 200	87 200
= Overskudd i Statens pensjonsfond	343 955	494 955	445 690
Memo:			
Anslått kapital i fondet pr. 31.12.2009 (målt til markedsverdi)			2 915 mrd. kroner

Kilde: Finansdepartementet

4.5 Oppsummering. Saldering av statsbudsjettet og finansieringsbehov

Statsbudsjettet gjøres opp i balanse før lånetransaksjoner. Brutto finansieringsbehov bestemmes derfor av differansen mellom utlån og tilbakebetalinger og bevilges over kapittel 5999 Statslånemidler, post 90. Brutto finansieringsbehov anslås til 70,1 mrd. kroner i 2009. Bevilgningen til statslånemidler er dermed en saldering av statsbudsjettets inntekter og utgifter medregnet lånetransak-

sjoner. Ved nysalderingen om høsten gjøres det et endelig vedtak om statslånemidler. Ved årsavslutningen blir statsregnskapet gjort opp, og det blir foretatt en endelig årsavslutningsrapportering slik at kapittel 5999 viser bruttofinansieringsbehov slik det framkommer i regnskapet. Brutto finansieringsbehov vil kunne avvike fra budsjettvedtaket i forbindelse med nysalderingen om høsten som følge av at det endelige regnskapet på de enkelte budsjettpostene vil kunne avvike noe fra de vedtatte bevilgningene.

Tabell 4.17 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

Inntekter/utgifter/balanse	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Gul bok 2009
1. Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra Statens pensjonsfond - Utland)	1 036 759	1 188 835	1 206 467
2. Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)	1 073 177	1 202 679	1 255 117
3. Overskudd før lånetransaksjoner, før overføring til Statens pensjonsfond - Utland (1-2)	-36 418	-13 844	-48 650
4. Overføring fra Statens pensjonsfond - Utland	36 418	13 844	48 650
5. Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)	0	0	0
6. Utlån, gjeldsavdrag mv.	75 635	75 607	127 277
7. Tilbakebetalinger mv.	60 746	60 904	57 139
8. Utlån mv., netto (6-7)	14 889	14 702	70 137
9. Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8-5)	14 889	14 702	70 137

Kilde: Finansdepartementet

5 Folketrygdens utgifter og inntekter

5.1 Folketrygdens utgifter

Folketrygdens budsjett omfatter utgifter under programområdene 28 Foreldrepenger, 29 Sosiale formål, 30 Stønad ved helsetjenester og 33 Arbeidsliv. Ansvaret for de ulike delene av folketrygden er fordelt mellom fire departementer. Barne- og likestillingsdepartementet har ansvaret for programområde 28 Foreldrepenger. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har ansvaret for programområde 29 Sosiale formål og for størstedelen av programområde 33 Arbeidsliv. Helse- og omsorgs-

departementet har ansvaret for programområde 30 Stønad ved helsetjenester. Fiskeri- og kystdepartementet har ansvaret for ett budsjettkapittel på programområde 33 Arbeidsliv.

Regjeringens samlede forslag til utgifter på alle folketrygdens programområder for 2009 er på 276 630,4 mill. kroner. Dette er en økning på 18 641,9 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008.

Tabell 5.1 Folketrygdens utgifter

Programområde	Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Mill. kroner
			Gul bok 2009
28 Foreldrepenger	11 610,0	12 185,0	12 856,5
29 Sosiale formål	221 293,3	227 469,7	236 718,2
30 Helsetjenester	19 834,2	20 232,0	21 602,7
33 Arbeidsliv	5 251,0	4 515,0	5 453,0
Sum	257 988,5	264 401,7	276 630,4

Kilde: Finansdepartementet

Programområde 28 Foreldrepenger

Programområdet omfatter foreldrepenger til yrkesaktive, engangsstønad ved fødsel og adopsjon og feriepenger av foreldrepenger til arbeidstakere mv. Stønadsordningene under dette programområdet skal kompensere for inntektsbortfall i forbindelse med fødsel og adopsjon og sikre økonomisk støtte til kvinner som ikke har rett til foreldrepenger. Stønadsordningene under kap. 2530 Foreldrepenger er hjemlet i folketrygdlovens kap. 14.

Foreslått bevilgning er på 12 856,5 mill. kroner. Totalt sett innebærer dette en økning i forhold til saldert budsjett 2008 på 1 246,5 mill. kroner, eller 10,7 pst.

Programområde 29 Sosiale formål

Programområde 29 Sosiale formål omfatter ordninger som skal kompensere for inntektsbortfall ved sykdom og uførhet (sykepenger, rehabiliteringspenger, attføringspenger, attføringsstønader, tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon), pensjoner (alderspensjon og etterlattepensjon), stønader til enslige forsørgere, stønader og hjelpemidler til personer med nedsatt funksjonsevne, samt enkelte andre stønader. Det foreslås bevilget 236 718,2 mill. kroner i 2009, som innebærer en økning i forhold til saldert budsjett 2008 på 15 324,9 mill. kroner, eller 7,0 pst.

Sykepenger

I henhold til Statistisk sentralbyrås nasjonale sykefraværstatistikk gikk det totale sykefraværet opp med om lag 4,9 pst. i 2. kvartal 2008 fra samme periode i 2007. Fra 1. halvår 2007 til 1. halvår 2008 har sykefraværet økt med 2,9 pst. Det er det legemeldte sykefraværet som øker, mens det har vært en liten nedgang i det egenmeldte sykefraværet. IA-avtalen har bl.a. som mål å redusere det totale sykefraværet (både sykefravær betalt av arbeidsgiver og sykefravær i trygdeperioden) med minst 20 pst. fra 2. kvartal 2001 til 2. kvartal 2009. I 2. kvartal 2008 var sykefraværet om lag 1,7 pst. lavere enn i samme kvartal i 2001. Sykefraværet er således fortsatt langt unna målet i IA-avtalen.

På bakgrunn av utviklingen i sykefraværet hittil i år, legges det i budsjettanslaget for 2009 til grunn en økning i det trygdefinansierte sykefraværet per sysselsatt på 1 pst. i 2008 sammenliknet med 2007. For 2009 legges det til grunn 0-vekst i sykefraværet pr. sysselsatt i forhold til det gjennomsnittlige nivået i 2008. I tillegg til sykefraværet per sysselsatt påvirkes sykepengeutgiftene av sysselsettingsutviklingen og sykepengegrunnlaget (lønnsvæksten blant sykmeldte). I budsjettforslaget for 2009 er det lagt til grunn en økning i sysselsettingen på 2,8 pst. i 2008 og en økning på 0,4 pst. i 2009. Videre er det lagt til grunn en økning i sykepengegrunnlaget (lønnsvækst blant sykmeldte) på 6,0 pst. i 2008 og 5,0 pst. i 2009.

Det foreslås bevilget 32 614,9 mill. kroner i 2009 på kap. 2650 Sykepenger, som innebærer en økning i forhold til saldert budsjett 2008 på 2 231,2 mill. kroner, eller 7,3 pst.

Medisinsk rehabilitering

Rehabiliteringspenger kan ytes etter utløpet av stønadstiden for sykepenger fra folketrygden. Rehabiliteringspenger gis som hovedregel bare for inntil ett år, men kan forlenges i ytterligere ett år og i unntakstilfeller for et lengre tidsrom.

De siste årene har det kun vært små endringer i antall mottakere av rehabiliteringspenger. Gjennomsnittlig antall mottakere av rehabiliteringspenger i 2007 var om lag 46 000. Budsjettanslagene for 2009 er basert på en forutsetning om et gjennomsnittlig antall mottakere på om lag 45 500 både i 2008 og 2009.

Det foreslås bevilget 9 040 mill. kroner i 2009 på kap. 2652 Medisinsk rehabilitering, som innebærer en økning i forhold til saldert budsjett 2008 på 782 mill. kroner, eller 9,5 pst.

Ytelser til yrkesrettet attføring

Ytelser til yrkesrettet attføring kan gis personer som på grunn av sykdom, skade eller lyte har fått sin evne til å utføre inntektsgivende arbeid varig nedsatt, eller har fått sine muligheter til å velge yrke eller arbeidsplass vesentlig innskrenket.

Antall mottakere av attføringspenger ble betydelig redusert gjennom 2007, fra om lag 63 500 mottakere ved inngangen av året til om lag 56 800 ved utgangen av året. Nedgangen fortsetter inn i 2008, men forventes å stoppe opp i 2009. For 2008 og 2009 legges det til grunn at gjennomsnittlig antall mottakere blir henholdsvis 55 200 og 55 500. Nedgangen i antall attføringspengemottakere de siste årene må blant annet ses i sammenheng med at et strammere arbeidsmarked har gjort det enklere å komme i jobb. For 2009 foreslås det bevilget 10 565 mill. kroner til attføringspenger og attføringsstønader samlet, som innebærer en reduksjon i forhold til saldert budsjett 2008 på 964 mill. kroner, eller 8,4 pst.

Uførhet

Uførepensjonsordningen ble fra 1. januar 2004 delt mellom en ordning med varig uførepensjon og en ordning med tidsbegrenset uførestønad. For 2009 foreslås det bevilget 59 267 mill. kroner til uførepensjon og tidsbegrenset uførestønad samlet, som innebærer en økning i forhold til saldert budsjett 2008 på 4 367 mill. kroner, eller 8,0 pst.

Fra 2003 til 2007 økte antall mottakere av uføreytelser med om lag 32 000 personer. I 2007 var det gjennomsnittlige antallet uførepensjonister og mottakere av tidsbegrenset uførestønad samlet på 330 900. Det antas nå at gjennomsnittlig antall stønadsmottakere vil øke til 336 800 i 2008, mens det for 2009 anslås et gjennomsnittlig antall mottakere på 343 900. I perioden 2010–2012 forventes det en noe avtakende vekst i antall uføre. Dette skyldes de store kullene som går over i alderspensjon fra og med 2010. Utviklingen på uføreområdet er imidlertid usikker. Dette skyldes bl.a. at det i 2008 og 2009 er mange på tidsbegrenset uførestønad som får revurdert sin stønad, og det er foreløpig usikkert hvor stor andel av disse som får varig uførepensjon.

Alderdømt

Utgiftene til alderspensjon har steget jevnt de siste årene. Dette skyldes først og fremst høyere gjennomsnittlig utbetaling som følge av at nye pensjonister har høyere opptjening av tilleggspensjon enn tidligere pensjonister. En økning i antallet

kvinnelige alderspensjonister som har vært i lønnet arbeid og tjent opp tilleggspensjon har bidratt til dette.

Antall alderspensjonister har økt moderat de siste fire årene, fra om 623 800 ved utgangen av 2003 til om lag 639 300 ved utgangen av 2007. Ifølge Statistisk sentralbyrå forventes det en svak økning i antall alderspensjonister fram til 2009, og deretter en meget sterk økning når de store barnekullene fra etterkrigstiden kommer i pensjonsalder. For 2009 foreslås det bevilget 109 753 mill. kroner til samlede utgifter til alderspensjon, som innebærer en økning i forhold til saldert budsjett 2008 på 8 652 mill. kroner, eller 8,6 pst.

Enslige forsørgere

Formålet med stønad til enslig mor eller far er å gi personer med aleneomsorg for barn inntektssikring i en overgangsperiode, og stimulere til arbeid og utdanning slik at de kan bli i stand til å forsørge seg selv.

Fra utgangen av 2005 til utgangen av 2007 har det vært en reduksjon i antall mottakere på om lag 15 pst. Nedgangen i antall mottakere av overgangsstønad har hittil i år vært om lag 10 pst. sammenliknet med tilsvarende periode i fjor. Utviklingen i 2007 og 2008 har trolig sammenheng med situasjonen på arbeidsmarkedet. Det forventes ikke en fortsatt like sterk reduksjon i antall stønadsmottakere framover. For 2009 legges det til grunn en nedgang på 1 pst., og et gjennomsnittlig antall mottakere på om lag 21 500.

Det foreslås bevilget 3 797,3 mill. kroner i 2009 på kap. 2683 Stønad til enslig mor eller far, som innebærer en reduksjon i forhold til saldert budsjett 2008 på 146,2 mill. kroner, eller 3,7 pst.

Programområde 30 Stønad ved helsetjenester

Programområdet omfatter folketrygdens bidrag til finansiering av helsetjenester, blant annet lege- og psykologhjelp, fysioterapi og legemidler på blå resept. Det foreslås bevilget 21 602,7 mill. kroner i 2009, som innebærer en økning i forhold til saldert budsjett 2008 på 1 768,5 mill. kroner, eller 8,9 pst.

I 2007 ble det samlet omsatt legemidler for 17,4 mrd. kroner, som innebærer en nominell økning på 3,8 pst. fra 2006. En vesentlig del av omsetningen av legemidler betales av folketrygden gjennom blåreseptordningen. Utgiftene under denne ordningen var om lag 7,4 mrd. kroner i 2007.

I 2007 ble det utstedt 903 000 frikort under ordningen med utgiftstak for egenandeler ved lege-

hjelp, psykologhjelp, legemidler på blå resept og reiser i forbindelse med behandling (egenandelstak 1). Folketrygdens utgifter til ordningen var i underkant av 3,3 mrd. kroner i 2007, en økning på om lag 100 mill. kroner fra 2006.

Det foreslås at alle egenandeler, samt egenandelstak 1 og 2, prisjusteres med om lag 2,5 pst. fra 2008 til 2009. Forslaget innebærer at beløpsgrensen for frikort for egenandelstak 1 heves fra 1 740 kroner til 1 780 kroner fra 1. januar 2009. Samtidig heves egenandelstak 2 (fysioterapi, rehabilitering mv.) fra 2 500 kroner til 2 560 kroner.

Forslaget innebærer at egenandeler på legehjelp, poliklinisk behandling, fysioterapi og psykologhjelp økes med 5,0 pst. fra 1. juli 2009 (årsvirkning 2,5 pst. i gjennomsnitt fra 2008 til 2009).

For øvrige helsetjenester øker egenandelene med om lag 2,5 pst. fra 1. januar 2009. Dette omfatter blant annet egenandel på medisiner på blå resept og reiseutgifter.

Programområde 33 Arbeidsliv

Programområdet omfatter dagpenger ved arbeidsledighet, statsgaranti for lønnskrav ved konkurs og stønad ved arbeidsledighet for fiskere og fangstmenn. Det foreslås bevilget 5 453 mill. kroner for 2009, som innebærer en økning i forhold til saldert budsjett 2008 på 202 mill. kroner, eller 3,8 pst.

Dagpenger ved arbeidsledighet

Bedringen i norsk økonomi har siden årsskiftet 2003/2004 gitt en markert nedgang i arbeidsledigheten. Dette har bidratt til at antall dagpengemottakere er betydelig redusert de siste årene. I gjennomsnitt mottok om lag 32 100 personer dagpenger i 2007, noe som innebærer en nedgang på 16 700 personer, eller om lag 34 pst. sammenliknet med 2006. De samlede dagpengeutbetalingene i 2007 var på 4 400 mill. kroner.

Reduksjonen i antall dagpengemottakere har fortsatt i 2008. Hittil i år er det i gjennomsnitt registrert om lag 27 600 dagpengemottakere av Arbeids- og velferdsetaten. Dette er en reduksjon på 7 100 personer i forhold til samme periode i fjor. Dagpengeutgiftene for 2008 anslås nå til 4 200 mill. kroner.

For 2009 foreslås en dagpengebevilgning på i alt 5 103 mill. kroner, som innebærer en økning i forhold til saldert budsjett 2008 på 322 mill. kroner, eller 6,7 pst. Til grunn for forslaget ligger blant annet utsikter til noe høyere arbeidsledighet i 2009 sammenliknet med 2008.

Utgiftsutviklingen i folketrygden – realvekst

I tabell 5.2 vises realveksten i trygdeutgiftene i faste 2009-kroner og i prosent. Det er foretatt en gruppering av utgiftsformål i forholdsvis ensartede grupper¹. Beløpene for perioden 2002–2007 er basert på regnskapstall, mens beløpene for 2008 er anslag på regnskap. For 2009 brukes utgiftsanslag ved uendret regelverk fra 2008 til 2009.

Dagpenger ved arbeidsledighet er ikke inkludert i tabellen. Det samme gjelder forskuttering av underholdsbidrag, som i stor grad motsvares av inntekter i form av refusjon fra bidragspliktige. Enkelte mindre ordninger er også utelatt.

Realveksten framkommer ved at sykepenger og fødselspenger er deflatert med lønnsveksten. De G-regulerte ytelsene er deflatert med utviklingen i folketrygdens grunnbeløp (G). For disse ytelsene vil regulering av grunnbeløpet utover konsumprisveksten følgelig ikke framkomme som realvekst. For de øvrige ytelsene vises det til forklaringer i tabellen.

Tabellen illustrerer blant annet endringer i sykepengeutgiftene som følge av endring i fraværs-tilbøyeligheten og sysselsettingen. For uførepensjon gjenspeiler realveksten både økt uførepensjonering og økt poengopptjening. Tilsvarende skyldes endringer i utgiftene til alderspensjon både økt poengopptjening og endring i antall pensjonister.

I tabellen er tallene for 2009 ikke justert for virkningen av nye budsjettforslag (som for eksempel den videre opptrappingen av minstepensjon og fjerningen av ordningen med avkorting av alderspensjon mot arbeidsinntekt for 68-åringer). Nye forslag for 2009 innenfor folketrygdens områder, vil bidra til å øke realveksten med om lag 380 mill. kroner.

Samlet sett har utgiftsveksten på trygdeområdet vært høy i mange år, med unntak av 2004 og 2005. Utviklingen skyldes i hovedsak økt tilstrømming til ordningene, og i mindre grad utvidelse av rettigheter eller satsøkninger. Utgiftsveksten har begrenset handlingsrommet i budsjettpolitikken i betydelig grad. Det blir dermed en sentral utfordring for Regjeringen framover å begrense veksten i folketrygdens stønadsordninger. Dette er særlig viktig med tanke på den sterke økningen i antall alderspensjonister og aldersrelaterede utgifter som vil komme om noen år.

¹ Foreldrepenger gjelder kap. 2530. Sykepenger gjelder kap. 2650 unntatt tilretteleggingstilskudd og refusjon bedriftshelsetjenester. Rehabiliterings- og attføringspenger gjelder kap. 2652 unntatt legeerklæringer og kap. 2653, mens uførepensjon gjelder kap. 2655, postene 70-74 og 76 og alderspensjon kap. 2670. Familiestønader gjelder kap. 2680 og kap. 2620, unntatt post 76 Forskuttering av underholdningsbidrag. Medisiner og tekniske hjelpemidler gjelder kap. 2751 (blåreseptmedisiner) og deler av kap. 2752 (refusjon egenbetaling blåreseptmedisiner) og de hjelpemiddelrelaterte poster på kap. 2661. Andre helseformål gjelder hovedsakelig programområde 30 Helsevern, unntatt ovennevnte medisinerutgifter under kap. 2751 og kap. 2752. Øvrige kontantstønader gjelder de resterende stønadsordningene under programområde 29 Sosiale formål (bl.a. grunn- og hjelpestønad). Det er korrigert for større tekniske endringer i perioden, for eksempel endringen i beregningsregler for attførings- og rehabiliteringspenger fra 2002.

Tabell 5.2 Utviklingen i sentrale ordninger i folketrygden 2002–2009

Stønadsutgifter:	Realvekst i mill. 2009-kroner ¹							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<i>1. Sykepenger</i>	35 490	37 680	33 670	29 710	31 260	30 960	32 140	32 350
vekst: mill. kroner	1 430	2 190	-4 010	-3 960	1 550	-300	1 180	210
prosent	4,2	6,2	-10,6	-11,8	5,2	-1,0	3,8	0,7
<i>2. Rehabiliterings- og attføringspenger</i>	19 010	22 210	23 620	23 310	22 280	20 770	19 750	19 950
vekst: mill. kroner	2 250	3 200	1 410	-310	-1 030	-1 510	-1 020	200
prosent	13,4	16,8	6,3	-1,3	-4,4	-6,8	-4,9	1,0
<i>3. Uførepensjon</i>	46 920	48 890	50 910	52 690	54 230	55 310	56 860	58 380
vekst: mill. kroner	1 260	1 970	2 020	1 780	1 540	1 080	1 550	1 520
prosent	2,8	4,2	4,1	3,5	2,9	2,0	2,8	2,7
<i>4. Alderspensjon</i>	95 930	97 090	98 670	100 570	102 490	104 370	106 980	109 400
vekst: mill. kroner	550	1 160	1 580	1 900	1 920	1 880	2 610	2 420
prosent	0,6	1,2	1,6	1,9	1,9	1,8	2,5	2,3
<i>5. Familiestønader</i>	6 800	6 500	6 360	6 240	5 940	5 550	5 330	5 290
vekst: mill. kroner	-280	-300	-140	-120	-300	-390	-220	-40
prosent	-4,0	-4,4	-2,2	-1,9	-4,8	-6,6	-4,0	-0,8
<i>6. Foreldrepenger</i>	11 570	11 870	12 450	12 060	12 200	12 520	12 790	12 850
vekst: mill. kroner	-300	300	580	-390	140	320	270	60
prosent	-2,5	2,6	4,9	-3,1	1,2	2,6	2,2	0,5
<i>7. Medisiner og tekniske hjelpemidler</i>	13 470	13 970	14 570	14 500	14 520	14 690	15 080	15 640
vekst: mill. kroner	1 270	500	600	-70	20	170	390	560
prosent	10,4	3,7	4,3	-0,5	0,1	1,2	2,7	3,7
<i>8. Andre helseformål</i>	9 000	9 760	9 510	10 200	10 000	10 790	10 940	11 550
vekst: mill. kroner	1 150	760	-250	690	-200	790	150	610
prosent	14,6	8,4	-2,6	7,3	-2,0	7,9	1,4	5,6
<i>9. Øvrige kontantstønader</i>	3 740	3 650	3 670	3 700	3 650	3 710	3 690	3 710
vekst: mill. kroner	80	-90	20	30	-50	60	-20	20
prosent	2,2	-2,4	0,5	0,8	-1,4	1,6	-0,5	0,5
10. Realvekst:								
Total årlig endring i kroner	7 410	9 690	1 810	-450	3 590	2 100	4 890	5 560
Total årlig endring i pst.	3,2	4,0	0,7	-0,2	1,4	0,8	1,9	2,1

¹ For de G-regulerte ytelsene er alle beløp omregnet til någjeldende G (pr. 1.5.2008: 70 256 kroner). For sykepenger og fødselspengene benyttes gjennomsnittlig årslønnsvekst. For andre helseformål benyttes dels konsumprisindeksen og dels lønnsjustering. Øvrige kontantstønader er justert med konsumprisindeksen. Vedrørende medisiner og tekniske hjelpemidler: For medisiner er det lagt til grunn prisstigning (siden den observerte prisstigningen motsvares av en kvalitetsforbedring slik at de nominelle tallene forutsettes å gi et dekkende bilde av realveksten), mens konsumprisen er benyttet for tekniske hjelpemidler.

Hovedtrekkene i utviklingen som ligger til grunn for tabellen, er:

- I perioden fram til og med 2003 var det en betydelig årlig vekst i sykefraværet og sykepengeutgiftene. Nedgangen i utgifter i 2004 og 2005 skyldtes at sykefraværet ble betydelig redusert, trolig i hovedsak som en konsekvens av endret regelverk knyttet til bedre oppfølging av de sykmeldte, og strengere krav for å bli langtidssykmeldt i mer enn 8 uker. Siden fallet i sykefraværet startet medio 2004, falt utgiftene på årsbasis ytterligere i 2005. Etter det sterke fallet i sykefraværet i 2004 var nivået om lag uendret fram til slutten av 2005. Høsten 2005 begynte imidlertid sykefraværet på ny å øke, og i 2006 økte det samlede sykefraværet med om lag 3,5 pst. sammenlignet med 2005. Fra 2006 til 2007 falt det samlede sykefraværet om lag 0,5 pst. Det har hittil i 2008 vært en svak vekst i sykefraværet sammenlignet med samme periode i fjor. Det legges nå til grunn forutsetninger om en økning i det trygdefinansierte sykefraværet på 1 pst. per sysselsatt på årsbasis i 2008 sammenliknet med 2007. Blant annet som følge av veksten i sysselsettingen øker utgiftene med 3,8 pst i 2008. For 2009 legges det til grunn 0-vekst i sykefraværet pr. sysselsatt i forhold til det gjennomsnittlige nivået i 2008.
- Utgiftene til rehabiliterings- og attføringspenger økte sterkt i perioden 2002–2004. Veksten i antall mottakere av rehabiliterings- og attføringspenger hadde sammenheng med økningen i sykefraværet, samt økt vekt på attføring for å unngå uførepensjonering. Den avtakende veksten i 2004 og nedgangen i utgiftene i 2005 skyldtes en betydelig reduksjon i antall mottakere av rehabiliteringspenger, og en avtakende vekst innen attføring. Reduksjonen i antall rehabiliteringsmottakere i 2004/2005 henger sammen med innstramming i lengden på perioden en kan motta rehabiliteringspenger fra 2004. I 2006 og 2007 var det kun små endringer i antall mottakere. Antall mottakere av attføringspenger ble imidlertid betydelig redusert gjennom 2006 og 2007, noe som medfører reduserte utgifter til disse ordningene samlet sett. Nedgangen i antall attføringspengemottakere har fortsatt inn i 2008, men forventes å stoppe opp i 2009. Antall rehabiliteringspengemottakere forventes å være stabilt både i 2008 og 2009. Den markerte nedgangen i utgiftene på disse områdene de siste 3-4 årene forventes dermed å stoppe opp i 2009. For 2009 anslås det en realvekst på 1,0 pst.
- Utgiftene til uførepensjon og tidsbegrenset uførestønad har økt betydelig. Antall mottakere av uførestønader samlet økte fra om lag 280 000 ved inngangen av 2001 til om lag 334 500 ved utgangen av 2007. Veksten i antall mottakere ventes å fortsette. Realveksten i utgiftene til uføre var imidlertid klart høyere i perioden 2003–2005 (om lag 4 pst. årlig) enn den har vært de siste årene (under 3 pst.). I perioden 2010–2012 forventes det en noe avtakende vekst i antall uføre. Dette skyldes de store kullene som går over i alderspensjon fra og med 2010.
- Utgiftene til alderspensjon viser en moderat, men tiltagende reell vekst. Det er fortsatt reell vekst i tilleggspensjonene på grunn av økt pensjonsopptjening, mens antallet pensjonister har vært relativt stabilt den siste 10-årsperioden. Økningen i grunnpensjonen for gifte og samboende pensjonister i perioden 2003–2005 har også bidratt til utgiftsveksten. I 2008 forventes en svak vekst i antall alderspensjonister. Det ventes at den årlige veksten i antall alderspensjonister vil tilta i perioden 2009–2011, fra om lag 9 000 i 2009 til om lag 15 000 i 2011. Fra 2012, da de som ble født i 1945 fyller 67 år, og de nærmeste årene framover forventes det en årlig vekst i antall alderspensjonister på om lag 20 000. I perioden 2010–2012 anslås det at utgiftene til alderspensjon vil øke med om lag 11,6 mrd. kroner med dagens regelverk, mens veksten i perioden 2007–2009 anslås til i underkant av 7 mrd. kroner.
- Utgiftene til familiestønader har vært avtakende i de senere årene. Dette kan i hovedsak knyttes til reduserte utgifter til overgangsstønad til enslige forsørgere. Fra 2005 til 2007 har det vært en reduksjon i antall mottakere av overgangsstønad på om lag 15 pst. Nedgangen i antall mottakere av overgangsstønad har hittil i år vært 10,4 pst. sammenlignet med tilsvarende periode i fjor. Det forventes ikke en fortsatt like sterk reduksjon framover. For 2009 legges det til grunn en nedgang i antall stønadmottakere på 1 pst., og et gjennomsnittlig antall mottakere på om lag 21 500. Nedgangen i antall mottakere kan trolig knyttes til den positive utviklingen på arbeidsmarkedet og økt barnehagedekning. For 2008 og 2009 anslås det en realvekst på hhv. -4,0 pst. og -0,8 pst.
- I perioden 2002–2004 var det en tydelig vekst i utgiftene til medisiner og tekniske hjelpemidler. Ulike tiltak knyttet til legemidler har over tid bidratt til å dempe veksten de siste årene. Trinnsmodellen for generiske legemidler som ble innført i 2005, har for eksempel gitt betydelige innsparinger. I 2008 og 2009 forventes imidlertid på ny en utgiftsvekst på dette området, som

bl.a. skyldes blant annet økte utgifter til medisiner i folketrygden.

5.2 Folketrygdens finansieringsbehov

Folketrygdens utgifter omfatter følgende programområder med bevilgningsforslag for 2009 angitt i parentes: Foreldrepenger (12 856,5 mill. kroner), Arbeidsliv (5 453,0 mill. kroner), Sosiale formål (236 718,2 mill. kroner), og Stønad ved helsetjenester (21 602,7 mill. kroner), med en samlet foreslått sum på 276 630,4 mill. kroner for 2009.

Folketrygdens utgifter inngår således i det samlede budsjettframlegget på linje med andre statsutgifter, men er på inntektssiden formelt knyttet opp til de store avgiftsordningene (arbeidsgiveravgift og trygdeavgift) og enkelte gebyrer og refusjoner mv., jf. folketrygdloven 28. februar 1997 nr. 19, del VIII, Finansielle bestemmelser.

Folketrygdens inntekter beregnet på denne måten er for 2009 anslått til 216 840,3 mill. kroner, med følgende hovedelementer: Trygdeavgift 87 600 mill. kroner (jf. kap. 5700.71), arbeidsgiveravgift 127 300 mill. kroner (jf. kap. 5700.72), samt enkelte mindre inntekter (vederlag, gebyrer, ulike refusjoner, dividende mv., jf. kap. 5701, 5704, 5705) på til sammen 1 940,3 mill. kroner.

Differansen mellom folketrygdens utgifter og inntekter innebærer et samlet beregnet finansieringsbehov for folketrygden i 2009 på 59 790,1 mill. kroner. En del av dekningen av folketrygdens utgifter skal skje fullt ut gjennom tilskudd fra staten, dvs. uten henvisning til de store avgiftsordningene eller andre særskilt spesifiserte inntekter, jf. folketrygdloven § 23-10 tredje ledd. Utgiftene som skal dekkes ved direkte overføringer fra staten er anslått til 15 973,7 mill. kroner for 2009, jf. romertallsvedtak II, Folketrygden.

6 Bestillingsfullmakt, tilsagnsfullmakt og garantifullmakt

6.1 Bestillings- og tilsagnsfullmakter

I sammenheng med budsjettet for 2009 foreslås det bestillings- og tilsagnsfullmakter for i alt 42 804 mill. kroner, mot 45 200 mill. kroner i 2008.

Forslagene til bestillingsfullmakter utgjør i alt 27 981 mill. kroner, mot 34 714 mill. kroner i 2008. Under Forsvarsdepartementet er det foreslått bestillingsfullmakter på 26 735 mill. kroner, mot 33 695 mill. kroner i 2008. Det fremmes forslag om

tilsagnsfullmakter på i alt 14 823 mill. kroner, mot 10 487 mill. kroner i 2008. Utover fullmaktene i tabell 6.1, eksisterer det enkelte tilsagnsfullmakter uten en beløpsramme, for eksempel en fullmakt som hjemler at Statens lånekasse for utdanning kan gi tilsagn om støtte for vårhalvåret 2010 etter de samme satser som for høsthalvåret 2009.

Tabell 6.1 Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakter	Tilsagns- fullmakter
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner:		
	72	EØS-finansieringsordningen		3 400 000
	73	Den norske finansieringsordningen		2 700 000
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania		350 000
118		Nordområdetiltak mv.:		
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland		188 000
161		Næringsutvikling:		
	70	Næringsutvikling		550 000
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.:		
	73	Klima- og skogsatsing		1 500 000
220		Utdanningsdirektoratet:		
	70	Tilskudd til læremidler mv.		20 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen:		
	21	Spesielle driftsutgifter		120 000
270		Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter:		
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger		220 800
285		Norges forskningsråd:		
	52	Forskningsformål		37 500
320		Allmenne kulturformål:		
	73	Nasjonale kulturbygg		647 800
322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:		
	50	Kunst i offentlige rom		13 000

Tabell 6.1 fortsetter

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakter	Tilsagns- fullmakter
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten:		
	01	Driftsutgifter	40 000	
551		Regional utvikling og nyskaping:		
	61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift		100 000
581		Bolig- og bomiljøtiltak:		
	75	Boligtilskudd til etablering, tilpasning og utleieboliger		204 300
	78	Kompetansetilskudd		86 400
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser		
	64	Investeringstilskudd		642 600
634		Arbeidsmarkedstiltak:		
	76	Tiltak for arbeidssøkere		2 606 150
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt:		
	21	Spesielle driftsutgifter	180 000	
761		Tilskudd forvaltet av Helsedirektoratet:		
	60	Tilskudd til omsorgstjenester		1 000
920		Norges forskningsråd:		
	50	Tilskudd		107 500
1062		Kystverket:		
	30	Nyanlegg og større vedlikehold	287 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 000	
	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg		20 000
1148		Naturskade – erstatninger og sikring:		
	71	Naturskade, erstatninger		27 200
1350		Jernbaneverket:		
	23, 25 og 30	Drift, vedlikehold og investeringer	700 000	
1380		Post- og teletilsynet:		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	4 000	
1400		Miljøverndepartementet:		
	78	Miljøtiltak i nikkilverkene på Kola		218 500
1426		Statens naturoppsyn:		
	32	Skjærgårdsparker mv.	6 500	
1427		Direktoratet for naturforvaltning:		
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder		80 000
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner		34 700
	34	Statlige erverv, nasjonalparker		185 000
	35	Statlige erverv, nytt skogvern		140 000

Tabell 6.1 fortsetter

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakter	Tilsagns- fullmakter
	77	Tilskudd til nasjonalparksentre		2 000
	79	Kompensasjon ved flytting av oppdrettsanlegg		6 750
1429		Riksantikvaren:		
	72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer		35 000
	73	Brannsikring og beredskapstiltak		2 000
	74	Fartøyvern		8 000
	77	Verdiskapingsprogram på kulturminneområdet		2 000
1441		Statens forurensningstilsyn:		
	39	Oppryddingstiltak	25 000	
1700		Forsvarsdepartementet:		
	73	Forskning og utvikling		14 000
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben:		
	01	Driftsutgifter	80 000	
1731		Hæren:		
	01	Driftsutgifter	900 000	
1732		Sjøforsvaret:		
	01	Driftsutgifter	800 000	
1733		Luftforsvaret:		
	01	Driftsutgifter	1 440 000	
1734		Heimevernet:		
	01	Driftsutgifter	150 000	
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon:		
	01	Driftsutgifter	300 000	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg:		
	01	Driftsutgifter	125 000	
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel	150 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	20 000 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	350 000	
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet	100 000	
1790		Kystvakten:		
	01	Driftsutgifter	2 200 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten:		
	01	Driftsutgifter	90 000	
1792		Norske styrker i utlandet:		
	01	Driftsutgifter	50 000	

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakter	Tilsagns- fullmakter
1825		Omlægging av energibruk og energiproduksjon:		
	50	Overføring til Energifondet		400 000
	74	Naturgass		20 000
1830		Forskning:		
	50	Norges forskningsråd		33 000
2421		Innovasjon Norge:		
	72	Forsknings- og utviklingskontrakter		100 000

Kilde: Finansdepartementet

6.2 Statlige garantier

For 2009 bes det om fullmakt til å gi nye garantier innenfor følgende totale garantirammer under disse ordningene:

<i>Utenriksdepartementet</i>	
Import fra utviklingsland	50 mill. kroner
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>	
Innovasjon Norge	180 mill. kroner
GIEK	
– Alminnelig garantiordning	60 000 mill. kroner
– Eksport/investering i utviklingsland	2 100 mill. kroner
– Byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien	5 000 mill. kroner
<i>Finansdepartementet</i>	
Den nordiske investeringsbank	
– Grunnkapital til Den nordiske investeringsbank	716 mill. euro
– Prosjektinvesteringsslån	341 mill. euro
– Miljølån	63,5 mill. euro
<i>Olje- og energidepartementet</i>	
Gassco AS	1 000 mill. kroner

Kilde: Finansdepartementet

Det vises for øvrig til spesifisert oversikt over statens garantiansvar og utbetalinger i 2007 i St.meld. nr. 3 (2007–2008) Statsrekneskapen for 2007, vedlegg 4.

Økonomireglementet for staten med tilhørende utfyllende bestemmelser fastsetter normalvilkår for statlige garantier. Normalvilkårene er basert på tidligere generelle behandlinger i Stortinget av garantisaker, senest på grunnlag av Dokument nr. 3:6 (1995–96), jf. Innst. S. nr. 218 (1995–96). Stortinget har imidlertid akseptert unntak fra normalvilkårene for flere av de eksisterende ordningene. Det forutsettes at de tidligere godtatte unntakene kan legges til grunn også for garantier som gis i 2009. De nærmere vilkårene for de enkelte garantiordningene er for øvrig omtalt i departementenes fagproposisjoner.

7 Gjennomføringen av inneværende års budsjett

I dette kapitlet gis det en oversikt over gjennomføringen av inneværende års budsjett basert på anslag på regnskap for 2008. I tillegg gis det en oversikt over statsregnskapet per 30. juni 2008.

7.1 Anslag på regnskap 2008

7.1.1 Statsbudsjettets utgifter

Anslag på regnskap til utgiftsbevilgninger i statsbudsjettet for 2008 utgjør 1 278,3 mrd. kroner medregnet lånetransaksjoner og overføringer til Statens pensjonsfond - Utland. Dette er 129,5 mrd. kroner høyere enn det budsjettet som Stortinget vedtok i fjor høst. Hovedårsaken til økningen er høyere anslag på overføringer til Statens pensjonsfond - Utland, jf. nærmere omtale i pkt. 7.1.4 nedenfor.

Utenom utgifter til petroleumsvirksomheten, lånetransaksjoner og overføring til Statens pensjonsfond - Utland anslås utgiftene 9,0 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett. Dette skyldes i stor grad tilleggsbevilgninger som ble vedtatt i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2008 på 6,0 mrd kroner. Merutgiftene som ble vedtatt i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2008, var i hovedsak knyttet til økte pensjonsutgifter i helseforetakene, merutgifter i forbindelse med lønns- og

trygdeoppgjøret våren 2008 bl.a. som følge av at anslaget for lønnsveksten fra 2007 til 2008 ble anslått høyere i Revidert nasjonalbudsjett 2008 enn i Nasjonalbudsjett 2008, og økte utgifter til momskompensasjon til kommunene. I anslag på regnskap for 2008 er det nå innarbeidet en forventet ytterligere økning i utgiftene på 2 mrd. kroner. Dette skyldes flere forhold, men særlig anslås utgiftene til momskompensasjonsordningene for kommunene og frivillige organisasjoner høyere enn lagt til grunn for bevilgningsvedtaket i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2008. Videre anslås nå utgiftene til de regelstyrte stønadsordningene i folketrygden noe høyere enn tidligere lagt til grunn, og Regjeringen har i St.prp. nr 80 (2007–2008) fremmet forslag om netto økte utgifter som følge av økt antall asylsøkere. Samlet sett anslås utgiftene med dette 2 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn etter Stortingets behandling av bevilgningsendringer i første halvår. I tillegg er anslagene for dagpenger og renteutgifter oppjustert med til sammen 1 mrd. kroner. Utover dette er det i anslag på regnskap for 2008 lagt til grunn at tilleggsbevilgninger som fremmes 2. halvår og som isolert sett bidrar til å svekke budsjettbalansen, dekkes ved tilsvarende nedsettelse av øvrige utgifter.

Tabell 7.1 Utgifter - totaloversikt

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Endring fra saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008
Driftsutgifter	117 083	-4 098	112 985
Nybygg, anlegg mv.	49 798	-2 929	46 869
Overføringer til andre	906 296	136 528	1 042 825
Utlån, statsgjeld mv.	75 635	-29	75 607
Sum	1 148 812	129 473	1 278 285

Kilde: Finansdepartementet

I saldert budsjett ble det bevilget 10,8 mrd. kroner under kapittel 2309 Tilfeldige utgifter. Bevilgningen ble økt med 2,0 mrd. kroner våren 2008, blant annet for å ta høyde for økte utgifter til reguleringen av pensjoner mv. i folketrygden fra 1. mai 2008. Utgiftene til reguleringen fra 1. mai 2008 ble høyere enn lagt til grunn for bevilgningen på kap. 2309 i saldert budsjett 2008 som følge av at det ble tatt hensyn til at lønnsveksten fra 2006 til 2007 ble høyere enn antatt ved fastsettelsen av grunnbeløpet fra 1. mai 2007. I anslag på regnskap er det lagt til grunn at bevilgningene til lønnsoppgjøret i staten og trygdeoppgjøret mv. dekkes ved reduksjon

av kapittel 2309 Tilfeldige utgifter. Lønnsoppgjøret i staten og trygdeoppgjøret mv. er gjennomført, og de bevilgningsmessige konsekvensene av disse oppgjørene er i anslag på regnskap fordelt på en rekke kapitler og poster. Dette forklarer at nivået på driftsutgiftene er redusert i forhold til saldert budsjett, ettersom kapittel 2309 i sin helhet er bevilget som driftsutgifter, mens merutgiftene knyttet til trygdeoppgjøret bidrar til å øke overføringene på statsbudsjettet.

I nysalderingsproposisjonen for 2008, som fremmes senere i høst vil det bli fremmet forslag om nedsettelse av bevilgningen på kapittel 2309.

7.1.2 Statsbudsjettets inntekter

De samlede inntektene på statsbudsjettet for 2008 anslås nå til 1 263,6 mrd. kroner medregnet låne-transaksjoner og overføringer fra Statens pensjonsfond - Utland. Dette er en økning på 130 mrd. kroner i forhold til det budsjettet som Stortinget vedtok i fjor høst. Økningen skyldes i stor grad at anslagene for inntektene fra petroleumsvirksomheten settes opp med 125,2 mrd. kroner i forhold til anslaget i saldert budsjett 2008. I tillegg settes anslagene for skatte- og avgiftsinntekter fra Fastlands-Norge opp med 29,4 mrd. kroner. I motsatt retning trekker reduserte overføringer fra Statens pensjonsfond - Utland til statsbudsjettet som følge av at det oljekorrigerte budsjettunderskuddet nå anslås 22,6 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett.

Inntekter utenom petroleumsinntekter, låne-transaksjoner og overføring fra Statens pensjonsfond - Utland anslås nå å bli 31,4 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett.

Anslagene for skatter og avgifter fra Fastlands-Norge er satt opp med 29,4 mrd. kroner. De reviderte tallene for 2008 er basert på en gjennomgang av statistikken for innbetalte skatter og avgifter hitil i år, samt nye anslag for bl.a. sysselsetting, etter-spørsel og lønns- og prisvekst. Direkte skatter og folketrygdavgifter er økt med 26,2 mrd. kroner. Inntektene fra merverdiavgiften er økt med om lag 5,3 mrd. kroner, mens øvrige særavgifter og toll samlet sett er satt ned med 2,1 mrd. kroner.

Tabell 7.2 Statsbudsjettets inntekter

	Saldert budsjett 2008	Endring fra saldert budsjett 2008	Mill. kroner Anslag på regnskap 2008
Salg av varer og tjenester	117 250	56 616	173 865
Inntekter i forbindelse med nybygg og anlegg	18 650	-1 264	17 386
Overføringer fra andre	937 277	74 151	1 011 428
Tilbakebetalinger mv.	60 746	158	60 904
Sum	1 133 923	129 660	1 263 583

Kilde: Finansdepartementet

Utenom skatter og avgifter fra Fastlands-Norge er anslaget for øvrige inntekter økt med 1,9 mrd. kroner. Siden Stortinget vedtok budsjettet for 2008 i fjor høst har utbyttebetalinger økt med 3,8 mrd.

kroner. Salg av klimavoter som var planlagt i 2008 utsettes til 2009, og dette reduserer inntektene med 1,0 mrd. kroner i 2008. I tillegg er renteinntektene er satt ned med 0,7 mrd. kroner.

Tilbakebetalinger mv. av lån forventes nå å bli 60,9 mrd. kroner, som er 0,2 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett 2008.

7.1.3 Folketrygdens utgifter og inntekter. Finansieringsbehov

Folketrygdens inntekter og utgifter er medregnet i statsbudsjettet. Folketrygdens finansieringsbehov, som framkommer ved at folketrygdens inntekter bare delvis finansierer folketrygdens utgifter, dekkes ved et statstilskudd fastsatt gjennom et eget vedtak. Ved salderingen av statsbudsjettet for 2008 samtykket Stortinget i at det anslåtte finansieringsbehovet på 61,8 mrd. kroner ble dekket.

Tilleggsbevilgninger som er vedtatt hittil i år, øker utgiftene under folketrygden med 6,2 mrd. kroner. For 2. halvår legges det til grunn en netto økning i bevilgningene på 100 mill. kroner under folketrygden medregnet utgifter til dagpenger. Fol-

ketrygdens inntekter fra trygdeavgiften og arbeidsgiveravgiften anslås å bli 9,2 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i saldert budsjett.

Folketrygdens finansieringsbehov anslås derfor nå til 58,7 mrd. kroner. I nysalderingsproposisjonen vil det bli fremmet forslag til vedtak om folketrygdens finansieringsbehov i 2008 basert på anslagsendringer mv. gjennom året.

7.1.4 Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

Oversikt over petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

Petroleumsvirksomhetens inntekter fratrukket petroleumsvirksomhetens utgifter danner netto kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten. Inntekts- og utgiftselementene som inngår i petroleumsvirksomhetens inntekter og utgifter er fastsatt i § 3 i lov om Statens pensjonsfond.

Tabell 7.3 Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Endring fra saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008
Inntekter SDØE	128 200	56 300	184 500
- Utgifter SDØE	26 300	-2 359	23 941
+ Skatt og avgift på utvinning inkl. CO ₂ -avgift	184 100	63 000	247 100
+ Aksjeutbytte fra StatoilHydro ASA	15 773	1 167	16 940
= Netto kontantstrøm	301 773	122 826	424 599

Kilde: Finansdepartementet

Petroleumsutgifter

Utgiftene til petroleumsvirksomhet består av andelen av investeringer på sokkelen som dekkes av statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) og overføringer til Statens petroleumforsikringsfond.

Utgiftene til petroleumsvirksomheten anslås nå til om lag 23,9 mrd. kroner i 2008. Dette er 2,4 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett. Det er lavere utgifter til investeringer som bidrar til de reduserte utgiftene, mens økte utbetalinger til Statens petroleumforsikringsfond trekker noe i motsatt retning.

Petroleumsinntekter

Inntektene fra SDØE omfatter i hovedsak driftsresultat, avskrivninger og renter, og anslås til 184,5 mrd. kroner i 2008. I saldert budsjett var inntektene fra SDØE anslått til 128,2 mrd. kroner, noe som innebærer at anslaget er økt med 56,3 mrd. kroner. Videre omfatter inntektene fra petroleumsvirksomheten skatt og avgift på utvinning, inkludert CO₂- og NO_x-avgift, samt aksjeutbytte fra StatoilHydro ASA. Staten har i 2008 mottatt utbytte på om lag 16,9 mrd. kroner fra StatoilHydro ASA. Dette er 1,2 mrd. kroner høyere enn saldert budsjett. Betalte skatter og avgifter fra petroleumsvirksomheten i 2008 anslås til 247,1 mrd. kroner, medregnet CO₂- og NO_x-avgift. Anslaget er 63 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett. De økte

petroleumsinntektene skyldes i hovedsak at oljeprisen nå anslås til 585 kroner per fat, mens bevilgningene i saldert budsjett 2008 er basert på en oljeprisforutsetning på 360 kroner per fat.

Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten anslås nå til om lag 424,6 mrd. kroner i 2008. Dette er 122,8 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett 2008.

Statens pensjonsfond

Statens pensjonsfond består av Statens pensjonsfond - Utland og Statens pensjonsfond - Norge. Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten overføres i sin helhet til Statens pensjonsfond - Utland. Nettoinntektene fra petroleumsvirksomheten i 2008 anslås å bli 424,6 mrd. kroner, som er 122,8 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i saldert budsjett.

Samlet overføring fra Statens pensjonsfond - Utland til statsbudsjettet er i saldert budsjett fastsatt til 36,4 mrd. kroner. Det oljekorrigerede underskuddet for 2008 anslås nå til 13,8 mrd. kroner, som er 22,6 mrd. kroner lavere enn bevilget beløp.

Det er fortsatt usikkerhet knyttet til behovet for tilleggsbevilgninger i 2. halvår og dermed også anslaget for det oljekorrigerede underskuddet i 2008. Det vil i nysalderingsproposisjonen bli fremmet oppdaterte anslag for, og eventuelt forslag om, endret overføring fra Statens pensjonsfond - Utland til statskassen i 2008.

Kapitalen i Statens pensjonsfond - Utland anslås nå til 2 300,0 mrd. kroner ved utløpet av 2008, mens kapitalen i Statens pensjonsfond - Norge anslås til 114,4 mrd. kroner. Samlet anslås dermed kapitalen i Statens pensjonsfond til 2 414,4 mrd. kroner ved utløpet av 2008.

Tabell 7.4 Statens pensjonsfond. Inntekter og utgifter 2008

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Endring fra saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008
Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten	301 773	122 826	424 599
- Overført til statskassen	36 418	-22 574	13 844
+ Renter og utbytte fra Statens pensjonsfond	78 600	5 600	84 200
= Overskudd i Statens pensjonsfond	343 955	151 000	494 955
Memo:			
Anslått kapital i fondet per 31.12.2008 (målt til markedsverdi)			2 414 mrd. kroner

Kilde: Finansdepartementet

7.1.5 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

Statsbudsjettet gjøres opp i balanse etter tilbakeføring fra Statens pensjonsfond - Utland. Statsbudsjettets finansieringsbehov vil derfor være knyttet

til netto utlån og gjeldsavdrag på tidligere opptatte lån utenom overføringer til Statens pensjonsfond - Utland. I saldert budsjett 2008 ble brutto finansieringsbehov anslått til 14,9 mrd. kroner. Brutto finansieringsbehov anslås nå til 14,7 mrd. kroner.

Tabell 7.5 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

		Mill. kroner		
		Saldert budsjett 2008	Endring fra saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008
1.	Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra Statens pensjonsfond - Utland)	1 036 759	152 076	1 188 835
2.	Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)	1 073 177	129 502	1 202 679
3.	Overskudd før lånetransaksjoner, før overføring fra Statens pensjonsfond - Utland (1-2)	-36 418	22 574	-13 844
4.	Overføring fra Statens pensjonsfond - Utland	36 418	-22 574	13 844
5.	Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)	0	0	0
6.	Utlån, gjeldsavdrag mv.	75 635	-29	75 607
7.	Tilbakebetalinger mv.	60 746	158	60 904
8.	Utlån mv., netto (6-7)	14 889	-187	14 702
9.	Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8-5)	14 889	-187	14 702

Kilde: Finansdepartementet

Olje- og energidepartementet har i 2008 fullmakt til å kunne utgiftsføre kjøp av aksjer i StatoilHydro ASA uten bevilgning under kap. 1811 StatoilHydro ASA, post 96 Aksjekjøp. Olje- og energidepartementet har i 2008 startet prosessen med oppkjøp av aksjer i StatoilHydro ASA, slik at statens eierandel over tid øker til 67 prosent, jf. St.prp. nr. 60 (2006–2007) Sammenslåing av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med bevilgninger til kjøp av aksjer for inneværende års budsjett i forbindelse med ny saldering av statsbudsjettet for 2008 senere i høst.

7.2 Statsregnskapet medregnet folketrygden for 1. halvår 2008

Dette avsnittet gir en oversikt over statsregnskapet per 30. juni 2008. Regnskapstallene er sammenstilt

med saldert budsjett. Tabellene i avsnittet viser også hvor stor andel av bevilgningen i saldert budsjett som er regnskapsført. Anslagsendringer og bevilgninger som er vedtatt etter at budsjettet ble saldert i Stortinget i fjor høst, inngår således ikke i andelen av bevilgninger som er regnskapsført.

7.2.1 Statsbudsjettets utgifter

Statsregnskapet medregnet folketrygden viser at det per 30. juni 2008 er regnskapsført utgifter på 572,9 mrd. kroner. Det utgjør 50 pst. av bevilgningene. Tabell 7.6 viser hvordan beløpet fordeler seg på utgiftsarter.

Tabell 7.6 Statsbudsjettets utgifter

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Regnskap per 30.06.08	Regnskap i pst. av bevilgning
Driftsutgifter	117 083	52 126	44,5
Nybygg, anlegg mv.	49 798	19 127	38,4
Overføringer til andre	906 296	461 949	51,0
Utlån, gjeldsavdrag mv.	75 635	39 682	52,5
Sum utgifter	1 148 812	572 884	49,9

Kilde: Finansdepartementet

De totale inntektene medregnet lånetransaksjoner utgjør 628,0 mrd. kroner i perioden 1. januar - 30. juni 2008. Det tilsvarer 55 pst. av bevilgningene.

Tabell 7.7 viser hvordan inntektene fordeler seg etter art.

Tabell 7.7 Statsbudsjettets inntekter

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2008	Regnskap per 30.06.08	Regnskap i pst. av bevilgning
Driftsinntekter	117 250	84 752	72,3
Inntekter i samband med nybygg, anlegg mv.	18 650	8 474	45,4
Skatter, avgifter og andre overføringer	937 277	511 619	54,6
Tilbakebetalinger mv.	60 746	23 119	38,1
Sum inntekter	1 133 923	627 964	55,4

Kilde: Finansdepartementet

7.2.2 Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten utgjør 195,1 mrd. kroner i perioden 1. januar - 30. juni 2008. Det tilsvarer 65 pst. av bevilgningene.

Tabell 7.8 Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten

	Saldert budsjett 2008	Regnskap per 30.06.08	Mill. kroner Regnskap i pst. av bevilgning
Inntekter SDØE	128 200	89 977	70,2
- Utgifter SDØE	26 300	10 888	41,4
+ Skatt og avgift på utvinning inkl. CO ₂ -avgift	184 100	99 092	53,8
+ Aksjeutbytte fra StatoilHydro ASA	15 773	16 940	107,4
= Netto kontantstrøm	301 773	195 122	64,7

Kilde: Finansdepartementet

7.2.3 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

Regnskapet per 30. juni 2008 viser et brutto finansieringsbehov på 16,6 mrd. kroner.

Tabell 7.9 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

	Saldert budsjett 2008	Regnskap per 30.06.08	Mill. kroner Regnskap i pst. av bevilgning
1. Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra Statens pensjonsfond - Utland)	1 036 759	604 845	58,3
2. Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)	1 073 177	533 203	49,7
3. Overskudd før lånetransaksjoner, før overføring fra Statens pensjonsfond - Utland (1-2)	-36 418	71 642	-196,7
4. Overføring fra Statens pensjonsfond - Utland	36 418	-71 642	-196,7
5. Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)	0	0	-
6. Utlån, gjeldsavdrag mv.	75 635	39 682	52,5
7. Tilbakebetalinger mv.	60 746	23 119	38,1
8. Utlån mv., netto (6-7)	14 889	16 563	111,2
9. Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8-5)	14 889	16 563	111,2

Kilde: Finansdepartementet

For nærmere detaljer vedrørende statsregnskapet for 1. halvår 2008 vises det til tabellene i vedlegg 2.

8 Utviklingstrekk på statsbudsjettets utgiftsside i perioden 2000–2008

8.1 Innledning

Endringer i statsbudsjettets utgifter fra et år til et annet reflekterer dels nye politiske prioriteringer og dels endrede utbetalinger til å videreføre etablerte regelstyrte overføringsordninger eller andre lovfestede forpliktelser. Tabell 8.1 viser hvordan statens utgifter i perioden 2000–2008 fordeles på politikkområder. Beregningene tar utgangspunkt i tall fra statsregnskapet og er korrigert for endringer i statsbudsjettets oppstilling. Beregningen er basert på kontoplanen for 2008. Boks 8.1 omtaler datagrunnlaget og beregningsmetoden nærmere.

I tillegg til bevilgninger over statsbudsjettet er skatter og avgifter viktige virkemidler i det årlige

budsjettopplegget. Ettersom tabell 8.1 kun viser utviklingen i statens utgifter, kan den gi et misvisende bilde av utviklingen og prioriteringen av enkelte områder der skatte- og avgiftspolitikken er viktig for de totale rammevilkårene. Enkeltområder kan videre vise sterk eller svak utgiftsvekst som følge av demografiske endringer og lovfestede forpliktelser som pensjons- og trygdeutbetalinger. Beregningsmåten som benyttes for å omgjøre tallene til faste priser kan også påvirke resultatene av analysen.

Beregningene av realvekst fokuserer på ressursbruken og ikke på resultatet av politikken. På enkelte områder kan det skje store forbedringer uten økt ressursbruk, mens det på andre områder kan være motsatt.

Boks 8.1 Datagrunnlaget for beregningene

Grunnlagsdataene i dette avsnittet er hentet fra offisielle regnskaper og budsjetter. En svakhet ved disse kildene er at de ikke er korrigert for de regnskapsmessige konsekvensene av funksjonsendringer mellom departementene, omlegginger i budsjetteringspraksis og omorganiseringer av statlige virksomheter. Videre kan det i enkelte tilfeller, på grunn av store overførte beløp mellom budsjettårene, merinntektsfullmakter o.l., være misvisende å sammenlikne budsjettet i ett år med regnskapstall for foregående år. Det er derfor gjort en del korreksjoner i datamaterialet. Dette medfører at det for enkelte områder ikke er samsvar mellom de tallene som er brukt her og de som finnes i andre offisielle dokumenter.

Alle beløp er oppgitt i faste 2008-priser. For årene 2000–2007 er det tatt utgangspunkt i regnskapstall, mens 2008-tallene er budsjettets stilling inkludert tilleggsbevilgninger gitt i 1. halvår 2008. Realveksten er beregnet ved hjelp av en rekke prisindekser hentet fra Statistisk sentralbyrås nasjonalregnskapstall. De ulike prisindeksene er valgt for å gi et best mulig bilde av utgiftsveksten gitt sammensetningen av utgifter på de ulike formålsgruppene. Deflatorene fra nasjonalregnskapet som er benyttet i beregningene er imidlertid relativt brede, og kan således treffe unøyaktig for enkeltområder. Tallene for realvekst vil i disse tilfellene ikke gi et fullt ut dekkende uttrykk for ressursinnsatsen de enkelte år målt i faste priser. Videre vil ikke utgiftsendringer som skyldes endrede realpriser komme til uttrykk i slike fastprisberegninger.

For noen bevilgninger har det vært nødvendig å foreta en skjønnsmessig gruppering. Låne-transaksjoner er holdt utenfor beregningene. Det er i hovedsak korrigert for endringer i kontoplanen. Endringer i regnskapsføring og finansieringsmåte er korrigert i de tilfeller hvor grunnlagsdata er tilgjengelig. Det gjelder f.eks. overgang til nettobudsjettering og endring i regnskapsføring av næringsstøtte (avsetning av tapsreserve), og omdanning av statlige virksomheter. Innenfor helse-sektoren er det ikke korrigert for statlig overtagelse av spesialisthelsetjenesten i 2002. Også innenfor området familie og forbruker har det skjedd omlegginger som det ikke er korrigert for.

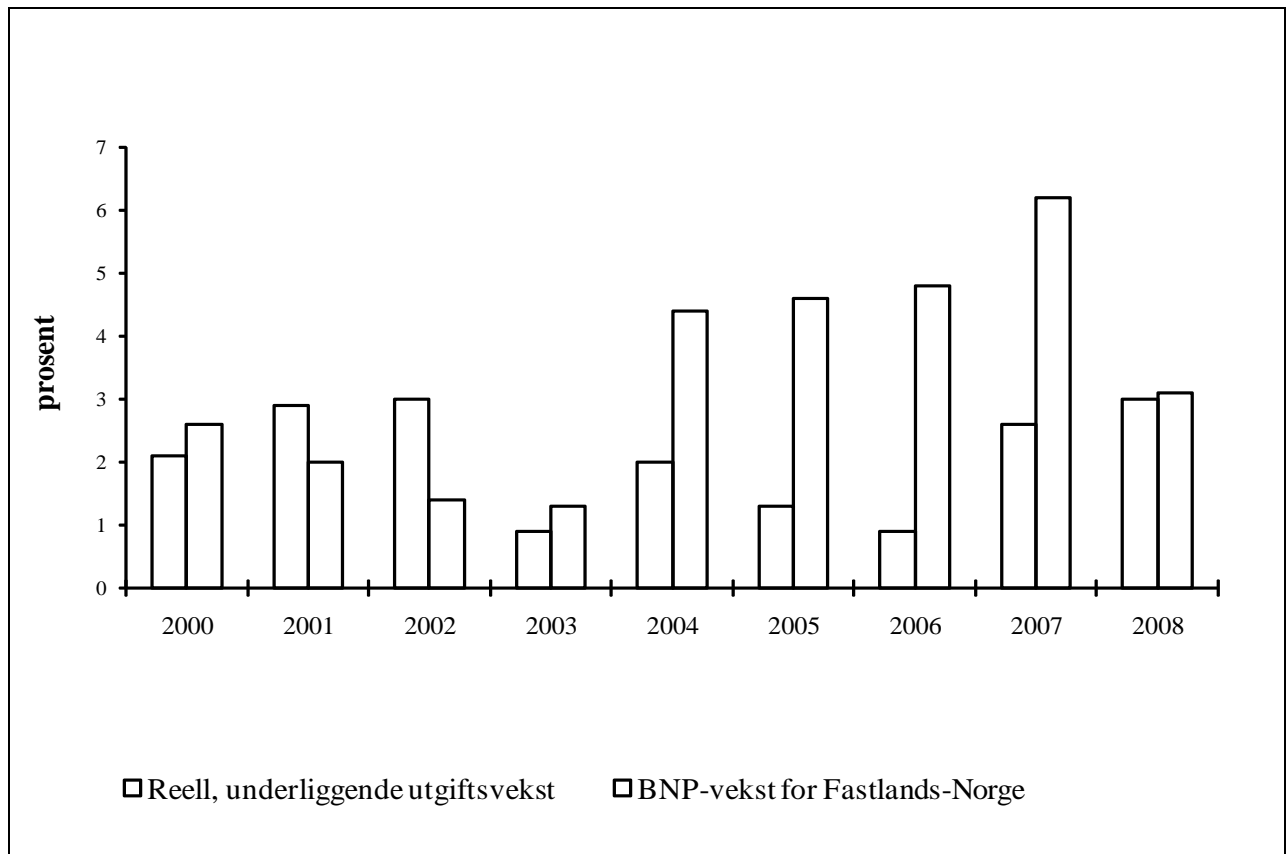
Ettersom velferdsordninger som grunnskole, primærhelsetilbud og eldreomsorg i hovedsak finansieres av kommunene, vil beregningene for disse områdene ikke gi et helhetlig bilde av den offentlige ressursbruken. Det er ikke gjort forsøk på å fordele rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner på de øvrige utgiftsformålene. I de senere år er det også foretatt større endringer i oppgavefordelingen mellom staten og kommunene/fylkeskommunene (sykehusreformen, reformen i barnevernet mv.). Disse endringene er det i hovedsak ikke korrigert for i beregningene.

8.2 Utgiftsveksten i perioden 2000–2008 fordelt på formål

Figur 8.1 viser BNP-veksten for Fastlands-Norge og statsbudsjettets reelle, underliggende utgifts-

vekst i perioden 2000–2008. Som det går fram av figuren har BNP for Fastlands-Norge vokst sterkt i store deler av perioden, særlig fra 2004. Utgiftene på statsbudsjettet var tiltakende til og med 2002. I 2001 og 2002 vokste utgiftene på statsbudsjettet sterkere enn BNP for Fastlands-Norge. Dette forholdet ble reversert i 2003, og etter at den økonomiske veksten tok seg kraftig opp fra og med 2004, var veksten i fastlandsøkonomien klart sterkere enn den reelle, underliggende utgiftsveksten, selv om utgiftsveksten har tiltatt de siste årene. For 2008 anslås det at BNP-veksten for fastlandsøkonomien og utgiftsveksten vil ligge på om lag samme nivå.

Tabell 8.1 og figur 8.2 viser årlig realvekst oppgitt i hele prosentater fordelt på politikkområder. Figur 8.3 viser utgiftenes størrelse i 2008.

Figur 8.1 Reell, underliggende utgiftsvekst på statsbudsjettet og BNP-vekst for Fastlands-Norge. Regnskap 2000–2007. Anslag på regnskap 2008

Kilde: Finansdepartementet, Statistisk sentralbyrå

Tabell 8.1 Bevilgninger over statsbudsjettet fordelt på politikkområder i faste 2008-priser (2000 og 2008) og gjennomsnittlig årlig realvekst 2000–2008 i prosent

Politikkområde	2000	2008	Gjennomsnittlig årlig realvekst
	Mrd. kroner	Mrd. kroner	2000–2008
Fellesadministrasjon	18,5	18,9	0
Internasjonal bistand (ekskl. flyktninger i Norge)	13,8	21,9	6
Militært forsvar og sivil beredskap	35,3	32,4	-1
Justissektoren	14,7	17,7	2
Utdanning og forskning	35,3	44,0	3
Kirke og kultur	6,3	8,8	4
Trygder, pensjoner og arbeidsliv	229,0	260,7	2
Helse og sosial	62,0	129,4	10
<i>Statlig sykehusdrift</i>	33,4	90,9	13
<i>Helse og sosial utenom statlig sykehusdrift</i>	28,5	38,4	4
Familie og forbruker	45,3	59,5	3
Miljøvern og fornybar energi	4,5	6,5	5
Næringsstøtte og distriktpolitikk	33,8	26,9	-3
Samferdsel	22,2	24,9	1
Petroleumsvirksomheten	23,5	26,4	1
Rammetilskudd til kommunesektoren	74,8	76,1	
Renter på statsgjeld	15,4	17,3	

Kilde: Finansdepartementet

Området fellesadministrasjon omfatter blant annet utgifter til Stortinget, Kongehuset og de departementene og underliggende etatene som har karakter av fellesadministrasjon. Eksempler på store utgiftsposter på dette området er utgifter til skatte- og avgiftsadministrasjon og deltakelse i internasjonale organisasjoner. Statlig byggeaktivitet og Statsbygg er også inkludert i denne gruppen. Grunnet igangsettelse og avslutning av byggeprosjekter vil utgiftene til statlig byggevirksomhet variere. Dette gir variasjoner i utgiftene mellom enkeltårene. Sett over hele perioden har utgiftene til fellesadministrasjon ligget stabilt. Mot slutten av perioden økte utgiftene til finansieringsordningene i forbindelse med EØS-avtalen, mens utgiftene til statlig administrasjon ble noe redusert.

Utgiftene til internasjonal bistand økte med om lag 6 pst. i gjennomsnitt per år hele perioden sett under ett. Som andel av brutto nasjonalinntekt (BNI) har bistandsutgiftene økt vesentlig i perioden. Kombinert med kraftig vekst i BNI de senere

årene som følge av høye oljepriser og sterk vekst i fastlandsøkonomien, har dette gitt en betydelig realvekst i utgiftene til bistand. Deler av utgiftene til flyktninger i Norge er godkjent som offisiell utviklingshjelp (ODA), og utgiftsføres over Utenriksdepartementets budsjett (kapittel 167). Det faktiske ansvaret for disse tiltakene ligger imidlertid hos andre departement (Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet). Utgiftene til disse tiltakene føres derfor også hos disse departementene og inntektsføres som en overføring fra Utenriksdepartementet. Flyktningeutgiftene i Norge er derfor ikke inkludert i tallene for internasjonal bistand, selv om de inkluderes i ODA-godkjent bistand.

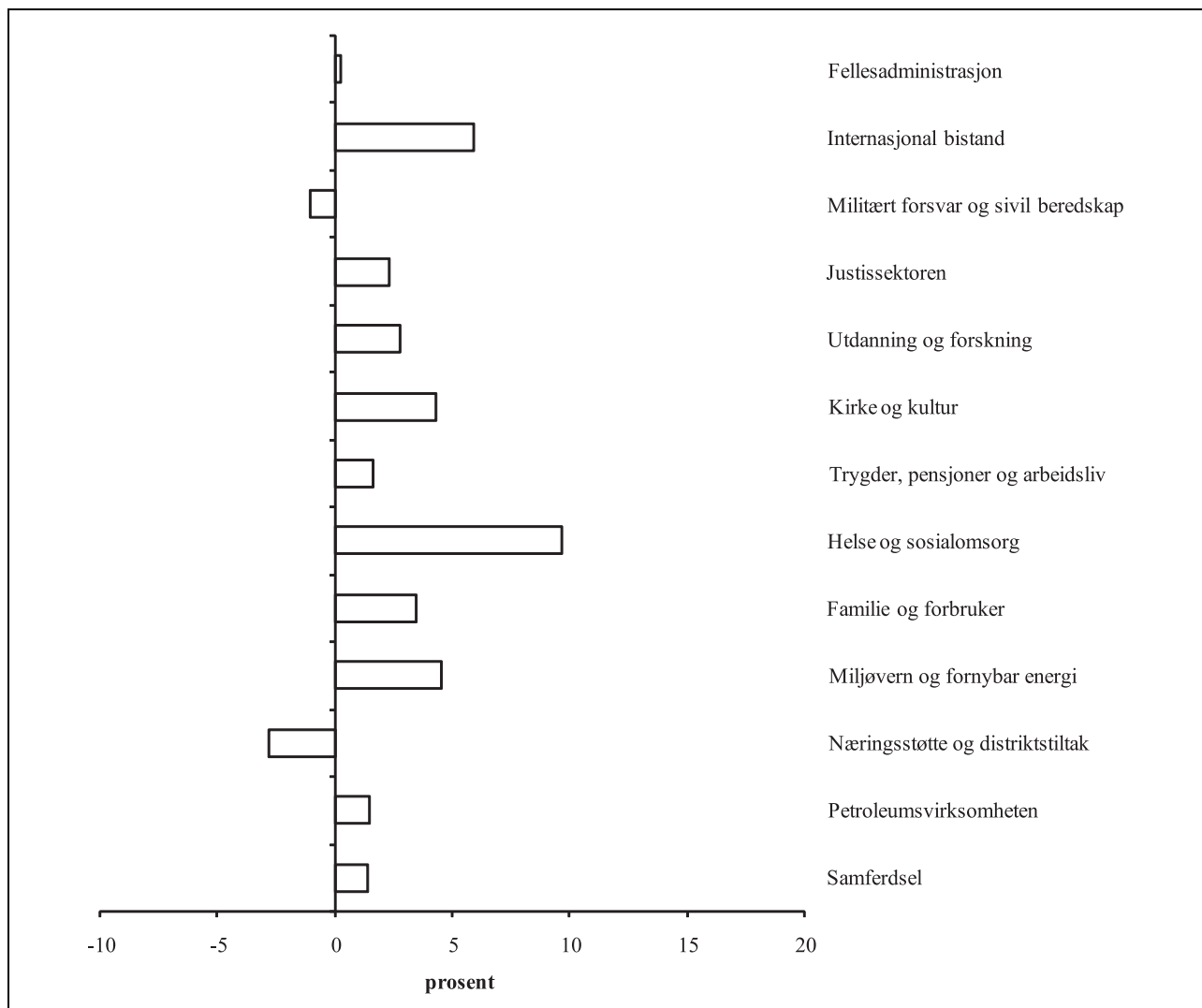
Utgiftene til militært forsvar og sivil beredskap gikk noe ned i perioden 2000–2008. Utgiftene til militært forsvar i Norge utgjør mesteparten av denne kategorien, og det er i hovedsak disse utgiftene som har gått ned.

Innenfor justissektoren økte bevilgningene med om lag 2 pst. per år i gjennomsnitt over hele perioden. Det har vært jevn vekst i alle sektorer - politi og påtalemyndighet, domstolene og kriminalomsorgen.

Utgiftene under formålet utdanning og forskning gjelder bevilgningene på Kunnskapsdepartementets budsjett. I perioden 2000–2008 økte utgiftene reelt med gjennomsnittlig 3 pst. per år. Den sterke utgiftsveksten må blant ses i lys av økte bevilgninger i tilknytning til kvalitetsreformen for høyere utdanning, herunder bedret studiefinansiering og økte bevilgninger til høyskoler og universiteter, og økte øremerkede tilskudd til grunnsopplæringen, blant annet i forbindelse med gjennomføringen av Kunnskapsløftet. Forskningsbevilgningene økte jevnt fra 2000 til 2008 med gjennomsnittlig om lag 5 pst. per år. Det er imidlertid bare forskningsbevilgningene på Kunnskapsdeparte-

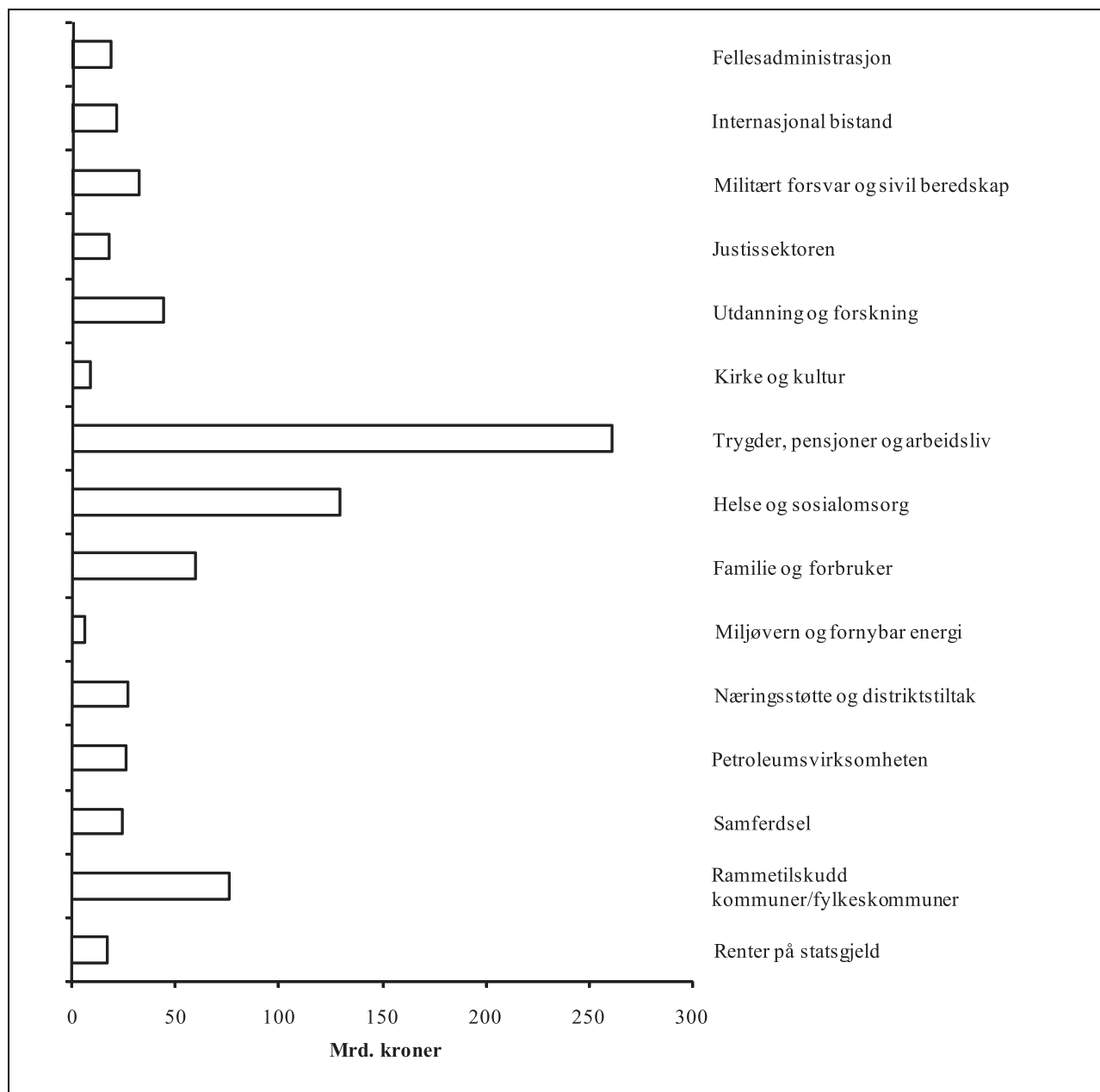
mentets budsjett som inngår i tallene. Forskningsbevilgninger på andre departementers budsjetter inngår i øvrige politikkområder. NIFU STEP publiserer årlig en oversikt over nivået på de samlede bevilgningene til forskning og utvikling på statsbudsjettet og utviklingen over tid.

Innenfor politikkområdet kirke og kultur økte utgiftene reelt med gjennomsnittlig 4 pst. per år. Utgiftene økte til begge hovedformålene i perioden fra 2000 til 2008. Utgiftene til kirken og andre trosamfunn økte med gjennomsnittlig om lag 0,5 pst., mens utgiftene til kulturformål økte sterkt over hele perioden, med om lag 6 pst. i gjennomsnitt per år. I den første delen av perioden skyldes deler av veksten etableringen av kompensasjonsordningen for merverdiavgift i forbindelse med innføring av merverdiavgift på tjenester, mens veksten mot slutten av perioden må ses i sammenheng med økte bevilgninger for å gjennomføre Kulturløftet.

Figur 8.2 Årlig realvekst fordelt på politikkområder i perioden 2000–2008

Kilde: Finansdepartementet

Figur 8.3 Statsbudsjettets utgifter i 2008

Kilde: Finansdepartementet

Trygder, pensjoner og arbeidsliv omfatter utgifter til Statens Pensjonskasse, NAV, alderspensjon, ytelser til uførhet og attføring, sykepenger og enkelte andre pensjoner, samt ordinære arbeidsmarkedstiltak, spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede, dagpenger og tiltak for å bedre arbeidsmiljøet. Området er det største utgiftsområdet med om lag 261 mrd. kroner i budsjetterte utgifter i 2008. Utgiftene som inngår i dette formålet økte i gjennomsnitt med knapt 2 pst. per år i perioden 2000–2008. Ettersom utgiftene samlet sett er store, har utviklingen innenfor dette poli-

tikkområdet bidratt vesentlig til den samlede veksten i statsbudsjettets utgifter. Utgiftsnivået i 2008 er nesten 32 mrd. kroner høyere enn i 2000 målt i 2008-priser. Det er særlig utgiftene i folketrygden til alderspensjon og uførhet som bidrar til de økte utgiftene. I tillegg økte utgiftene til attføring og rehabilitering sterkt, mens utgiftene til arbeidsrelaterte stønader gikk ned som følge av den bedrede situasjonen i arbeidsmarkedet med sterk vekst i sysselsettingen og redusert arbeidsledighet.

Helse og sosialomsorg består i hovedsak av utgifter til sykehusdrift, tiltak innen psykiatrien,

statlig helseadministrasjon, medisiner, tiltak for eldre og funksjonshemmede, samt utgifter til innvandring. Tallene viser en kraftig vekst i utgiftene til sykehusene. Dette skyldes at staten tok en større del av finansieringsansvaret for sykehusdrift gjennom innføringen av ordningen med innsatsstyrt finansiering og den statlige overtakelsen av fylkeskommunale sykehus i 2002. Deler av utgiftsveksten motsvares derfor av reduserte fylkeskommunale utgifter som det her ikke er korrigert for. Som mål på ressursbruk i helsesektoren totalt gir derfor disse tallene svært begrenset informasjon for perioden 2000–2008 sett under ett. Andre kilder, blant annet SAMDATA og Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjon, gir mer dekkende informasjon om den samlede ressursbruken i helsevesenet. Etter den statlige overtakelsen av sykehusdriften i 2002 økte utgiftene med gjennomsnittlig om lag 3 pst. årlig. Utgifter til helseformål utenom sykehusdrift økte også sterkt i perioden 2000–2008. Det gjelder i hovedsak psykiatri, dekning av medisiner på blå resept og refusjoner. Utgiftene til innvandring økte i gjennomsnitt med om lag 3 pst. per år fra 2000 til 2008, men utgiftsnivåene varierte betydelig i løpet av perioden som følge av variasjoner i antallet asylsøkere de enkelte årene. De største utgiftspostene til innvandring er drift av statlige asylmottak og integreringstilskudd til kommunene.

Området familie og forbruker omfatter blant annet utgifter til barnetrygd, kontantstøtte, fødsels- og adopsjonsstøtte, barnehager, støtte til boligformål, statlig barne- og ungdomsvern samt forbrukerpolitiske tiltak. Utgiftene innenfor dette området økte gjennomsnittlig med om lag 3 pst. per år i hele perioden. Det var i hovedsak økte utgifter til driftstilskudd og skjønnsmidler til barnehager som bidro til utgiftsveksten på dette området, mens utgiftene til barnetrygd og kontantstøtte ble redusert. I tillegg bidro den statlige overtakelsen av barnevernet i 2004 til økte utgifter innenfor dette området.

Miljøvern og fornybar energi består av utgifter til miljøtiltak under Miljøverndepartementet, energi- og vassdragforvaltning (utenom petroleum), energiomlegging og klimatiltak og utgifter til forskning på Miljøverndepartementet og Olje- og energidepartementets budsjettområder. De samlede utgiftene utgjør om lag 6,5 mrd. kroner i 2008. Utgiftene økte i gjennomsnitt med 5 pst. per år i perioden 2000–2008. Det har vært en særlig sterk vekst mot slutten av perioden. Dette skyldes blant annet at det er bevilget betydelige midler til

CO₂-håndteringsprosjektene på Kårstø og Mongstad i 2008. Utgiftene er derfor vesentlig høyere i 2008 enn i 2000. I tillegg fanger ikke tallene opp at tilskudd til energiomlegging i regi av Enova SF delvis finansieres av et påslag i nettatariffen utenom statsbudsjettet. Dette påslaget ble økt i løpet av perioden. Miljøpolitikken føres i tillegg i stor grad også ved hjelp av skatter, avgifter og regulering, slik at utgiftene alene ikke gir et fullstendig uttrykk for de samlede politiske prioriteringene innen dette området.

Næringsstøtte og distriktpolitikk inkluderer bl.a. støtte og administrasjon knyttet til primærnæringene, sjøfart, handel og industri, tiltak for næringsutvikling, Innovasjon Norge, eksportstøtte inkl. støtte til skipsbygging og næringsbasert forskning. Utgiftene til disse områdene gikk ned med gjennomsnittlig om lag 3 pst. per år fra 2000 til 2008. Store deler av nedgangen skyldes reduserte utgifter til jordbruksavtalen, som også utgjør hoveddelen av bevilgningene på området. Jordbrukspolitikken føres imidlertid med flere virkemidler enn de direkte tilskuddene. Blant annet er jordbruksfradraget økt vesentlig de senere årene. Enkelte andre ordninger har bidratt til økte utgifter, dette gjelder blant annet utgiftene til regional utvikling og nyskaping, samt tilskuddet til sissetting av sjøfolk.

Utgiftene til samferdsel økte med gjennomsnittlig 1 pst. per år i hele perioden sett under ett. Det var særlig utgiftene til veg og jernbane som økte. I motsatt retning bidro utgiftene til post og tele til reduserte utgifter, noe som blant annet må ses i lys av omleggingen av Posten til aksjeselskap.

Petroleumsvirksomheten omfatter utgifter til forvaltning av petroleumsvirksomheten, statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) og utgifter i forbindelse med disponering av innretninger på kontinentalsokkelen. Utgiftene til petroleumsvirksomheten økte i gjennomsnitt med vel 1 pst. per år i perioden 2000–2008. Utgiftene har variert til dels betydelig i løpet av perioden. Dette skyldes store forskjeller i utgiftene til SDØE som utgjør over 97 pst. av bevilgningene under området. Det er særlig investeringsutgiftene som varierer mye.

I tabellen framkommer tall for rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner. Ettersom rammetilskudd kun er én av flere finansieringskilder for kommuner og fylkeskommuner, er det ikke beregnet realvekst for dette området. Kommuneøkonomien omtales utførlig i den årlige kommuneproposisjonen og av Det tekniske beregningsutvalg for kommunal- og fylkeskommunal økonomi.

9 Økonomistyring i staten mv.

9.1 Økonomistyring i staten

9.1.1 Tiltak for å styrke økonomistyringen i staten

I Gul bok orienteres det årlig om Finansdepartementets tiltak for å fremme resultatorientert styring, effektiv ressursutnyttelse og god økonomistyring i staten. Departementet vil i 2008 og 2009 prioritere å videreutvikle rammeverket for statlig økonomistyring, og å videreutvikle tilbudet av økonomitjenester til statlige virksomheter.

Oppfølging av regelverk for økonomistyring i staten

Økonomiregelverket for staten fastsetter standarder og prinsipper for statlig styring, økonomistyring, regnskapsførsel og betalingsformidling. Det omfatter krav til den interne styringen i virksomheter, og til departementenes overordnede styring og oppfølging av virksomhetene (etatsstyring). I tillegg omfatter regelverket forvaltning av tilskudd, stønader og garantier, samt generelle krav til oppfølging av statlige eierinteresser i selskaper. Reglement for økonomistyring i staten og Finansdepartementets bestemmelser om økonomistyring i staten ble fastsatt 12. desember 2003, med noen mindre justeringer senest 14. november 2006. Regelverket trådte i kraft 1. januar 2004.

Finansdepartementet har i 2007 og 2008 prioritert å videreutvikle rammeverket for mål- og resultatstyringen i statlige virksomheter. Senter for statlig økonomistyring (SSØ) har i 2007 gitt ut nye veiledere innenfor evaluering av statlige tilskuddsordninger og innføring i risikostyring i virksomhetene, samt en sjekklister for planlegging av evalueringer. SSØ tilbyr også et bredt kurstilbud innen statlig virksomhets- og økonomistyring.

Finansdepartementet er i ferd med å oppsummere erfaringene fra et pilotprosjekt for å øke kunnskapen om hvordan mål og resultater beskrives i budsjettproposisjonene. Senter for statlig økonomistyring (SSØ) har tilsvarende oppsummert hvordan mål- og resultatstyring praktiseres i tildelingsbrevene til virksomhetene og i den interne virksomhetsstyringen. Det legges opp til at SSØ

viderefører dette arbeidet i 2008 og 2009 ved å tilrettelegge for at gode eksempler og praksis kan bidra til erfaringsutveksling og med det til videreutvikling av økonomistyringen i staten.

Finansdepartementet etablerte i 2006 et nettverk på departementsnivå som et ledd i arbeidet med å videreutvikle rammeverket for etatsstyring. Hensikten med nettverket er å legge til rette for dialog og erfaringsutveksling. Departementet vil videreføre dette arbeidet i 2008 og 2009.

Intern statlig økonomiforvaltning

SSØ tilbyr sine kunder en elektronisk løsning for fakturahåndtering som kan redusere virksomhetenes tidsbruk på dette området. Løsningen innebærer at alle fakturaer fra kunder som benytter seg av tilbudet, registreres og skannes inn i en felles sentral på Hamar. De fleste av SSØs regnskapskunder benytter seg av tilbudet.

Som et ledd i Regjeringens politikk om at 25 pst. av alle statlige innkjøp skal skje elektronisk innen 2009, har SSØ etablert et pilotprosjekt for å utvikle en løsning for ehandel til sine kunder i løpet av første halvår i 2009. Etter en evaluering av pilotprosjektet, legges det opp til at løsningen kan tilbys til SSØs kunder.

SSØ fullfører i løpet av 2008 utrulling av et nytt lønns- og personalsystem til sine kunder. Overgangen til nytt system innebærer at SSØs kunder tar i bruk en tidsmessig løsning som erstatter gammel teknologi. For små og mellomstore virksomheter er det lagt opp til at SSØ fortsatt vil tilby lønnsentraltjenester, da disse ikke hver for seg kan hente ut gevinster på samme måte som store virksomheter som bruker det samme systemet.

SSØ leverer tjenester til om lag to tredeler av statlige virksomheter på ett eller flere av områdene lønn, personal, regnskap og budsjett. Ni av ti kunder hos SSØ er små eller mellomstore virksomheter. En rekke store statlige virksomheter har etablert egne servicesentre for økonomitjenester. Departementenes servicesentre ivaretar disse funksjonene for departementene, Statsministerens kontor og Regjeringsadvokaten.

Ved å samle tjenester som er forbundet med stordriftsfordeler kan staten hente ut effektiviseringsgevinster samtidig som den enkelte virksomhet avlastes administrativt og kan bruke større ressurser på egne kjerneoppgaver.

Rammeavtaler om kontoholds- og betalings-tjenester

Betalingsformidlingen for statlige virksomheter skjer gjennom statens konsernkontoordning. Ordningen gjelder for departementene og underliggende virksomheter og dekker statens behov for betalingstjenester og likviditetsforvaltning. Statens konsernkontoordning sikrer at statens midler daglig samles i Norges Bank. Ordningen er basert på at Finansdepartementet på vegne av staten har inngått en avtale om et konsernkontosystem i Norges Bank og at SSØ etter fullmakt fra Finansdepartementet har inngått rammeavtaler med enkelte banker om betalingstjenester og kontohold. Rammeavtalene sikrer at virksomhetene får tilgang til tidsmessige og gode betalingstjenester hos bankene, i tillegg til at de forenkler anskaffelsesprosessen for virksomhetene.

SSØ inngikk i 2006 nye rammeavtaler for staten, samt tilleggsavtale for bl.a. valutakonti med DnB NOR ASA, Nordea Bank Norge ASA og Sparebank1 Alliansen. Avtalene løper til utgangen av 2008 og vil bli forlenget til utgangen av 2009. Avtalene kan, etter dette tidspunkt, forlenges for ytterligere ett år.

Statsregnskapet

SSØ har det operative ansvaret for statsregnskapet. Basert på rapportering fra statlige virksomheter utarbeider SSØ månedlige bevilgningsregnskap for departementenes budsjettkapitler som sendes departementene. Ved årets slutt utarbeider SSØ et endelig bevilgningsregnskap og kapitalregnskap som inngår i St. meld. nr. 3 om statsregnskapet. Utover denne primære bruken har Riksrevisjonen tilgang på statsregnskapsinformasjon, og Statistisk sentralbyrå (SSB) utarbeider statistikk om offentlige finanser basert på tilgang til statsregnskapsinformasjonen. Statsregnskapet er også en kilde til informasjon som SSB vil benytte i forbindelse med StatRes-prosjektet. SSB utvikler på oppdrag fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet et statistikkssystem for å formidle statistikk og indikatorer om ressursbruk, resultater mv. for statlig virksomhet.

Statsregnskapet er i hovedsak basert på elektronisk innrapportering som bidrar til god kvalitet og et raskt oppdatert regnskap. Det arbeides for

tiden med en modernisering av rapporteringsløsningen for statsregnskapet.

Utredning om mulig obligatorisk elektronisk faktura til staten

En interdepartemental arbeidsgruppe ledet av Fornyings- og administrasjonsdepartementet har i 2008 utredet spørsmålet om mulig obligatorisk elektronisk faktura til staten. Nærings- og handelsdepartementet og Finansdepartementet har deltatt i utredningsarbeidet. Departementene vil etter at høringssvarene er gjennomgått følge opp utredningens forslag i 2008 og 2009.

Det sendes hvert år et meget stort antall fakturaer fra privat sektor til statlige virksomheter, og fra staten til privatpersoner. En overgang til bruk av elektronisk faktura kan gi vesentlige besparelser for alle berørte parter. For at samfunnet skal kunne hente ut en slik gevinst, må det være et visst antall av virksomheter som bruker elektronisk faktura. Det er også nødvendig å ta i bruk felles standarder.

Utredningen viser at den samfunnsøkonomiske gevinsten ved å ta i bruk elektronisk faktura til staten samlet sett kan bli betydelig. I våre naboland er det stilt krav til elektronisk håndtering av fakturaer til staten. I Danmark ble alle virksomheter pålagt ved lov å sende elektronisk faktura til staten fra februar 2005, mens statlig forvaltning i Sverige har innført en ordning hvor inngående fakturaer skal omgjøres til elektronisk format fra 1. juli 2008.

I utredningen som nå er på høring, foreslås det en løsning basert på tre komponenter:

1. En regulering som pålegger statlige virksomheter og helseforetak å håndtere fakturaer til staten elektronisk, og at næringslivet senere pålegges gjennom lov å sende fakturaer til staten elektronisk.
2. Én fastsatt standard for slike fakturaer.
3. En infrastrukturell løsning som legger til rette for fakturautveksling med offentlige virksomheter.

9.1.2 Utprøving av virksomhetsregnskap ført etter periodiseringsprinsippet

Finansdepartementet orienterte i statsbudsjettet for 2004 (Gul bok) om oppfølgingen av NOU 2003:6 «Hva koster det?» (statsbudsjettutvalget). Våren 2004 ble det etablert et prosjekt ledet av Finansdepartementet, hvor 10 pilotvirksomheter fører det interne virksomhetsregnskapet basert på periodiseringsprinsippet. Sentrale deltakere og bidragsytere i prosjektet har vært SSØ, de syv departementene med etatsstyringsansvar for pilotene, samt de ti pilotene selv (fra 2008 deltar 11

piloter i prosjektet). Prosjektarbeidet ledes nå av SSØ.

Formålet med utprøvingen er å legge til rette for et bedre og supplerende informasjonsgrunnlag for styringen i statlige virksomheter. Informasjonen skal både kunne brukes i virksomhetens interne styring, i etatsstyringen og som tilleggsinformasjon til Stortinget. Det er lagt vekt på at informasjonen skal bidra til:

- Mer effektiv ressursbruk (kjennskap til alle kostnader for ulike aktiviteter, mål og resultater).
- Sammenliknbar kostnadsinformasjon (mellom statlige virksomheter, mellom statlige og private virksomheter, mellom norske og tilsvarende utenlandske virksomheter, over tid med seg selv).
- Bedre oversikt over statens eiendeler (aktiva).

Finansdepartementet har lagt følgende forutsetninger til grunn for forsøket:

- Utprøving av periodiseringsprinsippet i regnskapene på virksomhetsnivå skal ikke medføre noen endringer i virksomhetenes økonomiske fullmakter.
- Kontantprinsippet, ettårsprinsippet, fullstendighetsprinsippet og bruttoprinsippet beholdes i statsbudsjettet uten endringer. Stortingets bevilgninger vedtas fortsatt etter kontantprinsippet.
- Virksomhetene skal fortsatt rapportere regnskap etter kontantprinsippet til statsregnskapet.
- Forsøkene med periodiserte virksomhetsregnskaper skjer som et supplement til kontantregnskapene.

Finansdepartementet har, basert på erfaringene fra forsøksarbeidet, fastsatt et sett foreløpige felles standarder for føring av interne regnskaper i statlige virksomheter basert på periodiseringsprinsippet. Prosjektet foretar en reell utprøving av felles standarder i pilotene, og det arbeides med å tilrettelegge og dokumentere bedre styring av ressursbruken i virksomhetene og i departementenes styring av virksomhetene.

Finansdepartementet har lagt opp til at forsøksperioden videreføres til og med 2009, jf. omtale i Gul bok 2007 der det ble orientert om erfaringene så langt. Bakgrunnen var at pilotene og departementene som har deltatt i prosjektet, i hovedsak hadde hatt positive erfaringer med bruk av periodisert regnskapsinformasjon. De vurderte imidlertid at prosjektperioden hadde vært for kort til at det kunne trekkes endelige konklusjoner med hensyn til om det er styringsmessige gevinster av et periodisert virksomhetsregnskap, og hvilke disse eventuelt var. Videreføringen omfatter utprøving av de foreløpige standardene med sikte på å fastsette endelige standarder, og videre utprøving og dokumentering av hvordan periodisert regnskapsinformasjon kan benyttes i virksomhetenes interne styring og i etatsstyringen. En sentral del av arbeidet høsten 2008 og våren 2009 vil være å gjennomføre en evaluering av forsøkene. Evalueringen vil blant annet omfatte en fornyet vurdering av de foretatte regnskapsmessige avgrensninger i form av en høringsprosess mot ulike fagmiljøer og berørte interesser, og en erfaringsoppsummering av arbeidet i pilotvirksomhetene. Evalueringen vil gi et grunnlag for å vurdere om alle eller utvalgte grupper av statlige virksomheter som en obligatorisk ordning bør føre sitt virksomhetsregnskap etter periodiseringsprinsippet.

10 Flerårige budsjettkonsekvenser 2010–2012

10.1 Bakgrunn

Budsjettframskrivingene for perioden 2010–2012 skal vise de samlede budsjettmessige konsekvensene som følger av politiske vedtak, og avgrenses til å gjelde antatte, framtidige budsjettkonsekvenser av Regjeringens budsjettforslag for 2009. Budsjettframskrivingene omfatter ikke anslåtte bevilgningskonsekvenser av politiske ambisjoner om framtidig satsing og oppfyllelse av ulike målsettinger og varslede tiltak. I avsnitt 10.5 nedenfor er det gitt en nærmere omtale av større planer og satsingsambisjoner som ikke inngår i Regjeringens budsjettframskriving.

En av målsettingene med å vise de framtidige budsjettkonsekvensene av Regjeringens budsjettopplegg er å legge til rette for en hensiktsmessig og realistisk prioritering i tråd med de politiske målsettingene og de økonomiske utsiktene. Hensikten er ikke å binde opp den framtidige handlefriheten i budsjettpolitikken ytterligere. Framskrivningene skal et nøkternt og realistisk bilde av de framtidige konsekvensene av Regjeringens forslag til statsbudsjett for neste år.

Sammenstilt med forventet utvikling i avkastningen av utenlandsdelen av Statens pensjonsfond, vil de flerårige framskrivingene gi et utgangspunkt for å vurdere handlingsrommet i budsjettpolitikken de nærmeste årene. Framskrivningene gir dermed et bilde av det budsjettpolitiske handlingsrommet som eventuelle nye satsinger og videre opptrapping av igangsatte planer må innpasses innenfor. Med omfattende målsettinger og planer vil det kunne framkomme et vesentlig behov for omprioritering på budsjettets utgiftsside.

10.2 Grunnlaget for beregning av flerårige budsjettkonsekvenser

Budsjettframskrivingene skal være helhetlige ved at utgifts- og inntektsutviklingen i perioden 2010–2012 skal vurderes for alle poster i statsbudsjettet.

Det legges til grunn følgende hovedprinsipper:

- Utgifter til regelstyrte ordninger skal framskrives med de utgiftskonsekvenser som følger av regelverket. Det tas hensyn til bl.a. den demografiske utviklingen og virkningen av eventu-

elle regelverksendringer som foreslås gjort gjeldende i budsjettåret.

- Utgifter til store, enkeltstående investeringer framskrives i takt med forutsatt framdriftsplan. På områder der flere enkeltinvesteringer inngår i en større investeringsramme, videreføres rammen på uendret reelt nivå eller i tråd med tidligere vedtak. I denne sammenheng anses alle byggeprosjekter under Statsbygg, utenom bygg som inngår i den såkalte kuranbygg-ordningen, som enkeltstående investeringer.
- Det korrigeres for éngangsutgifter og éngangsinntekter i budsjettforslaget for kommende år. Tiltak på utgifts- eller inntektssiden som forutsettes satt i verk et stykke ut i kommende budsjettår, framskrives med helårsvirkning.
- Øvrige utgifter og inntekter videreføres i hovedsak på uendret reelt nivå.

10.3 Gjennomgang av ulike bevilgningstyper

Nedenfor omtales kort de ulike elementene som vurderes i forbindelse med framskrivingen av flerårige budsjettkonsekvenser.

Regelstyrte ordninger

Utgifter til regelstyrte ordninger, i hovedsak definert som bevilgninger med stikkordet "overslagsbevilgning", utgjør noe mindre enn halvparten av de samlede utgiftene på statsbudsjettet, eksklusiv petroleumsvirksomheten, lånetransaksjoner og overføringen til Statens pensjonsfond - Utland. Utgifter under folketrygden utgjør en vesentlig del av dette. Andre store ordninger hvor utbetalingene i hovedsak følger av regelverket, er bl.a. bevilgningene til innsattsstyrt finansiering av helseforetak, kontantstøtte, barnetrygd, utdanningsstøtte gjennom Statens lånekasse for utdanning og pensjonsutbetalinger fra Statens Pensjonskasse. Ikke alle disse ordningene har stikkordet "overslagsbevilgning" knyttet til bevilgningen.

De regelstyrte utgiftene framskrives på grunnlag av forventninger om utbetalingene forutsatt uendret regelverk og forventet demografisk utvikling. Det beste faglige skjønn legges til grunn for

framskrivingene, gitt eksisterende regelverk. Konsekvenser av regelverksendringer som foreslås gjort gjeldende i budsjetteringsåret, innarbeides også. Alle regelstyrte ordninger er vurdert i forbindelse med framskrivingene.

Investeringer

Samlede investeringsbevilgninger under postgruppen 30-49 utgjør om lag 27,2 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2009, hvorav de største er investeringer i riksveger, jernbane, Forsvaret og bygg i regi av Statsbygg. Investeringer i petroleumssektoren er holdt utenfor.

Mange investeringer går over flere år, og utgiftene kan variere betydelig mellom år. Typisk vil et vedtak om igangsetting av et nytt byggeprosjekt medføre en begrenset startbevilgning det første året og vesentlig økte bevilgninger senere år.

Statsbyggs enkeltprosjekter inngår i en samlet investeringsramme, og som hovedregel legges det til grunn at denne rammen justeres på bakgrunn av forventet framdrift for igangsatte byggeprosjekter og byggeprosjekter hvor det budsjetteres med igangsettelse i budsjetteringsåret. Dette vil også gjelde andre investeringsprosjekter som finansi-

eres over statsbudsjettet, for eksempel de særskilte tilskuddene til sykehusinvesteringer som budsjetteres over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett og store IT-prosjekter. Investeringer i veier og jernbane på Samferdselsdepartementets budsjett og investeringer som gjelder Forsvaret vurderes innenfor samlede rammer og det legges ikke til grunn justeringer av disse rammene i budsjettframskrivingene.

Éngangseffekter og helårsvirkninger

Salg av eiendommer, innbetaling fra fond, auksjonering av konsesjoner og ekstraordinære utbyttebetalinger kan gi store inntekter som normalt ikke kan påregnes på tilsvarende nivå for senere år. Slike éngangseffekter er søkt innarbeidet i framskrivingene.

Enkelte nye tiltak iverksettes med virkning sent i budsjettåret, slik at budsjetteffekten påfølgende år blir større. Et eksempel på dette er bevilgninger til driftstilskudd og skjønnsmidler for barnehager hvor barnehageplassene opprettes på ulike tidspunkt gjennom året og hvor vi først får helårseffekt av tiltaket i senere år, noe som fører til økte utgifter framover.

10.4 Tallmessig presentasjon

Tabell 10.1 nedenfor oppsummerer framskrivingene av statsbudsjettets utgifter i perioden 2010–2012, eksklusive dagpenger, petroleumsvirksomheten, renter og lånetransaksjoner. Tabellen viser

at de flerårige effektene av forslaget til statsbudsjett for 2009 vil innebære en vesentlig vekst i utgiftene i perioden.

Tabell 10.1 Flerårige budsjettkonsekvenser, endringer fra Gul bok 2009, utgifter

	Mill. 2009-kroner		
	2010	2011	2012
Utgiftsøkninger totalt	8 803	13 969	18 695
Utgiftsøkninger i folketrygden	5 655	11 819	18 587
Utgiftsøkninger eks. folketrygden	3 148	2 150	108

Kilde: Finansdepartementet

Alle tallene i tabellen er endringer målt i 2009-priser i forhold til Regjeringens forslag til 2009-budsjettet. Det vil si at de ikke uttrykker endringer i forhold til foregående budsjettår.

Oversikten viser en vekst i utgiftene på om lag 8,8 mrd. kroner fra 2009 til 2010, og ytterligere 5,2

mrd. kroner i 2011 og 4,7 mrd. kroner i 2012. Sett bort fra utgiftsveksten fra 2009 til 2010 er det i hovedsak den forventede utgiftsveksten i folketrygden som bidrar til utgiftsveksten framover. Utgiftsveksten i folketrygden som følge av videreføring av gjeldende regelverk mv., anslås til 18,6

mrdr. kroner over treårsperioden, og utgiftene vokser noe sterkere mot slutten av perioden. Øvrige utgifter er i beregningene samlet sett anslått å øke med om lag 3,1 mrd. kroner fra 2009 til 2010. Fra 2010 til 2011 går disse utgiftene ned med 1,0 mrd. kroner, mens de går ytterligere ned med 2,0 mrd. kroner fra 2011 til 2012. Det understrekes at framskrivningene blir mer usikre desto lengre framover i tid de føres, bl.a. fordi flere uforutsette hendelser da kan bidra til å endre tallene. Metoden for framskrivningene innebærer også at midlertidige tiltak som fases ut (f.eks. bygg), ikke erstattes med nye utgifter. Dette bidrar dermed isolert sett til lavere utgifter utover i perioden for framskrivningene.

I tabell 10.2 er budsjettframskrivningene av utgiftene fordelt etter utgiftsartene driftsutgifter, nybygg og anlegg og overføringer til andre. Som

nevnt ovenfor, er det særlig utgiftene til folketrygdens regelstyrte stønadsordninger som bidrar til økte utgifter de nærmeste årene. I tabell 10.2 inngår disse utgiftene i utgiftsarten overføringer til andre, og det er også for denne utgiftsarten det forventes sterk vekst. I budsjettframskrivningene reduseres utgiftene til nybygg og anlegg (investeringer), selv om det foreslås igangsetting av flere nye investeringsprosjekter i 2009. Dette skyldes i stor grad at det i framskrivningene er lagt til grunn at investeringsprosjekter som utfases i hovedsak ikke erstattes av nye investeringsprosjekter. Driftsutgiftene i staten øker noe gjennom treårsperioden 2010–2012 sammenliknet med budsjettforslaget for 2009. Dette skyldes i all hovedsak økte utgifter i Statens Pensjonskasse.

Tabell 10.2 Flerårige budsjettkonsekvenser etter utgiftsart 2010–2012, ekskl. petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2009

	Mrd. 2009-kroner		
	2010	2011	2012
Driftsutgifter	-0,1	0,6	1,2
Nybygg, anlegg mv.	-0,7	-3,0	-4,2
Overføringer til andre	9,3	16,0	21,4

På inntektssiden er det i tallene forutsatt langt færre tiltak som har budsjettmessige konsekvenser i årene framover. Totalt anslås det en inntektsreduksjon på knapt 4,0 mrd. kroner under departementene fra 2009 til 2010. Det er særlig reduserte utbyttebetalinger som bidrar til inntektsreduksjonen fra 2009 til 2010. For 2011 og 2012 anslås inntektene å holde seg om lag uendret i forhold til 2010. Inntekter fra skatter og avgifter er ikke medregnet.

Samlet viser tallene dermed økte utgifter og reduserte inntekter på departementenes budsjetter på til sammen 12,8 mrd. kroner fra 2009 til 2010. Ytterligere budsjettsvekkelse i 2011 og 2012 utgjør henholdsvis om lag 5,0 og 4,9 mrd. kroner i forhold til året før.

For gitt skatte- og avgiftssystem øker skatte- og avgiftsinntektene over tid som følge av vekst i skattegrunnlagene. For de nærmeste årene anslås den underliggende veksten i skattegrunnlagene å styrke budsjettet med om lag 8 mrd. kroner per år. Det er da tatt hensyn til at økte reallønninger trekker i retning av at prisveksten for statsbudsjettets utgifter er sterkere enn prisveksten for skattegrunnlagene.

Ifølge retningslinjene for budsjettpolitikken skal bruken av petroleumsinntekter over tid følge utviklingen i forventet realavkastning av kapitalen i Statens pensjonsfond – Utland. Anslagene i Nasjonalbudsjettet 2009 innebærer at den raske veksten i fondskapitalen de siste årene vil fortsette noen år til. Forventet realavkastning av Statens pensjonsfond – Utland anslås å øke med i underkant av 13 mrd. 2009-kroner i gjennomsnitt i treårsperioden 2010–2012.

Den anslåtte utviklingen i fondskapitalen i årene framover er usikker og avhenger bl.a. av oljeprisen, avkastningen av fondskapitalen og valutakursen. Siden tidlig på 1970-tallet har det vært flere markerte og uventede endringer i prisnivået på olje, for eksempel i 1986 og 1998, og store svingninger i internasjonale kapitalmarkeder. For eksempel bidro svak finansavkastning til at markedsverdien av fondskapitalen var om lag uendret gjennom første halvår i år, til tross for betydelig netto tilførsel fra statsbudsjettet. Bevegelser i den internasjonale verdien på norske kroner vil også i vesentlig grad påvirke fondskapitalen målt i norske kroner. Det er imidlertid rimelig å legge til grunn at utviklingen i valutakursen ikke påvirker den

internasjonale kjøpekraften av fondet på lengre sikt.

Framskrivningene i dette avsnittet legger til grunn uendret aktivitet i offentlig tjenesteproduksjon, herunder sysselsetting. Nye bevilgninger knyttet til økt aktivitet som følge av endringer i

befolkningssammensetningen, opptrappingsplaner og oppfølging av varslede satsinger er ikke regnet med i framskrivningene. Ved vurderingen av handlingsrommet for 2011 og 2012 må det også tas hensyn til at usikkerheten i anslagene øker jo lengre fram i tid en kommer.

Tabell 10.3 Flerårige budsjettkonsekvenser, utgifter 2010–2012, ekskl. petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2009

	Mill. 2009-kroner		
	2010	2011	2012
<i>Utenriksdepartementet</i>	840	1 430	-455
Finansieringsordningene EØS	840	1 430	-455
<i>Kunnskapsdepartementet</i>	707	547	599
Barnehager	-24	-20	-20
Forskning, fondsavkastning	570	570	570
Øvrige endringer	161	-2	49
<i>Kultur- og kirkedepartementet</i>	-29	-29	-29
<i>Justisdepartementet</i>	-285	-350	-340
Nødnett fase 1	-475	-475	-475
Halden fengsel	168	88	88
Øvrige endringer	22	37	47
<i>Kommunal- og regionaldepartementet</i>	416	409	469
Ressurskrevende tjenester	200	412	636
Tilskuddsordning for omsorgsboliger og sykehjem	-52	-296	-539
Bostøtte	340	440	500
Øvrige endringer	-72	-147	-128
<i>Arbeids- og inkluderingsdepartementet</i>	3 658	8 241	13 661
NAV-reformen og IKT-pensjonsprosjektet	-1 198	-1 818	-1 957
Integreringstilskudd og norskopplæring	670	1 191	1 568
Etterlattepensjon	-96	-192	-303
Alderspensjon	2 984	6 884	11 571
Uføreytelser	1 050	1 790	2 320
Grunn- og hjelpestønad, tekniske hjelpemidler mv.	221	419	612
Øvrige endringer	27	-33	-151
<i>Helse- og omsorgsdepartementet</i>	907	1 948	3 373
Sykehusinvesteringer	-1 111	-1 389	-1 362
Nytt grunnlag for helseforetakenes basisfinansiering	650	650	650
Spesialisthelsetjenester mv.	164	337	526
Medisiner mv.	670	1 400	2 175
Refusjon av egenbetaling	150	320	495
Helsetjeneste i kommunene mv.	219	443	682
Øvrige endringer	166	187	208

Tabell 10.3 fortsetter

	Mill. 2009-kroner		
	2010	2011	2012
<i>Barne- og likestillingsdepartementet</i>	419	609	819
Barnetrygd	70	150	230
Foreldrepenger	384	479	594
Øvrige endringer	-34	-19	-4
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>	-110	-278	-337
Internasjonal romvirksomhet	-84	-159	-211
Altinn II	-77	-155	-163
Øvrige endringer	52	36	37
<i>Fiskeri- og kystdepartementet</i>	-35	-35	-98
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>	-5	-5	-5
<i>Samferdselsdepartementet</i>	-3	-3	-3
<i>Miljøverndepartementet</i>	-44	-44	-44
<i>Fornyings- og administrasjonsdepartementet</i>	651	-255	-657
Tilskudd til Statens Pensjonskasse	766	1 405	2 081
SPK tilpasning til pensjonsreformen	-40	-99	-300
Byggeprosjekter innenfor husleieordningen	79	-837	-1 190
Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	-3	-564	-1 070
Øvrige endringer	-151	-159	-178
<i>Finansdepartementet</i>	1 719	1 788	1 747
Klimavotekjøp	585	785	785
Renteutgifter, jf. fondsavsetninger	1 055	1 055	1 055
Øvrige endringer	79	-52	-92
<i>Forsvarsdepartementet</i>	-280	-280	-280
Norske styrker i utlandet	-270	-270	-270
Øvrige endringer	-10	-10	-10
<i>Olje- og energidepartementet</i>	275	275	275
Fornybar energi, fondsavkastning	475	475	475
Geologisk kartlegging	-200	-200	-200
<i>Totalsum, utgifter</i>	8 803	13 969	18 695

Kilde: Finansdepartementet

Nedenfor omtales nærmere de ulike forholdene som framkommer i tabellen. Som nevnt ovenfor, vil det på flere områder være vesentlig usikkerhet knyttet til anslag på framtidige budsjettkonsekvenser av gjeldende regelverk mv. I tillegg skjer det ofte uforutsette hendelser som innebærer at bevilgninger må justeres. Tallene i tabell 10.3 må derfor ses på som tekniske framskrivninger av utgif-

tene i perioden 2010–2012 basert på beste faglige skjønn.

Utgiftsveksten i folketrygden

Utgiftene til folketrygdens regelstyrte stønadsordninger (ekskl. dagpenger) forventes å øke med gjennomsnittlig noe over 6 mrd. kroner hvert år i 3-årsperioden 2010–2012. Samlet sett forventes fol-

ketrygdens utgifter (ekskl. dagpenger) å øke med 18,6 mrd. kroner i løpet av denne perioden. Dette skjer til tross for at det er lagt til grunn nullvekst i sykefraværet per arbeidstaker og om lag uendrede utgifter til attførings- og rehabiliteringspenger.

Det er først og fremst utgiftene til alderspensjon og uføreytelser (uførepensjon og tidsbegrenset uførestønad) som drar opp utgiftene på Arbeids- og inkluderingsdepartementets budsjettområde. Utgiftene til alderspensjon anslås å øke med om lag 11,6 mrd. kroner i løpet av perioden. Dette skyldes både at antallet alderspensjonister øker betydelig og at disse har høyere poengopptjening enn tidligere alderspensjonister. Det ventes en tiltakende vekst i antall alderspensjonister i årene 2010 og 2011. Fra 2012, da de som ble født i 1945 fyller 67 år, forventes det en stabil vekst i antall alderspensjonister på om lag 20 000 årlig. Utgiftene til uføreytelser ventes å øke samlet med om lag 2,3 mrd. kroner i løpet av 3-årsperioden. Utgiftsøkningen har sammenheng med endringer i befolkningens alderssammensetning, noe som har betydning for anslaget på antall uføre.

Basert på utviklingen de siste årene, anslås den underliggende veksten under programområde 30 Stønad ved helsetjenester på Helse- og omsorgsdepartementets budsjett til om lag 3,9 mrd. kroner fra 2010 til 2012. Av dette gjelder vel halvparten, eller om lag 2,2 mrd. kroner, utgifter til legemidler og sykepleieartikler. Utgiftene til refusjon for lege- og fysioterapitjenester forventes å øke med nærmere 0,7 mrd. kroner i løpet av perioden. Utgiftene til refusjon av egenbetaling forventes å øke med knapt 0,5 mrd. kroner.

Regjeringens foreslag om å utvide fedrekvoten i foreldrepengereordningen i 2009 vil bidra til å øke utgiftene til foreldrepenger de nærmeste årene. Utgiftene anslås i 2010 å bli om lag 384 mill. kroner høyere enn i 2009-budsjettet, med noe over 100 mill. kroner i ytterligere økning per år de neste to årene.

Finansieringsordninger under EØS-avtalen

Norge er forpliktet til å bidra med midler til finansieringsordningene under EØS-avtalen. I 2011 anslås utgiftene om lag 1,4 mrd. kroner høyere enn i 2009-budsjettet. I 2012 forventes utgiftene til dette formålet å bli noe under 0,5 mrd. kroner lavere enn i 2009-budsjettet ettersom større deler av de samlede forpliktelsene da er utbetalt. Utgiftene inkluderer også finansieringsordningen for de nye EU-landene Romania og Bulgaria.

Barnehager

Regjeringen foreslår i 2009-budsjettet å videreføre nominelt maksimalprisen for foreldrebetaling i barnehager. Redusert pris fører til økt etterspørsel, og i 2010 anslås utgiftene til drift av nye barnehageplasser som er forventet bygd i 2009 å øke med om lag 155 mill. kroner. Investeringstilskudd og tilskudd til midlertidige lokaler tildeles kun i etableringsåret. Bevilgningene til disse tilskuddene forventes derfor å bli redusert i 2010 og årene fremover. I tillegg bidrar forslag til tiltak for å øke rekrutteringen til førskolelæreryrket å øke bevilgningene til barnehagesektoren etter 2009. Samlet sett innebærer dette at utgiftene til barnehager forventes å gå noe ned i perioden 2010–2012. Budsjettkonsekvensene av å følge opp målsettingen om å videreføre maksimalprisen nominelt helt til 1 750 kroner (2005-kroner) er nådd, er i tråd med prinsippene for budsjettframskrivingene ikke innarbeidet i tabellen.

Fondet for forskning og nyskaping og regionale forskningsfond

Regjeringen foreslår i 2009-budsjettet en økning i kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping på 6 mrd. kroner. Det gir en økt avkastning fra fondet på om lag 285 mill. kroner i 2010. Regjeringen foreslår videre å bevilge 6 mrd. kroner til regionale forskningsfond. Det vil gi en avkastning på om lag 285 mill. kroner i 2010.

Økt kapital i fond som skal finansiere aktiviteter innenfor særskilte sektorområder (forskning, kulturminner mv.) gir både økte inntekter og utgifter på det berørte departementets budsjett. Samtidig økes statens netto renteutgifter tilsvarende. Nettobelastningen for statsbudsjettet blir dermed tilsvarende de økte bevilgningene til disse sektorene under de berørte departementene.

Nødnett

Bevilgningen under kap. 456 Nødnett – felles radiosamband for nødetatene gjelder utgifter til utbygging av et første utbyggingsområde som omfatter politidistriktene Follo, Romerike, Oslo, Asker og Bærum, Søndre Buskerud og Østfold. Som følge av forsinkelse i forhold til opprinnelig plan, antas første byggetrinn nå ferdig utbygget og testet våren 2009. Det innebærer at investeringsutgiftene for første byggetrinn kan trekkes ut fra 2010. Utgiftene i årene framover reduseres dermed med om lag 475 mill. kroner fra forslaget i 2009-budsjettet.

Ressurskrevende tjenester

Overføringer til kommunene knyttet til ressurskrevende tjenester forventes å øke med noe under 0,2 mrd. kroner per år som følge av flere brukere og økt kostnad per bruker.

Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser

Regjeringen opprettet et nytt investeringsstilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser i 2008. Ordningen skal legge til rette for langsiktig planlegging og investering i den kommunale omsorgstjenesten. Det ble i 2008 bevilget 100 mill. kroner og gitt en tilsagnsramme på 500 mill. kroner til bygging av 1 000 nye boenheter. I 2009 foreslås det bevilget 104,4 mill. kroner og en tilsagnsramme på 522 mill. kroner for å gi rom for ytterligere 1 000 enheter. Det legges til grunn at 20 pst. av tilsagnsrammen utbetales i 2009, 35 pst. i 2010, 35 pst. i 2011, og 10 pst. i 2012. Gitt en tilsvarende fordeling over de påfølgende år av tilsagnsrammen som ble gitt i 2008, gir dette et noe høyere bevilgningsnivå i 2010 enn i 2009, og et redusert bevilgningsnivå de to påfølgende årene. I tillegg forventes det reduserte utgifter til kompensasjon for renter og avdrag på tidligere etablerte omsorgsboliger og sykehjemsplasser.

Bostøtte

Regjeringen foreslår en ny og forbedret bostøtteordning, med iverksetting 1. juli 2009. I 2009 medfører omleggingen en økning i bostøtten på om lag 300 mill. kroner, sammenlignet med hva utbetalingsene ville ha vært med dagens regler. Omleggingen vil innebære innsparinger for kommunene, særlig for utbetaling av økonomisk sosialhjelp. Det legges derfor til grunn at 30 pst. av de økte utgiftene, dvs. om lag 90 mill. kroner i 2009, finansieres ved et trekk i rammetilskuddet til kommunene. Netto øker utgiftene til omleggingen med i overkant av 200 mill. kroner i 2009. Det legges til grunn at nye husholdninger gradvis vil komme inn under ordningen, slik at omleggingen av bostøtten først vil få full effekt etter fire år. Forslaget innebærer en økning i bostøtten på om lag 1 mrd. kroner pr. år når ordningen er fullt innfasert i 2012, sammenlignet med hva utbetalingen ville ha vært med videreføring av dagens regelverk. I overkant av 300 mill. kroner skal finansieres ved et trekk i rammetilskuddet til kommunene. På bakgrunn av dette legges det til grunn økte utgifter i 2010 på netto 340 mill. kroner, i 2011 på 440 mill. kroner og i 2012 på 500 mill. kroner i forholdet til forslaget i 2009.

NAV-reformen og IKT-pensjonsprosjektet

Etter at NAV-reformen fullføres i 2009 kan utgiftene reduseres med om lag 1,2 mrd. kroner fra og med 2010. Fra 2011, når IKT-pensjonsprosjektet ferdigstilles, kan utgiftene reduseres ytterligere.

Innvandring og integrering

Utgiftene til integreringsformål (integreringstilskudd og tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere) forventes å øke de kommende årene som følge av flere asylsankomster i 2008 og 2009. Det er dermed flere som skal bosettes i kommunene og flere deltakere i norskopplæringen. I motsatt retning trekker reduserte utgifter som følge av utfasing av overgangsordningen i tilskuddsordningen for norskopplæring.

Regionale helseforetak

Investeringer i helseforetakene finansieres gjennom basisbevilgningen til de regionale helseforetakene, investeringslån og tilskudd til de særskilte byggeprosjektene Nye Ahus, nye St.Olavs hospital og det nye forskningsbygget ved Radiumhospitalet. Utgiftene til disse særskilte byggeprosjektene er framskrevet i tråd med framdriften i prosjektene, og utgiftene vil reduseres etter hvert som prosjektene ferdigstilles. Anslaget for utgiftene til investeringslån vil over tid motsvares av inntekter etter hvert som lånene betales tilbake.

Det foreslås å bevilge 600 mill. kroner i 2009 for å begynne oppfølgingen av Magnussenutvalgets tilrådinger. Sammen med en ytterligere opptrapping på 600–700 mill. kroner i 2010 vil dette medføre at inntektsfordelingen mellom de regionale helseforetakene blir endret i tråd med Magnussenutvalgets innstilling. Det legges til grunn at utgiftene videreføres fra 2011.

Barnetrygd

Utgiftene til barnetrygd forventes å øke med om lag 230 mill. kroner i løpet av perioden. Økningen skyldes hovedsakelig at det forventes flere barn.

Internasjonal romvirksomhet

Utviklingen i utgiftene til deltakelse i europeiske romfartsprogrammer er basert på ESAs framdriftsplan for programmene. Utgiftene knyttet til gjeldende forpliktelser forventes å gå ned i årene som kommer.

Altinn II

I 2009-budsjettet foreslås det 208,4 mill. kroner til videreutvikling av Altinn-løsningen. Utgiftene til videreutviklingen av Altinn-løsningen forventes å synke fram til prosjektet ferdigstilles i 2013.

Statens Pensjonskasse

Det forventes en økning i utgiftene under Statens Pensjonskasse på om lag 2,1 mrd. kroner fram til 2012. Utgiftene øker som følge av forventet vekst i både alderspensjoner og AFP-pensjoner.

Byggeprosjekter

Framskrivningen av videreføring og igangsetting av byggeprosjekter innenfor husleieordningen til Statsbygg viser reduserte utgifter på om lag 1,2 mrd. kroner fra 2009 til 2012. Fra 2009 til 2010 øker utgiftene noe som følge av at det foreslås startbevilgning til flere nye prosjekter i 2009. Utgiftsreduksjonen fra 2010 skyldes hovedsakelig at en rekke prosjekter forventes faset ut etter hvert som byggeprosjektene ferdigstilles. Utgiftene til byggeprosjekter utenfor husleieordningen forventes å synke med om lag 1,1 mrd. kroner i samme periode.

Kjøp av klimakvoter

Regjeringen legger opp til at det i perioden 2008–2012 skal kjøpes 30 mill. klimakvoter. Det kan ikke utelukkes at anslaget senere må økes noe. Regjeringen legger videre opp til at det i 2008 og 2009 inngås avtaler om kjøp av en betydelig andel av dette samlede behovet for kvoter i perioden 2008–2012. Utgiftene til kjøp av klimakvoter vil derfor øke betydelig i årene etter 2009. Det legges foreløpig til grunn at utgiftene til kjøp av klimakvoter vil øke med 585 mill. kroner i 2010, 785 mill. kroner i

2011, og 785 mill. kroner i 2012, sammenlignet med foreslått bevilgning for 2009.

Norske styrker i utlandet

Når den norske spesialstyrkeenheten i ISAF avslutter sin 18 månedersperiode i Afghanistan i 2009, kan utgiftene reduseres med 170 mill. kroner fra og med 2010. I tillegg kommer utfasing av helikopterbidraget til Afghanistan. Dette gir en samlet nedgang i utgiftene til norske styrker i utlandet på 270 mill. kroner fra og med 2010.

Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering

Regjeringen foreslår å øke fondskapitalen i Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering med 10 mrd. kroner i tråd med tidligere varslet opptrapping. Dette vil føre til økte bevilgninger på 475 mill. kroner til tiltak for fornybar energi fra og med 2010.

Renteutgifter i forbindelse med økte fondsavsetninger

I forbindelse med de økte fondsavsetningene til Fondet for forskning og nyskaping, regionale forskningsfond, Kulturminnefondet og Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering vil staten få økte netto renteutgifter. Disse føres på Finansdepartementets budsjett. Avkastningen på fondene og de tilhørende renteutgiftene tilsvarer renten på 10-års statsobligasjoner.

Inntekter

På inntektssiden er det vesentlig færre poster som endrer seg utover i perioden. Inntektene går ned med 3,9 mrd. kroner fra 2009 til 2010. Etter det forventes inntektene å holde seg stabile.

Tabell 10.4 Flerårige budsjettkonsekvenser, inntekter 2010–2012, ekskl. petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2009

	Mill. 2009-kroner		
	2010	2011	2012
<i>Kunnskapsdepartementet</i>	570	570	570
Fondsavkastning	570	570	570
<i>Helse- og omsorgsdepartementet</i>	35	120	120
Avdrag investeringslån	35	120	120
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>	-4 481	-4 619	-4 802
Utbytte Statkraft	-4 150	-4 150	-4 150
Tilbakeføringer GIEK	-287	-407	-583
Øvrige endringer	-44	-62	-69
<i>Samferdselsdepartementet</i>	753	928	926
Utbytte Posten Norge AS	375	450	398
Utbytte Avinor AS	381	381	381
Øvrige endringer	-3	97	147
<i>Finansdepartementet</i>	-1 277	-1 277	-1 277
Salg av klimavoter	-1 235	-1 235	-1 235
Øvrige endringer	-42	-42	-42
<i>Olje- og energidepartementet</i>	475	475	475
Fondsavkastning	475	475	475
<i>Øvrige departementer</i>	-27	-10	-17
<i>Totalsum, inntekter</i>	-3 951	-3 812	-4 004

Kilde: Finansdepartementet

Utbytte Statkraft

Framskrivningene av utbyttet under kap. 5656, post 85 på Nærings- og handelsdepartementets budsjett nedjusteres med om lag 4,2 mrd. kroner for årene 2010–2012. Nedjusteringen gjelder Statkraft, som forventes å få et ekstraordinært høyt resultat i 2008 som følge av gevinstrealisasjon knyttet til selskapets byttehandelsavtale med det tyske energiselskapet E.ON. Siden utbyttet i 2009 utbetales på grunnlag av resultatet for 2008, og det ikke kan forventes tilsvarende realisering av gevinster i påfølgende år, legges det til grunn en betydelig reduksjon i de flerårige framskrivningene. For nærmere omtale av utbyttet fra Statkraft vises det til omtale av kapittel 5656, post 85, i St.prp. nr. 1 (2008–2009) for Nærings- og handelsdepartementet.

Fondsavsetninger

Kunnskapsdepartementet, Miljøverndepartementet og Olje- og energidepartementet får økte inntekter som følge av forslag om økte fondsavsetninger i 2009-budsjettet. Dette utgjør til sammen noe over 1 mrd. kroner og motsvares av økte renteutgifter og økte tilskudd til forskning, tiltak for fornybar energi og tiltak for kulturminner, jf. omtale ovenfor.

Utbytte Posten Norge AS og Avinor AS

Med gjeldende utbyttepolitikk vil det ikke bli utbetalt utbytte fra Posten Norge AS i 2009. I forbindelse med en ekstern verdivurdering av Avinor vurderes det å nedskrive selskapets driftsmidler. Nedskrivningen vil medføre et negativt driftsresultat i Avinor i 2008, og det kan dermed ikke tas ut utbytte fra selskapet i 2009. Det legges til grunn at

det utbetales utbytte fra selskapene i årene fremover.

Tilbakeføringer GIEK

Peru, som sammen med Polen har vært av de større debitorlandene under GIEK, tilbakebetalt sin gjeld i 2007. Polen har sitt siste forfall i 2009. Fra 2010 vil antagelig kun avtaler med fire land (Egypt, Serbia, Pakistan og Indonesia) stå igjen, og innbetalingene vil være små.

Salg av klimakvoter

Utsettelsen av ESAs godkjennelse av den norske tildelingsplanen tilsier at inntektene fra salg av klimakvoter i 2008 nedjusteres, mens anslaget for 2009 oppjusteres tilsvarende. Det budsjetteres derfor med at 6,5 millioner kvoter av de 7 millioner tonn som var planlagt solgt i 2008, selges i 2009. Det skal dermed selges rundt 13,5 mill. kvoter i 2009. Dette gir en reduksjon i inntektene på denne posten med 1 235 mill. kroner i årene 2010 t.o.m. 2012 sammenlignet med inntektsanslaget for 2009.

10.5 Større planer og satsinger mv. som ikke inngår i budsjettframskrivningene

I framskrivningene tas det kun med framtidige konsekvenser av vedtak som er innarbeidet i Regjeringens budsjettforslag til Stortinget. Politiske målsettinger som er kommet til uttrykk i for eksempel intensjonserklæringer, stortingsmeldinger, flertallsmerknader i Stortinget mv., er derfor ikke tatt med i tallmaterialet. Enkelte av disse målsetningene er forholdsvis konkrete når det gjelder framtidige bevilgningsbehov. Av slike utgiftssatsinger kan nevnes Kulturløftet, kvalifiseringsprogrammet, Omsorgsplan 2015, CO₂-håndtering på Kårstø og Mongstad, klimameldingen og Forsvarets langtidspan, jf. nærmere omtale nedenfor.

Regjeringen har som mål at 1 pst. av statsbudsjettets utgifter skal benyttes til kulturformål innen 2014. Med Regjeringens forslag til samlede utgifter i 2009-budsjettet, vil en jevn opptrapping av Kulturløftet tilsi at bevilgningene til kulturformål årlig må økes med om lag 230 mill. kroner.

Høsten 2007 startet det opp et kvalifiseringsprogram med tilhørende kvalifiseringsstønad for personer med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne som samtidig står uten eller med svært begrenset rett til livsoppholdsytelser etter folketrygdloven eller arbeidsmarkedsloven. Programmet er kommunalt og innføres i takt med etableringen av NAV-kontorer i kommunene. Regjeringen

foreslår å bevilge om lag 560 mill. kroner til dekning av kommunenes merutgifter til programmet og stønaden i 2009, en økning på om lag 330 mill. kroner fra 2008. Utgiftene til kvalifiseringsprogrammet og -stønaden ventes å øke ytterligere i 2010, da programmet skal være innfaset i alle landets kommuner.

Regjeringen har lagt fram Omsorgsplan 2015 med en egen kompetanse- og rekrutteringsplan, avtale med KS om kvalitetsutvikling i kommunene og satsing på omsorgsforskning. I 2008 ble det gitt tilsagn om 1000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger med heldøgns omsorgstjeneste gjennom et nytt investeringstilskudd. For 2009 foreslår Regjeringen at det skal kunne gis tilsagn om ytterligere 1000 plasser. Det legges til grunn en målsetting om at det skal gis investeringstilskudd til 12 000 sykehjemsplasser og omsorgsboliger i perioden 2008–2015.

Regjeringen arbeider for å realisere et testanlegg for CO₂-fangst på Mongstad, jf. omtalen i St.prp. nr. 49 (2006–2007) Om samarbeid om håndtering av CO₂. Olje- og energidepartementet inngikk i juni 2007 en samarbeidsavtale med ulike energiselskaper om planlegging og forberedelser av testsenteret for CO₂-fangst på Mongstad. Avtalen vil løpe fram til investeringsbeslutningen for testsenteret, som etter planen skal tas i fjerde kvartal 2008. Samarbeidet danner grunnlaget for endelig investeringsanslag som vil foreligge i forkant av investeringsbeslutningen. For budsjettformål legges det til grunn et samlet investeringsanslag på 3,5 mrd. kroner. Det anslås at om lag av investeringen vil påløpe i 2009, mens resterende utgifter antas å påløpe i 2010. En maksimal statlig andel på 80 prosent medfører utgifter på om lag 920 mill. kroner knyttet til investeringer over statsbudsjettet i 2009. Det er stor usikkerhet knyttet til statens framtidige utgifter til testsenteret på Mongstad.

Kvalifiseringsprosessen for bygging av CO₂-fangstanlegg på Kårstø ble kunngjort i 2007. Gassnova skal innen utgangen av 2008 foreta omfattende og grundige forberedende studier av blant annet tekniske og økonomiske forhold ved et fangstanlegg. I henhold til kunngjorte kvalifikasjonskriterier skal Gassnova legge fram grunnlag for investeringsbeslutning for Olje- og energidepartementet høsten 2009. Gasskraftverket på Kårstø har bare vært i full drift i en kort periode siden det ble satt i drift høsten 2007. I hvilken grad kraftverket vil settes i produksjon i tiden framover, vil avhenge av eiernes kommersielle beslutninger. På denne bakgrunn må det forventes at gasskraftverket på Kårstø vil stå stille i lange tidsrom i flere år framover. Det kan imidlertid ikke utelukkes at forholdet mellom gass- og kraftpriser blir slik at det

blir produksjon i anlegget. De erfaringene en får knyttet til driftmønsteret i gasskraftverket i tiden framover vil imidlertid måtte vektlegges når Regjeringen skal vurdere investeringsbeslutningen vedrørende CO₂-fangstanlegget på Kårstø. Regjeringen vil ta stilling til investeringsbeslutningen når beslutningsgrunnlaget foreligger, og eventuelt fremme forslag om bevilgning til investeringen i en egen stortingsproposisjon.

Regjeringen la fram St.meld. nr 34 (2006–2007) Norsk klimapolitikk 25. juni 2007. Klimameldingen inneholder bl.a. langsiktige mål for klimapolitikken, sektorvise klimahandlingsplaner og sektorvise mål for de sentrale utslippssektorene i Norge. Det er lagt frem handlingsplaner for petroleum og energi, transport, industri, primærnæringer og avfall, for kommunalt klimaarbeid og for driften av statlig sektor. Gjennomføring av tiltakene skissert i Klimameldingen vil kreve betydelige ressurser over fremtidige års budsjetter. Ved behandlingen av meldingen i Stortinget ble det inngått er bredt politisk forlik om klimapolitikken. Den årlige budsjettmessige oppfølgingen og gjennomføringen av tiltakene i meldingen og klimaforliket i årene framover vil være avhengig av den økonomiske utviklingen og budsjettsituasjonen. Regjeringen vil

komme tilbake til oppfølgingen av enkelttiltakene i de årlige statsbudsjettene.

I vedtatt langtidspan for Forsvaret for perioden 2009–2012, jf. St.prp. nr. 48 (2007–2008) er det lagt til grunn at forsvarsbevilgningene i perioden skal økes med 800 mill. kroner sammenlignet med budsjettet for 2008. Regjeringen foreslår en økning på 400 mill. kroner i budsjettforslaget for 2009. Regjeringen vil komme tilbake til den videre oppfylging av langtidspanens bevilgningsforutsetninger i budsjettforslagene for de etterfølgende år.

I tillegg er det på en rekke andre områder varslet økt innsats uten nærmere angivelse av bevilgningsmessige konsekvenser.

Omtalen ovenfor viser at oppfølging av disse satsingene i tråd med målsettingene, samlet sett vil kreve betydelige bevilgningsøkninger. Tallene som er presentert i dette kapitlet og omtalen av handlingsrommet i budsjettpolitikken på mellomlang sikt i St.meld. nr. 1 (2008–2009) Nasjonalbudsjettet 2009, viser at handlingsrommet i budsjettpolitikken er begrenset, og det vil det bli krevende å følge opp de politiske målsettingene om økt innsats på ulike områder i perioden 2010–2012.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under
et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om
statsbudsjettet 2009.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om statsbudsjettet 2009 i samsvar med et vedlagt forslag.

**Forslag
til vedtak om statsbudsjettet for
budsjettåret 2009**

I

Oversikt over utgifter og inntekter i statsbudsjettet for budsjetterminen 2009

i 1000 kroner

Utgifter					
	Samlede utgifter	Drifts - utgifter	Nybygg, anlegg mv.	Overføringer til andre	Utlån, gjelds-avdrag mv.
Det kongelige hus	173 501	15 287	-	158 214	-
Regjering	283 920	283 920	-	-	-
Stortinget og underliggende institusjoner	1 378 140	1 157 670	69 920	150 550	-
Høyesterett	69 083	69 083	-	-	-
Utenriksdepartementet	31 248 538	4 990 145	29 757	25 787 026	441 610
Kunnskapsdepartementet	71 673 261	2 997 047	29 681	56 646 533	12 000 000
Kultur- og kirkedepartementet	8 473 528	2 487 080	27 277	5 959 171	-
Justis- og politidepartementet	19 793 743	18 044 615	452 717	1 296 411	-
Kommunal- og regionaldepartementet	82 102 480	301 908	1 000	81 799 572	-
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	30 792 349	13 707 235	1 295 856	15 789 258	-
Helse- og omsorgsdepartementet	109 788 924	3 131 301	25 397	106 542 226	90 000
Barne- og likestillingsdepartementet	23 411 406	5 631 454	63 288	17 716 664	-
Nærings- og handelsdepartementet	5 413 605	1 548 505	10 000	3 855 100	-
Fiskeri- og kystdepartementet	3 594 231	2 529 571	455 100	609 560	-
Landbruks- og matdepartementet	15 112 316	1 504 688	9 535	13 598 093	-
Samferdselsdepartementet	27 952 100	12 559 400	10 323 000	5 069 700	-
Miljøverndepartementet	4 074 279	1 996 730	410 223	1 467 326	200 000
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	16 965 609	11 822 645	1 148 102	594 862	3 400 000
Finansdepartementet	88 795 400	8 050 400	170 200	35 623 800	44 951 000
Forsvarsdepartementet	33 458 296	23 263 226	9 473 238	721 832	-
Olje- og energidepartementet	14 691 504	2 015 054	931 000	1 745 450	10 000 000
Ymse utgifter	12 943 074	12 943 074	-	-	-
Statsbankene	68 182 894	606 035	164 605	11 218 170	56 194 084
Statlig petroleumsvirksomhet	26 700 000	-	25 200 000	1 500 000	-
Statens forretningsdrift	1 551 441	-559 988	2 111 429	-	-
Folketrygden	276 630 378	-	-	276 630 378	-
Statens pensjonsfond - Utland	407 140 000	-	-	407 140 000	-
Sum utgifter	1 382 394 000	131 096 085	52 401 325	1 071 619 896	127 276 694
			Statsbudsjettet folketrygden ikke medregnet	Folketrygden	Statsbudsjettet medregnet folketrygden
1. Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra Statens pensjonsfond - Utland)			989 627 006	216 840 300	1 206 467 306
2. Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)			978 486 928	276 630 378	1 255 117 306
Driftsutgifter			131 096 085	-	131 096 085
Nybygg anlegg mv.			52 401 325	-	52 401 325
Overføringer til andre			387 849 518	276 630 378	664 479 896
Overføringer til Statens pensjonsfond - Utland			407 140 000	-	407 140 000
3. Overskudd før lånetransaksjoner før overføring fra Statens pensjonsfond - Utland (1-2)			11 140 078	-59 790 078	-48 650 000
4. Overføring fra Statens pensjonsfond - Utland			48 650 000	-	48 650 000
5. Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)			59 790 078	-59 790 078	-

i 1 000 kroner

Inntekter					
	Samlede inntekter	Drifts-inntekter	Inntekter i samband med nybygg, anlegg mv.	Skatter, avgifter og andre overføringer	Tilbakebetalinger mv.
Skatt på formue og inntekt	189 300 000	-	-	189 300 000	-
Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift	214 900 000	-	-	214 900 000	-
Tollinntekter	2 313 000	-	-	2 313 000	-
Merverdiavgift og avgift på investeringer	205 000 000	-	-	205 000 000	-
Avgifter på alkohol	11 474 000	-	-	11 474 000	-
Avgifter på tobakk	7 618 000	-	-	7 618 000	-
Avgifter på motorvogner	45 903 000	-	-	45 903 000	-
Andre avgifter	26 285 201	-	-	26 285 201	-
Sum skatter og avgifter	702 793 201	-	-	702 793 201	-
Renter av statens forretningsdrift	55 822	-	-	55 822	-
Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.	2 185 321	500	1 593 221	591 600	-
Sum inntekter av statens forretningsdrift	2 241 143	500	1 593 221	647 422	-
Renter fra statsbankene	12 491 305	-	-	12 491 305	-
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	10 810 965	-	-	10 810 965	-
Utbytte ekskl. StatoilHydro	18 161 252	-	-	18 161 252	-
Renteinntekter og utbytte (eksl. st. forr. og StatoilHydro)	41 463 522	-	-	41 463 522	-
Inntekter under departementene	26 129 440	15 168 322	469 777	10 491 341	-
Overføring fra Norges Bank	-	-	-	-	-
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	-	-	-	-	-
Sum andre inntekter	26 129 440	15 168 322	469 777	10 491 341	-
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	161 900 000	138 400 000	17 000 000	6 500 000	-
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	255 000 000	-	-	255 000 000	-
Aksjeutbytte fra StatoilHydro	16 940 000	-	-	16 940 000	-
Sum petroleumsinntekter	433 840 000	138 400 000	17 000 000	278 440 000	-
Tilbakebetalinger	57 139 353	-	-	-	57 139 353
Statens pensjonsfond - Utland	48 650 000	-	-	48 650 000	-
Sum inntekter	1 312 256 659	153 568 822	19 062 998	1 082 485 486	57 139 353
			Statsbudsjettet Folke-trygden ikke medregnet	Folke-trygden	Statsbudsjettet medregnet Folke-trygden
Låntransaksjoner:					
6. Utlån gjeldsavdrag, aksjetegning mv. i alt			127 276 694	-	127 276 694
Utlån til statsbanken			56 194 084	-	56 194 084
Gjeldsavdrag			44 951 000	-	44 951 000
Andre utlån, aksjetegning mv.			26 131 610	-	26 131 610
7. Tilbakebetalinger mv.			57 139 353	-	57 139 353
8. Utlån mv. (netto) (6 - 7)			70 137 341	-	70 137 341
9. Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8 - 5)			10 347 263	59 790 078	70 137 341

Kap. Post		Kroner	Kroner
Utgifter:			
Det kongelige hus			
1	H.M. Kongen og H.M. Dronningen:		
1	Apanasje	8 751 000	
50	Det kongelige hoff	127 778 000	
51	Særskilte prosjekter ved Det kongelige hoff	15 683 000	152 212 000
2	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen:		
1	Apanasje	6 536 000	
50	H.K.H. Kronprinsens og H.K.H. Kronprinsensens stab mv.	14 753 000	21 289 000
	Sum Det kongelige hus		173 501 000
Regjering			
20	Statsministerens kontor:		
1	Driftsutgifter	76 220 000	76 220 000
21	Statsrådet:		
1	Driftsutgifter	146 600 000	146 600 000
24	Regjeringsadvokaten:		
1	Driftsutgifter	47 500 000	
21	Spesielle driftsutgifter	13 600 000	61 100 000
	Sum Regjering		283 920 000
Stortinget og underliggende institusjoner			
41	Stortinget:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	682 000 000	
32	Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	59 920 000	
70	Tilskudd til partigruppene	139 300 000	
72	Tilskudd til Det Norske Nobelinstituttets bibliotek	1 100 000	
73	Kontingenter, internasjonale delegasjoner	10 150 000	902 470 000
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret:		
1	Driftsutgifter	5 300 000	5 300 000
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen:		
1	Driftsutgifter	42 300 000	42 300 000
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste:		
1	Driftsutgifter	7 670 000	7 670 000
51	Riksrevisjonen:		
1	Driftsutgifter	420 400 000	420 400 000
	Sum Stortinget og underliggende institusjoner		1 378 140 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Høyesterett			
61	Høyesterett:		
1	Driftsutgifter	69 083 000	69 083 000
	Sum Høyesterett		<u>69 083 000</u>
Utenriksdepartementet			
Administrasjon av utenriktjenesten			
100	Utenriksdepartementet:		
1	Driftsutgifter	1 554 487 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 790 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 000 000	
70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	800 000	
71	Diverse tilskudd	31 713 000	
72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	137 000	
90	Lån til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	360 000	1 608 287 000
103	Regjeringens fellesbevilgning for representasjon:		
1	Driftsutgifter	25 035 000	25 035 000
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet:		
1	Driftsutgifter	8 248 000	8 248 000
	Sum administrasjon av utenriktjenesten		<u>1 641 570 000</u>
Utenriksformål			
115	Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål:		
1	Driftsutgifter	27 932 000	
70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres</i>	67 635 000	95 567 000
116	Deltaking i internasjonale organisasjoner:		
70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 063 533 000	
71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i>	50 000 000	
72	EØS-finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	900 000 000	
73	Den norske finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	885 000 000	
74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania, <i>kan overføres</i>	120 000 000	3 018 533 000
118	Nordområdetiltak mv.:		
70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres</i>	280 127 000	
71	Fred- og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	3 793 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	26 698 000	310 618 000
	Sum utenriksformål		<u>3 424 718 000</u>
Administrasjon av utviklingshjelpen			
140	Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen:		
1	Driftsutgifter	948 761 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 757 000	962 518 000
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad):		
1	Driftsutgifter	185 836 000	185 836 000
144	Fredskorpset:		
1	Driftsutgifter	45 000 000	45 000 000
	Sum administrasjon av utviklingshjelpen		<u>1 193 354 000</u>
Bilateral bistand			
150	Bistand til Afrika:		
78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 843 500 000	2 843 500 000
151	Bistand til Asia:		
72	Bistand til Afghanistan, <i>kan overføres</i>	500 000 000	
78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	538 600 000	1 038 600 000
152	Bistand til Midtøsten:		
78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	500 000 000	500 000 000
153	Bistand til Latin-Amerika:		
78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	246 500 000	246 500 000
	Sum bilateral bistand		<u>4 628 600 000</u>
Globale ordninger			
160	Sivilt samfunn og demokratiutvikling:		
1	Driftsutgifter	33 500 000	
70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 193 000 000	
71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	81 000 000	
72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	7 000 000	
73	Kultur, <i>kan overføres</i>	107 000 000	
75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	172 500 000	
77	Utvekslingsordninger gjennom Fredskorpset, <i>kan overføres</i>	135 000 000	1 729 000 000
161	Næringsutvikling:		
70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	309 000 000	
75	NORFUND - tapsavsetning	143 750 000	
95	NORFUND - grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland	441 250 000	894 000 000
162	Overgangsbistand (gap):		
70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	724 000 000	724 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
163	Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter:		
70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	335 000 000	
71	Humanitær bistand og menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	2 110 000 000	2 445 000 000
164	Fred, forsoning og demokrati:		
70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	770 725 000	
71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	575 000 000	
72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	73 000 000	
73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	365 000 000	1 783 725 000
165	Forskning, kompetanseheving og evaluering:		
1	Driftsutgifter	139 000 000	
70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	333 000 000	
71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	240 000 000	712 000 000
166	Miljø og bærekraftig utvikling mv.:		
1	Driftsutgifter	25 000 000	
70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	9 795 000	
71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	39 000 000	
72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	248 000 000	
73	Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	1 475 000 000	1 796 795 000
167	Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA):		
21	Spesielle driftsutgifter	1 992 556 000	1 992 556 000
168	Kvinner og likestilling:		
70	Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	300 000 000	300 000 000
169	Globale helse- og vaksineinitiativ:		
70	Vaksine og helse, <i>kan overføres</i>	1 370 000 000	
71	Andre helse- og aidstiltak, <i>kan overføres</i>	190 000 000	1 560 000 000
	Sum globale ordninger		13 937 076 000

Multilateral bistand

170	FN-organisasjoner mv.:		
70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	860 000 000	
71	FNs befolkningsprogram (UNFPA)	332 000 000	
72	FNs barnefond (UNICEF)	400 000 000	
73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	145 000 000	
74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	240 000 000	
75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	150 000 000	
76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	1 507 200 000	
77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	160 000 000	
78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	168 220 000	
79	Ekspertes, juniorekspertes og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	67 000 000	
81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	88 000 000	4 117 420 000
171	Multilaterale finansinstitusjoner:		
70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	810 000 000	
71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	763 300 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	462 500 000	2 035 800 000
172	Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak:		
70	Gjeldslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	270 000 000	270 000 000
	Sum multilateral bistand		6 423 220 000
	Sum Utenriksdepartementet		31 248 538 000

Kunnskapsdepartementet

Administrasjon

200	Kunnskapsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	215 240 000	
21	Spesielle driftsutgifter	6 503 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 645 000	224 388 000
	Sum administrasjon		224 388 000

Grunnoplæringen

220	Utdanningsdirektoratet:		
1	Driftsutgifter	202 018 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	3 519 000	
70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	42 264 000	247 801 000
221	Foreldreutvalget for grunnopplæringen:		
1	Driftsutgifter	8 777 000	8 777 000
222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat:		
1	Driftsutgifter	120 104 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 468 000	124 572 000
223	Samisk utdanningsadministrasjon:		
50	Tilskudd til Sametinget	33 290 000	33 290 000
225	Tiltak i grunnopplæringen:		
1	Driftsutgifter	136 690 000	
60	Tilskudd til landslinjer	163 287 000	
63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres</i>	47 505 000	
64	Tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere	173 379 000	
66	Tilskudd til leirskoleopplæring	38 926 000	
67	Tilskudd til opplæring i finsk	8 973 000	
68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	183 338 000	
69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen	333 695 000	
70	Tilskudd til opplæring av lærlinger og lærekandidater med spesielle behov	8 698 000	
71	Tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskolene	9 121 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram	3 310 000	
73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	9 144 000	
74	Tilskudd til organisasjoner	11 428 000	1 127 494 000
226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	1 003 911 000	
70	IKT-tiltak, <i>kan nyttes under post 21</i>	3 628 000	1 007 539 000
227	Tilskudd til særskilte skoler:		
60	Tilskudd til Moskvaskolen	1 287 000	
62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	4 896 000	
70	Tilskudd til den franske skolen	5 200 000	
71	Tilskudd til internatdrift ved Krokeide yrkes-skole	20 988 000	
72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	26 470 000	
73	Tilskudd til opplæring i Kenya og Etiopia	3 504 000	62 345 000
228	Tilskudd til private skoler mv.:		
70	Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	986 748 000	
71	Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 090 038 000	
72	Private videregående skoler godkjent etter kap. 6A i privatskoleloven, <i>overslagsbevilgning</i>	190 472 000	
73	Private grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	64 041 000	
74	Private videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	15 336 000	
75	Private skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	148 049 000	
76	Andre private skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	35 417 000	
77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	8 833 000	
78	Kompletterende undervisning, <i>overslagsbevilgning</i>	25 751 000	
79	Toppidrett	14 337 000	
80	Privatskoleorganisasjoner	609 000	
81	Elevutveksling til utlandet	1 566 000	2 581 197 000
229	Andre tiltak:		
70	Tilskudd til sikkerhetsopplæring for fiskere	12 433 000	12 433 000
230	Kompetansesentre for spesialundervisning:		
1	Driftsutgifter	618 546 000	
21	Spesielle driftsutgifter	49 802 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 468 000	675 816 000
	Sum grunnopplæringen		5 881 264 000

Barnehager

231	Barnehager:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 51</i>	88 136 000	
50	Tilskudd til samiske barnehagetilbud	12 925 000	
51	Forskning, <i>kan nyttes under post 21</i>	7 065 000	
60	Driftstilskudd til barnehager, <i>overslagsbevilgning</i>	18 120 880 000	
61	Investeringstilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	173 000 000	
62	Tilskudd til tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne i barnehage	829 674 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
63	Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder	111 529 000	
64	Tilskudd til midlertidige lokaler, <i>overslagsbevilgning</i>	33 000 000	
65	Skjønnsmidler til barnehager	4 938 731 000	24 314 940 000
	Sum barnehager		<u>24 314 940 000</u>
Tiltak for å fremme kompetanseutvikling			
252	EUs program for livslang læring:		
70	Tilskudd	<u>187 697 000</u>	187 697 000
253	Folkehøyskoler:		
70	Tilskudd til folkehøyskoler	614 876 000	
71	Tilskudd til Folkehøyskolerådet	3 501 000	
72	Tilskudd til nordiske folkehøyskoler	<u>701 000</u>	619 078 000
254	Tilskudd til voksenopplæring:		
70	Tilskudd til studieforbund	173 828 000	
71	Tilskudd til fjernundervisning	12 504 000	
72	Tilskudd til Studiesenteret Finnsnes	3 636 000	
73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	<u>9 001 000</u>	198 969 000
255	Tilskudd til freds- og menneskerettssentre mv.:		
70	Holocaustsenteret	22 481 000	
71	Falstadsenteret	14 270 000	
72	Stiftelsen Arkivet	5 354 000	
73	Norsk fredssenter	1 259 000	
74	Nord-Norsk Fredssenter, Narvik	1 110 000	
75	Det europeiske Wergelandsenteret	<u>6 500 000</u>	50 974 000
256	Vox - Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet:		
1	Driftsutgifter	39 956 000	
21	Spesielle driftsutgifter	<u>14 085 000</u>	54 041 000
257	Program for basiskompetanse i arbeidslivet:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	<u>38 570 000</u>	38 570 000
258	Analyse og utviklingsarbeid:		
1	Driftsutgifter	3 740 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 1</i>	<u>34 326 000</u>	38 066 000
	Sum tiltak for å fremme kompetanseutvikling		<u>1 187 395 000</u>
Høyere utdanning og fagskoler			
270	Studium i utlandet og sosiale formål for studenter:		
71	Tilrettelegging av studier i utlandet	10 894 000	
74	Tilskudd til velferdsarbeid	68 048 000	
75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	<u>220 816 000</u>	299 758 000
271	Universiteter:		
50	Basisfinansiering statlige universiteter	7 385 211 000	
51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige universiteter	2 770 693 000	
52	Forskningsfinansiering statlige universiteter	<u>2 996 089 000</u>	13 151 993 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
272	Vitenskapelige høyskoler:		
50	Basisfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	579 327 000	
51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	222 126 000	
52	Forskningsfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	154 874 000	
70	Basisfinansiering private vitenskapelige høyskoler	102 076 000	
71	Resultatbasert undervisningsfinansiering private vitenskapelige høyskoler	109 522 000	
72	Forskningsfinansiering private vitenskapelige høyskoler	52 744 000	1 220 669 000
275	Høyskoler:		
50	Basisfinansiering statlige høyskoler	5 112 563 000	
51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige høyskoler	1 985 489 000	
52	Forskningsfinansiering statlige høyskoler	283 818 000	
70	Basisfinansiering private høyskoler	290 419 000	
71	Resultatbasert undervisningsfinansiering private høyskoler	231 063 000	
72	Forskningsfinansiering private høyskoler	9 428 000	7 912 780 000
276	Fagskoleutdanning:		
70	Teknisk fagskoleutdanning	317 463 000	
72	Annen fagskoleutdanning	25 814 000	343 277 000
281	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler:		
1	Driftsutgifter	401 954 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 100 000	
50	Tilskudd til Norges forskningsråd	71 500 000	
51	Senter for internasjonalisering av høyere utdanning	38 951 000	
73	Tilskudd til internasjonale programmer	18 800 000	
74	Tilskudd til UNIS	82 183 000	
75	UNINETT	21 849 000	
76	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	18 401 000	
78	Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet	13 256 000	
79	Ny universitetsklinikk i Trondheim, <i>kan overføres</i>	287 089 000	969 083 000
	Sum høyere utdanning og fagskoler		23 897 560 000
Forskning			
283	Meteorologiformål:		
50	Meteorologisk institutt	231 431 000	
72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	51 215 000	282 646 000
285	Norges forskningsråd:		
52	Forskningsformål	1 184 345 000	
55	Administrasjon	242 946 000	1 427 291 000
286	Forskningsfond:		
50	Fondet for forskning og nyskaping - overføring til Norges forskningsråd	929 517 000	
95	Fondskapital - Fondet for forskning og nyskaping	6 000 000 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
96	Fondskapital - Regionale forskningsfond	6 000 000 000	12 929 517 000
287	Forskningsinstitutter og andre tiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter	4 810 000	
53	NUPI	3 250 000	
56	Ludvig Holbergs forskningspris	9 100 000	
57	Grunnbevilgning til samfunnsvitenskaplige forskningsinstitutter	136 689 000	
58	Strategisk bevilgning til samfunnsvitenskaplige forskningsinstitutter	15 410 000	
71	Tilskudd til andre private institusjoner	29 536 000	
73	Niels Henrik Abels matematikkpris	12 400 000	211 195 000
288	Internasjonale samarbeidstiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter	6 360 000	
72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	174 125 000	
73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	1 120 164 000	
74	Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi, <i>kan overføres</i>	1 046 000	
75	UNESCO	15 370 000	1 317 065 000
	Sum forskning		16 167 714 000
	Sum Kunnskapsdepartementet		71 673 261 000

Kultur- og kirke departementet

Administrasjon m.m.

300	Kultur- og kirke departementet:		
1	Driftsutgifter	116 484 000	116 484 000
305	Lotteri- og stiftelsestilsynet:		
1	Driftsutgifter	61 330 000	
21	Spesielle driftsutgifter	816 000	62 146 000
	Sum administrasjon m.m.		178 630 000

Samfunns- og frivillighetsformål

310	Tilskudd til trossamfunn m.m.:		
70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	143 408 000	
75	Tilskudd til private kirkebygg, <i>kan overføres</i>	9 804 000	
76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	5 049 000	158 261 000
314	Kultur og samfunn:		
71	Kultur og næringsprosjekter	5 500 000	
72	Norsk-russisk kulturstrategi m.m.	5 000 000	
75	Kultur i inkluderende arbeidsliv	5 000 000	
76	Den kulturelle spaserstokken	10 440 000	25 940 000
315	Frivillighetsformål:		
70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	196 345 000	
71	Tilskudd til frivillighetssentraler	90 584 000	
72	Tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge	35 000 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
73	Tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet	3 424 000	
74	Tilskudd til etablering av frivillighetsregister, <i>kan overføres</i>	1 132 000	
75	Tilskudd til inkluderings- og fattigdomstiltak	4 000 000	
77	Tilskudd til forskningsprogram på sivilsamfunn og frivillig sektor	4 654 000	
79	Ymse frivillighetsformål	10 132 000	345 271 000
	Sum samfunns- og frivillighetsformål		<u>529 472 000</u>

Kulturformål

320	Allmenne kulturformål:		
1	Driftsutgifter	53 322 000	
51	Fond for lyd og bilde	27 222 000	
52	Norges forskningsråd	4 476 000	
53	Samiske kulturformål	61 993 000	
55	Norsk kulturfond	39 901 000	
73	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	141 767 000	
74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, <i>kan overføres</i>	177 125 000	
75	Kulturprogram, <i>kan overføres</i>	9 056 000	
78	Ymse faste tiltak	29 794 000	
79	Til disposisjon, <i>kan nyttes under post 1</i>	30 000 000	
82	Nobels fredssenter	<u>24 353 000</u>	599 009 000
321	Kunstnerformål:		
1	Driftsutgifter	16 210 000	
72	Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, <i>overslagsbevilgning</i>	14 891 000	
73	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	107 244 000	
74	Garantiinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	101 787 000	
75	Vederlagsordninger	<u>123 730 000</u>	363 862 000
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:		
1	Driftsutgifter	13 003 000	
50	Kunst i offentlige rom	15 739 000	
55	Norsk kulturfond	19 829 000	
72	Knutepunktinstitusjoner	4 745 000	
73	Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design	233 589 000	
75	Offentlig rom, arkitektur og design	28 969 000	
78	Ymse faste tiltak	<u>63 018 000</u>	378 892 000
323	Musikkformål:		
1	Driftsutgifter	156 942 000	
55	Norsk kulturfond	114 969 000	
70	Nasjonale institusjoner	199 394 000	
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	174 992 000	
72	Knutepunktinstitusjoner	60 795 000	
74	Landsdelsmusikere i Nord-Norge	16 163 000	
78	Ymse faste tiltak	<u>83 815 000</u>	807 070 000
324	Scenekunstformål:		
1	Driftsutgifter	58 430 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	59 624 000	
55	Norsk kulturfond	61 485 000	
70	Nasjonale institusjoner	748 171 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	278 175 000	
72	Knutepunktinstitusjoner	2 662 000	
73	Region- og distriktsopera	43 640 000	
75	Dans	43 491 000	
78	Ymse faste tiltak	61 472 000	1 357 150 000
325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 73</i>	65 291 000	
21	Spesielle driftsutgifter	35 000 000	
73	Prosjekt- og utviklingstiltak, <i>kan nyttes under post 1</i>	26 902 000	
78	Ymse tiltak	3 000 000	130 193 000
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål:		
1	Driftsutgifter	405 080 000	
21	Spesielle driftsutgifter	887 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 548 000	
55	Norsk kulturfond	139 114 000	
73	Noregs Mållag	3 017 000	
74	Det Norske Samlaget	13 090 000	
75	Språkteknologi, Norsk Ordbok mv.	16 996 000	
76	Ibsenpris m.m.	4 267 000	
78	Ymse faste tiltak	102 095 000	705 094 000
328	Museums- og andre kulturvernformål:		
55	Norsk kulturfond	11 227 000	
70	Det nasjonale museumsnettverket	741 091 000	
78	Ymse faste tiltak	54 435 000	806 753 000
329	Arkivformål:		
1	Driftsutgifter	244 571 000	
21	Spesielle driftsutgifter	7 141 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 729 000	
78	Ymse faste tiltak	7 370 000	265 811 000
	Sum kulturformål		5 413 834 000

Film- og medieformål

334	Film- og medieformål:		
1	Driftsutgifter	135 554 000	
21	Spesielle driftsutgifter	7 308 000	
50	Norsk filmfond, <i>kan nyttes under post 71</i>	326 381 000	
51	Audiovisuelle produksjoner	28 956 000	
71	Filmtiltak m.m., <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	19 346 000	
73	Regional filmsatsing	37 296 000	
75	Medieprogram, <i>kan overføres</i>	21 851 000	
78	Ymse faste tiltak	24 458 000	
79	Til disposisjon	2 000 000	603 150 000
335	Pressestøtte:		
71	Produksjonstilskudd	264 452 000	
73	Anvendt medieforskning og etterutdanning	13 086 000	
75	Tilskudd til samiske aviser	21 627 000	
76	Tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner	987 000	
77	Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	1 743 000	301 895 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk:		
70	Kompensasjon	37 910 000	37 910 000
	Sum film- og medieformål		942 955 000
Den norske kirke			
340	Kirkelig administrasjon:		
1	Driftsutgifter	152 879 000	
21	Spesielle driftsutgifter	25 955 000	
71	Tilskudd til kirkelige formål	190 050 000	
72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	10 000 000	
73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000 000	
74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000 000	
75	Trosopplæring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	150 000 000	
76	Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	500 000	537 384 000
341	Presteskaptet:		
1	Driftsutgifter	814 304 000	
21	Spesielle driftsutgifter	5 651 000	819 955 000
342	Nidaros domkirke m.m.:		
1	Driftsutgifter	51 298 000	51 298 000
	Sum Den norske kirke		1 408 637 000
	Sum Kultur- og kirke departementet		8 473 528 000
Justis- og politidepartementet			
Administrasjon			
400	Justisdepartementet:		
1	Driftsutgifter	259 176 000	
71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	7 350 000	266 526 000
	Sum administrasjon		266 526 000
Rettsvesen			
410	Tingrettene og lagmannsrettene:		
1	Driftsutgifter	1 375 797 000	
21	Spesielle driftsutgifter	52 241 000	1 428 038 000
411	Domstoladministrasjonen:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 410 post 1</i>	65 556 000	65 556 000
413	Jordskiftedomstolene:		
1	Driftsutgifter	184 972 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 558 000	191 530 000
414	Forliksråd og andre domsutgifter:		
1	Driftsutgifter	109 080 000	
21	Spesielle driftsutgifter	42 576 000	151 656 000
	Sum rettsvesen		1 836 780 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Kriminalomsorg			
430	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning:		
1	Driftsutgifter	2 931 885 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430 post 1</i>	62 228 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	19 854 000	
60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	37 000 000	
70	Tilskudd	19 391 000	3 070 358 000
432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS):		
1	Driftsutgifter	185 327 000	185 327 000
	Sum kriminalomsorg		<u>3 255 685 000</u>
Politi og påtalemyndighet			
440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1</i>	7 974 287 000	
21	Spesielle driftsutgifter	132 562 000	
22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	6 703 000	
23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	42 038 000	
70	Tilskudd	7 730 000	
71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	2 529 000	
73	Tilskudd til EUs yttergrensefond	47 000 000	8 212 849 000
441	Oslo politidistrikt:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440, post 1</i>	1 614 601 000	1 614 601 000
442	Politihøgskolen:		
1	Driftsutgifter	331 458 000	331 458 000
445	Den høyere påtalemyndighet:		
1	Driftsutgifter	122 948 000	122 948 000
446	Den militære påtalemyndighet:		
1	Driftsutgifter	5 389 000	5 389 000
448	Grensekommissæren:		
1	Driftsutgifter	5 192 000	5 192 000
	Sum politi og påtalemyndighet		<u>10 292 437 000</u>
Redningstjenesten, samfunnssikkerhet og beredskap			
450	Sivile vernepliktige:		
1	Driftsutgifter	77 046 000	77 046 000
451	Samfunnssikkerhet og beredskap:		
1	Driftsutgifter	536 366 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 442 000	
70	Overføringer til private	4 907 000	543 715 000
452	Sentral krisehåndtering:		
1	Driftsutgifter	10 492 000	10 492 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
455	Redningstjenesten:		
1	Driftsutgifter	566 865 000	
21	Spesielle driftsutgifter	7 848 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	55 022 000	
71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i rednings- tjenesten	12 748 000	
72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	85 054 000	727 537 000
456	Direktoratet for nødkommunikasjon:		
1	Driftsutgifter	183 269 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	377 841 000	561 110 000
	Sum redningstjenesten, samfunnssikkerhet og beredskap		1 919 900 000
Andre virksomheter			
460	Spesialenheten for politisaker:		
1	Driftsutgifter	29 926 000	29 926 000
462	Tinglysing:		
1	Driftsutgifter	180 811 000	180 811 000
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.:		
1	Driftsutgifter	758 949 000	758 949 000
467	Norsk Lovtidend:		
1	Driftsutgifter	3 853 000	3 853 000
468	Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker:		
1	Driftsutgifter	13 621 000	13 621 000
	Sum andre virksomheter		987 160 000
Fri rettshjelp, erstatninger, konfliktråd m.m.			
470	Fri rettshjelp:		
1	Driftsutgifter	5 854 000	
70	Fri sakførsel	436 884 000	
71	Fritt rettsråd	177 747 000	
72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	30 282 000	650 767 000
471	Statens erstatningsansvar:		
71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	114 043 000	
72	Erstatning i anledning av strafforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	17 767 000	131 810 000
472	Voldsoffererstatning og rådgiving for krimi- nalitetsofre:		
1	Driftsutgifter	19 142 000	
70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	166 127 000	185 269 000
473	Statens sivilrettsforvaltning:		
1	Driftsutgifter	31 271 000	31 271 000
474	Konfliktråd:		
1	Driftsutgifter	50 366 000	50 366 000
475	Bobehandling:		
1	Driftsutgifter	47 999 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 921 000	55 920 000
	Sum fri rettshjelp, erstatninger, konfliktråd m.m.		1 105 403 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Svalbardbudsjettet			
480	Svalbardbudsjettet:		
50	Tilskudd	129 852 000	129 852 000
	Sum Svalbardbudsjettet		<u>129 852 000</u>
	Sum Justis- og politidepartementet		<u>19 793 743 000</u>
Kommunal- og regionaldepartementet			
Administrasjon m.m.			
500	Kommunal- og regionaldepartementet:		
1	Driftsutgifter	141 500 000	
21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag, <i>kan overføres</i>	8 350 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 000 000	
50	Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd	<u>11 500 000</u>	162 350 000
502	Valgutgifter:		
1	Driftsutgifter	<u>42 500 000</u>	42 500 000
	Sum administrasjon m.m.		<u>204 850 000</u>
Distrikts- og regionalpolitikk			
551	Regional utvikling og nyskaping:		
60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	1 314 200 000	
61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, <i>kan overføres</i>	631 600 000	
64	Utviklingsmidler til Oppland fylkeskommune	70 650 000	
71	Nordområdetiltak, <i>kan overføres</i>	<u>100 000 000</u>	2 116 450 000
552	Nasjonalt samarbeid for regional utvikling:		
21	Kunnskapsutvikling, informasjon, mv., <i>kan overføres</i>	11 000 000	
72	Nasjonale tiltak for regional utvikling, <i>kan overføres</i>	<u>407 700 000</u>	418 700 000
554	Kompetansesenter for distriktsutvikling:		
1	Driftsutgifter	<u>21 500 000</u>	21 500 000
	Sum distrikts- og regionalpolitikk		<u>2 556 650 000</u>
Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.			
571	Rammetilskudd til kommuner:		
21	Kunnskapsutvikling og drift av inntektssystemet, <i>kan overføres</i>	8 058 000	
60	Innbyggertilskudd	46 531 818 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
61	Distriktstilskudd Sør-Norge	310 661 000	
62	Nord-Norge- og Namdalstilskudd	1 384 069 000	
63	Småkommunetilskudd	964 791 000	
64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 572 post 64</i>	1 636 000 000	
65	Hovedstadstilskudd	300 000 000	
66	Veksttilskudd	218 492 000	51 353 889 000
572	Rammetilskudd til fylkeskommuner:		
60	Innbyggertilskudd	15 963 827 000	
62	Nord-Norge-tilskudd	500 791 000	
64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 571 post 64</i>	890 000 000	
65	Tilskudd til barnevern/hovedstadstilskudd	504 573 000	17 859 191 000
575	Ressurskrevende tjenester:		
60	Toppfinansieringsordning, <i>overslagsbevilgning</i>	3 285 000 000	3 285 000 000
	Sum rammeoverføringer til kommunesektoren mv.		72 498 080 000
Bolig, bomiljø og bygg			
580	Bostøtte:		
70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	2 887 600 000	2 887 600 000
581	Bolig- og bomiljøtiltak:		
21	Kunnskapsutvikling og -formidling	5 000 000	
72	Program for reduserte byggekostnader, <i>kan overføres</i>	16 000 000	
74	Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling, <i>kan overføres</i>	43 000 000	
75	Boligitilskudd til etablering, tilpasning og utleieboliger, <i>kan overføres</i>	658 600 000	
78	Kompetansetilskudd, <i>kan overføres</i>	57 000 000	779 600 000
582	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg og kirkebygg:		
60	Rentekompensasjon - skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i>	930 000 000	
61	Rentekompensasjon - kirkebygg, <i>kan overføres</i>	105 400 000	1 035 400 000
585	Husleietvistutvalget i Oslo og Akershus:		
1	Driftsutgifter	7 000 000	7 000 000
586	Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser:		
63	Tilskudd til kompensasjon for utgifter til renter og avdrag	1 796 900 000	
64	Investeringsstilskudd, <i>kan overføres</i>	279 400 000	2 076 300 000
587	Statens bygningstekniske etat:		
1	Driftsutgifter	46 700 000	
22	Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling	10 300 000	57 000 000
	Sum bolig, bomiljø og bygg		6 842 900 000
	Sum Kommunal- og regionaldepartementet		82 102 480 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Arbeids- og inkluderingsdepartementet			
Administrasjon			
600	Arbeids- og inkluderingsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	219 113 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 123 000	222 236 000
601	Utredningsvirksomhet, forskning m.m.:		
21	Spesielle driftsutgifter	79 422 000	
50	Norges forskningsråd	105 479 000	
70	Tilskudd	30 330 000	
72	Tilskudd til Senter for seniorpolitikk m.m.	10 649 000	225 880 000
604	NAV-reform og pensjonsreform:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 45</i>	889 257 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	1 067 336 000	1 956 593 000
605	Arbeids- og velferdsetaten:		
1	Driftsutgifter	8 164 974 000	
21	Spesielle driftsutgifter	32 562 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	219 797 000	
70	Tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sykemeldte, <i>kan overføres</i>	216 550 000	8 633 883 000
606	Trygderetten:		
1	Driftsutgifter	60 228 000	60 228 000
	Sum administrasjon		11 098 820 000
Tiltak for bedre levekår mv.			
621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inklude- ring:		
21	Spesielle driftsutgifter	32 936 000	
62	Kvalifiseringsprogrammet, <i>kan overføres</i>	559 700 000	
63	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte, <i>kan overføres</i>	170 485 000	
70	Frivillig arbeid, <i>kan overføres</i>	36 140 000	
74	Tilskudd til pensjonistenes organisasjoner mv.	9 292 000	808 553 000
	Sum tiltak for bedre levekår mv.		808 553 000
Arbeidsmarked			
634	Arbeidsmarkedstiltak:		
21	Forsøk, utviklingstiltak mv., <i>kan overføres</i>	66 750 000	
76	Tiltak for arbeidssøkere, <i>kan overføres</i>	6 162 220 000	6 228 970 000
635	Ventelønn:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	230 000 000	230 000 000
	Sum arbeidsmarked		6 458 970 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Arbeidsmiljø og sikkerhet			
640	Arbeidstilsynet:		
1	Driftsutgifter	409 200 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>4 000 000</u>	413 200 000
642	Petroleumstilsynet:		
1	Driftsutgifter	168 300 000	
21	Spesielle driftsutgifter	20 500 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>1 600 000</u>	190 400 000
643	Statens arbeidsmiljøinstitutt:		
50	Statstilskudd	<u>91 500 000</u>	91 500 000
646	Pionerdykkere i Nordsjøen:		
1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	200 000	
70	Tilskudd til pionerdykkere, <i>overslagsbevilgning</i>	10 000 000	
72	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	<u>2 800 000</u>	13 000 000
648	Arbeidsretten, Riksmeklingsmannen m.m.:		
1	Driftsutgifter	14 200 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 1</i>	1 700 000	
70	Tilskudd til faglig utvikling	<u>3 900 000</u>	19 800 000
	Sum arbeidsmiljø og sikkerhet		<u>727 900 000</u>
Integrering og mangfold			
650	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet:		
1	Driftsutgifter	<u>160 970 000</u>	160 970 000
651	Bosetting av flyktninger og tiltak for inn- vandrere:		
21	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, integrering og mangfold, <i>kan overføres</i>	19 000 000	
60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i>	3 455 840 000	
62	Kommunale innvandrertiltak	83 520 000	
70	Bosettingsordningen og integreringstilskudd, oppfølging	3 450 000	
71	Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	45 725 000	
72	Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.	<u>2 085 000</u>	3 609 620 000
652	Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolk- ningen og myndighetene:		
1	Driftsutgifter	<u>5 600 000</u>	5 600 000
653	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere:		
21	Spesielle driftsutgifter, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, <i>kan overføres</i>	15 680 000	
60	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 527 460 000	
70	Norskprøver for voksne innvandrere	<u>14 000 000</u>	1 557 140 000
	Sum integrering og mangfold		<u>5 333 330 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Kontantytelser			
660	Krigspensjon:		
70	Tilskudd, militære, <i>overslagsbevilgning</i>	190 000 000	
71	Tilskudd, sivile, <i>overslagsbevilgning</i>	485 600 000	675 600 000
664	Pensjonstrygden for sjømenn:		
70	Tilskudd	638 000 000	638 000 000
666	Avtalefestet pensjon (AFP):		
70	Tilskudd	1 230 000 000	1 230 000 000
667	Supplerende stønad til personer over 67 år:		
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	300 000 000	300 000 000
	Sum kontantytelser		<u>2 843 600 000</u>
Nasjonale minoriteter			
670	Nasjonale minoriteter:		
70	Tilskudd til nasjonale minoriteter	5 489 000	
71	Avkastning av Romanifolkets fond	4 000 000	
72	Tiltak for rom, <i>kan overføres</i>	5 297 000	14 786 000
	Sum nasjonale minoriteter		<u>14 786 000</u>
Samiske formål			
680	Sametinget:		
50	Sametinget	203 735 000	
54	Avkastning av Samefolkets fond	4 700 000	208 435 000
681	Tilskudd til samiske formål:		
72	Samisk språk, informasjon, mv.	9 055 000	
74	Dokumentasjon, formidling mv.	1 357 000	10 412 000
682	Galdu - Kompetansesenter for urfolks rettigheter:		
1	Driftsutgifter	2 911 000	2 911 000
684	Internasjonalt fag- og formidlingscenter for reindrift:		
1	Driftsutgifter	3 290 000	3 290 000
	Sum samiske formål		<u>225 048 000</u>
Beskyttelse og innvandring			
690	Utlendingsdirektoratet:		
1	Driftsutgifter	717 363 000	
21	Spesielle driftsutgifter, statlige mottak	2 060 568 000	
22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse	75 400 000	
23	Kunnskapsutvikling, migrasjon, <i>kan overføres</i>	6 574 000	
60	Vertskommunetilskudd	132 200 000	
72	Retur og tilbakevending for flyktninger, <i>kan overføres</i>	20 450 000	
73	Gjenbosetting av flyktninger - støttetiltak, <i>kan nyttes under kap. 651 post 60</i>	5 950 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
75	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, <i>kan overføres</i>	12 300 000	3 030 805 000
691	Utlendingsnemnda:		
1	Driftsutgifter	231 437 000	
21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling	19 100 000	250 537 000
	Sum beskyttelse og innvandring		3 281 342 000
	Sum Arbeids- og inkluderingsdepartementet		30 792 349 000

Helse- og omsorgsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet mv.

700	Helse- og omsorgsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	143 921 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 615 000	148 536 000
701	Forskning:		
50	Norges forskningsråd mv.	224 122 000	224 122 000
702	Helse- og sosialberedskap:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 70</i>	68 716 000	
70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	3 416 000	72 132 000
703	Internasjonalt samarbeid:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	41 105 000	
70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 60</i>	18 270 000	59 375 000
	Sum Helse- og omsorgsdepartementet mv.		504 165 000

Folkehelse

710	Nasjonalt folkehelseinstitutt:		
1	Driftsutgifter	460 889 000	
21	Spesielle driftsutgifter	472 064 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 766 000	949 719 000
712	Bioteknologinemnda:		
1	Driftsutgifter	8 021 000	8 021 000
715	Statens strålevern:		
1	Driftsutgifter	66 825 000	
21	Oppdragsutgifter	39 902 000	106 727 000
716	Statens institutt for rusmiddelforskning:		
1	Driftsutgifter	36 514 000	36 514 000
718	Alkohol og narkotika:		
21	Spesielle driftsutgifter	39 699 000	
63	Rusmiddeltiltak, <i>kan overføres</i>	41 956 000	
70	Frivillig arbeid mv., <i>kan overføres</i>	94 350 000	176 005 000
719	Folkehelse:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 79</i>	62 199 000	
60	Kommunetilskudd, <i>kan overføres</i>	54 898 000	
70	Hivforebygging, smittevern mv., <i>kan overføres</i>	30 551 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
71	Forebygging av uønskede svangerskap og abort, <i>kan overføres</i>	25 128 000	
72	Stiftelsen Amatheia	14 985 000	
73	Fysisk aktivitet, <i>kan overføres</i>	19 136 000	
74	Skolefrukt, <i>kan overføres</i>	16 753 000	
79	Andre tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	15 950 000	239 600 000
	Sum folkehelse		<u>1 516 586 000</u>

Helsetjeneste

720	Helsedirektoratet:		
1	Driftsutgifter	692 067 000	
21	Spesielle driftsutgifter	43 511 000	
22	Elektroniske resepter, <i>kan overføres</i>	55 010 000	790 588 000
721	Statens helsetilsyn:		
1	Driftsutgifter	75 467 000	75 467 000
722	Norsk pasientskadeerstatning:		
1	Driftsutgifter	89 453 000	
70	Dekning av advokatutgifter	29 037 000	
71	Særskilte tilskudd	2 000 000	120 490 000
723	Pasientskadenemnda:		
1	Driftsutgifter	30 479 000	30 479 000
724	Helsepersonell og tilskudd til personelltiltak:		
1	Driftsutgifter	30 267 000	
21	Forsøk og utvikling i primærhelsetjenesten, <i>kan nyttes under post 70</i>	16 572 000	
61	Tilskudd til turnustjenesten	146 354 000	
70	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	43 367 000	
71	Tilskudd til Nordiska högskolan för folkhälsövetenskap mv.	15 451 000	252 011 000
725	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten:		
1	Driftsutgifter	100 340 000	100 340 000
726	Habilitering, rehabilitering og tiltak for rusmiddelavhengige:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	21 239 000	
70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	74 724 000	
71	Kjøp av opptrening og helsetjenester, <i>kan overføres</i>	42 884 000	138 847 000
727	Tannhelsetjenesten:		
21	Forsøk og utvikling i tannhelsetjenesten, <i>kan nyttes under post 70</i>	9 500 000	
70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21, kan overføres</i>	56 378 000	65 878 000
728	Forsøk og utvikling mv.:		
21	Spesielle driftsutgifter	52 208 000	
70	Tilskudd	22 357 000	74 565 000
729	Annen helsetjeneste:		
1	Driftsutgifter	42 128 000	
60	Helsetjeneste til innsatte i fengsel	113 959 000	
70	Behandlingsreiser til utlandet	100 236 000	
71	Tilskudd til Norsk Pasientforening mv.	5 837 000	262 160 000
	Sum helsetjeneste		<u>1 910 825 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Regionale helseforetak			
732	Regionale helseforetak:		
21	Forsøk og utvikling i sykehussektoren, <i>kan overføres</i>	8 095 000	
70	Tilskudd til helseforetakene, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under postene 72, 73, 74 og 75</i>	619 218 000	
72	Tilskudd til Helse Sør-Øst RHF, <i>kan overføres</i>	38 579 780 000	
73	Tilskudd til Helse Vest RHF, <i>kan overføres</i>	13 168 191 000	
74	Tilskudd til Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres</i>	10 044 640 000	
75	Tilskudd til Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i>	9 012 408 000	
76	Innsatsstyrt finansiering av sykehus, <i>overslagsbevilgning</i>	18 721 282 000	
77	Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus mv., <i>overslagsbevilgning</i>	2 042 346 000	
78	Tilskudd til forskning og nasjonale medisinske kompetansesentre, <i>kan overføres</i>	832 312 000	
79	Helse- og rehabiliteringstjenester for syke- meldte, <i>kan overføres</i>	478 048 000	
81	Tilskudd til store byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	652 543 000	
82	Investeringslån	1 075 812 000	
83	Opptreksrenter for lån fom. 2008, <i>overslags-</i> <i>bevilgning</i>	120 000 000	
86	Driftskreditter	7 300 000 000	
91	Opptreksrenter for lån tom. 2007, <i>overslags-</i> <i>bevilgning</i>	90 000 000	102 744 675 000
737	Kreftregisteret:		
70	Tilskudd	87 496 000	87 496 000
	Sum regionale helseforetak		<u>102 832 171 000</u>
Psykisk helse			
742	Kontrollkommisjonene og andre utgifter under psykisk helsevern:		
1	Driftsutgifter	35 610 000	
70	Tilskudd	2 055 000	37 665 000
743	Statlige stimuleringstiltak for psykisk helse:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	23 015 000	
62	Tilskudd til psykisk helsearbeid i kommuner, <i>kan overføres</i>	94 900 000	
70	Kompetanse, utredninger og utviklingsarbeid, <i>kan overføres</i>	418 162 000	
73	Tilskudd til arbeid med vold og traumatisk stress, <i>kan overføres</i>	114 966 000	
75	Tilskudd til styrking av psykisk helsevern, <i>kan overføres</i>	44 625 000	695 668 000
744	Tvungen omsorg for psykisk utviklings- hemmede:		
70	Fagenhet for tvungen omsorg	53 741 000	53 741 000
	Sum psykisk helse		<u>787 074 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Legemidler			
750	Statens legemiddelverk:		
1	Driftsutgifter	185 793 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 016 000	189 809 000
751	Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	11 788 000	
70	Tilskudd	50 753 000	62 541 000
	Sum legemidler		252 350 000
Omsorgstjenester			
760	Utredningsvirksomhet mv.:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	21 160 000	
70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	4 070 000	25 230 000
761	Tilskudd forvaltet av Helsedirektoratet:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	147 744 000	
60	Tilskudd til omsorgstjenester, <i>kan overføres</i>	161 584 000	
61	Tilskudd til vertskommuner	941 098 000	
63	Tilskudd til rusmiddeltiltak, <i>kan overføres</i>	258 078 000	
66	Tilskudd til brukerstyrt personlig assistanse	81 267 000	
67	Tilskudd til særskilte utviklingstiltak	35 738 000	
70	Frivillig rusmiddelforebyggende arbeid mv., <i>kan overføres</i>	129 044 000	
71	Tilskudd til frivillig arbeid	16 208 000	
72	Tilskudd til Landsbystiftelsen	61 636 000	
73	Tilskudd til døvblinde og døve	11 819 000	
75	Kompetansetiltak	3 710 000	
76	Tilskudd til opphold i institusjon for eldre med særskilte behov	7 477 000	
77	Kompetansesentra mv.	92 914 000	
79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	12 206 000	1 960 523 000
	Sum omsorgstjenester		1 985 753 000
	Sum Helse- og omsorgsdepartementet		109 788 924 000
Barne- og likestillingsdepartementet			
Administrasjon			
800	Barne- og likestillingsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	111 940 000	
21	Spesielle driftsutgifter	5 960 000	117 900 000
	Sum administrasjon		117 900 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Tiltak for familie og likestilling			
840	Krisetiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter	25 319 000	
60	Tilskudd til krisesentre, <i>overslagsbevilgning</i>	165 000 000	
61	Tilskudd til incestsentre, <i>overslagsbevilgning</i>	57 272 000	
70	Tilskudd til voldsforebyggende tiltak mv., <i>kan nyttes under kap. 858 post 1</i>	12 502 000	260 093 000
841	Samlivs- og konfliktløsning:		
21	Spesielle driftsutgifter, meklingsgodtgjørelse, <i>overslagsbevilgning</i>	13 000 000	
22	Opplæring, forskning, utvikling mv.	6 118 000	
23	Refusjon av utgifter til DNA-analyser, <i>overslagsbevilgning</i>	6 049 000	
70	Tilskudd til samlivstiltak	6 368 000	31 535 000
842	Familievern:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	189 642 000	
21	Spesielle driftsutgifter	5 116 000	
70	Tilskudd til kirkens familieverntjeneste mv., <i>kan nyttes under post 1</i>	120 259 000	315 017 000
843	Likestillings- og diskrimineringsnemnda:		
1	Driftsutgifter	2 247 000	2 247 000
844	Kontantstøtte:		
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	1 472 000 000	1 472 000 000
845	Barnetrygd:		
70	Tilskudd	14 590 000 000	14 590 000 000
846	Forsknings- og utredningsvirksomhet, tilskudd mv.:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 50</i>	13 850 000	
50	Forskning, <i>kan nyttes under post 21</i>	10 996 000	
70	Tilskudd	15 609 000	
71	Særlige familiepolitiske tiltak	1 020 000	
72	Tiltak for lesbiske og homofile	7 743 000	
73	Tilskudd til Kvinneuniversitetene	5 140 000	
79	Tilskudd til internasjonalt familie- og likestillingsarbeid, <i>kan overføres</i>	5 084 000	59 442 000
847	Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i>	27 249 000	
50	Forskning	6 920 000	
70	Tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner	150 753 000	
71	Tiltak for økt tilgjengelighet og universell utforming, <i>kan nyttes under post 21</i>	18 570 000	203 492 000
849	Likestillings- og diskrimineringsombudet:		
50	Basisbevilgning	48 574 000	48 574 000
	Sum tiltak for familie og likestilling		16 982 400 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Tiltak for barn og ungdom			
850	Barneombudet:		
1	Driftsutgifter	10 309 000	10 309 000
852	Adopsjonsstøtte:		
70	Tilskudd til foreldre som adopterer barn fra utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	20 045 000	20 045 000
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet:		
1	Driftsutgifter - Fylkesnemndene for sosiale saker	111 577 000	
21	Spesielle driftsutgifter	38 093 000	
50	Forskning, <i>kan nyttes under post 71</i>	13 294 000	
64	Tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>	142 863 000	
65	Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak knyttet til enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>	268 910 000	
70	Tilskudd til Rostad ungdomsheim og Rostad ettervernsheim	2 530 000	
71	Utvikling og opplysningsarbeid mv., <i>kan nyttes under post 50</i>	72 856 000	650 123 000
855	Statlig forvaltning av barnevernet:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 22 og post 60</i>	2 851 258 000	
21	Spesielle driftsutgifter	54 247 000	
22	Kjøp av private barneverntjenester, <i>kan nyttes under post 1</i>	1 517 294 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	63 288 000	
60	Tilskudd til kommunene, <i>kan nyttes under post 1</i>	164 678 000	4 650 765 000
856	Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere:		
1	Driftsutgifter	378 930 000	
21	Spesielle driftsutgifter	5 220 000	384 150 000
857	Barne- og ungdomstiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter	2 217 000	
50	Forskning, <i>kan nyttes under post 71</i>	6 688 000	
70	Barne- og ungdomsorganisasjoner	95 539 000	
71	Utviklingsarbeid, <i>kan nyttes under post 50</i>	10 696 000	
73	Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn, <i>kan overføres</i>	65 463 000	
79	Tilskudd til internasjonalt ungdomssamarbeid mv., <i>kan overføres</i>	30 715 000	211 318 000
858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 855 post 1</i>	170 619 000	
21	Spesielle driftsutgifter	2 130 000	
22	Reguleringspremie til KLP og fylkeskommunale pensjonskasser	28 292 000	201 041 000
859	EUs ungdomsprogram:		
1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 893 000	6 893 000
	Sum tiltak for barn og ungdom		<u>6 134 644 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Forbrukerpolitikk			
860	Forbrukerrådet:		
50	Basisbevilgning	<u>94 137 000</u>	94 137 000
862	Positiv miljømerking:		
70	Driftstilskudd til offentlig stiftelse for positiv miljømerking	<u>4 532 000</u>	4 532 000
865	Forbrukerpolitiske tiltak og internasjonalt samarbeid:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	20 903 000	
79	EUs rammeprogram for forbrukerpolitikk, <i>kan overføres</i>	<u>4 248 000</u>	25 151 000
866	Statens institutt for forbruksforskning:		
50	Basisbevilgning	<u>25 660 000</u>	25 660 000
867	Sekretariatet for Forbrukertvistutvalget og Markedsrådet:		
1	Driftsutgifter	<u>7 449 000</u>	7 449 000
868	Forbrukerombudet:		
1	Driftsutgifter	<u>19 533 000</u>	19 533 000
	Sum forbrukerpolitikk		<u>176 462 000</u>
	Sum Barne- og likestillingsdepartementet		<u>23 411 406 000</u>

Nærings- og handelsdepartementet

Administrasjon

900	Nærings- og handelsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	162 405 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	44 000 000	
23	Forenklingstiltak, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	20 500 000	
72	Tilskudd til beredskapsordninger	3 000 000	
73	Tilskudd til Ungt Entreprenørskap, <i>kan overføres</i>	<u>11 000 000</u>	250 905 000
	Sum administrasjon		<u>250 905 000</u>

Infrastruktur og rammebetingelser

901	Styret for det industrielle rettsvern:		
1	Driftsutgifter	<u>201 000 000</u>	201 000 000
902	Justervesenet:		
1	Driftsutgifter	81 500 000	
21	Spesielle driftsutgifter	<u>2 000 000</u>	83 500 000
903	Norsk Akkreditering:		
1	Driftsutgifter	<u>25 200 000</u>	25 200 000
904	Brønnøysundregistrene:		
1	Driftsutgifter	241 800 000	
22	Forvaltning av Altinn-løsningen, <i>kan overføres</i>	247 200 000	
23	Offentlige informasjonstjenester, <i>kan overføres</i>	<u>14 100 000</u>	503 100 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
905	Norges geologiske undersøkelse:		
1	Driftsutgifter	120 700 000	
21	Spesielle driftsutgifter	42 000 000	162 700 000
906	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard:		
1	Driftsutgifter	12 700 000	
30	Sikrings- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	10 000 000	22 700 000
907	Sjøfartsdirektoratet:		
1	Driftsutgifter	298 200 000	298 200 000
908	Skipsregistrene:		
1	Driftsutgifter	20 000 000	20 000 000
909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk:		
73	Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk, <i>overslagsbevilgning</i>	1 750 000 000	1 750 000 000
913	Standardisering:		
70	Tilskudd	26 700 000	26 700 000
	Sum infrastruktur og rammebetingelser		3 093 100 000
Forskning, innovasjon og internasjonalisering			
920	Norges forskningsråd:		
50	Tilskudd	1 208 300 000	1 208 300 000
922	Romvirksomhet:		
50	Norsk Romsenter	39 100 000	
70	Kontingent i European Space Agency (ESA)	126 400 000	
71	Internasjonal romvirksomhet	257 600 000	
72	Nasjonale følgemidler, <i>kan overføres</i>	43 200 000	466 300 000
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer:		
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	61 200 000	61 200 000
929	Norsk Designråd:		
70	Tilskudd	36 000 000	36 000 000
934	Internasjonaliseringstiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	15 000 000	
73	Støtte ved kapitalvareeksport	166 500 000	
74	Norsk deltakelse i EXPO 2010, <i>kan overføres</i>	62 500 000	244 000 000
937	Svalbard Reiseliv AS:		
71	Tilskudd	2 100 000	2 100 000
938	Omstillingstiltak:		
71	Omstillingstilskudd til Sør-Varanger, <i>kan overføres</i>	1 000 000	1 000 000
	Sum forskning, innovasjon og internasjonalisering		2 018 900 000
Statlig eierskap			
950	Forvaltning av statlig eierskap:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 700 000	10 700 000
953	Kings Bay AS:		
70	Tilskudd	40 000 000	40 000 000
	Sum statlig eierskap		50 700 000
	Sum Nærings- og handelsdepartementet		5 413 605 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Fiskeri- og kystdepartementet			
Administrasjon			
1000	Fiskeri- og kystdepartementet:		
1	Driftsutgifter	100 301 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 860 000	
70	Tilskudd diverse formål, <i>kan overføres</i>	500 000	
71	Tilskudd til kystkultur, <i>kan overføres</i>	8 000 000	119 661 000
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner:		
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	8 970 000	8 970 000
	Sum administrasjon		<u>128 631 000</u>
Forskning og innovasjon			
1020	Havforskningsinstituttet:		
1	Driftsutgifter	286 150 000	
21	Spesielle driftsutgifter	272 000 000	558 150 000
1021	Drift av forskningsfartøyene:		
1	Driftsutgifter	119 050 000	
21	Spesielle driftsutgifter	54 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 000 000	176 050 000
1022	NIFES:		
1	Driftsutgifter	54 600 000	
21	Spesielle driftsutgifter	78 300 000	132 900 000
1023	Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU:		
50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	308 400 000	
51	Tilskudd Veterinærinstituttet	37 900 000	
71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	23 300 000	
72	Tilskudd NOFIMA, <i>kan overføres</i>	66 200 000	
74	Tilskudd marin bioteknologi mv., <i>kan overføres</i>	25 000 000	460 800 000
	Sum forskning og innovasjon		<u>1 327 900 000</u>
Fiskeri- og havbruksforvaltning			
1030	Fiskeridirektoratet:		
1	Driftsutgifter	327 600 000	
21	Spesielle driftsutgifter	4 520 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 600 000	333 720 000
1050	Diverse fiskeriformål:		
71	Sosiale tiltak, <i>kan overføres</i>	2 000 000	
74	Erstatninger, <i>kan overføres</i>	2 140 000	
75	Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene, <i>kan overføres</i>	54 000 000	
79	Informasjon ressursforvaltning, <i>kan overføres</i>	1 350 000	59 490 000
	Sum fiskeri- og havbruksforvaltning		<u>393 210 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Kystforvaltning			
1062	Kystverket:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	1 186 920 000	
21	Spesielle driftsutgifter	4 070 000	
30	Nyanlegg og større vedlikehold, <i>kan overføres</i>	398 100 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	47 400 000	
60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres</i>	30 800 000	
70	Tilskudd Redningsselskapet	41 000 000	1 708 290 000
1070	Samfunnet Jan Mayen:		
1	Driftsutgifter	31 200 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 000 000	36 200 000
	Sum kystforvaltning		1 744 490 000
	Sum Fiskeri- og kystdepartementet		3 594 231 000

Landbruks- og matdepartementet

Landbruks- og matforvaltning m.m.

1100	Landbruks- og matdepartementet:		
1	Driftsutgifter	127 180 000	
45	Store utstyrskjøp og vedlikehold - ordinære forvaltningsorganer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	2 760 000	
50	Store utstyrskjøp og vedlikehold - forvaltningsorganer med særskilte fullmakter	247 000	130 187 000
	Sum landbruks- og matforvaltning m.m.		130 187 000

Matpolitikk

1112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet:		
50	Kunnskapsutvikling, kunnskapsformidling og beredskap, Veterinærinstituttet	80 573 000	
51	Kunnskapsutvikling, kunnskapsformidling og beredskap, Bioforsk	61 227 000	
52	Støtte til fagsentrene, Bioforsk	18 427 000	160 227 000
1115	Mattilsynet:		
1	Driftsutgifter	1 135 311 000	
22	Reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser	7 000 000	
23	Særskilte prosjekt	30 660 000	
71	Tilskudd til erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	1 131 000	1 174 102 000
	Sum matpolitikk		1 334 329 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Forskning og innovasjon			
1137	Forskning og innovasjon:		
50	Forskningsaktivitet	193 368 000	
51	Basisbevilgninger til forskningsinstitutter m.m.	175 530 000	
52	Omstillingsmidler Bioforsk	10 282 000	
53	Planlegging Veterinærinstituttet mv.	3 000 000	382 180 000
	Sum forskning og innovasjon		<u>382 180 000</u>
Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak			
1138	Støtte til organisasjoner m.m.:		
70	Støtte til organisasjoner, <i>kan overføres</i>	19 447 000	
71	Internasjonalt skogpolitisk samarbeid - organisasjoner og prosesser, <i>kan overføres</i>	7 144 000	26 591 000
1139	Genressurser, miljø- og ressursregistreringer:		
70	Tilskudd til miljø- og ressurstiltak, <i>kan overføres</i>	15 170 000	
71	Tilskudd til genressursforvaltning, <i>kan overføres</i>	19 240 000	34 410 000
1141	Kunnskapsutvikling m.m. innen miljø- og næringstiltak i landbruket:		
50	Næringsøkonomisk dokumentasjon og analyse	22 909 000	
52	Kunnskapsutvikling og kunnskapsformidling om arealressurser, skog og landskap	87 665 000	110 574 000
1143	Statens landbruksforvaltning:		
1	Driftsutgifter	164 501 000	
60	Tilskudd til veterinærdekning	114 224 000	
70	Tilskudd til beredskap i kornsektoren, <i>kan overføres</i>	350 000	
72	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	302 000	
73	Tilskudd til erstatninger m.m. ved tiltak mot dyre- og plantesykdommer, <i>overslagsbevilgning</i>	45 610 000	
74	Tilskudd til prosjekt innen planteforedling og oppformering, <i>kan overføres</i>	14 628 000	
75	Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt	1 000 000	340 615 000
1144	Ressursforvaltning og miljøtiltak i landbruket:		
77	Miljørettet prosjektarbeid m.m., <i>kan overføres</i>	6 097 000	6 097 000
1147	Reindrifftsforvaltningen:		
1	Driftsutgifter	40 036 000	
45	Store utstyrskjøp og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 775 000	
70	Tilskudd til fjellstuer	680 000	
71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i>	10 304 000	
82	Radioaktivitetstiltak, <i>kan overføres</i>	3 000 000	60 795 000
1148	Naturskade - erstatninger og sikring:		
71	Naturskade, erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	97 000 000	97 000 000
1149	Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket:		
51	Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket	3 271 000	
71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket, <i>kan overføres</i>	49 985 000	53 256 000
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.:		
50	Fondsavsetninger	915 753 000	
70	Markedsregulering, <i>kan overføres</i>	220 600 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	2 148 400 000	
74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	7 234 919 000	
77	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	202 430 000	
78	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i>	1 693 954 000	12 416 056 000
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen:		
51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	35 900 000	
72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	6 200 000	
75	Kostnadsenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	53 100 000	
79	Velferdsordninger	1 800 000	97 000 000
1161	Statskog SF - forvaltningsdrift:		
70	Tilskudd til forvaltningsdrift	14 703 000	
75	Oppsyn i statsallmenninger	8 523 000	23 226 000
	Sum næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak		13 265 620 000
	Sum Landbruks- og matdepartementet		15 112 316 000

Samferdselsdepartementet

Administrasjon m.m.

1300	Samferdselsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	113 600 000	
70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	19 300 000	
71	Tilskudd til trafikksikkerhetsformål mv.	23 600 000	
72	Tilskudd til samferdselsberedskap	2 500 000	159 000 000
1301	Forskning og utvikling mv.:		
21	Utredninger vedrørende miljø, trafikksikkerhet mv.	18 000 000	
50	Samferdselsforskning, <i>kan overføres</i>	170 200 000	
72	Tilskudd til miljøvennlig transport, Transnova-prosjektet	50 000 000	238 200 000
	Sum administrasjon m.m.		397 200 000

Luftfartsformål

1310	Flytransport:		
70	Kjøp av innenlandske flyruter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1311 post 71</i>	519 900 000	519 900 000
1311	Tilskudd til regionale flyplasser:		
71	Tilskudd til ikke-statlige flyplasser, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1310 post 70</i>	13 400 000	13 400 000
1313	Luftfartstilsynet:		
1	Driftsutgifter	167 500 000	167 500 000
1314	Statens havarikommisjon for transport:		
1	Driftsutgifter	50 200 000	50 200 000
	Sum luftfartsformål		751 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Vegformål			
1320	Statens vegvesen:		
23	Trafikktilsyn, drift og vedlikehold av riksveger m.m., <i>kan overføres, kan nyttes under post 29, post 30, post 31 og post 72</i>	7 749 500 000	
29	Vederlag til OPS-prosjekter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23 og post 30</i>	380 100 000	
30	Riksveginvesteringer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23, post 29, post 31, post 60 og post 72</i>	6 440 900 000	
31	Rassikring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 30 og post 60</i>	442 500 000	
35	Vegutbygging i Bjørvika, <i>kan overføres</i>	229 000 000	
60	Forsøk, <i>kan overføres, kan nyttes under post 30 og post 31</i>	17 700 000	
72	Kjøp av riksvegferjetjenester, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23 og post 30</i>	1 776 000 000	17 035 700 000
	Sum vegformål		<u>17 035 700 000</u>
Særskilte transporttiltak			
1330	Særskilte transporttiltak:		
60	Særskilt tilskudd til kollektivtransport, <i>kan overføres</i>	415 800 000	
70	Kjøp av sjøtransporttjenester på strekningen Bergen-Kirkenes	312 100 000	727 900 000
	Sum særskilte transporttiltak		<u>727 900 000</u>
Jernbaneformål			
1350	Jernbaneverket:		
23	Drift og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 30</i>	3 800 900 000	
25	Drift og vedlikehold av Gardermobanen, <i>kan overføres</i>	73 200 000	
30	Investeringer i linjen, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23</i>	3 199 100 000	7 073 200 000
1351	Persontransport med tog:		
60	Kompensasjon for ansvarsoverføring kjøp av persontransport med tog	10 200 000	
70	Kjøp av persontransport med tog, <i>kan overføres</i>	1 714 500 000	1 724 700 000
1354	Statens jernbanetilsyn:		
1	Driftsutgifter	37 300 000	37 300 000
	Sum jernbaneformål		<u>8 835 200 000</u>
Post og telekommunikasjoner			
1380	Post- og teletilsynet:		
1	Driftsutgifter	169 100 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 500 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
70	Tilskudd til telesikkerhet og -beredskap, <i>kan overføres</i>	24 500 000	205 100 000
	Sum post og telekommunikasjoner		205 100 000
	Sum Samferdselsdepartementet		27 952 100 000

Miljøverndepartementet

Fellesoppgaver, regional planlegging, forskning, internasjonalt arbeid m.m.

1400	Miljøverndepartementet:		
1	Driftsutgifter	195 156 000	
21	Spesielle driftsutgifter	174 757 000	
22	Spesielle driftsutgifter knyttet til lokalt miljøvern og universell utforming, <i>kan overføres</i>	2 000 000	
70	Grunnstøtte til frivillige miljøvernorganisasjoner	40 240 000	
71	Internasjonale organisasjoner	41 257 000	
72	Miljøverntiltak i nordområdene, <i>kan overføres</i>	1 800 000	
73	Tilskudd til kompetanseformidling og informasjon om miljøvennlig produksjon og forbruk, <i>kan overføres</i>	25 750 000	
74	Tilskudd til AMAP, <i>kan overføres</i>	3 700 000	
75	Miljøvennlig byutvikling, <i>kan overføres</i>	31 000 000	
76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	22 471 000	
79	Den nordiske verdensarvstiftelsen	5 000 000	
80	Tilskudd til universell utforming og tilgjengelighet for alle, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	600 000	
81	Tilskudd lokalt miljøvern og bærekraftige lokalsamfunn, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	26 000 000	569 731 000
1410	Miljøvernforskning og miljøovervåking:		
21	Miljøovervåking og miljødata	143 428 000	
50	Basisbevilgninger til miljøforskningsinstituttene	131 460 000	
51	Forskningsprogrammer m.m.	144 518 000	
53	Internasjonalt samarbeid om miljøvernforskning	5 000 000	
70	Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinstituttene	19 738 000	
72	Tilskudd til GenØk - Senter for biosikkerhet	9 400 000	
73	Infrastrukturtiltak til miljøinstituttene	8 132 000	461 676 000
	Sum fellesoppgaver, regional planlegging, forskning, internasjonalt arbeid m.m.		1 031 407 000

Naturens mangfold og friluftsliv

1425	Vilt- og fisketiltak:		
1	Driftsutgifter	27 842 000	
61	Tilskudd til kommunale vilttiltak, <i>kan overføres</i>	3 500 000	
70	Tilskudd til fiskeformål, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
71	Tilskudd til viltformål, <i>kan overføres</i>	37 600 000	78 942 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
1426	Statens naturoppsyn:		
1	Driftsutgifter	95 498 000	
30	Tiltak i nasjonalparkene, <i>kan overføres</i>	18 891 000	
31	Tiltak i naturverns- og kulturlandskapsområder, <i>kan overføres</i>	30 671 000	
32	Skjærgårdsparker mv., <i>kan overføres</i>	22 695 000	167 755 000
1427	Direktoratet for naturforvaltning:		
1	Driftsutgifter	124 733 000	
21	Spesielle driftsutgifter	204 326 000	
30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder, <i>kan overføres</i>	34 405 000	
31	Tiltak i friluftsområder, <i>kan overføres</i>	17 500 000	
32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner, <i>kan overføres</i>	19 450 000	
34	Statlige erverv, nasjonalparker, <i>kan overføres</i>	25 100 000	
35	Statlig erverv, nytt skogvern, <i>kan overføres</i>	137 881 000	
49	Statlig erverv, kjøp av forsvarseiendommer, <i>kan overføres</i>	850 000	
60	Tilskudd til lokalt utviklingsfond	6 000 000	
70	Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål, <i>kan overføres</i>	88 000 000	
71	Forvaltningstiltak i verdensarvsområder, <i>kan overføres</i>	9 600 000	
72	Erstatninger for beitedyr tatt av rovvilt, <i>overslagsbevilgning</i>	116 895 000	
73	Forebyggende og konfliktdependente tiltak i rovviltforvaltningen, <i>kan overføres</i>	80 500 000	
74	Tilskudd til friluftslivstiltak, <i>kan overføres</i>	17 520 000	
75	Internasjonale avtaler og medlemskap	1 010 000	
76	Tilskudd til informasjons- og kompetansesentre, <i>kan overføres</i>	7 900 000	
77	Tilskudd til nasjonalparksentre, <i>kan overføres</i>	14 600 000	
78	Friluftsrådenes landsforbund og interkommunale friluftsråd, <i>kan overføres</i>	8 000 000	914 270 000
	Sum naturens mangfold og friluftsliv		<u>1 160 967 000</u>

Kulturminner og kulturmiljø

1429	Riksantikvaren:		
1	Driftsutgifter	99 258 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under postene 72 og 73</i>	26 915 000	
50	Tilskudd til Samisk kulturminnearbeid	3 000 000	
72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	195 130 000	
73	Brannsikring og beredskapstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	11 953 000	
74	Fartøyvern, <i>kan overføres</i>	42 004 000	
75	Internasjonalt samarbeid, <i>kan overføres</i>	1 100 000	
77	Verdiskapingsprogram på kulturminneområdet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	18 400 000	
78	Tilskudd til beslutningsgrunnlag for myndighetsutøvelse innen arkeologi, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	6 500 000	404 260 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
1432	Norsk kulturminnefond:		
50	Til disposisjon for kulturminnetiltak	43 680 000	
90	Fondskapital	200 000 000	243 680 000
	Sum kulturminner og kulturmiljø		647 940 000
Forurensning			
1441	Statens forurensningstilsyn:		
1	Driftsutgifter	257 376 000	
21	Spesielle driftsutgifter	32 195 000	
22	Statlig ordning for frivillig kjøp av klimakvoter	13 183 000	
39	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres</i>	102 780 000	
75	Utbetaling av pant for bilvrak, <i>overslagsbevilgning</i>	166 320 000	
76	Refusjonsordninger, <i>overslagsbevilgning</i>	50 000 000	621 854 000
1445	Miljøvennlig skipsfart:		
21	Spesielle driftsutgifter	3 000 000	3 000 000
1447	Miljøhensyn i offentlige innkjøp:		
21	Spesielle driftsutgifter	8 000 000	8 000 000
	Sum forurensning		632 854 000
Kart og geodata			
1465	Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk:		
21	Betaling for statsoppdraget, <i>kan overføres</i>	378 823 000	378 823 000
	Sum kart og geodata		378 823 000
Nord- og polarområdene			
1471	Norsk Polarinstitut:		
1	Driftsutgifter	143 969 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	66 271 000	
50	Stipend	498 000	210 738 000
1472	Svalbard miljøvernfond:		
50	Overføringer til Svalbard miljøvernfond	11 550 000	11 550 000
	Sum nord- og polarområdene		222 288 000
	Sum Miljøverndepartementet		4 074 279 000
Fornyings- og administrasjonsdepartementet			
Administrasjon mv.			
1500	Fornyings- og administrasjonsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	150 028 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	70 472 000	
22	Forskning, <i>kan overføres</i>	13 000 000	233 500 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
1503	Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte:		
70	Tilskudd	86 141 000	
71	Bidrag fra arbeidstakerne	26 945 000	113 086 000
	Sum administrasjon mv.		<u>346 586 000</u>

Fylkesmannsembetene

1510	Fylkesmannsembetene:		
1	Driftsutgifter	1 193 379 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	150 000 000	1 343 379 000
	Sum fylkesmannsembetene		<u>1 343 379 000</u>

Forvaltnings- og IKT-utvikling

1521	Direktoratet for forvaltning og IKT:		
1	Driftsutgifter	116 354 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	42 899 000	
22	Minside, <i>kan overføres</i>	13 572 000	
23	Elektronisk ID, <i>kan overføres</i>	80 000 000	252 825 000
1522	Departementenes servicesenter:		
1	Driftsutgifter	339 366 000	
22	Fellesutgifter for R-kvartalet	80 512 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	36 054 000	455 932 000
1523	Tilskudd til kompetanseutvikling:		
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	14 000 000	14 000 000
	Sum forvaltnings- og IKT-utvikling		<u>722 757 000</u>

Partistøtte

1530	Tilskudd til de politiske partier:		
1	Driftsutgifter	990 000	
70	Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner	220 493 000	
71	Tilskudd til de politiske partiers kommunale organisasjoner	28 665 000	
73	Tilskudd til de politiske partiers fylkesorganisasjoner	62 609 000	
75	Tilskudd til partienes fylkes ungdomsorganisasjoner	17 797 000	
76	Tilskudd til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner	6 649 000	337 203 000
	Sum partistøtte		<u>337 203 000</u>

Pensjoner m.m.

1541	Pensjoner av statskassen:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	21 700 000	21 700 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	8 265 000 000	
70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>92 000 000</u>	8 357 000 000
1543	Arbeidsgiveravgift til folketrygden:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	911 000 000	
70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>10 000 000</u>	921 000 000
1544	Boliglånsordningen i Statens Pensjonskasse:		
90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>3 400 000 000</u>	3 400 000 000
1546	Yrkesskadeforsikring:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>94 000 000</u>	94 000 000
1547	Gruppelivsforsikring:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>126 000 000</u>	<u>126 000 000</u>
	Sum pensjoner m.m.		<u>12 919 700 000</u>

Konkurransopolitikk

1550	Konkurransetilsynet:		
1	Driftsutgifter	80 057 000	
23	Klagenemnda for offentlige anskaffelser	<u>5 220 000</u>	<u>85 277 000</u>
	Sum konkurransepolitikk		<u>85 277 000</u>

IKT-politikk

1560	Spesielle IKT-tiltak:		
22	Samordning av IKT-politikken, <i>kan overføres</i>	<u>17 463 000</u>	17 463 000
1561	Internasjonalt IKT-samarbeid og utviklingsprogram:		
70	Tilskudd til internasjonale program, <i>kan overføres</i>	<u>20 149 000</u>	20 149 000
1562	Tilskudd til elektronisk samhandling og forenkling av forretningsprosesser:		
70	Tilskudd NorStella	1 062 000	
71	Tilskudd til Nasjonalt kompetansesenter for fri programvare	<u>4 176 000</u>	5 238 000
1563	IKT-sikkerhet:		
70	Tilskudd til Norsk senter for informasjonssikring (NORSIS)	<u>4 176 000</u>	<u>4 176 000</u>
	Sum IKT-politikk		<u>47 026 000</u>

Personvern

1570	Datatilsynet:		
1	Driftsutgifter	<u>27 955 000</u>	27 955 000
1571	Personvernemnda:		
1	Driftsutgifter	<u>1 650 000</u>	<u>1 650 000</u>
	Sum personvern		<u>29 605 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Statsbygg			
1580	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen:		
30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	40 000 000	
31	Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	60 000 000	
33	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	953 000 000	
36	Kunstnerisk utsmykking, <i>kan overføres</i>	12 490 000	1 065 490 000
1581	Eiendommer til kongelige formål:		
1	Driftsutgifter	22 028 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	39 558 000	61 586 000
1582	Utvikling av Fornebuområdet:		
30	Investeringer, Fornebu, <i>kan overføres</i>	7 000 000	7 000 000
	Sum Statsbygg		<u>1 134 076 000</u>
	Sum Fornyings- og administrasjonsdepartementet		<u>16 965 609 000</u>
Finansdepartementet			
Finansadministrasjon			
1600	Finansdepartementet:		
1	Driftsutgifter	275 400 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	36 000 000	
70	Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet	11 800 000	323 200 000
1602	Kredittilsynet:		
1	Driftsutgifter	247 300 000	247 300 000
1605	Senter for statlig økonomistyring:		
1	Driftsutgifter	285 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 000 000	300 000 000
1608	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	20 700 000	20 700 000
	Sum finansadministrasjon		<u>891 200 000</u>
Skatte- og avgiftsadministrasjon			
1610	Toll- og avgiftsetaten:		
1	Driftsutgifter	1 219 200 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	94 100 000	1 313 300 000
1618	Skatteetaten:		
1	Driftsutgifter	4 126 800 000	
21	Spesielle driftsutgifter	120 400 000	
22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	63 500 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	50 000 000	4 360 700 000
	Sum skatte- og avgiftsadministrasjon		<u>5 674 000 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Offisiell statistikk			
1620	Statistisk sentralbyrå:		
1	Driftsutgifter	467 100 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	177 500 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 100 000	655 700 000
	Sum offisiell statistikk		<u>655 700 000</u>
Andre formål			
1632	Kompensasjon for merverdiavgift:		
61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, <i>overslagsbevilgning</i>	13 650 000 000	
72	Tilskudd til private og ideelle virksomheter, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>1 490 000 000</u>	15 140 000 000
1634	Statens innkrevingsentral:		
1	Driftsutgifter	<u>249 800 000</u>	249 800 000
1637	EU-opplysning:		
70	Tilskudd til frivillige organisasjoner	<u>4 500 000</u>	4 500 000
1638	Kjøp av klimavoter:		
1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 000 000	
21	Kvotekjøp, generell ordning, <i>kan overføres</i>	715 000 000	
22	Kvotekjøp, statsansattes flyreiser, <i>kan overføres</i>	<u>8 400 000</u>	731 400 000
	Sum andre formål		<u>16 125 700 000</u>
Statsgjeld, renter og avdrag mv.			
1650	Statsgjeld, renter mv.:		
1	Driftsutgifter	30 300 000	
89	Renter og provisjon mv. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>20 467 500 000</u>	20 497 800 000
1651	Statsgjeld, avdrag og innløsning:		
98	Avdrag på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>44 951 000 000</u>	<u>44 951 000 000</u>
	Sum statsgjeld, renter og avdrag mv.		<u>65 448 800 000</u>
	Sum Finansdepartementet		<u>88 795 400 000</u>
Forsvarsdepartementet			
1700	Forsvarsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	337 821 000	
73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	<u>16 273 000</u>	354 094 000
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg:		
24	Driftsresultat	-940 000 000	
46	Ekstraordinært vedlikehold, <i>kan overføres</i>	24 000 000	
47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	<u>1 583 562 000</u>	667 562 000
1716	Forsvarets forskningsinstitutt:		
51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	<u>153 870 000</u>	153 870 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
1719	Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	387 521 000	
43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	18 000 000	
71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	61 603 000	
78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	220 000 000	687 124 000
1720	Felles ledelse og kommandoapparat:		
1	Driftsutgifter	1 917 920 000	
50	Overføringer Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	167 349 000	
70	Renter låneordningen, <i>kan overføres</i>	6 123 000	2 091 392 000
1723	Nasjonal sikkerhetsmyndighet:		
1	Driftsutgifter	108 333 000	108 333 000
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben:		
1	Driftsutgifter	2 393 548 000	2 393 548 000
1731	Hæren:		
1	Driftsutgifter	4 275 893 000	4 275 893 000
1732	Sjøforsvaret:		
1	Driftsutgifter	3 093 100 000	3 093 100 000
1733	Luftforsvaret:		
1	Driftsutgifter	3 711 208 000	3 711 208 000
1734	Heimevernet:		
1	Driftsutgifter	1 009 790 000	1 009 790 000
1735	Etterretningstjenesten:		
21	Spesielle driftsutgifter	893 028 000	893 028 000
1740	Forsvarets logistikkorganisasjon:		
1	Driftsutgifter	2 938 011 000	2 938 011 000
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	889 141 000	
44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	61 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 438 676 000	
48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	348 000 000	
75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	93 000 000	8 829 817 000
1790	Kystvakten:		
1	Driftsutgifter	889 104 000	889 104 000
1791	Redningshelikoptertjenesten:		
1	Driftsutgifter	42 557 000	42 557 000
1792	Norske styrker i utlandet:		
1	Driftsutgifter	1 042 542 000	1 042 542 000
1795	Kulturelle og allmennyttige formål:		
1	Driftsutgifter	273 709 000	
60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	2 000 000	
72	Overføringer til andre	1 614 000	277 323 000
	Sum Forsvarsdepartementet		33 458 296 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Olje- og energidepartementet			
Administrasjon			
1800	Olje- og energidepartementet:		
1	Driftsutgifter	139 274 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	34 400 000	
71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum	8 500 000	182 174 000
	Sum administrasjon		<u>182 174 000</u>
Petroleum			
1810	Oljedirektoratet:		
1	Driftsutgifter	202 000 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	261 800 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 000 000	468 800 000
	Sum petroleum		<u>468 800 000</u>
Energi og vannressurser			
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat:		
1	Driftsutgifter	367 280 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	56 000 000	
22	Flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under post 60</i>	115 800 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 000 000	
60	Tilskudd til skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	10 000 000	
73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer, <i>kan overføres</i>	60 000 000	615 080 000
	Sum energi og vannressurser		<u>615 080 000</u>
Energiomlegging			
1825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	31 500 000	
50	Overføring til Energifondet	591 000 000	
70	Tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger, <i>kan overføres</i>	40 000 000	
74	Naturgass, <i>kan overføres</i>	30 000 000	
95	Kapitalinnskudd	10 000 000 000	10 692 500 000
	Sum energiomlegging		<u>10 692 500 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Teknologi og internasjonalisering			
1830	Forskning:		
22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	22 000 000	
50	Norges forskningsråd	569 500 000	
70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	10 300 000	601 800 000
1832	Internasjonalisering:		
70	Internasjonalisering, <i>kan overføres</i>	22 350 000	22 350 000
1833	CO ₂ -håndtering:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	765 000 000	
22	CO ₂ -håndtering, internasjonalt, <i>kan overføres</i>	20 000 000	
30	Investeringer, <i>kan overføres</i>	920 000 000	
50	Overføring til fond for CLIMIT	81 800 000	
70	Administrasjon, Gassnova SF	70 000 000	1 856 800 000
	Sum teknologi og internasjonalisering		<u>2 480 950 000</u>
Statlig petroleumsvirksomhet			
1870	Petoro AS:		
70	Administrasjon	252 000 000	252 000 000
	Sum statlig petroleumsvirksomhet		<u>252 000 000</u>
	Sum Olje- og energidepartementet		<u>14 691 504 000</u>
Ymse utgifter			
2309	Tilfeldige utgifter:		
1	Driftsutgifter	12 943 074 000	12 943 074 000
	Sum ymse utgifter		<u>12 943 074 000</u>
Statsbankene			
2410	Statens lånekasse for utdanning:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	301 035 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	149 605 000	
50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	4 231 390 000	
70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 772 377 000	
71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	437 800 000	
72	Rentestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 847 153 000	
73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	251 050 000	
74	Tap på utlån	334 900 000	
90	Lån til Statens lånekasse for utdanning, <i>overslagsbevilgning</i>	19 851 084 000	30 176 394 000
2412	Den norske stats husbank:		
1	Driftsutgifter	305 000 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 000 000	
72	Rentestøtte	18 000 000	
90	Lån til Husbanken, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>10 298 000 000</u>	10 636 000 000
2415	Innovasjon Norge, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak:		
75	Marint verdiskapingsprogram, <i>kan overføres</i>	<u>75 000 000</u>	75 000 000
2421	Innovasjon Norge:		
50	Innovasjon - prosjekter, fond	126 000 000	
51	Tapsfond, såkornkapitalfond	10 000 000	
70	Bedriftsutvikling og administrasjon	414 300 000	
71	Nettverk, profilering og reiseliv - programmer, <i>kan overføres</i>	380 000 000	
72	Forsknings- og utviklingskontrakter, <i>kan overføres</i>	265 000 000	
78	Administrasjonsstøtte for distriktsrettede såkornfond	3 700 000	
79	Maritim utvikling, <i>kan overføres</i>	15 000 000	
90	Lån fra statskassen til utlånsvirksomhet, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>25 800 000 000</u>	27 014 000 000
2426	SIVA SF:		
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	36 500 000	
90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>245 000 000</u>	281 500 000
	Sum statsbankene		<u>68 182 894 000</u>

Statlig petroleumsvirksomhet

2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten:		
30	Investeringer	25 200 000 000	
50	Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond	<u>1 500 000 000</u>	26 700 000 000
	Sum statlig petroleumsvirksomhet		<u>26 700 000 000</u>

Statens forretningsdrift

2445	Statsbygg:		
24	Driftsresultat:		
1	Driftsinntekter, overslagsbevilgning	-3 227 519 000	
2	Driftsutgifter, overslagsbevilgning	1 156 002 000	
3	Avskrivninger	594 011 000	
4	Renter av statens kapital	52 298 000	
5	Til investeringsformål	900 000 000	
6	Til reguleringsfondet	<u>-23 248 000</u>	-548 456 000
30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>		71 000 000
31	Igangsetting av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>		227 500 000
32	Igangsetting av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>		82 000 000
33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>		576 287 000
34	Videreføring av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>		610 200 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		100 000 000
49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>		<u>100 000 000</u>
			1 218 531 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
2460	Garanti-instituttet for eksportkreditt:		
24	Driftsresultat:		
	1 Driftsinntekter, refusjon av driftsutgifter fra risikoavsetningsfond	-52 500 000	
	2 Driftsutgifter, overslagsbevilgning	52 500 000	0
2465	Statens kartverk:		
24	Driftsresultat:		
	1 Driftsinntekter	-823 823 000	
	2 Driftsutgifter, overslagsbevilgning	814 712 000	
	3 Avskrivninger	6 887 000	
	4 Renter av statens kapital	2 224 000	0
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		12 000 000
2470	Statens Pensjonskasse:		
24	Driftsresultat		
	1 Driftsinntekter, overslagsbevilgning	-400 253 000	
	2 Driftsutgifter, overslagsbevilgning	325 498 000	
	3 Avskrivninger	46 164 000	
	5 Til investeringsformål	17 059 000	-11 532 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		327 442 000
2490	NVE Anlegg:		
24	Driftsresultat		
	1 Driftsinntekter	-47 000 000	
	2 Driftsutgifter	40 200 000	
	3 Avskrivninger	5 500 000	
	4 Renter av statens kapital	1 300 000	0
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		5 000 000
	Sum statens forretningsdrift		1 551 441 000

Folketrygden

Stønad ved fødsel og adopsjon

2530	Foreldrepenger:		
70	Foreldrepenger ved fødsel, <i>overslagsbevilgning</i>	12 011 500 000	
71	Engangsstønad ved fødsel og adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i>	400 000 000	
72	Feriepenger av foreldrepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	345 000 000	
73	Foreldrepenger ved adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i>	100 000 000	12 856 500 000
	Sum stønad ved fødsel og adopsjon		12 856 500 000

Arbeidsliv

2540	Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn:		
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	30 000 000	30 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
2541	Dagpenger:		
70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i>	5 103 000 000	5 103 000 000
2542	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.:		
70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., <i>overslagsbevilgning</i>	320 000 000	320 000 000
	Sum arbeidsliv		5 453 000 000
Sosiale formål			
2620	Stønad til enslig mor eller far:		
70	Overgangsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	2 310 000 000	
72	Stønad til barnetilsyn, <i>overslagsbevilgning</i>	460 000 000	
73	Utdanningsstønad	57 000 000	
75	Tilskudd til flytting for å komme i arbeid	300 000	
76	Forskuttering av underholdsbidrag	970 000 000	3 797 300 000
2650	Sykepenger:		
70	Sykepenger for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i>	28 630 000 000	
71	Sykepenger for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i>	1 640 000 000	
72	Omsorgs- og pleiepenger ved barns sykdom m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	450 000 000	
73	Tilretteleggingstilskudd, <i>kan overføres</i>	264 928 000	
75	Feriepenger av sykepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	1 630 000 000	32 614 928 000
2652	Medisinsk rehabilitering mv.:		
70	Rehabiliteringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>	8 770 000 000	
71	Legeerklæringer	270 000 000	9 040 000 000
2653	Ytelser til yrkesrettet attføring:		
70	Attføringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>	10 072 000 000	
71	Attføringsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	493 000 000	10 565 000 000
2655	Uførhet:		
70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	18 775 000 000	
71	Tilleggs pensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	29 160 000 000	
72	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i>	2 042 000 000	
73	Foreløpig uførepensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	160 000 000	
74	Tidsbegrenset uførestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	8 960 000 000	
75	Menerstatning ved yrkesskade, <i>overslagsbevilgning</i>	100 000 000	
76	Yrkesskadetrygd gml. lovgivning, <i>overslagsbevilgning</i>	70 000 000	59 267 000 000
2661	Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.:		
70	Grunnstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 640 000 000	
71	Hjelpestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 720 000 000	
73	Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning	115 660 000	
74	Tilskudd til biler	930 000 000	
75	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler	2 967 400 000	
76	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler som tjenester	120 540 000	
77	Ortopediske hjelpemidler	830 000 000	
78	Høreapparater	500 000 000	8 823 600 000
2670	Alderdom:		
70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	40 701 000 000	
71	Tilleggs pensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	63 354 000 000	
72	Ventetilllegg, <i>overslagsbevilgning</i>	44 000 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
73	Sært tillegg, <i>overslagsbevilgning</i>	5 654 000 000	109 753 000 000
2680	Etterlatte:		
70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	1 271 000 000	
71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	1 085 000 000	
72	Sært tillegg, <i>overslagsbevilgning</i>	100 000 000	
74	Utdanningsstønad	1 350 000	
75	Stønad til barnetilsyn, <i>overslagsbevilgning</i>	10 000 000	2 467 350 000
2686	Gravferdsstønad:		
70	Gravferdsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	130 000 000	130 000 000
2690	Diverse utgifter:		
70	Sykestønadsutgifter i utlandet	155 000 000	
77	Pasienter fra gjensidighetsland mv.	105 000 000	260 000 000
	Sum sosiale formål		<u>236 718 178 000</u>

Stønad ved helsetjenester

2711	Spesialisthelsetjenester mv.:		
70	Refusjon spesialisthjelp	1 264 100 000	
71	Refusjon psykologhjelp	182 000 000	
72	Refusjon tannlegehjelp	1 320 000 000	
76	Private laboratorier og røntgeninstitut	369 000 000	3 135 100 000
2751	Legemidler mv.:		
70	Legemidler	7 660 600 000	
71	Legeerklæringer	11 000 000	
72	Sykepleieartikler	1 285 000 000	8 956 600 000
2752	Refusjon av egenbetaling:		
70	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 1	3 762 500 000	
71	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 2	197 000 000	3 959 500 000
2755	Helsetjeneste i kommunene mv.:		
62	Tilskudd til fastlønnsordning fysioterapeuter, <i>kan nyttes under post 71</i>	220 000 000	
70	Refusjon allmennlegehjelp	3 083 500 000	
71	Refusjon fysioterapi, <i>kan nyttes under post 62</i>	1 768 000 000	
72	Refusjon jordmorhjelp	39 000 000	
73	Kiropraktorbehandling	80 000 000	
75	Logopedisk og ortoptisk behandling	76 000 000	5 266 500 000
2790	Andre helsetiltak:		
70	Bidrag, lokalt	285 000 000	285 000 000
	Sum stønad ved helsetjenester		<u>21 602 700 000</u>
	Sum Folketrygden		<u>276 630 378 000</u>

Statens pensjonsfond - Utland

2800	Statens pensjonsfond - Utland:		
50	Overføring til fondet	407 140 000 000	407 140 000 000
	Sum Statens pensjonsfond - Utland		<u>407 140 000 000</u>

Totale utgifter: 1 382 394 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Inntekter:			
Inntekter under departementene			
Regjering			
3024	Regjeringsadvokaten:		
1	Erstatning for utgifter i rettssaker	7 100 000	
3	Oppdrag	500 000	7 600 000
	Sum Regjering		<u>7 600 000</u>
Stortinget og underliggende institusjoner			
3041	Stortinget:		
1	Salgsinntekter	5 840 000	
3	Leieinntekter	2 410 000	
40	Salg av leiligheter	40 000 000	48 250 000
3051	Riksrevisjonen:		
1	Refusjon innland	1 300 000	
2	Refusjon utland	1 000 000	2 300 000
	Sum Stortinget og underliggende institusjoner		<u>50 550 000</u>
Utenriksdepartementet			
3100	Utenriksdepartementet:		
1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	14 465 000	
2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	63 900 000	
5	Refusjon spesialutsendinger mv.	6 605 000	
90	Tilbakebetaling av nødlån fra utlandet	318 000	85 288 000
	Sum Utenriksdepartementet		<u>85 288 000</u>
Kunnskapsdepartementet			
3200	Kunnskapsdepartementet:		
5	Refusjon utdanningsbistand NORAD mv.	3 247 000	3 247 000
3220	Utdanningsdirektoratet:		
1	Inntekter ved oppdrag	5 485 000	
2	Salgsinntekter mv.	6 431 000	11 916 000
3221	Foreldreutvalget for grunnopplæringen:		
2	Salgsinntekter mv.	276 000	276 000
3222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat:		
2	Salgsinntekter mv.	5 571 000	
61	Refusjon fra fylkeskommuner	1 498 000	7 069 000
3225	Tiltak i grunnopplæringen:		
4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	109 139 000	109 139 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
3230	Kompetansesentre for spesialundervisning:		
1	Inntekter ved oppdrag	49 802 000	
2	Salgsinntekter mv.	12 757 000	62 559 000
3256	Vox - Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet:		
1	Inntekter ved oppdrag	9 121 000	
2	Salgsinntekter mv.	1 164 000	10 285 000
3281	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler:		
2	Salgsinntekter mv.	10 000	10 000
3286	Forskningsfond:		
85	Avkastning - Fondet for forskning og nyskaping	3 368 260 000	3 368 260 000
3287	Forskningsinstitutter og andre tiltak:		
85	Avkastning fra Niels Henrik Abels minnefond	12 400 000	
86	Avkastning fra Ludvig Holbergs minnefond	9 100 000	21 500 000
3288	Internasjonale samarbeidstiltak:		
4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	3 843 000	3 843 000
	Sum Kunnskapsdepartementet		3 598 104 000
Kultur- og kirke departementet			
3300	Kultur- og kirke departementet:		
1	Ymse inntekter	63 000	63 000
3305	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser:		
1	Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS	833 333 000	
2	Gebyr - lotterier	4 485 000	
3	Refusjon	42 842 000	
4	Gebyr-stiftelser	163 000	
7	Inntekter ved oppdrag	816 000	881 639 000
3320	Allmenne kulturformål:		
1	Ymse inntekter	98 000	98 000
3322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:		
1	Ymse inntekter	100 000	100 000
3323	Musikkformål:		
1	Ymse inntekter	32 404 000	32 404 000
3324	Scenekunstformål:		
1	Ymse inntekter	100 000	
2	Billett- og salgsinntekter m.m.	19 900 000	20 000 000
3325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer:		
1	Ymse inntekter	1 670 000	
2	Inntekter ved oppdrag	35 000 000	36 670 000
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål:		
1	Ymse inntekter	7 099 000	
2	Inntekter ved oppdrag	887 000	7 986 000
3329	Arkivformål:		
1	Ymse inntekter	1 559 000	
2	Inntekter ved oppdrag	7 141 000	8 700 000
3334	Film- og medieformål:		
1	Ymse inntekter	11 776 000	
2	Inntekter ved oppdrag	7 308 000	
70	Gebyr	15 500 000	34 584 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
3340	Kirkelig administrasjon:		
1	Ymse inntekter	10 738 000	
2	Inntekter ved oppdrag	25 955 000	36 693 000
3341	Presteskabet:		
1	Ymse inntekter	13 131 000	
2	Inntekter ved oppdrag	5 651 000	18 782 000
3342	Nidaros domkirke m.m.:		
1	Ymse inntekter	15 175 000	
4	Leieinntekter m.m.	2 293 000	17 468 000
	Sum Kultur- og kirke departementet		<u>1 095 187 000</u>
Justis- og politidepartementet			
3400	Justisdepartementet:		
1	Diverse inntekter	81 000	81 000
3410	Rettsgebyr:		
1	Rettsgebyr	178 739 000	178 739 000
3413	Jordskiftedomstolene:		
1	Saks- og gebyrinntekter	12 944 000	
2	Sideutgifter	6 632 000	19 576 000
3430	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning:		
2	Arbeidsdriftens inntekter	56 169 000	
3	Andre inntekter	8 210 000	
4	Tilskudd	1 574 000	65 953 000
3432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS):		
3	Andre inntekter	835 000	835 000
3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten:		
1	Gebyrer - pass og våpen	281 600 000	
2	Refusjoner mv.	224 469 000	
4	Gebyrer - vaktelskap	1 207 000	
6	Gebyrer - utlendingssaker	95 535 000	
7	Gebyrer - sivile gjøremål	465 021 000	1 067 832 000
3441	Oslo politidistrikt:		
2	Refusjoner	23 535 000	
3	Salgsinntekter	198 000	
5	Personalbarnehage	2 756 000	26 489 000
3442	Politi høgskolen:		
2	Diverse inntekter	5 722 000	
3	Inntekter fra Justis sektorens kurs- og øvings-senter	15 982 000	21 704 000
3450	Sivile vernepliktige, driftsinntekter:		
1	Inntekter av arbeid	27 159 000	
2	Andre inntekter	484 000	27 643 000
3451	Samfunnssikkerhet og beredskap:		
1	Gebyrer	114 816 000	
3	Diverse inntekter	27 406 000	142 222 000
3455	Redningstjenesten:		
1	Refusjoner	19 779 000	19 779 000
3456	Direktoratet for nødkommunikasjon:		
1	Brukerbetaling	4 563 000	
2	Refusjoner	5 000 000	9 563 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
3462	Tinglysing:		
1	Gebyrinntekter, borettsregister	60 187 000	
2	Gebyrinntekter, fast eiendom	<u>1 087 185 000</u>	1 147 372 000
3470	Fri rettshjelp:		
1	Tilkjente saksomkostninger m.m.	<u>3 132 000</u>	3 132 000
3473	Statens sivilrettsforvaltning:		
1	Diverse inntekter	<u>209 000</u>	209 000
3474	Konfliktråd:		
2	Refusjoner	<u>1 089 000</u>	1 089 000
	Sum Justis- og politidepartementet		<u>2 732 218 000</u>
Kommunal- og regionaldepartementet			
3585	Husleietvistutvalget i Oslo og Akershus:		
1	Gebyrer	<u>430 000</u>	430 000
3587	Statens bygningstekniske etat:		
4	Gebyrer, sentral godkjenning foretak	<u>21 000 000</u>	21 000 000
	Sum Kommunal- og regionaldepartementet		<u>21 430 000</u>
Arbeids- og inkluderingsdepartementet			
3605	Arbeids- og velferdsetaten:		
1	Administrasjonsvederlag	30 000 000	
6	Gebyrinntekter for fastsettelse av bidrag	22 000 000	
7	Administrasjonsvederlag fra regionale helseforetak	<u>100 000 000</u>	152 000 000
3634	Arbeidsmarkedstiltak:		
85	Innfordring av feilutbetalinger, arbeidsmarkedstiltak	<u>1 000 000</u>	1 000 000
3635	Ventelønn:		
1	Refusjon statlig virksomhet mv.	50 000 000	
85	Innfordring av feilutbetaling av ventelønn	<u>3 200 000</u>	53 200 000
3640	Arbeidstilsynet:		
1	Diverse inntekter	1 000 000	
4	Kjemikaliekontroll, gebyrer	5 200 000	
5	Tvangsmulkt	1 900 000	
7	Byggesaksbehandling, gebyrer	<u>16 900 000</u>	25 000 000
3642	Petroleumstilsynet:		
2	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	700 000	
3	Refusjon av tilsynsutgifter	76 700 000	
6	Refusjoner/ymse inntekter	<u>2 600 000</u>	80 000 000
3651	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere:		
1	Integreringstilskudd for overføringsflyktninger, ODA-godkjente utgifter	<u>70 220 000</u>	70 220 000
3653	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere:		
1	Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter	<u>103 580 000</u>	103 580 000
3670	Nasjonale minoriteter:		
71	Avkastning av Romanifolkets fond	<u>4 000 000</u>	4 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
3680	Sametinget:		
51	Avkastning av Samefolkets fond	4 700 000	4 700 000
3685	Finnmarkseiendommen:		
90	Etableringslån	5 000 000	5 000 000
3690	Utlendingsdirektoratet:		
1	Retur og tilbakevending av flyktninger, ODA-godkjente utgifter	20 450 000	
2	Gebyr for nødvisum	130 000	
3	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, ODA-godkjente utgifter	12 100 000	
4	Statlige mottak, ODA-godkjente utgifter	1 381 300 000	
6	Gjenbosetting av flyktninger - støttetiltak, ODA-godkjente utgifter	5 950 000	1 419 930 000
	Sum Arbeids- og inkluderingsdepartementet		<u>1 918 630 000</u>
Helse- og omsorgsdepartementet			
3703	Internasjonalt samarbeid:		
3	Refusjon fra Utenriksdepartementet	18 270 000	18 270 000
3710	Nasjonalt folkehelseinstitutt:		
2	Diverse inntekter	146 586 000	
3	Vaksinesalg	105 300 000	251 886 000
3715	Statens strålevern:		
2	Salgs- og leieinntekter	1 818 000	
5	Oppdragsinntekter	40 117 000	41 935 000
3716	Statens institutt for rusmiddelforskning:		
2	Oppdragsinntekter	2 112 000	2 112 000
3720	Helsedirektoratet:		
2	Salgs- og leieinntekter	2 332 000	
4	Gebyrinntekter	1 457 000	3 789 000
3722	Norsk pasientskadeerstatning:		
2	Diverse inntekter	1 131 000	
50	Premie fra private	3 500 000	4 631 000
3723	Pasientskadenemnda:		
50	Premie fra private	500 000	500 000
3724	Statens autorisasjonskontor for helsepersonell:		
2	Gebyrinntekter	17 923 000	17 923 000
3725	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten:		
3	Oppdragsinntekter	120 000	120 000
3732	Regionale helseforetak:		
80	Renter på investeringslån	540 000 000	
85	Avdrag på investeringslån fom. 2008	25 000 000	
86	Driftskreditter	1 300 000 000	
90	Avdrag på investeringslån tom. 2007	615 000 000	2 480 000 000
3750	Statens legemiddelverk:		
2	Diverse inntekter	1 916 000	
4	Registreringsavgift	111 215 000	
6	Refusjonsavgift	2 412 000	115 543 000
3751	Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak:		
3	Tilbakebetaling av lån	171 000	171 000
	Sum Helse- og omsorgsdepartementet		<u>2 936 880 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Barne- og likestillingsdepartementet			
3842	Familievernet:		
1	Diverse inntekter	900 000	900 000
3854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet:		
4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	35 623 000	35 623 000
3855	Statlig forvaltning av barnevernet:		
1	Diverse inntekter	40 570 000	
2	Barnetrygd	3 267 000	
3	Refusjon for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger	70 795 000	
60	Kommunale egenandeler	882 990 000	997 622 000
3856	Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere:		
4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	254 000 000	254 000 000
3858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet:		
1	Diverse inntekter	433 000	433 000
3859	EUs ungdomsprogram:		
1	Tilskudd fra Europakommisjonen	2 300 000	2 300 000
	Sum Barne- og likestillingsdepartementet		<u>1 290 878 000</u>
Nærings- og handelsdepartementet			
3900	Nærings- og handelsdepartementet:		
2	Ymse inntekter	115 000	115 000
3901	Styret for det industrielle rettsvern:		
1	Patentavgifter	120 000 000	
2	Varemerkeavgifter	60 000 000	
3	Designavgifter	3 700 000	
4	Forskjellige avgifter	3 500 000	
5	Inntekt av informasjonstjenester	9 100 000	
6	Diverse inntekter	100 000	
7	Avgifter knyttet til NPI	100 000	196 500 000
3902	Justervesenet:		
1	Gebyrinntekter	39 100 000	
3	Inntekter fra salg av tjenester	13 500 000	
4	Oppdragsinntekter	2 000 000	54 600 000
3903	Norsk Akkreditering:		
1	Gebyrinntekter og andre inntekter	19 300 000	19 300 000
3904	Brønnøysundregistrene:		
1	Gebyrinntekter	451 300 000	
2	Refusjoner, oppdragsinntekter og andre inntekter	17 800 000	
3	Refusjoner og inntekter knyttet til forvaltning av Altinn-løsningen	100 000	469 200 000
3905	Norges geologiske undersøkelse:		
1	Oppdragsinntekter	10 800 000	
2	Tilskudd til samfinansieringsprosjekter	31 200 000	42 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
3906	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard:		
1	Leie av bergrettigheter og eiendommer	200 000	
2	Behandlingsgebyr, bergrettigheter og konsesjoner	2 100 000	2 300 000
3907	Sjøfartsdirektoratet:		
1	Gebyrer for skip og offshorainstallasjoner i NOR	134 300 000	
2	Maritime personellsertifikater	8 000 000	
3	Diverse inntekter	7 100 000	
4	Gebyrer for skip i NIS	35 500 000	184 900 000
3908	Skipsregistrene:		
1	Gebyrer NOR	11 500 000	
2	Gebyrer NIS	5 100 000	16 600 000
3950	Forvaltning av statlig eierskap:		
96	Salg av aksjer	10 000 000	10 000 000
3961	Selskaper under NHDs forvaltning:		
70	Garantiprovisjon, Statkraft SF	38 500 000	
71	Garantiprovisjon, Eksportfinans ASA	9 000 000	47 500 000
	Sum Nærings- og handelsdepartementet		1 043 015 000
Fiskeri- og kystdepartementet			
4000	Fiskeri- og kystdepartementet:		
1	Refusjoner	10 000	
4	Refusjoner eksterne prosjekter	6 250 000	6 260 000
4020	Havforskningsinstituttet:		
3	Oppdragsinntekter	272 000 000	272 000 000
4021	Drift av forskningsfartøyene:		
1	Oppdragsinntekter	54 000 000	54 000 000
4022	NIFES:		
1	Oppdragsinntekter	78 300 000	
2	Laboratorieinntekter	762 000	79 062 000
4030	Fiskeridirektoratet:		
1	Oppdragsinntekter	10 000	
2	Salg av registre, diverse tjenester	95 000	
4	Fangstinntekter overvåkingsprogrammet	10 000	
5	Gebyr kjøperregistrering	510 000	
6	Tvangsmulkt oppdrettsvirksomhet	785 000	
8	Gebyr havbruk	10 940 000	
9	Innmeldingsgebyr Merkeregisteret	2 300 000	
12	Saksbehandlingsgebyr fiskeflåten	3 340 000	
14	Refusjoner	10 000	
20	Forvaltningssanksjoner i fiskeflåten	10 000	
22	Inntekter ordningen fiskeforsøk og veiledning	4 520 000	22 530 000
4062	Kystverket:		
1	Gebyrinntekter	655 021 000	
2	Andre inntekter	9 160 000	664 181 000
4070	Samfunnet Jan Mayen:		
1	Inntekter fra kioskdirift	520 000	
7	Refusjoner	3 925 000	4 445 000
	Sum Fiskeri- og kystdepartementet		1 102 478 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Landbruks- og matdepartementet			
4100	Landbruks- og matdepartementet:		
1	Refusjoner m.m.	<u>501 000</u>	501 000
4112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet:		
30	Husleie, Bioforsk	<u>18 127 000</u>	18 127 000
4115	Mattilsynet:		
1	Gebyr m.m.	134 943 000	
2	Driftsinntekter og refusjoner mv.	<u>1 099 000</u>	136 042 000
4138	Støtte til organisasjoner:		
1	Refusjoner m.m.	<u>2 401 000</u>	2 401 000
4143	Statens landbruksforvaltning:		
1	Driftsinntekter m.m.	<u>33 480 000</u>	33 480 000
4147	Reindrifftsforvaltningen:		
1	Refusjoner m.m.	<u>34 000</u>	34 000
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.:		
85	Markedsordningen for korn	<u>79 200 000</u>	79 200 000
	Sum Landbruks- og matdepartementet		<u>269 785 000</u>

Samferdselsdepartementet

4300	Samferdselsdepartementet:		
1	Refusjon fra Utenriksdepartementet	<u>2 300 000</u>	2 300 000
4312	Oslo Lufthavn AS:		
90	Avdrag på lån	<u>388 800 000</u>	388 800 000
4313	Luftfartstilsynet:		
1	Gebyrinntekter	<u>115 800 000</u>	115 800 000
4320	Statens vegvesen:		
1	Salgsinntekter m.m.	147 000 000	
2	Diverse gebyrer	270 700 000	
3	Refusjoner fra forsikringsselskaper	<u>43 500 000</u>	461 200 000
4322	Svinesundsforbindelsen AS:		
90	Avdrag på lån	<u>25 000 000</u>	25 000 000
4350	Jernbaneverket:		
1	Kjørevegsavgift	25 000 000	
2	Salg av utstyr og tjenester mv.	113 100 000	
6	Videresalg av elektrisitet til togdrift	283 100 000	
7	Betaling for bruk av Gardermobanen	73 200 000	
37	Anleggsbidrag	<u>15 900 000</u>	510 300 000
4380	Post- og teletilsynet:		
1	Diverse gebyrer	<u>170 600 000</u>	170 600 000
	Sum Samferdselsdepartementet		<u>1 674 000 000</u>

Miljøverndepartementet

4400	Miljøverndepartementet:		
2	Ymse inntekter	327 000	
3	Refusjon fra Utenriksdepartementet	<u>926 000</u>	1 253 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
4410	Miljøvernforskning og miljøovervåkning:		
50	Refusjon fra diverse fond	4 000 000	4 000 000
4425	Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond:		
51	Refusjoner fra Viltfondet	61 942 000	
52	Refusjoner fra Statens fiskefond	17 000 000	78 942 000
4426	Statens naturoppsyn:		
1	Ymse inntekter	138 000	
2	Oppdragsinntekter	1 000 000	1 138 000
4427	Direktoratet for naturforvaltning:		
1	Ymse inntekter	7 221 000	
9	Internasjonale oppdrag	4 973 000	
54	Gebyrer	3 074 000	15 268 000
4429	Riksantikvaren:		
2	Refusjoner og diverse inntekter	3 694 000	
9	Internasjonale oppdrag	1 365 000	5 059 000
4432	Norsk kulturminnefond:		
85	Avkastning fra Norsk kulturminnefond	43 680 000	43 680 000
4441	Statens forurensningstilsyn:		
2	Inntekter, statlig ordning for frivillig kjøp av klimakvoter	13 314 000	
4	Gebyrer	25 759 000	
5	Leieinntekter	313 000	
6	Gebyrer, fylkenes miljøvernavdelinger	12 000 000	
7	Gebyrinntekter (Kvotesystemet)	7 200 000	
9	Internasjonale oppdrag	5 431 000	64 017 000
4471	Norsk Polarinstitut:		
1	Salgs- og utleieinntekter	8 559 000	
3	Inntekter fra diverse tjenesteyting	20 858 000	
21	Inntekter, Antarktis	10 537 000	39 954 000
4472	Svalbard miljøvernfond:		
70	Diverse inntekter	125 000	125 000
	Sum Miljøverndepartementet		253 436 000

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

4510	Fylkesmannsembetene:		
1	Inntekter ved oppdrag	149 961 000	149 961 000
4521	Direktoratet for forvaltning og IKT:		
3	Diverse inntekter	4 620 000	
4	Internasjonale oppdrag	3 000 000	7 620 000
4522	Departementenes servicesenter:		
2	Diverse inntekter	2 578 000	
6	Brukerfinansierte tjenester	86 833 000	
7	Parkeringsinntekter	1 476 000	90 887 000
4546	Yrkesskadeforsikring:		
1	Premieinntekter	127 000 000	127 000 000
4547	Gruppelivsforsikring:		
1	Premieinntekter	47 000 000	47 000 000
4550	Konkurransetilsynet:		
2	Ymse inntekter	210 000	210 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
4581	Eiendommer til kongelige formål:		
1	Ymse inntekter	131 000	131 000
	Sum Fornyings- og administrasjons- departementet		422 809 000
Finansdepartementet			
4600	Finansdepartementet:		
2	Diverse refusjoner	500 000	
85	Avkastning fra Finansmarkedsfondet	11 800 000	12 300 000
4602	Kredittilsynet:		
2	Refusjoner	1 800 000	1 800 000
4605	Senter for statlig økonomistyring:		
1	Økonomitjenester	36 900 000	36 900 000
4610	Toll- og avgiftsetaten:		
1	Ekspedisjonsgebyr	6 000 000	
2	Andre inntekter	2 300 000	
3	Refunderte pante- og tinglysingsgebyr	2 000 000	
11	Gebyr på kredittdeklarasjoner	260 000 000	270 300 000
4618	Skatteetaten:		
1	Refunderte utleggs- og tinglysingsgebyr	50 000 000	
2	Andre inntekter	29 100 000	
5	Gebyr for utleggsforretninger	23 000 000	
7	Gebyr for bindende forhåndsuttalelser	2 000 000	104 100 000
4620	Statistisk sentralbyrå:		
1	Salgsinntekter	300 000	
2	Oppdragsinntekter	177 500 000	
85	Tvangsmulkt	9 000 000	186 800 000
4634	Statens innkrevingsentral:		
2	Refusjoner	31 500 000	
85	Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning	190 000 000	
86	Bøter, inndragninger	1 210 000 000	
87	Trafikantsanksjoner	55 000 000	
88	Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret	170 000 000	1 656 500 000
4638	Salg av klimavoter:		
1	Salgsinntekter	2 565 000 000	2 565 000 000
	Sum Finansdepartementet		4 833 700 000
Forsvarsdepartementet			
4700	Forsvarsdepartementet:		
1	Driftsinntekter	209 000	209 000
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg:		
47	Salg av eiendom	22 000 000	22 000 000
4720	Felles ledelse og kommandoapparat:		
1	Driftsinntekter	2 267 000	
70	Renter låneordning	202 000	
90	Lån til boligformål	2 835 000	5 304 000
4723	Nasjonalt sikkerhetsmyndighet:		
1	Driftsinntekter	2 819 000	2 819 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
4725	Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben:		
1	Driftsinntekter	<u>40 590 000</u>	40 590 000
4731	Hæren:		
1	Driftsinntekter	<u>3 545 000</u>	3 545 000
4732	Sjøforsvaret:		
1	Driftsinntekter	<u>23 672 000</u>	23 672 000
4733	Luftforsvaret:		
1	Driftsinntekter	<u>95 518 000</u>	95 518 000
4734	Heimevernet:		
1	Driftsinntekter	<u>1 837 000</u>	1 837 000
4740	Forsvarets logistikkorganisasjon:		
1	Driftsinntekter	<u>230 931 000</u>	230 931 000
4760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg:		
48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	<u>348 000 000</u>	348 000 000
4790	Kystvakten:		
1	Driftsinntekter	<u>384 000</u>	384 000
4792	Norske styrker i utlandet:		
1	Driftsinntekter	<u>10 124 000</u>	10 124 000
4795	Kulturelle og allmenntilgode formål:		
1	Driftsinntekter	<u>2 369 000</u>	2 369 000
4799	Militære båter:		
86	Militære båter	<u>500 000</u>	500 000
	Sum Forsvarsdepartementet		<u>787 802 000</u>

Olje- og energidepartementet

4800	Olje- og energidepartementet:		
3	Oppdrags- og samarbeidsevirsomhet	1 050 000	
70	Garantiprovisjon, Gassco	<u>1 650 000</u>	2 700 000
4810	Oljedirektoratet:		
1	Gebyrinntekter	10 100 000	
2	Oppdrags- og samarbeidsevirsomhet	38 100 000	
3	Refusjon av tilsynsutgifter	<u>10 700 000</u>	58 900 000
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat:		
1	Gebyrinntekter	47 900 000	
2	Oppdrags- og samarbeidsevirsomhet	49 000 000	
40	Flom- og skredforebygging	<u>25 750 000</u>	122 650 000
4825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon:		
85	Fondsavkastning	<u>431 000 000</u>	431 000 000
4829	Konsesjonsavgiftsfondet:		
50	Overføring fra fondet	<u>136 000 000</u>	136 000 000
4833	CO ₂ -håndtering:		
85	Fondsavkastning	<u>91 800 000</u>	91 800 000
4860	Statnett SF:		
70	Garantiprovisjon	<u>220 000</u>	220 000
	Sum Olje- og energidepartementet		<u>843 270 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Ymse inntekter			
5309	Tilfeldige inntekter:		
29	Ymse	<u>50 233 000</u>	50 233 000
5310	Statens lånekasse for utdanning:		
4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	24 000 000	
29	Termingebyr	28 900 000	
89	Purregebyrer	96 200 000	
90	Avdrag og renter	10 955 500 000	
91	Tap og avskrivninger	447 100 000	
93	Omgjøring av studielån til stipend	<u>4 158 700 000</u>	15 710 400 000
5312	Den norske stats husbank:		
1	Gebyrer m.m.	18 800 000	
90	Avdrag	<u>9 186 000 000</u>	9 204 800 000
5316	Kommunalbanken AS:		
70	Garantiprovisjon	<u>3 100 000</u>	3 100 000
5325	Innovasjon Norge:		
50	Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjons- ordning	5 000 000	
70	Låne- og garantiprovisjoner	37 000 000	
90	Avdrag på utestående fordringer	<u>26 100 000 000</u>	26 142 000 000
5326	SIVA SF:		
70	Låne- og garantiprovisjoner	5 800 000	
90	Avdrag på utestående fordringer	<u>245 000 000</u>	250 800 000
5341	Avdrag på utestående fordringer:		
95	Avdrag på lån til Jugoslavia	100 000	
98	Avdrag på egenbeholdning statsobligasjoner	<u>5 000 000 000</u>	5 000 100 000
	Sum ymse inntekter		<u>56 361 433 000</u>
	Sum inntekter under departementene		<u>81 328 493 000</u>

Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet

5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petro- leumsvirksomheten:		
24	Driftsresultat:		
1	Driftsinntekter	204 100 000 000	
2	Driftsutgifter	-38 900 000 000	
3	Lete- og feltutviklingsutgifter	-3 300 000 000	
4	Avskrivninger	-17 000 000 000	
5	Renter av statens kapital	<u>-6 500 000 000</u>	138 400 000 000
30	Avskrivninger		17 000 000 000
80	Renter av statens kapital	<u>6 500 000 000</u>	161 900 000 000
	Sum inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet		<u>161 900 000 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.			
5445	Statsbygg:		
39	Avsetning til investeringsformål	<u>900 000 000</u>	900 000 000
5446	Salg av eiendom, Fornebu:		
40	Salgsinntekter, Fornebu	<u>23 600 000</u>	23 600 000
5460	Garanti-instituttet for eksportkreditt:		
71	Tilbakeføring fra Gammel alminnelig ordning	574 800 000	
72	Tilbakeføring fra Gammel særordning for utviklingsland	<u>16 800 000</u>	591 600 000
5470	Statens Pensjonskasse:		
30	Avsetning til investeringsformål	<u>17 059 000</u>	17 059 000
5490	NVE Anlegg:		
1	Salg av utstyr mv.	<u>500 000</u>	500 000
5491	Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift:		
30	Avskrivninger	<u>652 562 000</u>	<u>652 562 000</u>
	Sum avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.		<u>2 185 321 000</u>
Skatter og avgifter			
5501	Skatter på formue og inntekt:		
70	Toppskatt mv.	28 200 000 000	
72	Fellesskatt	157 500 000 000	
73	Skatt av opparbeidede forpliktelser i rederiene	<u>1 400 000 000</u>	187 100 000 000
5506	Avgift av arv og gaver:		
70	Avgift	<u>2 200 000 000</u>	2 200 000 000
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum:		
71	Ordinær skatt på formue og inntekt	94 900 000 000	
72	Særskatt på oljeinntekter	155 800 000 000	
74	Arealavgift mv.	<u>1 900 000 000</u>	252 600 000 000
5508	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen:		
70	Avgift	<u>2 400 000 000</u>	2 400 000 000
5511	Tollinntekter:		
70	Toll	2 228 000 000	
71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	<u>85 000 000</u>	2 313 000 000
5521	Merverdiavgift:		
70	Avgift	<u>205 000 000 000</u>	205 000 000 000
5526	Avgift på alkohol:		
70	Produktavgift på alkoholholdige drikkevarer	<u>11 474 000 000</u>	11 474 000 000
5531	Avgift på tobakkvarer:		
70	Avgift	<u>7 618 000 000</u>	7 618 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
5536	Avgift på motorvogner mv.:		
71	Engangsavgift på motorvogner mv.	18 800 000 000	
72	Årsavgift	8 304 000 000	
73	Vektårsavgift	374 000 000	
75	Omregistreringsavgift	2 315 000 000	
76	Avgift på bensin	7 755 000 000	
77	Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift)	8 355 000 000	45 903 000 000
5537	Avgifter på båter mv.:		
71	Avgift på båtmotorer	351 000 000	351 000 000
5541	Avgift på elektrisk kraft:		
70	Forbruksavgift	6 574 000 000	6 574 000 000
5542	Avgift på mineralolje mv.:		
70	Avgift på mineralolje	1 260 000 000	
71	Avgift på smøreolje mv.	100 000 000	1 360 000 000
5543	Miljøavgift på mineralske produkter mv.:		
70	CO ₂ -avgift	4 662 000 000	
71	Svovelavgift	78 000 000	4 740 000 000
5546	Avgift på sluttbehandling av avfall:		
70	Avgift på sluttbehandling av avfall	715 000 000	715 000 000
5547	Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier:		
70	Trikloretten (TRI)	2 000 000	
71	Tetrakloretten (PER)	3 000 000	5 000 000
5548	Miljøavgift på klimagasser:		
70	Hydrofluorkarbon (HFK) og Perfluorkarbon (PFK)	270 000 000	270 000 000
5549	Avgift på utslipp av NO _x :		
70	Avgift på utslipp av NO _x	50 000 000	50 000 000
5555	Avgift på sjokolade- og sukkerverer:		
70	Avgift	1 150 000 000	1 150 000 000
5556	Produktavgift på alkoholfrie drikkevarer mv.:		
70	Avgift	1 686 000 000	1 686 000 000
5557	Avgift på sukker:		
70	Avgift	196 000 000	196 000 000
5559	Avgift på drikkevareemballasje:		
70	Grunnavgift på engangsemballasje	780 000 000	
71	Miljøavgift på kartong	210 000 000	
72	Miljøavgift på plast	88 000 000	
73	Miljøavgift på metall	152 000 000	
74	Miljøavgift på glass	56 000 000	1 286 000 000
5565	Dokumentavgift:		
70	Avgift	6 390 000 000	6 390 000 000
5568	Sektoravgifter under Kultur- og kirkedepartementet:		
71	Årsavgift-stiftelser	13 840 000	
72	Inntektsuavhengig vederlag TV2	28 956 000	42 796 000
5572	Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet:		
70	Legemiddelomsetningsavgift	66 025 000	
71	Vinmonopolavgift	51 100 000	
72	Avgift utsalgssteder utenom apotek	4 381 000	
73	Legemiddelkontrollavgift	60 322 000	181 828 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
5574	Sektoravgifter under Nærings- og handelsdepartementet:		
70	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard	1 200 000	1 200 000
5575	Sektoravgifter under Fiskeri- og kystdepartementet:		
70	Kontroll- og tilsynsavgift akvakultur	7 620 000	
71	Kontrollavgift fiskeflåten	23 330 000	
72	Årsavgift havnesikkerhet	14 700 000	
73	Årsavgift Merkeregisteret	9 550 000	55 200 000
5576	Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet:		
70	Avgifter i matforvaltningen	594 552 000	
71	Totalisatoravgift	105 000 000	
72	Miljøavgift, plantevernmidler	65 000 000	764 552 000
5578	Sektoravgifter under Miljøverndepartementet:		
70	Sektoravgifter under Svalbard miljøvernfond	11 425 000	11 425 000
5580	Sektoravgifter under Finansdepartementet:		
70	Kredittilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene	245 500 000	245 500 000
5582	Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet:		
70	Bidrag til kulturminnevern	6 500 000	6 500 000
5583	Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser:		
70	Inntekter fra telesektoren	203 200 000	203 200 000
	Sum skatter og avgifter		<u>742 893 201 000</u>
Renter og utbytte mv.			
5603	Renter av statens kapital i statens forretningsdrift:		
80	Renter av statens faste kapital	55 822 000	55 822 000
5605	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer:		
80	Av statskassens foliokonto i Norges Bank	6 942 800 000	
81	Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta	1 000 000	
82	Av innenlandske verdipapirer	1 685 000 000	
83	Av alminnelige fordringer	80 000 000	
84	Av driftskreditt til statsbedrifter	582 000 000	9 290 800 000
5606	Finnmarkseiendommen:		
80	Renter	165 000	165 000
5607	Renter av boliglånsordningen i Statens Pensjonskasse:		
80	Renter	1 223 000 000	1 223 000 000
5611	Aksjer i NSB AS:		
85	Utbytte	221 000 000	221 000 000
5613	Renter fra SIVA SF:		
80	Renter	34 000 000	34 000 000
5615	Renter fra Den norske stats husbank:		
80	Renter	5 133 000 000	5 133 000 000
5616	Aksjeutbytte i Kommunalbanken AS:		
85	Aksjeutbytte	35 000 000	35 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning:		
80	Renter	6 763 305 000	6 763 305 000
5619	Renter av lån til Oslo Lufthavn AS:		
80	Renter	257 000 000	257 000 000
5624	Renter av Svinesundsforbindelsen AS:		
80	Renter	40 000 000	40 000 000
5625	Renter og utbytte fra Innovasjon Norge:		
80	Renter på lån fra statskassen	560 000 000	
81	Rentemargin, innovasjonslåneordningen	1 000 000	
85	Utbytte, lavrisikolåneordningen	15 000 000	
86	Utbytte fra investeringsfond for Nordvest-Russland og Øst-Europa	3 000 000	579 000 000
5630	Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as:		
85	Utbytte	8 700 000	8 700 000
5631	Aksjer i AS Vinmonopolet:		
85	Statens overskuddsandel	56 800 000	
86	Utbytte	2 000	56 802 000
5651	Aksjer i selskaper under Landbruks- og matdepartementet:		
85	Utbytte	950 000	950 000
5652	Innskuddskapital i Statskog SF:		
85	Utbytte	5 000 000	5 000 000
5656	Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning:		
85	Utbytte	17 184 000 000	17 184 000 000
5680	Innskuddskapital i Statnett SF:		
85	Utbytte	595 000 000	595 000 000
5685	Aksjer i StatoilHydro ASA:		
85	Utbytte	16 940 000 000	16 940 000 000
5692	Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank:		
85	Utbytte	36 800 000	36 800 000
	Sum renter og utbytte mv.		58 459 344 000

Folketrygden

5700	Folketrygdens inntekter:		
71	Trygdeavgift	87 600 000 000	
72	Arbeidsgiveravgift	127 300 000 000	214 900 000 000
5701	Diverse inntekter:		
2	Diverse inntekter	175 000 000	
3	Hjelpemiddelsentraler m.m.	38 000 000	
71	Refusjon ved yrkesskade	1 035 000 000	
73	Refusjon fra bidragspliktige	495 000 000	
74	Refusjon medisinsk behandling	2 800 000	
80	Renter	10 000 000	
85	Innfordret misbruk av dagpenger	55 000 000	
86	Innfordret misbruk av attføringspenger	11 100 000	1 821 900 000
5704	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.:		
2	Dividende	100 000 000	100 000 000
5705	Refusjon av dagpenger:		
1	Refusjon dagpenger, statsgaranti ved konkurs	15 000 000	
3	Refusjon av dagpenger fra EØS-land	3 400 000	18 400 000
	Sum folketrygden		216 840 300 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Statens pensjonsfond - Utland			
5800	Statens pensjonsfond - Utland:		
50	Overføring fra fondet	<u>48 650 000 000</u>	<u>48 650 000 000</u>
	Sum Statens pensjonsfond - Utland		<u>48 650 000 000</u>
Statslånemidler			
5999	Statslånemidler:		
90	Lån	<u>70 137 341 000</u>	<u>70 137 341 000</u>
	Sum statslånemidler		<u>70 137 341 000</u>
Totale inntekter:			<u>1 382 394 000 000</u>

Folketrygden

II

Stortinget samtykker i at statstilskudd til finansiering av folketrygden, jf. folketrygdlovens § 23-10, gis med 59 790 078 000 kroner, hvorav 15 973 700 000 gis til dekning av utgifter som fullt ut skal dekkes ved tilskudd fra staten, jf. § 23-10 tredje ledd.

Utenriksdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2009 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 01	kap. 3100 postene 02 og 05
kap. 100 post 71	kap. 3100 post 06
kap. 140 post 01	kap. 3140 post 05

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 01 Salgsinntekter fra salg av bistandseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd.

Utenriksdepartementet, post 90 Lån til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn, ved behov for bistand fra aktuelle transportselskaper ved evakuering av norske borgere i kriserammede land. Fullmakten gjelder i de tilfeller og på de betingelser som gjelder for denne typen bistand.

V

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2009 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen, post 89 Agio/Disagio.

VI

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2009 kan omdisponere inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2009 kan overskride bevilgningen under kap. 100

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger*VII
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2009 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	
	72	EØS-finansieringsordningen	3 400 mill. kroner
	73	Den norske finansieringsordningen	2 700 mill. kroner
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania	350 mill. kroner
118		Nordområdetiltak mv.	
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland	188 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Næringsutvikling	550 mill. kroner
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.	
	73	Klima- og skogsatsingen	1 500 mill. kroner

2. tilskudd til globalt fond for fornybar energi og energieffektivitet (GEEREF) med inntil 80 mill. kroner over fire år i perioden 2008-2011 over kap. 166 Miljø- og bærekraftig utvikling m.v. post 72 Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling
3. tilskudd til utvikling av en vaksine mot pneumokokkbakterien innenfor initiativet Advance Market Commitments for Vaccines (AMC) med inntil 57 mill. USD i perioden 2009-2017 over kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ, post 70 Vaksine og helse.

import fra utviklingsland, jf omtale under kap. 161 Næringsutvikling i St.prp. nr. 1 (2008-2009).

IX

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2009 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 2 800 mill. kroner.

X

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen og for regulært bidrag til FN.

VIII
Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2009 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte

Andre fullmakter

XI

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2009 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling for inntil 500 mill. kroner under Garantiinstituttet for Eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle

særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet.

XII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2009 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsved-

tak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
2. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

XIII

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2009 kan:

1. fravike bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet, Den globale miljøfasiliteten, Det internasjonale fond for jordbruksutvikling og Det felles fond for råvarer.
2. fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 for å inngå avtale med mottakere om raskere trekk

på gjeldsbrev enn utbetalingsbehovet tilsier ved kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Det asiatiske utviklingsfondet.

XIV

Deltakelse i International Finance Facility for Immunisation (IFFIm)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2009 i forbindelse med utbetaling av det norske bidraget til GAVI Fund Affiliate på 5,4 mill. USD kan fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og å bruke tilskudd som sikkerhet for lån.

XV

Deltakelse i IMF's låneordning til fattige land som utsettes for økonomiske sjokk

Stortinget samtykker i at Norge deltar i IMF's låneordning til fattige land som utsettes for økonomiske sjokk, med samlet 240 mill. kroner i løpet av inntil fem år fra og med 2006.

Kunnskapsdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2009 kan:

- 1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 200 post 01	kap. 3200 post 02
kap. 220 post 01	kap. 3220 post 02
kap. 221 post 01	kap. 3221 post 02
kap. 222 post 01	kap. 3222 postene 02 og 61
kap. 230 post 01	kap. 3230 post 02
kap. 256 post 01	kap. 3256 post 02
kap. 281 post 01	kap. 3281 post 02
kap. 286 post 50	kap. 3286 post 85
kap. 287 post 56	kap. 3287 post 86
kap. 287 post 73	kap. 3287 post 85
kap. 2410 post 01	kap. 5310 post 03

2. overskride bevilgningen til oppdragsvirksomhet på postene 21 mot tilsvarende merinntekter.
3. benytte inntekter fra salg av eiendommer ved universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.
4. gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntekter føres til Forskningsrådets eiendomsfond.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2009 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
220		Utdanningsdirektoratet	
	70	Tilskudd til læremidler mv.	20,0 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	120,0 mill. kroner
270		Studium i utlandet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	220,8 mill. kroner
285		Norges forskningsråd	
	52	Forskningsformål	37,5 mill. kroner

2. gi tilsagn om å utbetale støtte for første halvår 2010 (andre halvdel av undervisningsåret 2009–2010) etter de satser som blir fastsatt andre halvår 2009 (første halvdel av undervisningsåret 2009–2010), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning postene, 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestøtte og 90 Lån til Statens lånekasse for utdanning, samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.
3. gi tilsagn om å konvertere lån til stipend første halvår 2010 (andre halvdel av undervisningsåret 2009–10) etter de satser som blir fastsatt for andre halvår 2009 (første halvdel av undervisningsåret 2009–2010), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend.
4. gi tilsagn om å utbetale tillegg til utdanningslånet for 2009 med kr 3 850 per måned i opptil to måneder for studenter som tar del i undervisning som er omfattet av ordningen med sommerundervisning, jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning postene, 72 Rentestøtte og 90 Lån til Statens lånekasse for utdanning, samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning post, 80 Renter

Andre fullmakter

IV
Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg til eksamen, og kandidater som melder seg til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg til eksamen skal betale kr 345 dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og kr 707 ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale kr 707 per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og kr 1 415 ved senere forsøk.

2. Kunnskapsdepartementet i 2009 kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å:
 - a) opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
 - b) bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskaper eller ved deltakelse i selskaper som er av faglig interesse for virksomheten.
 - c) bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til virksomhetens drift eller til kapitalinnskudd.
 - d) bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til virksomhetens drift eller til kapitalinnskudd.
3. fra 1. januar 2009 blir maksimalgrensen for foreldrebetaling for et heldags ordinært barneha-
getilbud fastsatt til kr 2 330 per måned og kr 25 630 per år, jf. Forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 1.
4. Kunnskapsdepartementet kan overføre spesifikke gruppe 1-aksjer under Kunnskapsdepartementet til universiteter og høyskoler som gruppe 2-aksjer. Aksjene blir ført ut av kapitalregnskapet i 2009 mot konto for forskyving av balansen.
5. Kunnskapsdepartementet i 2009 kan gi avkall på krav om tilbakebetaling av gaveforsterkning som er utbetalt til Bergens forskningsstiftelse, Bergens medisinske forskningsstiftelse og Tromsø forskningsstiftelse i strid med retningslinene for ordningen.
6. Kunnskapsdepartementet i 2009 kan inngå avtale om rehabilitering og modernisering av Norges hus i Paris innenfor en kostnadsramme på 10 mill. kroner.

Kultur- og kirkedepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2009 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 300, post 01	kap. 3300, post 01
kap. 305, post 01	kap. 3305, post 03
kap. 305, post 21	kap. 3305, post 07
kap. 320, post 01	kap. 3320, postene 01 og 03
kap. 322, post 01	kap. 3322, post 01
kap. 323, post 01	kap. 3323, post 01
kap. 324, post 01	kap. 3324, post 01
kap. 325, post 01	kap. 3325, post 01
kap. 325, post 21	kap. 3325, post 02
kap. 326, post 01	kap. 3326, post 01
kap. 326, post 21	kap. 3326, post 02
kap. 329, post 01	kap. 3329, post 01
kap. 329, post 21	kap. 3329, post 02
kap. 334, post 01	kap. 3334, post 01
kap. 334, post 21	kap. 3334, post 02

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 340, post 01	kap. 3340, post 01
kap. 340, post 21	kap. 3340, post 02
kap. 341, post 01	kap. 3341, post 01
kap. 341, post 21	kap. 3341, post 02
kap. 342, post 01	kap. 3342, postene 01 og 04

2. overskride bevilgningen under kap. 324 Scenekunstformål, post 21 Spesielle driftsutgifter med et beløp som tilsvarer alle merinntektene

på kap. 3324, post 02 Billett- og salgsinntekter. Ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på posten.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2009 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
320		Allmenne kulturformål	
	73	Nasjonale kulturbygg	647,8 mill. kroner
322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	
	50	Kunst i offentlige rom	13,0 mill. kroner

IV

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2009 kan inngå avtaler om forsikringsansvar i forbindelse med utenlandske utstillinger innenfor en samlet ramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 4 000 mill. kroner.

Andre fullmakter

V

Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

Stortinget fastsetter følgende fordelingsnøkler for 2009:

1. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til region-/landsdelsinstitusjoner fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikkformål, post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner og kap. 324 Scenekunstformål, post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner.
2. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de nordnorske knutepunktinstitusjonene med unntak av Nordnorsk Kunstmuseum, fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70
3. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de øvrige knutepunktinstitusjonene fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 60 pst. på staten og 40 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner og kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål, post 70 Det nasjonale museumsnettverket.
4. Det offentlige driftstilskuddet til region- og distriktoperatiltak fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30

pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom, post 72 Knutepunktinstitusjoner, kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner og kap. 334 Film- og medieformål, post 73 Regional filmsatsing.

pst. på regionen, jf. kap. 324 Scenekunstformål, post 73 Region- og distriktsopera.

VI

Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

Stortinget samtykker i at for 2009 skal:

1. gebyret for merking og registrering av hver kopi av et videogram for utleie eller salg være 0,60 kroner. Kultur- og kirkedepartementet kan sette ned eller frita for gebyr i visse tilfelle.

2. avgiften pr. videogram for omsetning i næring til Norsk kino- og filmfond være 3,50 kroner.
3. kringkastingsavgiften for fjernsynsmottakere være 2 162 kroner ekskl. merverdiavgift. Tilleggsavgiften ved forsinket betaling av kringkastingsavgiften og når melding ikke blir gitt etter reglene i lov av 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting § 8-1 andre ledd, skal være 15 pst. av kringkastingsavgiften.

Justis- og politidepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2009 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
Kap. 61 post 01	Kap. 3061 post 03
kap. 400 post 01	kap. 3400 post 01
kap. 410 post 01	kap. 3410 post 03
kap. 411 post 01	kap. 3411 post 03
kap. 413 post 01	kap. 3413 post 01
kap. 413 post 21	kap. 3413 post 02
kap. 430 post 01	kap. 3430 postene 03 og 04
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 02
kap. 432 post 01	kap. 3432 post 03
kap. 440 post 01	kap. 3440 postene 02, 03 og 06
kap. 441 post 01	kap. 3441 postene 02, 03 og 05
kap. 442 post 01	kap. 3442 post 02 og 03
kap. 451 post 01	kap. 3451 postene 03 og 06
kap. 455 post 01	kap. 3455 post 01
kap. 456 post 45	kap. 3456 post 02
kap. 462 post 01	kap. 3462 post 01
kap. 472 post 01	kap. 3472 post 01
kap. 473 post 01	kap. 3473 post 01
kap. 474 post 01	kap. 3474 post 02

2. overskride bevilgningen under kap. 451 Samfunnssikkerhet og beredskap, post 01 Driftsutgifter, med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av

sivilforsvarsanlegg og fast eiendom. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2009 kan bestille varer utover den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	
	01	Driftsutgifter	40 mill. kroner

IV

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2009 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras

forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

Andre fullmakter

V

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2009 kan:

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, inntekter ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.
3. trekke salgsomkostninger ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 3451 Samfunnsikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom m.v.

VI

Førtidsdimittering i siviltjenesten

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2009 kan bestemme førtidsdimittering av mannskaper slik det fremgår i omtalen under kap. 450 Sivile vernepliktige i St.prp. nr. 1 (2008-2009).

VII

Avhending av sivilforsvarsanlegg

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2009 kan overdra sivilforsvarsanlegg til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

Kommunal- og regionaldepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2009 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 500 post 01	kap. 3500 post 01
kap. 554 post 01	kap. 3554 post 01
kap. 585 post 01	kap. 3585 post 01
kap. 587 post 01	kap. 3587 post 04
kap. 2412 post 01	kap. 5312 post 01

III

Omdisponeringsfullmakter i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i Båtsfjord kommune

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2009 i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i Båtsfjord kommune, får adgang til å omdisponere mellom bevilgningene under:

1. kap. 571 Rammetilskudd til kommuner, post 60 Innbyggertilskudd.
2. kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner, post 60 Innbyggertilskudd.

IV

Omdisponeringsfullmakter i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i Oslo kommune

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2009 i samråd med Arbeids- og inkluderingsdepartementet i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i Oslo kommune, får adgang til å omdisponere mellom bevilgningene under:

1. kap. 571 Rammetilskudd til kommuner, post 60 Innbyggertilskudd.
2. kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 01 Driftsutgifter.
3. kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere.

V

Omdisponeringsfullmakter i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i Oppland fylkeskommune

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2009 i samråd med Landbruks- og

matdepartementet, Miljøverndepartementet og Nærings- og handelsdepartementet i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i Oppland fylkeskommune, får adgang til å omdisponere mellom bevilgningen under kap. 551 Regional utvikling og nyskaping, post 64 Utviklingsmidler til Oppland fylkeskommune og bevilgningene under:

1. kap. 551 Regional utvikling og nyskaping, post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling.
2. kap. 551 Regional utvikling og nyskaping, post 61 Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift.
3. kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m., post 50 Fondsavsetninger.
4. kap. 1426 Statens naturoppsyn, post 31 Tiltak i naturverns- og kulturlandskapsområder.
5. kap. 1427 Direktoratet for naturforvaltning, post 74 Tilskudd til friluftslivstiltak.
6. kap. 1429 Riksantikvaren, post 72 Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer.
7. kap. 2421 Innovasjon Norge, post 50 Innovasjon - prosjekter, fond.

VI

Forskudd på rammetilskudd

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i statsbudsjettet for 2009 kan utgiftsføre uten bevilgning:

1. inntil 250 mill. kroner på kap. 571 Rammetilskudd til kommuner, post 90 Forskudd på rammetilskudd som forskudd på rammetilskudd for 2010 til kommuner.
2. inntil 50 mill. kroner på kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner, post 90 Forskudd på rammetilskudd som forskudd på rammetilskudd for 2010 til fylkeskommuner.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2009 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
551		Regional utvikling og nyskaping	
	61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	100,0 mill. kroner
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	75	Boligtilskudd til etablering, tilpasning og utleieboliger	204,3 mill. kroner
	78	Kompetansetilskudd	86,4 mill. kroner
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser	
	64	Investeringsstilskudd	642,6 mill. kroner

VIII

Investeringsramme skole- og svømmeanlegg

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2009 kan gi nye tilsagn om rentekompensasjon tilsvarende en investeringsramme på 2 000 mill. kroner over kap. 582, post 60 Rentekompensasjon – skole- og svømmeanlegg.

IX

Investeringsramme kirkebygg

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2009 kan gi nye tilsagn om rentekompensasjon tilsvarende en investeringsramme på 800 mill. kroner over kap. 582, post 61 Rentekompensasjon – kirkebygg.

Andre fullmakter

X

Garantiprovisjon fra Kommunalbanken AS

Stortinget samtykker i at Kommunalbanken AS i 2009 betaler en provisjon på statsgarantien på 0,1 prosent av bankens lån opptatt før 1. november 1999.

XI

Husbankens låneramme

Stortinget samtykker i at Husbanken i 2009 kan gi tilsagn om lån for 12 mrd. kroner. Lånene vil bli utbetalt i 2009 og senere år.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2009 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 600 post 01	kap. 3600 post 02
kap. 601 post 21	kap. 3601 post 02
kap. 605 post 01	kap. 3605 post 01, 04, 05 og 06
kap. 605 post 21	kap. 3605 post 02
kap. 621 post 21	kap. 3621 post 02
kap. 640 post 01	kap. 3640 post 01, 06 og 07
kap. 642 post 01	kap. 3642 post 06 og 07
kap. 642 post 21	kap. 3642 post 02
kap. 650 post 01	kap. 3650, post 01
kap. 682 post 01	kap. 3682 post 01
kap. 683 post 01	kap. 3683 post 01
kap. 684 post 01	kap. 3684 post 01
kap. 690 post 01	kap. 3690 post 05
kap. 691 post 01	kap. 3691 post 01

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2009 kan:

1. omdisponere inntil 40 mill. kroner fra kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere til kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 01 Driftsutgifter.
2. omdisponere mellom bevilgningene under kap. 601 Utredningsvirksomhet, forskning m.m., post 73 Tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sykmeldte, kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 70 Tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sykmeldte og kap. 732 Regionale helseforetak, post 79 Tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sykmeldte.
3. omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 NAV-reform og pensjonsreform, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 01 Driftsutgifter.
4. omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 NAV-reform og pensjonsreform, post 45 Større nyanskaffelser og vedlikehold og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2009 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
634		Arbeidsmarkedstiltak	
	76	Tiltak for arbeidssøkere	2 606,15 mill. kroner

Andre fullmakter

V

Fullmakt til å ettergi rente- og avdragsfrie lån

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2009 kan ettergi rente- og avdragsfrie lån tidligere gitt til arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede der dette ble vurdert som nødvendig for å sikre den videre driften.

VI

Fullmakt til leie av lokaler

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2009 kan inngå avtale om leie av lokaler til Petroleumstilsynet med leieutgifter inntil 10 mill. kroner utover hva som kan dekkes under kap. 642 Petroleumstilsynet, post 01 Driftsutgifter.

VII

Fullmakt om midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2009 kan inngå avtaler om midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger

med varighet utover 2009. Dersom behovet for mottaksplasser for asylsøkere og flyktninger blir større enn antatt i statsbudsjettet for 2009, samtykker Stortinget i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet kan øke antall plasser i statlige mottak innenfor gjeldende rammer for etablering og drift av det statlige mottaksapparatet, selv om det medfører et bevilgningsmessig merbehov under kap. 690 Utlendingsdirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak eller kap. 690, post 60 Vertskommunetilskudd.

VIII

Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2009 kan nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 604 NAV-reform og pensjonsreform, postene 21 og 45 og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, postene 01, 21 og 45, refusjoner av kommunenes andel av utgifter til opprettelse og drift av NAV-kontorer.

Folketrygden

Andre fullmakter

II
Folketrygdytelser

Stortinget samtykker i at med virkning fra 1. januar 2009 skal følgende ytelser etter folketrygdloven utgjøre*):

	kroner
1a. Grunnstønnad for ekstrautgifter ved uførhet etter lovens § 6-3 (laveste sats)	7 188
1b. Ved ekstrautgifter utover laveste sats, kan grunnstønaden forhøyes til	10 980
1c. eller til	14 424
1d. eller til	21 240
1e. eller til	28 800
1f. eller til	35 988
2a-1. Hjelpstønnad til uføre som må ha hjelp i huset ^{1 2}	11 988
2a-2. Hjelpstønnad etter lovens § 6-4 til uføre som må ha tilsyn og pleie ³)	12 900
2b. Forhøyet hjelpstønnad etter lovens § 6-5 til uføre under 18 år som må ha særskilt tilsyn og pleie ³	25 800
2c. eller til	51 600
2d. eller til	77 400
3. Behovsprøvet gravferdsstønnad opptil	18 744
4. Stønnad til barnetilsyn etter lovens §§ 15-11 og 17-94 ⁴	
for første barn	38 652
for to barn	50 436
for tre og flere barn	57 156

* Satsene under 1, 2 og 4 er årsbeløp for ytelsene.

¹ Stønnad til hjelp i huset gjelder tilfeller før 1. januar 1992.

² Fra 1. januar 1997 skilles det mellom stønnad til hjelp i huset og stønnad til særskilt tilsyn og pleie.

³ Gjelder også ved uførhet som skyldes yrkesskade, jf. lovens § 12-18.

⁴ Fra 1. januar 2004 dekkes 64 pst. av dokumenterte utgifter til barnetilsyn. Beløpene i tabellen er maksimale refusjonssatser. Stønaden er inntektsprøvet.

Helse- og omsorgsdepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger***II****Merinntektsfullmakter**

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2009 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 700 post 01	kap. 3700 post 02
kap. 703 postene 21, 60 og 70	kap. 3703 post 03
kap. 710 post 01	kap. 3710 post 02
kap. 710 post 21	kap. 3710 postene 02 og 03
kap. 715 postene 01 og 21	kap. 3715 postene 02 og 05
kap. 716 post 01	kap. 3716 post 02
kap. 720 postene 01 og 21	kap. 3720 postene 02 og 04
kap. 721 post 01	kap. 3721 postene 02 og 04
kap. 722 post 01	kap. 3722 post 02 og 50
kap. 723 post 01	kap. 3723 post 50
kap. 724 post 01	kap. 3724 post 02
kap. 725 post 01	kap. 3725 post 03
kap. 729 post 01	kap. 3729 post 02
kap. 750 post 01	kap. 3750 post 02

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger***III****Bestillingsfullmakter**

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2009 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt	
	21	Spesielle driftsutgifter	180 mill. kroner

IV**Tilsagnsfullmakter**

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2009 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
761		Tilskudd forvaltet av Helsedirektoratet	
	60	Tilskudd til omsorgstjenester	1 mill. kroner

Andre fullmakter

V

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. Helse- og omsorgsdepartementet i 2009 kan gi de regionale helseforetakene inntil 7,3 mrd. kroner i driftskreditt, men slik at utestående lån ved utgangen av 2009 ikke skal overstige 6 mrd. kroner.
2. det av avgiftspliktig omsetning for legemiddelgrossister i 2009 skal betales avgift tilsvarende 0,55 pst.
3. statens andel i 2009 av driftsoverskuddet til AS Vinmonopolet fastsettes til 50 pst. av resultatet i 2008 før ekstraordinære poster og etter vinmonopolavgiften.
4. Helse- og omsorgsdepartementet gis fullmakt til å oppheve den klausul som er knyttet til begrensninger i avståelse og bruk av eiendommen Eg sykehus, gnr. 150, bnr. 1768 i Kristiansand kommune.
5. investeringslån og driftskredittrammen til regionale helseforetak aktiveres i statens kapitalregnskap.

Barne- og likestillingsdepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Barne- og likestillingsdepartementet i 2009 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 842 post 01	kap. 3842 post 01
kap. 855 post 01	kap. 3855 postene 01, 02, 03 og 60
kap. 856 post 01	kap. 3856 post 01
kap. 858 post 01	kap. 3858 post 01
kap. 859 post 01	kap. 3859 post 01
kap. 868 post 01	kap. 3868 post 01

Andre fullmakter

III

Sats for barnetrygd

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2009 i medhold av lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd, § 10, kan utbetale barnetrygd med 11 640 kroner per barn per år.

Enslige forsørgere som fyller vilkårene for rett til utvidet stønad etter barnetrygdloven og full overgangsstonad etter folketrygdloven, og som har barn i alderen 0-3 år har rett til et småbarnstillegg på 7 920 kroner per år. Dette tillegget gis per enslig forsørger, uavhengig av hvor mange barn i alderen 0-3 år vedkommende faktisk forsørger.

For stønadsmottakere bosatt i Finnmark og Nord-Troms (Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyn-gen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord) ytes et til-

legg i barnetrygden på 3 840 kroner per barn per år, det såkalte finnmarkstillegget.

Finnmarkstillegget skal også utbetales for barn i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon i de aktuelle kommunene.

For stønadsmottakere bosatt på Svalbard ytes et tillegg i barnetrygden på 3 840 kroner per barn per år, det såkalte svalbardtillegget.

IV

Sats for kontantstøtte

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2009 i medhold av lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre, kan utbetale kontantstøtte med følgende beløp for 1- og 2-åringer:

Oppholdstid i barnehage	Prosentandel av full sats	Kontantstøtte i kroner per år
Ikke bruk av barnehageplass	100	39 636
Til og med 8 timer	80	31 704
9 – 16 timer	60	23 784
17 – 24 timer	40	15 852
25 – 32 timer	20	7 932
33 timer eller mer	0	0

V

Satser for engangsstønad ved fødsel og adopsjon og stønad ved fødsel utenfor institusjon
Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2009 i medhold av lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd kan utbetale:

1. engangsstønad ved fødsel og adopsjon, lovens §§ 14-12 og 14-20	kr 35 263 per fødsel.
1. stønad ved fødsel utenfor institusjon, lovens § 5-13	kr 1 765 per fødsel.

Nærings- og handelsdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2009 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 900 postene 01 og 21	kap. 3900 post 02
kap. 901 post 01	kap. 3901 postene 01, 02, 06 og 07
kap. 902 post 01	kap. 3902 postene 01 og 03
kap. 902 post 21	kap. 3902 post 04
kap. 903 post 01	kap. 3903 post 01
kap. 904 post 01	kap. 3904 post 02
kap. 904 post 22	kap. 3904 post 03
kap. 905 post 21	kap. 3905 postene 01 og 02
kap. 907 post 01	kap. 3907 postene 01 og 03

III

Utbetaling under garantiordninger
(trekkfullmakter)

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2009 kan foreta utbetalinger til Garanti-instituttet for eksportkreditt uten bevilgning i den utstrekning behovet for utbetalinger under byggelånsgarantiordningen overstiger inne-

stående likvide midler tilknyttet ordningen, men slik at saldoen for nytt og gammelt trekk på trekkfullmaktskontoen ikke overstiger 200 mill. kroner. Utbetalinger på trekkfullmakten posteres under kap. 2460 Garanti-instituttet for eksportkreditt, post 91 Utbetaling iflg. trekkfullmakt – byggelånsgarantiordning.

IV

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2009 kan overskride bevilgningen under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorarer og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter, samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i selskapene.

V

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2009 kan utgiftsføre utbetalinger knyttet til utførte pålagte miljøtiltak etter virksomheten i Raufoss ASA innenfor gitt garantiramme på 90 mill. kroner uten bevilgning under kap. 960 Raufoss ASA, post 71 Refusjon for miljøtiltak.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2009 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd	107,5 mill. kroner
2421		Innovasjon Norge	
	72	Forsknings- og utviklingskontrakter, kan overføres	100,0 mill. kroner

2. gi Eksportfinans ASA tilsagn om statlig dekning av framtidig underskudd på avregningskontoen for eksisterende eksportkredittordning, den såkalte 108-ordningen. Fullmakten gjelder for samlede framtidige underskudd som oppstår som følge av tilsagn om lån fram til 31. desember 2009. Fullmakten har som forutsetning at:
 - a) Eksportfinans ASA fram til 31. desember 2009 kan gi tilsagn om lån ved eksport av kapitalvarer og skip til de gunstigste rentevilkår og kredittider som OECD (Arrangement on Officially Supported Export Credits) tillater.
 - b) Eksportfinans ASA sin innlånspraksis for ordningen må godkjennes av Nærings- og handelsdepartementet. Nærings- og handelsdepartementet kan for øvrig utarbeide nærmere retningslinjer for ordningen.

bevilgning under kap. 900 Nærings- og handelsdepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter.

VIII

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2009 kan gi:

1. Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier for inntil 40 mill. kroner for lån til realinvesteringer og driftskapital, men slik at total ramme for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 180 mill. kroner.
2. Garanti-instituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 60 000 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utlandet innenfor Alminnelige garantiordning og inkludert Gammel alminnelig ordning. Garantivirksomheten skal finne sted innenfor de rammer som «Arrangement on Officially Supported Export Credits» setter. Alminnelig garantiordning skal drives i balanse på lang sikt. Nærings- og handelsdepartementet kan gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtaket.
3. Garanti-instituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme

VII

Fullmakt til å inngå forpliktelser utover gitt bevilgning i forbindelse med kjøp av utredninger og lignende

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2009 kan inngå forpliktelser for inntil 7,5 mill. kroner til utredninger o.l. utover gitt

for nye garantier og gammelt ansvar på 2 100 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utviklingsland, men likevel slik at rammen ikke overskrider sju ganger det til enhver tid innestående beløp på ordningens grunnfond. Garantivirkosomheten skal finne sted innenfor de rammer som «Arrangement on Officially Supported Export Credits » setter. Virksomheten skal drives i balanse på lang sikt, gitt bevilgninger til grunnfondet. Nærings- og handelsdepartementet kan i samråd med Utenriksdepartementet gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtaket.

4. Garanti-instituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 5 000 mill. kroner ved byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien. Ordningen skal drives i balanse på lang sikt. Nærings- og handelsdepartementet kan gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtaket.

IX

Dekning av forsikringstilfeller

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2009 kan:

1. gi tilsagn til Institutt for energiteknikk og Statsbygg om dekning av forsikringsansvar for inntil 700 000 000 euro overfor tredjeperson for instituttets og Statsbyggs ansvar etter lov av 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirkosomhet, kapittel III.
2. inngå avtaler om forsikringsansvar under beredskapsordning for statlig varekrigsforsikring innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 2 000 mill. kroner.

X

Utlånsfullmakt

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2009 kan gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye landsdekkende innovasjonslån innenfor en ramme på 300 mill. kroner.

Andre fullmakter

XI

Fullmakter vedrørende Norsk Romsenter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2009 kan gi Norsk Romsenter fullmakt til å:

1. selge andeler i selskaper hvor institusjonen forvalter eierandeler, og kjøpe andeler i nye selskaper.
2. benytte utbytte fra selskaper hvor institusjonen forvalter eierandeler og inntekter fra salg av andeler i slike selskaper til romrelatert virksomhet, herunder kjøp av andeler i nye selskaper.

XII

Fullmakter til å avhende og bortfeste

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2009 kan bortfeste hjemfalte gruveiendommer til museale formål vederlagsfritt.

Fiskeri- og kystdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2009 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1000 post 21	kap. 4000 post 04
kap. 1020 postene 01 og 21	kap. 4020 post 03
kap. 1021 postene 01 og 21	kap. 4021 post 01
kap. 1022 postene 01 og 21	kap. 4022 post 01
kap. 1030 post 21	kap. 4030 post 22
kap. 1062 postene 01 og 45	kap. 4062 postene 01 og 02

2. nytte inntil 10 mill. kroner av salgsinntekter fra salg av ikke næringsaktive fiskerihavner under kap. 4062, post 02 til dekning av salgsomkostninger forbundet med salget, oppgradering og vedlikehold av fiskerihavner under kap. 1062, post 30.
3. regne med alle ubrukte merinntekter ved beregning av sum som kan overføres på kap. 1020 postene 01 Driftsutgifter og 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 1021 postene 01 Driftsutgifter og 21 Spesielle driftsutgifter.

III

Fullmakt til overskridelser

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2009 kan overskride bevilgningen under kap. 1062 Kystverket, post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 15 mill. kroner dersom det er nødvendig å sette i verk tiltak mot akutt forurensning uten opphold og før Kongen kan gi slikt samtykke.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2009 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1062		Kystverket	
	30	Nyanlegg og større vedlikehold	287 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 mill. kroner

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2009 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1062		Kystverket	
	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg	20 mill. kroner

Landbruks- og matdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2009 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1100 post 01	kap. 4100 post 01
kap. 1115 post 01	kap. 4115 post 02
kap. 1143 post 01	kap. 4143 post 01
kap. 1147 post 01	kap. 4147 post 01

2. overskride bevilgningen under kap. 1100 Landbruks- og matdepartementet, post 45 Store utstyrskjøp og vedlikehold, med et beløp som tilsvarende merinntektene fra salg av eiendom. Ubrukte merinntekter fra salg av eiendom kan regnes med ved utregning av overførbart beløp under bevilgningen.

III

Forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2009 kan overskride bevilgningen under kap. 1147 Reindriftsforvaltningen, post 01 Driftsutgifter, med inntil 0,5 mill. kroner i sammenheng med forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Tilsagnsfullmakter

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1148		Naturskade – erstatninger og sikring	
	71	Naturskade, erstatninger	27,2 mill. kroner

Andre fullmakter

V

Salg av fast eiendom

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2009 kan

1. selge innkjøpt og opprinnelig statseiendom for inntil 8 mill. kroner.
2. skille ut og avhende tomter til barnehager, skoler og bo- og behandlingssenter ved Kjeller Gård direkte til Skedsmo kommune til markedstakst.

Samferdselsdepartementet**Samferdselsdepartementets alminnelige fullmakter***Andre fullmakter***II****Salg og bortfeste av fast eiendom**

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2009 kan selge og bortfeste fast eiendom inntil en verdi av 50 mill. kroner i hvert enkelt tilfelle.

Luftfartsformål*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger***III****Merinntektsfullmakter**

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2009 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1313 post 01	kap. 4313 post 02

Vegformål*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger***IV****Merinntektsfullmakter**

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2009 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1320 postene 23, 30 og 72	kap. 4320 postene 01, 02 og 03

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger***V****Fullmakt til forskuttering**

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2009 kan inngå avtaler om forskuttering av midler til vegformål utover gitt bevilgning på kap. 1320 Statens vegvesen, post 30 Riksveginvesteringer, post 31 Rassikring og post 60 Forsøk, likevel slik at samlede, løpende refusjonsforpliktelser ikke overstiger 2 300 mill. kroner. Forskutteringene skal refunderes uten kompensasjon for renter og prisstigning.

VI**Fullmakter til å pådra staten forpliktelser knyttet til investeringsprosjekter**

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2009 kan:

- gjennomføre de investeringsprosjektene som er omtalt i merknadene til kap. 1320 Statens vegvesen i St.prp. nr. 1 (2008–2009) innenfor de kostnadsrammer som der er angitt.
- forplikte staten for framtidige budsjettår utover gitt bevilgning på kap. 1320 Statens vegvesen, post 30 Riksveginvesteringer, post 31 Rassikring og post 60 Forsøk, for investeringsprosjekter som ikke er omtalt med kostnadsoverslag overfor Stortinget, likevel slik at samlet ramme

for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 2 000 mill. kroner.

VII

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for vedlikeholdsarbeider

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2009 kan forplikte staten for framtidige budsjettår utover gitt bevilgning på kap. 1320 Statens vegvesen, post 23 Trafikktilsyn, drift og vedlikehold av riksveger m.m., slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 9 900 mill. kroner, og slik at forpliktelsene som forfaller hvert år ikke overstiger 2 500 mill. kroner.

VIII

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for riksvegferjedriften

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2009 kan forplikte staten for framtidige budsjettår utover gitt bevilgning på kap. 1320 Statens vegvesen, post 72 Kjøp av riksvegferjetjenester, slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 11 600 mill. kroner, og slik at forpliktelsene som forfaller hvert år ikke overstiger 1 650 mill. kroner.

Jernbaneformål

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

IX

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2009 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1350 postene 23 og 30	kap. 4350 postene 02 og 06
kap. 1350 post 25	kap. 4350 post 07
kap. 1350 post 30	kap. 4350 post 37

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

X

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2009 kan bestille materiell utover gitte bevilgninger, likevel slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1350		Jernbaneverket	
	23, 25 og 30	Drift, vedlikehold og investeringer	700 mill. kroner

XI

Fullmakt til forskuttering

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2009 kan inngå avtaler om forskuttering av midler til jernbaneformål utover gitt bevilgning på kap. 1350 Jernbaneverket, post 30 Investeringer i linjen, likevel slik at samlede, løpende refusjonsforpliktelser ikke overstiger 200 mill. kroner. Forskutteringene skal refunderes uten kompensasjon for renter og prisstigning.

XII

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser knyttet til investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2009 kan:

- gjennomføre de investeringsprosjektene som er omtalt i merknadene til kap. 1350 Jernbaneverket i St.prp. nr. 1 (2008–2009) innenfor de kostnadsrammer som der er angitt.
- forplikte staten for framtidige budsjettår utover gitt bevilgning på kap. 1350 Jernbaneverket, post 30 Investeringer i linjen, for investerings-

prosjekter som ikke er omtalt med kostnadsoverslag overfor Stortinget, likevel slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 200 mill. kroner.

XIII

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for vedlikeholdsarbeider

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2009 kan forplikte staten for framtidige bud-

sjetår utover gitt bevilgning på kap. 1350 Jernbaneloverket, post 23 Drift og vedlikehold og post 25 Drift og vedlikehold av Gardermobanen, slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 2 100 mill. kroner, og slik at forpliktelsene som forfaller hvert år ikke overstiger 500 mill. kroner.

Andre fullmakter

XIV

Restverdisikring for eksisterende materiell, oppgraderinger av eksisterende materiell og investeringer i nytt materiell

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet, for det materiellet som inngår i statens rammeavtale med NSB, i 2009 kan:

1. gi NSB AS en restverdigaranti for bokførte verdier på inntil 2974 mill. kroner.
2. gi NSB AS ytterligere restverdigaranti på oppgraderinger og nyinvesteringer innenfor en ramme på inntil 3 525 mill. kroner.

Post og telekommunikasjoner

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

XV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2009 kan bestille materiell utover bevilgningen, likevel slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1380		Post- og teletilsynet	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	4 mill. kroner

Andre fullmakter

XVI

Overføringer til og fra reguleringsfondet

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2009 kan overføre inntil 10 mill. kroner til eller fra Post- og teletilsynets reguleringsfond.

Miljøverndepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger***II****Merinntektsfullmakter**

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2009 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1400 post 01	kap. 4400 post 02
kap. 1427 post 01	kap. 4427 post 01
kap. 1427 post 21	kap. 4427 postene 09 og 54
kap. 1429 post 01	kap. 4429 postene 02 og 09
kap. 1432 post 50	kap. 4432 post 85
kap. 1441 post 01	kap. 4441 postene 04, 05, 06 og 09
kap. 1441 post 22	kap. 4441 post 02
kap. 1471 post 01	kap. 4471 postene 01 og 03
kap. 1471 post 21	kap. 4471 post 21
kap. 1472 post 50	kap. 4472 post 70 og kap. 5578 post 70

2. overskride bevilgningen under kap. 2465 Statens kartverk, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, med et beløp som tilsvarer regnskapsførte inntekter fra salg av anleggsmidler under kap. 5465 Statens kartverk, post 49 Salg av anleggsmidler. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved utregning av overført beløp.

på garantier for lån til miljøverntiltak og energiøkonomiseringsformål som staten er juridisk forpliktet til å dekke, under kap. 1400 Miljøverndepartementet, post 77 Oppfyllelse av garantiansvar.

IV**Omdisponeringsfullmakt**

III
Fullmakter til å utgiftsføre uten bevilgning
Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2009 kan utgiftsføre uten bevilgning fastslåtte tap

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2009 kan omdisponere inntil 5 mill. kroner mellom kap. 1465 Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk, post 21 Betaling for statsoppdraget og kap. 2465 Statens kartverk, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

V

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2009 kan foreta bestillinger:

1. av materiell o.l. utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1426		Statens naturoppsyn	
	32	Skjærgårdsparker mv.	6,5 mill. kroner
1441		Statens forurensningstilsyn	
	39	Oppryddingstiltak	25,0 mill. kroner

2. av kartgrunnlag ut over gitt bevilgning under kap. 1465 Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk, post 21 Betaling for statsoppdraget, men slik at rammen for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger 90 mill. kroner.

VI

Tilsagnsfullmakter

Kap	Post	Nemning	Samla ramme
1400		Miljøverndepartementet	
	78	Miljøtiltak i nikkilverka på Kola	218,5 mill. kroner
1427		Direktoratet for naturforvaltning	
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder	80,0 mill. kroner
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner	34,7 mill. kroner
	34	Statlige erverv, nasjonalparker	185,0 mill. kroner
	35	Statlige erverv, nytt skogvern	140,0 mill. kroner
	77	Tilskudd til nasjonalparksentre	2,0 mill. kroner
	79	Kompensasjon ved flytting av oppdrettsanlegg,	6,75 mill. kroner
1429		Riksantikvaren	
	72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer	35,0 mill. kroner
	73	Brannsikring og beredskapstiltak	2,0 mill. kroner
	74	Fartøyvern	8,0 mill. kroner
	77	Verdiskapingsprogram på kulturminneområdet	2,0 mill. kroner

Andre fullmakter

VII

Fullmakt til overskridelser

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet kan fravike spesifikasjonene av bevilgningen under kap. 2465 Statens kartverk, post 24 Driftsresultat ved bruk av reguleringsfondet i 2009.

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2009 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1510 post 21	kap. 4510 post 01
kap. 1522 post 01	kap. 4522 postene 02 og 06

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2009 kan overskride

bevilgningen under kap. 2470 Statens Pensjonskasse, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, med inntil 10 mill. kroner mot dekning i reguleringsfondet.

Andre fullmakter

IV

Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at:

1. det enkelte departement som et ledd i ordningen med bonus og rabatter, i 2009 kan nettopføre som utgiftsreduksjon på vedkommende utgiftspost tilbakebetalt bonus og rabatt, også om tilbakebetalingen refererer seg til kjøp i tidligere år.

2. Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2009 kan nettopføre som utgiftsreduksjon under kap. 1510 Fylkesmannsembetene, post 21 Spesielle driftsutgifter, refusjoner av utgifter til felles-tjenester der Fylkesmannen samordner utgiftene.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

V

Fullmakt til å gjennomføre investeringsprosjektet PERFORM

Stortinget samtykker i at Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2009 kan gjennomføre

PERFORM-prosjektet i Statens Pensjonskasse, herunder forpliktet staten innenfor en kostnadsramme på 874 mill. kroner.

Omdisponeringsfullmakter

VI

Stortinget samtykker i at Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2009 kan omdisponere bevilgninger fra kap. 1500 Fornyings- og administrasjonsdepartementet post 01 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter, kap. 1560 Spesielle

IKT-tiltak, post 22 Samordning av IKT-politikken, og kap. 1561 Internasjonalt IKT-samarbeid og utviklingsprogram, post 70 Tilskudd til internasjonale program til kap. 1521 Direktoratet for forvaltning og IKT, postene 01 Driftsutgifter, 21 Spesielle driftsutgifter og 23 Elektronisk ID.

Bygge- og eiendomsfullmakter

VII

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

Stortinget samtykker i at Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2009 kan:

1. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30-49, med inntil 175 mill. kroner, mot inndekning i reguleringsfondet.
2. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30-49, med beløp som tilsvarer inntekter fra salg av eiendommer, samt medregne ubrukte inntekter fra salg av eiendom ved beregning av overført beløp.

VIII

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2009 kan omdisponere:

1. under kap. 1580 Byggeprosjekt utenfor husleieordningen, mellom postene 30 til 45.
2. under kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål, mellom postene 01, 30 og 45.
3. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 30–49.

Fullmakter til å sette i gang eller utvide byggeprosjekter

IX

Fullmakt til å gjennomføre investeringsprosjekter innenfor de angitte kostnadsrammer

Stortinget samtykker i at Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2009 kan gjennomføre byggeprosjekter og andre investeringsprosjekter, herunder forpliktete staten innenfor de angitte kostnadsrammene, under følgende kapitler og poster:

Kap.	Post	Betegnelse
1580		Byggeprosjekter utenfor husleieordningen
	31	Igangsetting av byggeprosjekter
	33	Videreføring av byggeprosjekter
	45	Større utstørsanskaffelser og vedlikehold
1581		Eiendommer til kongelige formål
	30	Ekstraordinært vedlikehold, Bygdø Kongsgård
1582		Utvikling av Fornebuområdet
	30	Investeringer, Fornebu
2445		Statsbygg
	31	Igangsetting av ordinære byggeprosjekter
	32	Igangsetting av kurantprosjekter
	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter
	34	Videreføring av kurantprosjekter

X

Fullmakt til å igangsette byggeprosjekt uten fremleggelse av egen kostnadsramme – kurantordningen

Stortinget samtykker i at Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2009 kan igangsette nye byggeprosjekt innenfor husleieordningen under kap. 2445, post 32, uten fremleggelse av kostnads-

ramme for det enkelte prosjekt for Stortinget, på følgende vilkår:

1. Brukerdepartementet/leietaker har nødvendige husleiemidler innenfor gjeldende budsjett-rammer.
2. Samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar utover gitte bevilgninger overstiger ikke 1 500 mill. kroner.

Andre fullmakter

XI

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2009 kan:

- a) godskrive det enkelte bygge- og eiendomsprosjekt med innbetalt dagmulkt, konvensjonalbot og erstatning for misligholdt entreprise, ved at innbetalingen blir postert i statsregnskapet på vedkommende investeringspost som en utgiftsreduksjon.
- b) godkjenne salg, makeskifte og bortfeste av statens eiendom på Vestbanetomta i Oslo.
- c) godkjenne salg, makeskifte eller bortfeste av eiendom forvaltet av Statsbygg eller av andre statlige virksomheter som ikke har egen salgsfullmakt, for inntil 500 mill. kroner totalt i budsjettåret.
- d) godkjenne kjøp av eiendom finansiert ved salgsinntekter, innsparte midler eller midler fra reguleringsfondet for inntil 150 mill. kroner i hvert enkelt tilfelle, og for inntil 300 mill. kroner totalt, utover bevilgningen på

kap. 2445 Statsbygg, post 49 Kjøp av eiendom.

- e) overdra statlige spesialskoleeiendommer til underpris eller vederlagsfritt til kommuner og fylkeskommuner, dersom ansvaret for skoledriften overtas av kommunen eller fylkeskommunen.
 - f) foreta bortfeste, salg og makeskifte av eiendommer som er nødvendig ved disponering av statens eiendommer på Fornebu for inntil 500 mill. kroner.
 - g) korrigere Statsbyggs balanse i de tilfeller prosjekterings- og investeringsmidler ført på kap. 2445 Statsbygg overføres til andre budsjettkapitler eller prosjektene ikke realiseres.
 - h) avhende statlig fast eiendom til barnehageformål direkte til kommuner til markeds- takst.
2. Kongen i 2009 kan avhende statlig eiendom til lavere pris enn markedspris der særlige hensyn tilsier det.

Finansdepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2009 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1600 post 01	kap. 4600 post 02
kap. 1605 post 01	kap. 4605 post 01
kap. 1610 post 01	kap. 4610 post 01
kap. 1618 post 01	kap. 4618 post 02
kap. 1634 post 01	kap. 4634 post 02

2. overskride bevilgningen til oppdragsvirksomhet på kap. 1620 Statistisk sentralbyrå, post 21 Spesielle driftsutgifter, med et beløp som tilsvarer alle merinntektene på kap. 4620 Statistisk

sentralbyrå, post 02 Oppdragsinntekter. Ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på posten.

III

Fullmakter til overskridelse

Stortinget samtykker i at:

1. Statsministerens kontor i 2009 kan overskride bevilgningen på kap. 21 Statsrådet, post 01 Driftsutgifter, for å iverksette nødvendige sik-

kerhetstiltak for Statsministeren og regjeringens øvrige medlemmer.

2. Finansdepartementet i 2009 kan overskride bevilgningen på kap. 1638 Kjøp av klimavoter, post 01 Driftsutgifter, til dekning av honorarer, transaksjonskostnader og utgifter til faglig bistand i forbindelse med salg av klimavoter.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Kjøp av klimagasskvoter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2009 kan inngå avtaler om kjøp av:

1. klimagasskvoter ved bruk av Kyoto-mekanismene utover gitt bevilgning for inntil 6 300 mill. kroner under kap. 1638 Kjøp av klimavoter, post 21 Kvotekjøp, generell ordning.
2. klimagasskvoter ved bruk av Kyoto-mekanismene, for statsansattes internasjonale tjenestereiser med fly, for inntil 10,5 mill. kroner utover gitt bevilgning under kap. 1638 Kjøp av klimavoter, post 22 Kvotekjøp, statsansattes flyreiser.

V

Fullmakt til å inngå avtaler om investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2009 kan gjennomføre de investeringsprosjektene som er omtalt i St.prp. nr. 1 (2008-2009) under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, og kap. 1618 Skatteetaten, post 22 Større IT-prosjekter, innenfor de kostnadsrammer som der er angitt.

VI

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2009 kan gi garantier for:

1. grunnkapitalen til Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar som ikke må overstige 715 959 651 euro.
2. lån fra Den nordiske investeringsbank vedrørende ordningen med prosjektinvesteringsslån innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 340 991 000 euro.
3. miljølån gjennom Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 63 500 000 euro.

VII

Fullmakt til fortsatt bobehandling

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet for 2009 kan bestemme at det under ordningen med oppfølging av statens krav i konkursbo pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 17,4 mill. kroner. Utbetalinger dekkes av bevilgningene under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten, post 01 Driftsutgifter, og kap. 1618 Skatteetaten, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Andre fullmakter

VIII

Fullmakt til å korrigere uoppklarte differanser og feilposter i tidligere års statsregnskap

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2009 i enkeltsaker kan korrigere uoppklarte diffe-

ranser i regnskapene og feilposter i statsregnskapet som gjelder tidligere års regnskaper, ved postering over konto for forskyvninger i balansen i statsregnskapet i det inneværende års regnskap. Fullmakten gjelder inntil 1 mill. kroner.

Forsvarsdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2009 kan:

1. benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:
 - a) inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.

- b) inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kapittel 1760 Nyan-skaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Større utstysanskaffelser og vedlikehold.
2. ta med ubrukte merinntekter ved utregning av overførbart beløp.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser ut over gitte bevilgninger

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2009 kan:

1. foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	
	01	Driftsutgifter	80 mill. kroner
1731		Hæren	
	01	Driftsutgifter	900 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	01	Driftsutgifter	800 mill. kroner
1733		Luftforsvaret	
	01	Driftsutgifter	1 440 mill. kroner
1734		Heimevernet	
	01	Driftsutgifter	150 mill. kroner
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	
	01	Driftsutgifter	300 mill. kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	01	Driftsutgifter	125 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel	150 mill. kroner
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold	20 000 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	350 mill. kroner
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet	100 mill. kroner
1790		Kystvakten	

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
	01	Driftsutgifter	2 200 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	01	Driftsutgifter	90 mill. kroner
1792		Norske styrker i utlandet	
	01	Driftsutgifter	50 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2009 kan gi tilsagn om økonomisk støtte ut over bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	14 mill. kroner

Andre fullmakter

V

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2009 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kapittel 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Store nyanskaffelser og vedlikehold og kapittel 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VI

Organisasjon og verneplikt

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2009 kan fastsette Forsvarets organisasjon slik det går fram av redegjørelsen i St.prp. nr. 1 (2008–2009).
2. Forsvarsdepartementet i 2009 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går fram av St.prp. nr. 1 (2008–2009).
3. Forsvarsdepartementet i 2009 kan gi øvrige bestemmelser slik det går fram av St.prp. nr. 1 (2008–2009).
4. Forsvarsdepartementet i 2009 kan verve personell innenfor rammen av de gitte bevilgninger.
5. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2009 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder større bygg- og eiendomsprosjekter, som presentert under Nye prosjekter i foreliggende proposisjon, innenfor de kostnadsrammer som er anført i St.prp. nr. 1 (2008–2009).
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i St.prp. nr. 1 (2008–2009), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringer og byggeprosjekter av lavere kategori.
4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 46, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i St.prp. nr. 1 (2008–2009).
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
6. igangsette prosjektering av byggeprosjekter med en samlet utgift tilsvarende 5 pst. av bevilgningen på de respektive poster.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2009 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene.
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2009 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NAMSA fra det tidspunkt materiell blir rekvirert, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

Olje- og energidepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1800 post 21	kap. 4800 post 03
kap. 1810 post 21	kap. 4810 post 02
kap. 1820 post 21	kap. 4820 post 02
kap. 1820 post 22	kap. 4820 post 40
kap. 2490 post 45	kap. 5490 post 01

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Kongen i 2009 kan overskride bevilgningen under kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved statlig kjøp/salg av aksjeposter, rådgivning samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i StatoilHydro ASA.

IV

Fullmakt til å utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan:

1. utgiftsføre kjøp av aksjer i StatoilHydro ASA uten bevilgning under kap. 1811 StatoilHydro ASA, post 96 Aksjekjøp.
2. utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning pro et contra-oppgjør i forbindelse med salg av SDØE-andeler under:
 - a) kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 25 Pro et contra-oppgjør.
 - b) kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 01 Pro et contra-oppgjør.
3. utgiftsføre uten bevilgning tilskudd til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen under kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen, post 70 Tilskudd.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt udekket ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon	
	50	Overføring til Energifondet	400,0 mill. kroner
	74	Naturgass	20,0 mill. kroner
1830		Forskning	
	50	Norges forskningsråd	33,0 mill. kroner

VI

Fullmakt til å inngå forpliktelser utover gitt bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan pådra seg forpliktelser utover gitte bevilgninger innenfor følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter	7,0 mill. kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	22	Flom- og skredforebygging	50,0 mill. kroner
1830		Teknologi og internasjonalisering	
	22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling	10,0 mill. kroner
1833		CO ₂ -håndtering	
	70	Administrasjon, Gassnova SF	20,0 mill. kroner
1870		Petoro AS	
	70	Administrasjon	35,0 mill. kroner

VII

Fullmakt til leie av lokaler

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan gi Oljedirektoratet fullmakt til å inngå avtale om leie av lokaler som pådrar staten forpliktelser på inntil 10 mill. kroner utover hva som dekkes innenfor gjeldende bevilgningsnivå under kap. 1810 Oljedirektoratet, post 01 Driftsutgifter.

VIII

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan gi Gassco AS garanti innenfor en samlet ramme på inntil 1 mrd. kroner for skader og tap ved mottaksterminalene på kontinentet som

har oppstått som følge av forsettelige handlinger hos ledende personell i Gassco AS.

IX

Forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, knyttet til:

1. løpende forretningsvirksomhet i interessentskapene, samt deltakelse i annen virksomhet som har tilknytning til leting og utvinning av petroleum.
2. avsetning av statens petroleum etter avsetningsinstruksen gitt Statoil ASA.

X

Utbyggingsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Kongen i 2009 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, hvor øvre grense for SDØE sin forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør 5 mrd. kroner knyttet til deltagelse i:

1. utbyggingsprosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel.
2. utviklingsprosjekter under Gassled.

XI

Forpliktelser før plan for utbygging og drift og for anlegg og drift er behandlet

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten knyttet til kontraktsmessige forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift er godkjent eller før tillatelse til anlegg og drift er gitt, herunder forpliktelser knyttet til en pre-interessentskapsfase.

Andre fullmakter

XII

Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Kongen i 2009 kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 10 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

XIII

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Kongen har fått fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

XIV

Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan godkjenne overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE i utvinningstillatelser der det antas at samlede utvinnbare ressurser i forekomstene er mindre enn 10 mill. tonn oljeekvivalenter.

XV

Overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 i tråd med forutsetningene i St.prp. nr. 41 (2003–2004) kan godkjenne at Petoro AS kan delta i:

1. overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler i interessentskap hvor en rettighetshaver velger å tre ut av interessentskapet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.
2. forenklet samordning av utvinningstillatelser med SDØE-andeler.
3. ny/endret plan for utbygging og drift av forekomster innenfor et samordnet område med SDØE-deltakelse.
4. overdragelse av deltakerandeler for å oppnå fortsatt harmonisering av deltakerandeler i utvinningstillatelser som er samordnet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

XVI**Overdragelse av andeler i rørledninger til
Gassled**

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2009 kan godkjenne nødvendige transaksjoner for overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE for å innlemme rørledninger med SDØE-andel i Gassled. Statens andel i Gassled skal justeres for å gjenspeile innlemmelsen.

XVII**Opphevelse av generalforsamlingsklausulen**

Stortinget samtykker i at generalforsamlingsklausulen skal kunne oppheves for gitte tillatelser og erstattes av en vetorett i tråd med konsesjonsdirektivet og petroleumsforskriftens § 12, dersom rettighetshaverne skulle ønske dette. Olje- og energidepartementet skal i så fall godkjenne dette i hvert enkelt tilfelle.

Vedlegg 1**Statsbudsjettet**

Tabell 1.1 Hovedtallene i statsbudsjettet for perioden 2003-2009

	Regnskap					Saldert budsjett 2008	Anslag regn- skap 2008	Forslag 2009
	2003	2004	2005	2006	2007			
Driftsutgifter og investeringer ekskl. petroleumsvirksomhet	101 872	109 329	112 182	119 948	128 876	142 758	138 237	159 797
Driftsresultat forretningsdriften	-927	-1 063	-889	-852	-923	-977	-483	-1 500
Renter av statsgjeld	18 611	16 787	15 776	24 280	16 056	17 330	18 129	20 467
Overføringer til andre	448 001	478 533	501 539	518 969	550 116	585 993	598 256	642 512
Utgifter ekskl. lån og petroleumsvirksomhet	567 557	603 586	628 608	662 346	694 025	745 104	754 139	821 277
Inntekter ekskl. lån, oljeskatter og petroleumsvirksomhet	501 407	524 337	563 845	618 344	692 583	708 686	740 295	772 627
Oljekorrigert overskudd	-66 150	-79 249	-64 763	-44 002	-1 342	-36 418	-13 844	-48 650
Overført fra Statens pensjonsfond - Utland	62 844	80 727	70 593	57 372	2 810	36 418	13 844	48 650
Overskudd før lånetransaksjoner	-3 306	1 478	5 830	13 370	1 468	0	0	0
Oljeskatter	101 380	118 142	168 817	217 261	191 153	184 100	247 100	255 000
Utbytte fra Statoil/StatoilHydro	5 133	5 222	8 139	12 593	14 006	15 773	16 940	16 940
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	84 713	98 703	120 035	146 705	132 287	128 200	184 500	161 900
Utgifter til statlig petroleumsvirksomhet	17 564	18 661	21 447	21 182	21 056	26 300	23 941	26 700
Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten	173 662	203 406	275 544	355 377	316 390	301 773	424 599	407 140
Overskudd før overføring til Statens pensjonsfond - Utland	107 512	124 157	210 781	311 375	315 048	265 355	410 755	358 490
Utlån og avdrag, brutto	81 904	135 704	84 314	216 505	131 801	75 635	75 607	127 277
Tilbakebetalinger	68 874	95 154	76 492	171 431	70 906	60 746	60 940	57 139
Utlån, netto	13 030	40 550	7 822	45 074	60 895	14 889	14 702	70 137
Overskudd før lånetransaksjoner	-3 306	1 478	5 830	13 370	1 468	0	0	0
Samlet finansieringsbehov	16 336	39 069	1 992	31 704	59 428	14 889	14 702	70 137

Tabell 1.2 Samlede utgifter etter departement 2003-2009

Departement	Regnskap					Budsjett	
	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ¹	2009 ²
	Det kongelige hus og Slottsforvaltningen, Regjeringen, Stortinget og Høyesterett	1 421	1 614	1 616	1 604	1 680	1 818
Utenriksdepartementet	17 301	17 657	20 932	21 641	24 178	26 888	31 249
Kunnskapsdepartementet	33 090	29 374	32 211	60 139	59 178	60 681	71 673
Kultur- og kirkedepartementet	5 560	5 851	6 512	6 822	7 314	7 687	8 474
Justisdepartementet	13 886	14 604	15 702	16 535	17 447	18 088	19 794
Kommunal- og regionaldepartementet	66 433	61 505	62 449	62 208	67 117	73 395	82 102
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	4 091	11 630	11 485	20 285	24 588	26 098	30 792
Helse- og omsorgsdepartementet	63 375	74 062	82 748	84 260	91 325	95 756	109 789
Barne- og likestillingsdepartementet	26 319	32 192	34 283	22 231	22 372	22 436	23 411
Nærings- og handelsdepartementet	12 211	15 461	4 336	4 250	9 910	7 110	5 414
Fiskeri- og kystdepartementet	2 738	2 891	2 986	3 010	3 446	3 356	3 594
Landbruks- og matdepartementet	14 068	14 481	13 784	13 812	13 918	14 487	15 112
Samferdselsdepartementet	30 741	21 416	22 500	22 334	24 587	24 711	27 952
Miljøverndepartementet	2 608	2 613	2 959	3 346	3 285	3 264	4 074
Fornyings- og administrasjons- departementet	12 030	7 321	9 704	13 765	16 605	16 052	16 966
Finansdepartementet	31 420	78 945	34 188	166 806	64 834	36 503	88 795
Forsvarsdepartementet	30 545	31 461	29 809	30 418	32 714	31 540	33 458
Olje- og energidepartementet	1 577	3 504	1 619	1 786	11 969	3 570	14 692
Ymse utgifter	17	10	11	20	134	10 781	12 943
Statsbankene	62 811	71 543	73 658	83 401	78 908	77 385	68 183
Statlig petroleumsvirksomhet	17 564	18 661	21 447	21 182	21 056	26 300	26 700
Statens forretningsdrift	254	908	1 496	1 133	698	1 144	1 551
Statens pensjonsfond - Utland	173 663	213 266	288 022	355 377	318 831	301 773	407 140
Sum statsbudsjettet	623 721	730 966	774 459	1 016 364	916 094	890 823	1 102 764
Folketrygden	224 527	230 392	235 453	239 046	247 173	257 989	276 630
Utgifter i alt	848 248	961 358	1 009 912	1 255 410	1 163 267	1 148 812	1 382 394

¹ Saldert budsjett 2008.² Forslag 2009 St. prp. nr. 1 (2008-2009).

Tabell 1.3 Driftsutgifter (postene 1-29) etter departement 2003-2009

Departementet	Regnskap					Budsjett	
	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ¹	2009 ²
Det kongelige hus og Slottsforvaltningen, Regjering, Stortinget og Høyesterett	1 097	1 148	1 252	1 253	1 325	1 404	1 526
Utenriksdepartementet	3 376	2 929	2 827	3 030	3 190	3 160	4 990
Kunnskapsdepartementet	3 746	2 706	2 575	2 767	2 842	2 818	2 997
Kultur- og kirke departementet	1 986	2 037	2 125	2 280	2 387	2 320	2 487
Justisdepartementet	12 787	13 467	14 522	15 351	16 232	16 118	18 045
Kommunal- og regionaldepartementet	2 646	2 416	1 972	212	248	239	302
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	261	3 454	3 525	7 855	11 931	11 563	13 707
Helse- og omsorgsdepartementet	2 031	2 083	2 412	2 386	2 623	2 507	3 131
Barne- og likestillingsdepartementet	345	2 561	2 857	4 618	4 905	4 959	5 631
Nærings- og handelsdepartementet	1 134	1 135	1 223	1 311	1 362	1 279	1 549
Fiskeri- og kystdepartementet	1 879	2 050	2 034	2 149	2 512	2 256	2 530
Landbruks- og matdepartementet	1 224	1 766	1 713	1 497	1 453	1 397	1 505
Samferdselsdepartementet	9 139	9 586	10 025	10 680	11 317	11 337	12 559
Miljøvern departementet	1 284	1 288	1 331	1 461	1 575	1 574	1 997
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	7 165	6 731	7 942	10 674	11 055	12 460	11 823
Finansdepartementet	5 745	5 806	6 115	6 490	6 935	7 381	8 050
Forsvarsdepartementet	20 739	21 448	20 999	22 317	22 823	21 417	23 263
Olje- og energidepartementet	903	836	864	902	1 027	2 008	2 015
Ymse utgifter	17	10	11	20	134	10 781	12 943
Statsbankene	549	545	587	555	561	572	606
Statlig petroleumsvirksomhet	212	98	1	16	0	0	-
Statens forretningsdrift	-598	-513	-400	-351	-381	-466	-560
Sum statsbudsjettet	77 667	83 587	86 510	97 473	106 057	117 083	131 096
Folketrygden	4 923	5 050	5 258	2 965	0	0	0
Utgifter i alt	82 590	88 637	91 768	100 438	106 057	117 083	131 096

¹ Saldert budsjett 2008.² Forslag 2009 St. prp. nr. 1 (2008-2009).

Tabell 1.4 Nybygg, anlegg m.v. (postene 30-49) etter departement 2003-2009

Departement	Regnskap					Budsjett	
	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ¹	2009 ²
	Det kongelige hus og Slottsforvaltningen, Regjering, Stortinget og Høyesterett	133	244	136	100	83	135
Utenriksdepartementet	14	33	27	33	27	30	30
Kunnskapsdepartementet	219	34	25	30	21	29	30
Kultur- og kirkedepartementet	30	29	61	60	31	28	27
Justisdepartementet	85	98	91	128	134	721	453
Kommunal- og regionaldepartementet	5	7	3	1	2	2	1
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	2	64	70	454	468	989	1 296
Helse- og omsorgsdepartementet	32	25	17	24	24	24	25
Barne- og likestillingsdepartementet	0	48	42	24	35	61	63
Nærings- og handelsdepartementet	5	7	3	6	8	10	10
Fiskeri- og kystdepartementet	320	267	261	277	357	394	455
Landbruks- og matdepartementet	10	8	5	5	4	9	10
Samferdselsdepartementet	6 007	6 622	7201	6 746	8 196	8 877	10 323
Miljøverndepartementet	186	204	303	250	295	328	410
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	1 088	1 052	910	1 305	1 791	1 684	1 148
Finansdepartementet	180	177	195	212	110	160	170
Forsvarsdepartementet	9 197	9 247	8069	7 424	9 182	9 481	9 473
Olje- og energidepartementet	12	9	10	11	8	10	931
Ymse utgifter	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	5	12	27	41	40	116	164
Statlig petroleumsvirksomhet	16 038	17 324	20 701	19 967	19 951	25 100	25 200
Statens forretningsdrift	852	1 420	1 896	1 484	1 079	1 610	2 111
Sum statsbudsjettet	34 421	36 931	40 055	38 580	41 847	49 798	52 401
Folketrygden	184	121	172	61	0	0	0
Utgifter i alt	34 605	37 052	40 227	38 641	41 847	49 798	52 401

¹ Saldert budsjett 2008.² Forslag 2009 St. prp. nr. 1 (2008-2009).

Tabell 1.5 Overføringer til andre (postene 50-89) etter departement 2003-2009

Departement	Regnskap					Budsjett	
	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ¹	2009 ²
Det kongelige hus og Slottsforvaltningen Regjering, Stortinget og Høyesterett	191	221	229	251	273	280	309
Utenriksdepartementet	13 569	14 353	17 736	18 231	20 620	23 356	25 787
Kunnskapsdepartementet	24 121	25 634	26 410	43 342	46 314	51 835	56 647
Kultur- og kirkedepartementet	3 543	3 785	4 326	4 482	4 897	5 339	5 959
Justis- og politidepartementet	1 014	1 039	1 089	1 056	1 081	1 249	1 296
Kommunal- og regionaldepartementet	63 773	58 858	60 388	61 968	66 813	73 154	81 800
Arbeis- og inkluderingsdepartementet	3 828	8 112	7 890	11 971	12 188	13 547	15 789
Helse- og omsorgsdepartementet	59 246	69 143	77 222	78 983	86 066	92 895	106 542
Barne- og likestillingsdepartementet	25 974	29 583	31 384	17 589	17 432	17 416	17 717
Nærings- og handelsdepartementet	3182	2 299	2 550	2 867	3 363	3 621	3 855
Fiskeri- og kystdepartementet	539	573	532	583	534	707	610
Landbruks- og matdepartementet	12 834	12 703	12 066	12 310	12 461	13 081	13 598
Samferdselsdepartementet	4 215	4 972	4 952	4 882	5 064	4 497	5 070
Miljøverndepartementet	1 137	1 121	1 125	1 234	1 214	1 362	1 467
Fornyings- og administrasjons- departementet	4 956	599	578	682	770	608	595
Finansdepartementet	20 579	25 416	27 380	35 169	28 140	28 941	35 624
Forsvarsdepartementet	610	765	741	677	708	642	722
Olje- og energidepartementet	661	659	745	874	923	1 552	1 745
Ymse utgifter	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	10 779	10 265	9 948	10 078	10 032	11 254	11 218
Statlig petroleumsvirksomhet	1 314	1 238	745	1 199	1 106	1 200	1 500
Statens forretningsdrift	0	0	0	0	0	0	0
Statens pensjonsfond - Utland	173 663	203 407	275 544	355 377	316 389	301 773	407 140
Sum statsbudsjettet	429 728	474 744	563 580	663 806	636 389	648 308	794 990
Folketrygden	219 421	225 221	230 023	236 020	247 173	257 988	276 630
Utgifter i alt	649 149	699 965	793 603	899 826	883 562	906 296	1 071 620

¹ Saldert budsjett 2008.² Forslag 2009 St. prp. nr. 1 (2008-2009).

Tabell 1.6 Utlån, gjeldsavdrag m.v. (postene 90-99) etter departement 2003-2009

Departement	Regnskap					Budsjett	
	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ¹	2009 ²
	Det kongelige hus og Slottsforvaltningen, Regjering, Stortinget og Høyesterett	0	0	0	0	0	0
Utenriksdepartementet	341	341	341	346	341	342	442
Kunnskapsdepartementet	5 005	1 000	3 200	14 000	10 000	6 000	12 000
Kultur- og kirkedepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Justisdepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Kommunal- og regionaldepartementet	10	225	85	27	53	0	0
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	0	0	0	5	0	0	0
Helse- og omsorgsdepartementet	2 066	2 811	3 097	2 867	2 611	330	90
Barne- og likestillingsdepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Nærings- og handelsdepartementet	7 890	12 020	560	67	5 177	2 200	0
Fiskeri- og kystdepartementet	0	0	159	0	43	0	0
Landbruks- og matdepartementet	0	4	0	0	0	0	0
Samferdselsdepartementet	11 379	236	323	27	10	0	0
Miljøverndepartementet	0	0	200	400	200	0	200
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	-1 179	-1 061	274	1 105	2 989	1 300	3 400
Finansdepartementet	4 915	47 547	498	124 934	29 649	20	44 951
Forsvarsdepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Olje- og energidepartementet	0	2 000	0	0	10 010	0	10 000
Ymse utgifter	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	51 477	60 722	63 097	72 727	68 274	65 444	56 194
Statlig petroleumsvirksomhet	0	0	0	0	0	0	0
Statens forretningsdrift	0	0	0	0	0	0	0
Statens pensjonsfond - Utland	0	9 859	12 478	0	2 442	0	0
Sum statsbudsjettet	81 904	135 704	84 314	216 505	131 801	75 635	127 277
Folketrygden	0	0	0	0	0	0	0
Utgifter i alt	81 904	135 704	84 314	216 505	131 801	75 635	127 277

¹ Saldert budsjett 2008.² Forslag 2009 St. prp. nr. 1 (2008-2009).

Tabell 1.7 Skatter og avgifter i perioden 2003-2009

Kapittel	Regnskap					Budsjett	
	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ¹	2009 ¹
5501 Skatter på formue og inntekt	118 840	117 874	130 058	135 652	171 612	170 500	187 100
5506 Avgift av arv og gaver	1 532	1 660	1 768	2 063	2 576	2 700	2 200
5507 Skatt og avgift på utvinning av petroleum	98 324	114 833	165 466	213 856	187 277	180 000	252 600
5508 Avgift på utslipp av CO ₂ kontinentalsokkelen	3 056	3 309	3 351	3 405	3 385	3 300	2 400
5509 Avgift på utslipp av NO _x kontinentalsokkelen	0	0	0	0	491	800	0
5511 Tollinntekter	1 614	1 648	1 684	1 872	2 126	2 027	2 313
5521 Merverdiavgift	128 913	137 337	150 311	169 437	183 828	190 700	205 000
5526 Avgifter på alkohol	8 486	9 014	9 298	9 738	10 338	11 040	11 474
5531 Avgift på tobakkvarer	6 760	6 799	6 800	6 643	6 822	7 317	7 618
5536 Avgift på motorvogner m.m.							
Engangsavgift på motorvogner m.m.	12 750	16 387	17 815	19 683	21 694	20 009	18 800
Årsavgift	5 780	6 964	7 281	7 722	8 110	7 898	8 304
Vektårsavgift	299	293	346	356	353	369	374
Omregistreringsavgift	1 796	1 820	1 882	2 049	2 172	2 267	2 315
Avgift på bensin	8 664	8 729	8 634	8 475	8 157	8 065	7 755
Avgift på mineralolje til motorvogn (autodisel)	4 278	4 675	5 178	5 730	6 375	7 465	8 355
5537 Avgift på båter mv.	155	215	292	324	358	385	351
5541 Avgift på elektrisk kraft	5 504	4 126	5 607	6 111	5 990	6 187	6 574
5542 Avgift på mineralolje mv.	830	740	670	788	744	1 332	1 360
5543 Miljøavgift på mineralske produkter mv.	3 948	3 893	3 962	4 491	4 556	4 863	4 740
5546 Avgift på sluttbehandling av avfall	501	554	488	596	684	787	715
5547 Avgift på helse og miljøskadelige kjemikalier	5	6	5	6	5	5	5
5548 Miljøavgift på klimagasser	61	123	167	176	222	261	270
5549 Avgift på utslipp av NO _x	0	0	0	0	716	871	50
5555 Sjokolade- og sukkervareavgift	920	967	997	1 044	1 083	1 137	1 150
5556 Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.	937	962	956	1 015	1 025	1 109	1 686
5557 Avgift på sukker	231	208	197	194	192	210	196
5559 Avgift på drikkevareemballasje	694	639	673	1 074	1 151	1 289	1 286
5565 Dokumentavgift	3 259	3 926	4 669	4 931	5 481	5 817	6 390
5568 Sektoravgift under Kultur- og kirkedep.	0	0	0	0	12	40	43
5572 Sektoravgift under Helse- og omsorgsdep. ²	286	287	311	312	185	257	182
5574 Sektoravgift under Nærings- og handelsdep.	0	0	0	0	0	1	1
5575 Sektoravgift under Fiskeri- og kystdep.	0	0	0	0	46	53	55
5576 Sektoravgift under Landbruk- og matdep. ³	154	184	152	163	750	719	765
5578 Sektoravgift under Miljøverndepartementet	0	0	0	0	0	0	11
5580 Sektoravgift under Finansdep.	0	0	0	0	167	208	246
5582 Sektoravgift under Olje- og energidep.	0	0	0	0	0	16	6
5583 Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser	89	131	124	149	157	168	203
5584 Andre avgifter, etterslep utgåtte avgifter	-35	3	2	1	-128	0	0
Sum skatter og avgifter, statsbudsjettet	418 635	448 307	529 147	608 054	638 712	640 172	742 893
5700 Trygdeavgift	61 694	62 983	65 505	70 081	75 307	78 200	87 600
5700 Arbeidsgiveravgift	82 325	86 884	92 105	101 584	109 989	116 100	127 300
Sum skatter og avgifter til folketrygden	144 019	149 867	157 610	171 665	185 296	194 300	214 900
Sum skatter og avgifter inkl. folketrygden	562 650	598 174	686 757	779 719	824 008	834 472	957 793

¹ Saldert budsjett 2008 og Forslag 2009 St. prp. nr. 1 (2008-2009).² Vinmonopolavg.kap 5527 og apotekavg. kap. 5577 er flyttet til kap 5572 og kap 3720. Kap. 5578 farmasøytiske spesialpreparater er flyttet til kap. 3750.³ Kap 5545 miljøavgift og kap. 5571 totalisatoravgift er flyttet til kap. 5576.

Tabell 1.8 Samlede inntekter i perioden 2003-2009

Mill. kroner

	Regnskap					Saldert budsjett 2008	Anslag regn- skap 2008	Forslag 2009
	2003	2004	2005	2006	2007			
Skatter på formue og inntekt	120 372	119 534	131 826	137 715	174 188	173 200	189 750	189 300
Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift	144 019	149 867	157 611	171 665	185 296	194 300	203 500	214 900
Tollinntekter	1 614	1 648	1 684	1 872	2 126	2 027	2 285	2 313
Merverdiavgift	128 913	137 337	150 311	169 437	183 828	190 700	196 000	205 000
Avgifter på alkohol	8 510	9 027	9 317	9 767	10 338	11 040	10 868	11 474
Avgifter på tobakk	6 760	6 799	6 800	6 643	6 822	7 317	7 183	7 618
Avgifter på motorvogner	33 569	38 867	41 137	44 015	46 862	46 073	45 548	45 903
Andre avgifter	17 513	16 953	19 255	21 345	23 395	25 715	24 591	26 285
Sum skatter og avgifter	461 270	480 032	517 941	562 459	632 855	650372	679 725	702 793
Renter av statens forretningsdrift	33	33	34	39	19	55	47	56
Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift	1 786	1 791	1 962	1 926	2 336	1 873	1 985	2 185
Sum inntekter av statens forretningsdrift	1 819	1 824	1 995	1 966	2 355	1 927	2 032	2 241
Renter fra statsbankene	12 197	8 165	7 175	7 328	8 842	11 460	11 325	12 491
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	3 647	2 967	4 152	6 353	8 675	10 022	9 430	10 811
Utbytte ekskl. Statoil/StatoilHydro	6 130	8 488	10 086	11 922	15 121	13 495	17 296	18 161
Sum renteinntekter og utbytte (ekskl. statens forretningsdrift og Statoil/StatoilHydro).	21 974	19 619	21 414	25 603	32 638	34 976	38 051	41 464
Inntekter under departementene	23 905	22 866	22 494	28 317	24 830	21 409	20 487	26 129
Overføring fra Norges Bank	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum andre inntekter	23 905	22 866	22 494	28 317	24 830	21 409	20 487	26 129
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	84 713	98 703	120 035	146 705	132 287	128 200	184 500	161 900
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	101 380	118 142	168 817	217 261	191 153	184 100	247 100	255 000
Aksjeutbytte og renteinntekter fra Statoil/StatoilHydro	5133	5 222	8 139	12 593	14 006	15 773	16 940	16 940
Sum petroleumsinntekter	191 227	222 068	296 991	376 559	337 446	328 073	448 540	433 840
Tilbakebetalinger	68 874	95 154	76 492	171 431	70 906	60 746	60 904	57 139
Statens pensjonsfond - Utland	62 844	80 727	70 593	57 372	2 810	36 418	13 840	48 650
Sum inntekter	831 913	922 290	1 007 921	1 223 707	1 103 839	1 133 923	1 263 583	1 312 256

Statsbudsjettet medregnet folketrygden

Tabell 1.9 Saldert budsjett 2008, utgifter fordelt etter departement og grupper av postnummer

	Samlede utgifter	Statens egne driftsutgifter				Nybygg, anlegg (postnr. 30-49)	Overføringer				Utlån gjeidsavdrag m.v. drag m.v. (postnr. 90-99)
		I alt	Driftsutgifter (postnr. 01)	Spesielle driftsutgifter (postnr. 21-23)	Driftsresultat forretningsdriften (postnr. 24)		I alt	Andre statsregnskaper (postnr. 50-59)	Kommuner (postnr. 60-69)	Andre overføringer (postnr. 70-89)	
Det kongelige hus	166217	14422	14422	0	0	0	151795	0	0	0	0
Regjering	259794	246794	13000	0	0	0	0	0	0	0	0
Stortinget og underliggende institusjoner	1330400	1067900	0	0	134500	0	128000	0	128000	0	0
Høyesterett	61509	61509	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utenriksdepartementet	26888083	3160350	2747284	413066	0	170000	23356366	0	23186366	0	341610
Kunnskapsdepartementet	60681350	2817840	1576872	1240968	0	22834029	51834998	22343311	6657658	0	6000000
Kultur- og kirkedepartementet	7686992	2319782	2240794	78988	0	757499	5338713	0	4581214	0	0
Justis- og politidepartementet	18087765	16117516	15812685	304831	0	143487	1249142	27200	1078455	0	0
Kommunal- og regionaldepartementet	73395088	239208	198590	40618	0	11500	73153880	69562480	3579900	0	0
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	26098355	11562802	9733002	1829800	0	393400	13546753	4639100	8514253	0	0
Helse- og omsorgsdepartementet	95756118	2506600	1558679	947921	0	209006	92895121	4715244	87970871	0	330000
Barne- og likestillingsdepartementet	22435941	4959475	3368861	1590614	0	182044	17415671	629151	16604476	0	0
Nærings- og handelsdepartementet	7110087	1279187	1062623	216564	0	10000	3620900	0	2429900	0	2200000
Fiskeri- og kystdepartementet	3356346	2256001	1841371	414630	0	393700	706645	30100	358455	0	0
Landbruks- og matdepartementet	14487030	1397102	1372102	25000	0	9268	13080660	101910	11402334	0	0
Samferdselsdepartementet	24711100	11051900	510100	10541800	0	8877000	4497200	266600	4078000	0	0
Miljøverndepartementet	3264322	1573877	784750	789127	0	327973	1362472	4000	1064255	0	0
Fornynings- og administrasjonsdepartementet	16051570	12459642	11621076	838566	0	1683637	608291	10000	598291	0	1300000
Finansdepartementet	36502700	7381100	6445600	935500	0	160300	28941200	10300000	18641200	20100	0
Forsvarsdepartementet	31540172	21928313	21093966	834347	-511000	9481293	641566	358191	263875	0	0
Olje- og energidepartementet	3570298	2008348	604012	1404336	0	10000	1551950	0	400650	0	0
Ymse utgifter	10780573	10780573	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	77384859	571743	571743	0	0	0	11253604	4467200	6786404	0	65443700
Statlig petroleumsvirksomhet	26300000	0	0	0	0	25100000	1200000	0	0	0	0
Statens forretningsdrift	1143869	0	0	0	-466318	1610187	0	0	0	0	0
Folketrygden	257988462	0	0	0	0	0	257988462	0	257778462	0	0
Statens pensjonsfond - Utland	301773000	0	0	0	0	0	301773000	301773000	0	0	0
Sum utgifter	1148812000	117774984	95315308	22459676	-977318	49797535	906296389	337344774	112848596	456103019	75635410

1000 kroner

Statsbudsjettet medregnet folketrygden

Tabell 1.10 Forslag for 2009, utgifter fordelt etter departement og de forskjellige grupper av postnummer

	1000 kroner									
	Samlede utgifter		Statens egne driftsutgifter				Overføringer			
	I alt	Driftsutgifter (postnr. 01)	Spesielle driftsutgifter (postnr. 21-23)	Driftsutlat for-retningsdriften (postnr. 24)	Nybygg, anlegg (postnr. 30-49)	I alt	Andre statsregnskaper (postnr. 50-59)	Kommuner (postnr. 60-69)	Andreoverføringer (postnr. 70-89)	Utlån gjeldsavgdrag m.v. (postnr. 90-99)
Det kongelige hus	173501	15287	15287	0	0	158214	158214	0	0	0
Regjering	283920	270320	13600	0	0	0	0	0	0	0
Stortinget og underliggende institusjoner	1378140	1157670	0	0	69920	150550	0	0	150550	0
Høyesterett	69083	69083	0	0	0	0	0	0	0	0
Utenriksdepartementet	31248538	4990145	1997346	0	29757	25787026	0	0	25787026	441610
Kunnskapsdepartementet	71673261	2997047	1250022	0	29681	56646533	24406609	25162100	7077824	12000000
Kultur- og kirkedepartementet	8473528	2487080	142382	0	27277	5959171	851292	37000	5107879	0
Justis- og politidepartementet	19793743	18044615	363117	0	452717	1296411	129852	77618172	4169900	0
Kommunal- og regionaldepartementet	82102480	301908	42708	0	1000	81799572	11500	5929205	9454639	0
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	30792349	13707235	3319449	0	1295856	15789258	405414	1929832	104388272	90000
Helse- og omsorgsdepartementet	109788924	3131301	1133527	0	25397	106542226	224122	798723	16711672	0
Barne- og likestillingsdepartementet	23411406	5631454	3860397	0	63288	17716664	206269	0	2607700	0
Nærings- og handelsdepartementet	5413605	1548505	385000	0	10000	3855100	1247400	30800	232460	0
Fiskeri- og kystdepartementet	3594231	2529571	423750	0	455100	609560	346300	114224	11875717	0
Landbruks- og matdepartementet	15112316	1504688	37660	0	9535	13598093	1608152	443700	4455800	0
Samferdselsdepartementet	27952100	12179300	537700	0	10323000	5069700	170200	9500	1118120	200000
Miljøverndepartementet	4074279	1996730	943832	0	410223	1467326	339706	0	594862	3400000
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	16965609	11822645	1052898	0	1148102	594862	0	13650000	21973800	44951000
Finansdepartementet	88795400	8050400	6908900	0	170200	35623800	0	2000	398613	0
Forsvarsdepartementet	33458296	24203226	893028	-940000	9473238	721832	321219	10000	493150	10000000
Olje- og energidepartementet	14691504	2015054	708554	0	931000	1745450	1242300	0	0	0
Ymse utgifter	12943074	12943074	0	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	68182894	606035	606035	0	164605	11218170	4367390	0	6850780	56194084
Statlig petroleumsvirksomhet	26700000	0	0	0	25200000	1500000	1500000	0	0	0
Statens forretningsdrift	1551441	0	0	-559988	2111429	0	0	0	0	0
Folketrygden	276630378	0	0	0	0	276630378	0	220000	276410378	0
Statens pensjonsfond - Utland	407140000	0	0	0	0	407140000	407140000	0	0	0
Sum utgifter	1382394000	132215973	104827691	-1499988	52401325	1071619896	444675939	125955256	500988701	127276694

Tabell 1.11 Statsbankenes innvilgninger 2003–2007, saldert budsjett 2008 og forslag til rammer for 2009

	Mill. kroner						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Lånekassen for utdanning ¹	11 101	15 265	16 767	16 704	17 712	19 432	19 833
Husbanken	14 500 ²	14 500 ²	13 500 ²	13 500 ²	13 000	13 000	12 000
Innovasjon Norge	1 674	1 681	1 869	1 824	1 820	2 025	1 780
- Innovasjonslån (landsomf.) ³	101	29	84	100	100	300	30
- Risikolåneordn. (distriktsr.) ⁴	295	228	186	224	220	225	250
- Lavrisikolåneordning	1 132	1 299	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
- Distriktsrettet ordning ⁵	146	125	99	0	0	0	0
Sum	27 275	31 446	32 136	32 028	32 532	34 457	33 613

¹ Tallene gjelder kap. 2410 post 90.² 500 mill. kroner skyldes låneramme til bygging av eldreboliger og lignende i sydlige land.³ Landsdekkende risikolån foreslås i 2008 videreutviklet til en ny innovasjonslåneordning med låneramme på 300 mill. kroner.⁴ Tallene for 2008 og 2009 er anslag. Det er opp til Fylkeskommunene i samarbeid med Innovasjon Norge å bestemme beløpet. Midlene går over kap. 551 post 60.⁵ Ordningen er avviklet fra 2006.

Vedlegg 2**Bevilgningsregnskapet**

Tabell 2.1 Utgifter og inntekter i bevilgningsregnskapet pr. 1. halvår 2008

Utgifter	Mill. kroner				
	Overført fra forrige termin	Budsjettets stilling 2008	Samlet til disposisjon	Regnskap for 1. halvår	Gjenstående beløp
Det kongelige hus	0	166	166	83	83
Regjering	9	270	279	132	147
Stortinget og underliggende institusjoner	62	1 338	1 399	649	750
Høyesterett	1	68	69	32	37
Utenriksdepartementet	610	26 904	27 514	9 454	18 060
Kunnskapsdepartementet	235	60 874	61 109	39 863	21 246
Kultur- og kirkedepartementet	114	7 700	7 814	4 291	3 524
Justisdepartementet	551	18 188	18 740	9 027	9 713
Kommunal- og regionaldepartementet	245	73 530	73 776	40 404	33 372
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	998	26 621	27 620	13 014	14 605
Helse- og omsorgsdepartementet	264	99 367	99 630	47 990	51 640
Barne- og likestillingsdepartementet	29	22 649	22 677	11 342	11 336
Nærings- og handelsdepartementet	124	7 487	7 612	4 806	2 806
Fiskeri- og kystdepartementet	404	3 281	3 685	1 742	1 943
Landbruks- og matdepartementet	175	14 636	14 811	11 094	3 717
Samferdselsdepartementet	603	24 895	25 498	11 918	13 580
Miljøverndepartementet	409	3 376	3 785	1 410	2 375
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	280	16 945	17 225	8 669	8 555
Finansdepartementet	412	37 459	37 871	22 574	15 297
Forsvarsdepartementet	2 066	31 893	33 959	14 819	19 140
Olje- og energidepartementet	369	3 230	3 599	3 122	477
Ymse utgifter	0	14 870	14 870	87	14 783
Statsbankene	695	76 171	76 866	33 531	43 335
Statlig petroleumsvirksomhet	0	25 741	25 741	10 888	14 853
Statens forretningsdrift	284	932	1 217	-49	1 266
Folketrygden	71	264 197	264 269	126 838	137 431
Statens pensjonsfond - Utland	0	301 773	301 773	145 154	156 619
Sum utgifter	9 010	1 164 564	1 173 574	572 884	600 690
Nedgang i diverse beholdninger	0	0	0	0	0
Totalsum	9 010	1 164 564	1 173 574	572 884	600 690

			Mill. kroner
Inntekter	Budsjettets stilling 2008	Regnskap for 1. halvår	Gjenstående beløp
Skatt på formue og inntekt	173 183	117 600	55 583
Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift	194 300	102 763	91 537
Tollinntekter	2 027	985	1 042
Merverdiavgift	190 700	96 152	94 548
Avgifter på alkohol	11 040	5 221	5 819
Avgifter på tobakk	7 317	3 581	3 736
Avgifter på motorvogner	46 198	26 628	19 570
Andre avgifter	25 132	12 162	12 970
Sum skatter og avgifter	649 897	365 092	284 805
Renter av statens forretningsdrift	47	-17	63
Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i forbindelse med nybygg, anlegg mv.	1 985	762	1 223
Sum inntekter av statens forretningsdrift	2 032	745	1 286
Renter fra statsbankene	11 325	5 696	5 629
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	10 202	5 243	4 959
Aksjeutbytte ekskl. Statoil	17 296	8 644	8 653
Renteinntekter og utbytte (ekskl statens forretningsdrift og StatoilHydro)	38 823	19 583	19 241
Inntekter under departementene	21 294	13 415	7 879
Overføring fra Norges Bank	0	0	0
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	0	0	0
Sum andre inntekter	21 294	13 415	7 879
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	148 600	89 977	58 623
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	183 500	99 092	84 408
Aksjeutbytte fra StatoilHydro	16 940	16 940	0
Sum petroleumsinntekter	349 040	206 010	143 030
Tilbakebetalinger	60 904	23 119	37 785
Statens pensjonsfond - Utland	36 418	0	36 418
Sum inntekter	1 158 409	627 964	530 445

Tabell 2.2 Bevilgningsregnskapet for 1. halvår 2007 og 2008

Utgifter	Mill. kroner									
	Samlede utgifter		Driftsutgifter		Nybygg, anlegg mv.		Overføringer til andre		Utlån, gjelds-avdrag mv.	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Det kongelige hus	122	83	10	7	0	0	112	76	0	0
Regjering	114	132	114	132	0	0	0	0	0	0
Stortinget og underliggende institusjoner	601	649	502	537	39	50	61	62	0	0
Høyesterett	27	32	27	32	0	0	0	0	0	0
Utenriksdepartementet	9 089	9 454	1 231	1 261	4	9	7 512	7 843	341	341
Kunnskapsdepartementet	36 929	39 863	1 203	1 339	3	9	25 724	32 516	10 000	6 000
Kultur- og kirkedepartementet	4 252	4 291	1 166	1 191	17	9	3 068	3 091	0	0
Justisdepartementet	8 180	9 027	7 608	8 467	60	30	513	530	0	0
Kommunal- og regionaldepartementet	37 828	40 404	102	107	1	0	37 725	40 297	0	0
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	11 410	13 014	5 556	6 071	100	407	5 753	6 536	0	0
Helse- og omsorgsdepartementet	51 330	47 990	1 182	1 252	6	8	47 736	46 731	2 405	0
Barne- og likestillingsdepartementet	11 023	11 342	2 293	2 518	5	9	8 725	8 814	0	0
Nærings- og handelsdepartementet	2 472	4 806	649	684	1	1	1 572	1 741	250	2 380
Fiskeri- og kystdepartementet	1 734	1 742	1 235	1 221	149	210	350	312	0	0
Landbruks- og matdepartementet	10 500	11 095	696	709	1	6	9 804	10 380	0	0
Samferdselsdepartementet	10 662	11 918	4 884	5 453	3 251	4 172	2 395	2 293	132	0
Miljøverndepartementet	1 458	1 410	609	700	86	90	562	620	200	0
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	7 754	8 669	5 037	5 553	865	1 061	359	400	1 492	1 655
Finansdepartementet	50 553	22 574	3 424	3 496	51	53	17 428	19 004	29 649	20
Forsvarsdepartementet	14 050	14 819	11 038	11 159	2 823	3 363	188	297	0	0
Olje- og energidepartementet	10 934	3 122	407	490	2	7	526	1 182	10 000	1 443
Ymse utgifter	60	87	60	87	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	41 432	33 531	268	264	18	32	5 065	5 393	36 081	27 842
Statlig petroleumsvirksomhet	10 597	10 888	0	0	9 491	9 047	1 106	1 841	0	0
Statens forretningsdrift	-161	-49	-617	-602	456	553	0	0	0	0
Folketrygden	119 138	126 838	0	0	0	0	119 138	126 838	0	0
Statens pensjonsfond - Utland	141 525	145 154	0	0	0	0	141 525	145 154	0	0
Sum utgifter	593 613	572 884	48 684	52 126	17 431	19 127	436 947	461 949	90 551	39 682

Mill. kroner

Inntekter	Samlede inntekter		Salgsinntekter		Inntekter i forbindelse med nybygg og anlegg		Skatter, avgifter og andre overføringer		Tilbakebetalinger	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Skatt på formue og inntekt	97 669	117 600	0	0	0	0	97 669	117 600	0	0
Arbeidsgiveravgift og folketrygdavgift	92 177	102 763	0	0	0	0	92 177	102 763	0	0
Tollinntekter	899	985	0	0	0	0	899	985	0	0
Merverdiavgift	89 104	96 152	0	0	0	0	89 104	96 152	0	0
Avgifter på alkohol	4 966	5 221	0	0	0	0	4 966	5 221	0	0
Avgifter på tobakk	3 401	3 581	0	0	0	0	3 401	3 581	0	0
Avgifter på motorvogner	26 840	26 628	0	0	0	0	26 840	26 628	0	0
Andre avgifter	11 449	12 162	0	0	0	0	11 449	12 162	0	0
Sum skatter og avgifter	326 504	365 092	0	0	0	0	326 504	365 092	0	0
Renter av statens forretningsdrift	-9	-17	0	0	0	0	-9	-17	0	0
Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i forbindelse med nybygg, anlegg mv.	975	762	0	0	286	258	689	504	0	0
Sum inntekter av statens forretningsdrift	966	745	0	0	286	258	679	487	0	0
Renter fra statsbankene	4 502	5 696	0	0	0	0	4 502	5 696	0	0
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	4 243	5 243	0	0	0	0	4 243	5 243	0	0
Aksjeutbytte ekskl. Statoil/StatoilHydro	7 575	8 644	0	0	0	0	7 575	8 644	0	0
Renteinntekter og utbytte (ekskl statens forretningsdrift og Statoil/StatoilHydro)	16 320	19 583	0	0	0	0	16 320	19 583	0	0
Inntekter under departementene	13 587	13 415	7 757	6 692	257	212	5 572	6 511	0	0
Overføring fra Norges Bank	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum andre inntekter	13 587	13 415	7 757	6 692	257	212	5 572	6 511	0	0
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	66 763	89 977	55 273	78 059	7 971	8 004	3 520	3 914	0	0
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	96 239	99 092	0	0	0	0	96 239	99 092	0	0
Aksjeutbytte fra Statoil/StatoilHydro	14 006	16 940	0	0	0	0	14 006	16 940	0	0
Sum petroleumsinntekter	177 008	206 010	55 273	78 059	7 971	8 004	113 764	119 946	0	0
Tilbakebetalinger	34 967	23 119	0	0	0	0	0	0	34 967	23 119
Statens pensjonsfond - Utland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum inntekter	569 352	627 964	63 031	84 752	8 514	8 474	462 840	511 619	34 967	23 119

Mill. kroner

Lånetransaksjoner	Regnskap 2007	Budsjet- tets stil- ling 2008	End- ringer i pst.	Regnskap 1. halvår 2007	Regnskap 1. halvår 2008	End- ringer i pst.
1 Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføring fra statens petroleumsfond)	1 030 124	1 061 086	3,0	534 385	604 845	13,2
2 Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld)	1 031 466	1 088 957	5,6	503 062	533 202	6,0
Driftsutgifter	106 057	122 974	16,0	48 684	52 126	7,1
Nybygg, anlegg mv.	41 847	48 669	16,3	17 431	19 127	9,7
Overføringer til andre	567 173	615 541	8,5	295 423	316 795	7,2
Overføringer til Statens pensjonsfond - Utland	316 389	301 773	-4,6	141 525	145 154	2,6
3 Overskudd før lånetransaksjoner før overføring fra Statens pensjonsfond - Utland (1-2)	-1 342	-27 871	-	31 323	71 642	-
4 Overføring fra Statens pensjonsfond - Utland	2 810	36 418	-	0	0	-
5 Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)	1 468	8 547	-	31 323	71 642	-
6 Utlån, gjeldsavdrag, aksjetegning mv. i alt	131 801	75 607	-42,6	90 551	39 682	-56,2
Utlån m.v. til statsbankene	68 274	64 765	-5,1	36 081	27 842	-22,8
Gjeldsavdrag	29 649	0	-100,0	29 649	0	-100,0
Andre utlån, aksjetegning mv.	33 877	10 842	-68,0	24 820	11 840	-52,3
7 Tilbakebetalinger m.v.	70 906	60 904	-14,1	34 967	23 119	-33,9
8 Utlån mv. netto (6-7)	60 895	14 702	-75,9	55 584	16 563	-70,2
9 Samlet finansieringsbehov dekket av kontantbeholdning og lån (8-5) ¹	59 428	6 155	-	24 261	-55 080	-
10 Statslånemidler	56 770	0	-	0	0	-
11 Endring i diverse beholdninger	2 658	6 155	-	24 261	-55 080	-

¹ Inkluderer ikke finanstransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten